އެންޓި ޓޯޗަރ ރިޕޯޓް 2021
އޯގަސްޓް 2021
ހިއުމަންރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް

ސް
ހު ރި ތު
ފި
ހުރިސްތު 1...
ފި
1. ތަޢާރަ ފު 6..
2. ބަ 8..
ޖެޓް
3. ޤާނޫނީ އޮނިގަނޑު 11
1.1
ތަޢާރަފް 11..
1.2 ޗަ
ޓޯ ރއިން މިނިވަންވެގެންވުން 11..
3.3
ތަފާތުނުކު ރުން16...
3.4
އެހެން އެއްވެސް އިންސާނަކާ މުޢާމަލާތްނުކު ރެވޭ ގޮތަށް އެކަހެރިގޮތުގައި މީހުން ބަންދުކޮށް އި ބޭ ތިއްބުން 11.....
ފަ
3.5
ބަންދުގެ މަރުކަޒު ތައް ޢާންމުކު ރުން18..
3.6 ޝަކު ވާގެ ޙައްޤު ކަށަވަރުކު ރުން 22..
3.7
ޑޮ ކްޓަރަށް އްކުން22...
ދެ
3.8
މެ ޑި ކަލް ރިޕޯޓު 21..
3.9
އަނިޔާލިބޭ މީހުން އަދި އަނިޔާކު ރާ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ، އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަން21...............
22
އަނިޔާ ލިބޭ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ، އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަން ....
އަނިޔާ ލިބޭ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ، އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަން 10..
އަނިޔާލިބޭ މީހުން އަދި އަނިޔާކު ރާ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ، އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަން 10......................
އަނިޔާލިބޭ މީހުން އަދި އަނިޔާކު ރާ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ، އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަން 11.....................
3.10
އެހެން ގައުމެއްގައި ހިންގި ޢަމަލަކާ ގުޅޭ އިޚްތިޞާ ޞް 11..
3.11 އެހެން ޤައުމަކަށް ފޮނުވައި ނުލުން12...
3.12 ޤާނުނު ނަންބަ ރު: 2011/11 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ ދަށުން އެކުލަވާލާފައިވާ ޤަވާއިދުތައް
މުރާ އާކޮށް އިސްލާހުކު ރުން. 12...
ޖަ
1

3.13 ޤާނޫނު ނަންބަރު 2011/11 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ނަޒަރުން ރިވިއުކޮށް،
އިސްލާޙު ހުށަހެޅުމުގެ މަސައްކަތް. 13...
3.14 ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011(އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 އަށް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ މުވައްޒަފުން
އަހުލުވެރިކުރުވުން 13...
3.15 ރިމާންޑް ޖަލަށް ބަދަލުކުރަން ޖެހޭ ބަންދުމީހުންގެ ތެރެއިން ކަސްޓޯޑިއަލްތަކުގައި ތިބޭ ފަރާތްތައް 16
4. ކޮމިޝަނުން ތަޙްޤީޤުކޮށްފައިވާ ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް 18
2.1 މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުން 18...
2.1.1 މާއްދީ އަނިޔާ 12
4.1.2 ނަފްސާނީ އަނިޔާ20...
4.1.3 ރަޙުމްކުޑަ ލާއިންސާނީ އިހާނެތި ޢަމަލު 20
2.1.2 މައްސަލަތަކުގެ ތަފާސްހިސާބު 21
2.1.3 ކޮމިޝަނުގެ 3 ވަނަ ދައުރުގައި، އަލުން ބަލަން ނިންމާފައިވާ އަދި ނިމިދިޔަ ދައުރުތަކުގައި
ތަޙުޤީޤުކޮށްފައިނުވާ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުން21...
4.2 ކޮމިޝަނުން ނިންމާފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތަފްސީލް 21..
2.1 ޓޯޗަރގެ ތުހުމަތު ރައްދުވާ މުއައްސަސާތައް 22..
2.2 ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގިކަމަށް ބުނާ ތަން ނުވަތަ ސަރަހައްދު 22...
2.3 ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގިކަމަށް ކޮމިޝަނުގެ ތަޙްޤީޤަށް ސާބިތުވުން 26..
2.3.1 ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގިކަމަށް ކޮމިޝަނުގެ ތަޙްޤީޤަށް ސާބިތުވާ މައްސަލަތަކުގައި ޢަމަލުކޮށްފައިވާގޮތް 26.......
2.6 މައްސަލަތަކުގައި ދައުވާކުރުން 21..
2.1 މައްސަލަތަކުގެ ޝަރީޢަތްކުރުން 21..
2.8 ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2011)ގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން
ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތަފްސީލު 21...
2.2 ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅޭ ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކޮށް ސާބިތުކުރުމުގައި ދިމާވާ ގޮންޖެހުންތައް އަދި ހައްލު
ހޯދުމަށް ކުރެވުނު މަސައްކަތްތައް28..
4.9.1 މައްސަލަތައް ސާބިތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ނެތުން 28
2

2.2.2 ޕޮލިސް ސްޓޭޝަންތަކާއި ޖަލުތަކުގައި ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ ގާއިމުކުރެވިފައި ނެތުން 22
4.9.3 މައްސަލަ ނިންމުމަށް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތު އެކަށީގެންވާ ވަރަށްވުރެ ކުރުވުން 22
4.9.4 ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތަކުގެ ތަފުސީލު މަޢުލޫމާތު މެޑިކޯ ލީގަލް ރިޕޯޓުތަކުގައި ހިމަނާފައިނުވުން 30
2.2.3 ހެކިންގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވޭ ފަރާތްތަކުން މައުލޫމާތު ހޯދުމަށް ދަތިވުން 30
2.2.6 ޚާއްޞަ ޑޮކްޓަރުންނަށް ދެއްކުމަށްފަހު ޑޮކްޓަރުން ދޭ ލިއެކިއުންތައް ހޯދުމަށް ދަތިވުން 31
2.2.1 ތަޙްޤީޤުތަކުގައި ލިބޭ ފޮރެންސިކް ހެކި އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ރައްކާކުރެވޭނެ އިންތިޒާމާއި، ތަޙްލީލުކުރެވޭނެ
އިންތިޒާމް ހަމަޖެހިފައިނުވުން32..
4.9.8 ބަންދުގައި ހުރި މަރުކަޒު ނޫން އެހެން މަރުކަޒަކަށް ޑޮކްޓަރަށް ދައްކަން އެދިފައިވޭތޯ ބެލޭނެ ނިޒާމެއް
ނެތުން32...
4.9.9 ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރާ އޮފިސަރުންނަށް އެފަދަ މައްސަލަތައް ބެލުމަށް އެކަށީގެންވާ ތަމްރީނާ
ހުނަރު ލިބިފައިނުވުން 31
2.2.10 އާންމު ފަރާތްތަކުން އަނިޔާގެ ނިޝާން ފޮޓޯ ނަގާފައިހުންނައިރު ޝަރީޢަތަށް ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައި ހުށައެޅޭ
މިންވަރަށް ފޮޓޯ ނަގާފައި ނުހުންނަކަން31..
2.2.11 ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތަކުގައި މައްސަލަ ހިނގާތާ ގިނަދުވަސް ފަހުން މައްސަލަ ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެހުން 32
2.2.12 ކޮވިޑް12-ގެ ޙާލަތާއި ގުޅިގެން ދިމާވަމުންދާ ގޮންޖެހުން 32
2.2.11 ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމަށް އެކަށިގެންވާ ވަރަށް މުވައްޒަފުން ކޮމިޝަނުގެ އިންވެސްޓިގޭޝަން
ޑިޕާޓްމަންޓުގެ އެންޓި ޓޯޗަރ ސެކްޝަންގައި ނެތުން32..
2.2.12 ދައުލަތުގެ މުއްސަސާތަކުގައި ތިބޭ އިސްވެރިންނާއި މުވައްޒަފުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011)އެންޓި ޓޯޗަރ
ޤާނޫނު 2011(އަށް އަހުލުވެރިވެފައި ނުވުން33..
2.2.13 ޓޯޗަރގެ ގެ މައްސަލަތައް ސާބިތުކުރުމުގައި ހެކީގެ ގޮތުގައި ބަލައިގަނެވޭނެ ހެކީގެ މިންވަރު/ތަފްސީލް ޤާނޫނު
ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގައި ނެތުން36...
2.2.16 އަނިޔާގެ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ދިމާވާ ދަތިތައް ތަކުރާރުކޮށް ދައުލަތުގެ ގުޅުންހުރި އިދާރާތަކުގެ
ސަމާލުކަމަށް ގެނެވިފައިވާއިރު އެކަމަށް އެކަށީގެންވާ ހައްލެއް ލިބިފައިނުވުން36..
5. މިނިވަންކަން ގެއްލޭ ގޮތަށް ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ކުދިންނާއި މީހުން ބައިތިއްބާ ތަންތަނަށް ޒިޔާރަތްކޮށް،
ކޮމިޝަނުގެ ނެޝަނަލް ޕްރިވެންޓިވް މެކޭނިޒަމްއިން ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތައް 31
5.1 އެންޓިޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެން.ޕީ.އެމްއިން ކޮށްފައިވާ ޒިޔާރަތްތައް38...
3

3.2 ޒިޔާރަތްތަކަށްފަހު އެކުލަވާލާ، ކަމާގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުތައް 60........................
5.3 ހުށަހެޅުންތަކުގެ ތަފާސްހިސާބު61..
3.2 ރިޕޯޓުތަކުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމާގުޅޭގޮތުން ގުޅުންހުރި އިދާރާތަކާއެކު ބޭއްވުނު މަޝްވަރާ
ބައްދަލުވުންތައް62...
ގުޅުންހުރި އިދާރާތަކާއެކު ބޭއްވުނު މަޝްވަރާ ބައްދަލުވުންތައް 62...
3.3 ޒިޔާރަތްތަކުގައި އެން.ޕީ.އެމްއަށް ހުށަހެޅުނު މައްސަލަތައް 61...
3.6 ޒިޔާރަތްތަކުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ މުހިއްމު ކަންތައްތައް 63...
5.6.1 ކޯވިޑް12-އާ ގުޅިގެން ފިޔަވަތީގެ ކުދިންނާއި މުވައްޒަފުން ކަރަންޓީނު ކުރުމަށް ގެންގޮސްފައިވާވަ ބީޗް ޕެލެސް
ގެސްޓް ހައުސްއަށް ކުރި ޒިޔާރަތް 2020(އޮކްޓޫބަރު)08 63
3.6.2 އައްސޭރި ޖަލު 61
3.6.1 ދޫނިދޫ ޕޮލިސް ކަސްޓޯޑިއަލް 11
3.6.2 ނޭޝަނަލް ރީއިންޓަގްރޭޝަން ސެންޓަރ 81
3.6.3 ޚާއްސައެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒު – ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް 82
5.6.6 ޚާއްސައެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒު – ފޮލޯ އަޕް ޒިޔާރަތް 86
3.6.1 އ.ދ މަހިބަދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން 22
3.6.8 ކުޑަކުދިންގެ ހިޔާ 28
3.6.2 ރ.އުނގޫފާރު ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން... 22
3.6.10 ގދ. ތިނަދޫ ޑްރަގް ޑީޓޮކްސިފިކޭޝަން އެންޑް ކޮމިއުނިޓީ ރީހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރ 101
3.6.11 ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރީހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރ 103
5.6.12 އައްޑޫ ސިޓީ ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ސެންޓަރ 102
3.1 އެން.ޕީ.އެމް ގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި ދިމާވެފައިވާ ގޮންޖެހުންތައް 110...
6. ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 އަށް ހޭލުންތެރިކުރުމަށް ހިންގާފައިވާ
ޕްރޮގްރާމްތައް 112
6.1 ޓޯޗަރ މަނާކުރުމާބެހޭ ގޮތުން ކޮމިޝަނުން ހިންގާފައިވާ ތަމްރީން ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު 111...................
6.1.1 އެންޓި ޓޯޗަރ އޮންލައިން ކޯސް........... 113
4

6.2 ތަޢުލީމު ދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ފެތުރުމުގެ ގޮތުން ދައުލަތުގެ އެހެނިހެން އިދާރާ ތަކުން ކުރާ މަސައްކަތްތައް 116...
7. ދައުލަތުގެ އެހެނިހެން އިދާރާ ތަކުން ކުރާ މަސައްކަތްތައް 121
8. ނިންމުން 122
5

1. ތަޢާރަ ފު
ހިޔުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސްއަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 120 ވަނަ
މާއްދާއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 6/2006 (ހިޔުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަންގެ ޤާނޫނު)ގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢައްޔަންކުރާ 3 މެމްބަރުންގެ މައްޗަށް އެކުލެވޭ ކޮމިޝަނެކެވެ. މި ކޮމިޝަންގެ މަޤްޞަދަކީ
އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި، ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކާއި ޤަރާރުތަކުގެ
ތެރެއިން ދިވެހިރާއްޖެއިން ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ މުޢާހަދާތަކާއި ޤަރާރުތަކާ އެއްގޮތްވާގޮތުގެ މަތިން، ދިވެހިރާއްޖޭގައި
އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކޮށް ދަމަހައްޓައި، އެފަދަ ޙައްޤުތައް ކުރިއެރުވުމަށް މަސައްކަތްކުރުމާއި، އިންސާނީ
ޙައްޤުތައް ޙިމާޔަތްކޮށް ކުރިއެރުވުމަށް މަސައްކަތްކުރާ އަމިއްލަ ޖަމާޢަތްތަކަށް އެހީތެރިވެ، ހިތްވަރުދިނުމެވެ.
ހިޔުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް (ކޮމިޝަން) އަކީ އޭޝިއާ ޕެސިފިކް ސަރަޙައްދުގައި އިންސާނީ
ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކޮށް ކުރިއަރުވާ ދެމެހެއްޓުމަށް މަސައްކަތްކުރާ ސަރަޙައްދީ ޖަމްޢިއްޔާކަމުގައިވާ އޭޝީއާ ޕެސިފިކް
ފޯރަމް (އޭ.ޕީ.އެފް) ގައި މެންބަރެއްގެ ގޮތުން ބައިވެރިވެ ޙަރަކާތްތެރިވަމުންދާ މުއައްސަސާއެކެވެ. އަދި އ.ދ. ގެ
އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ކުރިއެރުވުމަށް މަސައްކަތްކުރުމަށް ޖެނީވާގައި ގާއިމުވެފައިވާ މެކޭނިޒަމްގެ ތެރޭގައި އުފެދިފައިވާ
އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް މަސައްކަތްކުރާ މުއައްސަސާތަކުގެ ގްލޯބަލް އެލަޔަންސް އޮފް ނެޝަނަލް ހިޔުމަން ރައިޓްސް
އިންސްޓިޓިއުޝަންސް GANHRI))ގައި ހިމެނި، B" "ސްޓޭޓަސް ލިބިފައިވާ މުއައްސަސާއެއްވެސް މެއެވެ.
12 ސެޕްޓެމްބަރ 2003 ގައި ދިވެހިރާއްޖެއިން ސޮއިކުރި އަނިޔާކުރުން މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމާއި، ރަޙުމްކުޑަ
ލާއިންސާނީ އިހާނެތި ޢަމަލު ހިންގުން މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމާއި، އިންސާނީ ކަރާމަތް ގެއްލޭފަދަ އަދަބުދިނުން
މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމާގުޅޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާ (ކެޓް) ގެ ދަށުން އެކުލަވާލާފައިފައިވާ އިޚްތިޔާރީ މުޢާހަދާ،
އޮޕްޝަނަލް ޕްރޮޓޮކޯލް ޓު ދަ ކޮންވެންޝަން އަގެއިންސްޓް ޓޯޗަރ (އޮޕްކެޓް) ގައި ބައިވެރިވެފައިވާ ދައުލަތްތަކުން
އެ ދައުލަތެއްގެ ބާރު ހިނގާ ސަރަޙައްދެއްގައި އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށު ދަރަޖައިގެ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމަށް
ނޭޝަނަލް ޕްރިވެންޓިވް މެކޭނިޒަމް (އެން.ޕީ.އެމް) އެއް ގާއިމުކުރުމަށް ލާޒިމުކުރެއެވެ. މިގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ
6

އެން.ޕީ.އެމްއަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހިޔުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަންކަމުގައި 2001 ޑިސެންބަރުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ
ޤަރާރަކުން ހަމަޖައްސަވާފައިވެއެވެ. މިގޮތުން 2008 ވަނަ އަހަރުގެ އެޕްރީލް މަހުގެ 28 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން މި
ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން އެން.ޕީ.އެމްގެ މަސައްކަތް ވަނީ ފަށާފައެވެ. މީގެއިތުރުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011
(އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ފަދައިން ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެން.ޕީ.އެމްއަކީ
ހިޔުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން ކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2011)2011 ވަނަ އަހަރު ފާސްކުރުމާ ގުޅިގެން، ކޮމިޝަނުގެ
ވަކިވަކި ޑިޕާޓްމަންޓްތަކުން ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް ކަނޑައެޅުމުގެ އިތުރުން، ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް ބެލުމަށް،
ކޮމިޝަންގައި އެންޓި ޓޯޗަރ ސެކްޝަންގެ ނަމުގައި ވަކި ސެކްޝަނެއް ޤާއިމުކުރެވި، އެ މަސައްކަތްކުރަމުން
ގެންދެއެވެ.
މި ރިޕޯޓަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ 11 މާއްދާގެ (ހ) ގައި މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ހިންގަންޖެހޭ ކަންކަން އެގޮތުގައި ހިންގަމުންދޭތޯ ބެލުމަށާއި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ އެކިއެކި
އިދާރާތަކުންނާއި އެކިއެކި މުއައްސަސާތަކުން އަޅަމުންދާ ފިޔަވަޅުތައް މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ގޮތުގެ މަތިން
އަޅަމުންދޭތޯ ބެލުމަށާއި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ޢަމަލުކުރެވުންދާ ގޮތް ބަލާނީ ކޮމިޝަނުން ކަމަށް ބަޔާންކޮށް، ހަމަ މި
މާއްދާގެ (ށ) އިން ކޮންމެ އަހަރެއްގެ ޖުލައި މަސް ނިމުމުގެ ކުރިން، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އަށާއި، ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުމަށްފަހު، ޢާންމުކުރުމަށް ކޮމިޝަނަށް ލާޒިމްކޮށްފައިވާ އަހަރީ އެންޓި ޓޯޗަރ ރިޕޯޓެވެ. އެހެންކަމުން،
މި ރިޕޯޓުގައި ހިމަނާފައިވާނީ 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައި މަހުގެ 1 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން 2021 ވަނަ އަހަރުގެ
މޭ މަހުގެ 10 ވަނަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށް (މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި) ކޮމިޝަނާއި ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާތަކުން
ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތަކެވެ.
7

2. ބަޖެޓް
2020 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ގެ ތެރެއިން ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ތަންފީޛުކުރުމަށް އެކަށައެޅި ބަޖެޓް (ޖަ ނަ ވަ ރީ - ޑިސެންބަރު)
ޙަ ރަކާތް ކޮމިޝަންގެ ޖުމްލަ ޢަ ދަދު އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2011 ތަންފީޛުކުރުމަށް ލިބިފައިވާ ބަޖެޓް
ލިބުނު ބަޖެޓް/ ބަޖެޓް މިނިސްޓްރީ
ބަޖެޓްކުރި ޑިސްޓްރިބިއުޝަން ޚަރަދުކުރި އޮފް
ލިބުނު ބަޖެޓް ބަޖެޓްކުރި ޢަދަދު ބާކީ
ޢަދަދު ހެދުމަށްފަހު ކޮމިޝަނުން މިންވަރު ފިނޭންސުން
ކަނޑައެޅި ޢަ ދަދު އުނިކުރި
1 ނިއު ޕޮލިސީ އިނިޝިއޭޓިވްގެ ތެރެއިން
1.1 ކޮމިޝަނަށް ލާޒިމު ކުރާ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް
އަދާކުރުމަށް ރާވާފައިވާ ޕްރޮގްރާމްތަކަށް ނިއު
0 0 0 0 382,750 100,000 3,000,000
ޕޮލިސީ އިނިޝިއޭޓިވް ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި
ލިބިފައިވާ ޢަ ދަދު
2 ކޮމިޝަންގެ މައި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ޕްރޮގްރާމް ބަޖެޓް
2020 2.1 ވަނަ އަހަރުގެ ކޮމިޝަންގެ މައި ބަޖެޓުގެ
0 407,668 67,744 475,412 597,279 1,050,364 1,065,364
ތެރެއިން ޕްރޮގްރާމް ބަޖެޓް
ކޮމިޝަންގެ މުޅި ބަޖެޓް
8

2020 ވަނަ އަހަރުގެ މުޅި ޖުމްލަ)ނިއު
0 407,668 67,744 475,412 980,029 1,150,364 4,065,364
އިނީޝިއޭޓިވް އަދި މައި ބަޖެޓް(
2020 1 ވަނަ އަހަރަށް އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2011 ތަންފީޛުކުރުމަށް މައި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ހިންގުނު ޙަ ރަކާތްތަކާ ގުޅޭ ބަޖެޓުގެ ތަފް ޞީ ލު
1.1 އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރުމުގައި ދިމާވާ
ގޮންޖެހުންތަކަށް ޙައްލެއް ހޯދުމަށްޓަކައި،
ދައުލަތުގެ ކަމާގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކާއެކު
ކޮމިޝަނުން ބައްދަލުކޮށް ޤާނޫނު 0 19,000 0 19,000 19,000
ތަންފީޛުކުރުމަށް ހުރި ގޮންޖެހުންތައް ނައްތާލުމާ
ގުޅޭގޮތުން މަޝްވަރާކުރުމަށް ކަމާގުޅުން ހުރި
މުއައްސަސާތަކާއެކު ސިމްޕޯޒިއަމެއް ބޭއްވުން
(APT 3.2 އެސޯސިއޭޝަން ފޮރ ޕްރިވެންޝަން އޮފް
ޓޯޗަރ(ގެ ބައްދަލުވުމުގައި ބައިވެރިވެ، މި
ބައްދަލުވުމާބެހޭ މަޢްލޫމާތު ކޮމިޝަނުގެ ކަމާބެހޭ
ޑިޕާޓްމަންޓްތަކާ ޙިއްޞާކޮށް، ކޮމިޝަނާއި
0 326626 0 326626 326626
ކޮމިޝަންގެ ނިންމުންތައް ހަރުދަނާކުރުމަށް
ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައްކޮށް، އަދި މި ބައްދަލުވުމުގެ
އަލީގައި ކުރެވިދާނެކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭ އެހެނިހެން
ކަންތައްތައް ކުރުން
1.3 އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013 ގެ ދަށުން
ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކުގައި ކުރަންޖެހޭ 0 1226311 216200 2216211 365,278
ޒިޔާރަތްކުރުން
9

1.2 އެންޕީއެމްގެ މަސައްކަތްތައް 0 134,531 23,844 1386113 1386113
0 407,668 67,744 475,412
2020 ވަނަ އަހަރު ކޯވިޑް12- އާއި ގުޅިގެން ސަރުކާރުގެ ޚަރަދު ކުޑަ ކުރުމަށްޓަކައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސުން ދައުލަތުގެ ބައެއް މުއައްސަސާތަކުގެ ބަޖެޓުން ވަނީ ބޮޑުބައެއް އުނިކޮށްފައެވެ.
މިގޮތުން ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ބަޖެޓުންވެސް ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ބަޖެޓުން 956,045ރ. ވަނީ އެޕްރީލް މަހުން ފެށިގެން އުނިކޮށްފައެވެ.
2021 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ތެރެއިން ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ތަންފީޛުކުރުމަށް އެކަށައެޅި ބަޖެޓް (ޖެނުއަރީ – ޑިސެމްބަރު)
ކޮމިޝަންގެ ޖުމްލަ އަދަދު އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމަށް ލިބިފައިވާ ބަޖެޓް 2021ޖޫން 2021ޖޫން
10ގެ 10ގެ ނިޔަލަށް
ނިޔަލަށް ކުރި ބާކީ
ޚަރަދު
ބަޖެޓްކުރި އަދަދު ލިބުނު ބަޖެޓް ބަޖެޓްކުރި އަދަދު ލިބުނު ބަޖެޓް/ބަޖެޓް
ޑިސްޓްރިބިއުޝަން ހެދުމަށްފަހު
ކޮމިޝަނުން ކަނޑައެޅި އަދަދު
1 ނިއު ޕޮލިސީ އިނިޝިއޭޓިވް
10

1.1 ކޮމިޝަނަށް ލާޒިމު ކުރާ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް 0 0 0 532,830 0 5,000,000
އަދާކުރުމަށް ރާވާފައިވާ ޕްރޮގްރާމްތަކަށް ނިއު
ޕޮލިސީ އިނިޝިއޭޓިވް ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި
ލިބިފައިވާ އަދަދު
2 ކޮމިޝަނުގެ މައި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ޕްރޮގްރާމް ބަޖެޓު
2021 2.1 ވަނަ އަހަރުގެ ކޮމިޝަންގެ މައި 528,445 95,066 974,926 974,926 4,093,369 4,093,369
ބަޖެޓްގެ ތެރެއިން ޕްރޮގްރާމް ބަޖެޓް
ކޮމިޝަންގެ މުޅި ބަޖެޓު
2021 ވަނަ އަހަރުގެ މުޅި ޖުމްލަ)ނިއު 528,445 95,066 974,926 974,926 4,626,199 9,093,369
އިނީޝިއޭޓިވް އަދި މައި ބަޖެޓް(
2021 1 ވަނަ އަހަރަށް އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމަށް މައި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ހިންގުނު ހަރަކާތްތައް
1.1 އެން.ޕީ.އެމްގެ ރިޕޯޓްތަކުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ 1206000 0 120,000 120,000
ހުށަހެޅުންތައް ތަންފީޒުވަމުންދާ މިންވަރު
އެނގޭނެ ޕޯޓަލްއެއް ޤާއިމްކޮށް ގުޅުންހުރި
މުއައްސާސާތަކުން ހުށަހެޅުންތައް
ތަންފީޒުކުރުމަށް ކުރަމުންދާ މަސައްކަތްތައް
އެނގޭނެ ނިޒާމެއް ޤާއިމްކުރުން
ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ 266,415 0 266,415 266,415
އިންވެސްޓިގޭޝަން ރޫމް ތަރައްޤީކުރުން
11

ކޮމިޝަނުން ތަޙްޤީޤުކުރާ މައްސަލަތަކުގައި 836000 0 836000 836000
ހޯދޭ ފޮރެންސިކް ހެކި ބަލަހައްޓާނެ ނިޒާމެއް
ޤާއިމްކުރުމުގެ މަސައްކަތްކުރުން
1.2 އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ 205,249 22,465 2216112 227,714
މައްސަލަތަކުގައި ކުރަންޖެހޭ
ޒިޔާރަތްތައްކުރުން
1.3 އެންޕީއެމްގެ މަސައްކަތްތައް 203,196 72,601 275,797 275,797
879,860 95,066 974,926 974,926
2021 ވަނަ އަހަރަށް ކޮމިޝަނުގެ ޙަރަކާތްތައް ހިންގުމަށްޓަކައި ބަޖެޓު ސީލިންގ އިތުރުކޮށް ދެއްވުން އެދި މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނެންސާއި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބަޖެޓު ކޮމިޓީއާއެކު ކުރެވުނު
މަޝްވަރާތަކަށްފަހު ބަޖެޓު އިތުރުކޮށްދެއްވާފައި ވާތީ އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި ކޮމިޝަނުން ރާވާފައިވާ ޙަރަކާތްތަކަށް ބަޖެޓު ލިބުނު މިންވަރު ވަނީ 2020 ވަނައަހަރާ އަޅާ
ބަލާއިރު 49% އިތުރުވެފައެވެ.
12

1. ޤާނޫނީ އޮނިގަނޑު
1.1 ތަޢާރަފް
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 އަށް އިޞްލާޙުތައް ގެނައުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ
އިތުރުން، ބަންދު ފަރާތްތަކާއި ޤައިދީންނާ ގުޅިގެން ގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކުން ހަދާފައިވާ ޤަވާޢިދުތަކަށް ކޮމިޝަނުން
އިޞްލާޙު ހުށަހަޅުމުގެ މަސައްކަތް މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވެއެވެ. އަދި ޤާނޫނުގައި ކޮމިޝަނާ
މަތިކޮށްފައިވާ ޒިންމާތައް އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން ހަދަންޖެހޭ ޤަވާޢި ދުތައް ޑްރާފްޓްކުރުމުގެ މަސައްކަތް މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި
ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވެއެވެ.
1.2 ޓޯޗަރއިން މިނިވަންވެގެންވުން
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގުމުންނާއި،
ރަޙުމްކުޑަ ލާއިންސާނީ އިހާނެތި ޢަމަލު ހިންގުމުންނާއި، އިންސާނީ ކަރާމަތް ގެއްލޭފަދަ އަދަބުން މިނިވަންވެގެންވުމަކީ،
ދިވެހިރާއްޖޭގައި، ހަމަކޮންމެ މީހަކަށްމެ، ހަމަ ކޮންމެ ޙާލަތެއްގައިމެ، މުޠުލަޤު ޙައްޤެއްކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.
އަދި ހަމައެހެންމެ، މީހަކާމެދު، ތިމާ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގީ، ނުވަތަ ރަޙުމްކުޑަ ލާއިންސާނީ އިހާނެތި ޢަމަލެއް ހިންގީ،
ނުވަތަ އިންސާނީ ކަރާމަތް ގެއްލޭފަދަ އަދަބެއް ދިނީ، ތިމާ ވަޒީފާ އަދާކުރުމުގައި، ތިމާއަށްވުރެ މަތީ މަގާމެއްގައި ހުރި މީހެއްގެ
އަމުރަށް ކަމަށް ބުނުމަކީ، ނުވަތަ އެކަން އެގޮތަށް ނުކޮށްފިނަމަ ތިމާގެ ވަޒީފާ ގެއްލިދާނެކަމަށް ގަބޫލުކުރެވުމުން ކަމުގައި
ބުނުމަކީ، ނުވަތަ އެއީ ޤާނޫނާ ޚިލާފު ޢަމަލެއްކަން އެނގިފައި ނެތުމުން ކަމުގައި ބުނުމަކީ، އެކަން ސަބަބަކަށް ހެދުމަށްފަހު،
މީހަކާމެދު ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގުމަށް، ނުވަތަ ރަޙުމްކުޑަ ލާއިންސާނީ އިހާނެތި ޢަމަލު ހިންގުމަށް، ނުވަތަ އިންސާނީ ކަރާމަތް
ގެއްލޭފަދަ އަދަބުދިނުމަށް އޮތް ޢުޛުރެއް ނުވަތަ ދިފާޢެއް ނޫންކަމުގައި މި ޤާނޫނުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.
13

ނަމަވެސް، ވޭތުވެދިޔަ 1 އަހަރު 1(މެއި 2018 އިން 1 މެއި 2021 ގެ ނިޔަލަށް) ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ކުޑަކުދިން
ބަލަހައްޓަމުން ގެންދާ މަރުކަޒުތަކުގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިންނާމެދު ޞިއްޙީ އަދި މިނޫންވެސް ގޮތްގޮތުން އިހުމާލުވުމާއި،
ފުރައްސާރަކުރުމާއި، އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ބާވަތުގެ 'ލާއިންސާނީ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލެއް ނުވަތަ ޓޯޗަރގެ
ޢަމަލެއް' ހިންގުން ނުވަތަ އިންސާނީ ކަރާމަތަށް ގެއްލުން ލިބޭ ފަދަ ޢަމަލުތައް ހިންގުމާއި، ބިރުދެއްކުމާއި، ޖިންސީ، ޖިސްމާނީ،
އަދި ނަފްސާނީ އަނިޔާގެ އިތުރުން، ހާނިއްކަކުރުންފަދަ އެކުދިންގެ ރައްކާތިރިކަމަށް އުނިކަން ލިބިދޭ ކަންކަމާއި ގުޅޭ ތަފާތު
21 މައްސަލައެއް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅިފައިވެއެވެ.
އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ 16 ވަނަ މާއްދާއިން ދިވެހިރާއްޖޭގައި، ކޮންމެ މީހަކަށްމެ، ކޮންމެ ޙާލަތެއްގައިމެ ލިބިދީފައިވާ 'ޓޯޗަރ
'
އިން މިނިވަންވެގެންވުން މި ޙައްޤު ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި، ބަންދު މީހުންނާއި ކުޑަކުދިންނާ ގުޅޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިންގާ
އެންމެހައި މަރުކަޒުތަކުގައި، ދާއިމީ އަދި ކޮންޓްރެކްޓް އުޞޫލުން މަސައްކަތްކުރާ އެންމެހާ ފަރާތްތަކާއި ބަންދުމީހުން ނުވަތަ
ކުދިން ބެލެހެއްޓުމަށް ޢައްޔަންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކާއި އަދި އެކި ހައިސިއްޔަތުން ބަންދުގައި ތިބޭ ކުދިންނާ މުޢާމަލާތްކޮށް ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރުމުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެންމެހައި ފަރާތްތަކަކީ، މަޤާމުގެ ލަޔާޤަތާއި ޤާބިލިއްޔަތުކަން ހުރި، އެ މަސައްކަތްކުރުމަށް
ޚާއްޞަ ތަމްރީނާއި ހުނަރާއި އިރުޝާދާއި ޢަމަލީ ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވާ މީހުން ކަމާއި، ދާއިމީ އަދި ކޮންޓްރެކްޓް އުޞޫލުން
މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ މީހުންނަކީ ކުށުގެ ރެކޯޑެއް ނެތް ބައެއްކަމުގައި ހެދުމަށް ކޮމިޝަނުން މިފަދަ މަރުކަޒުތަކާ ގުޅޭ
ޤަވާޢިދުތަކަށް އިޞްލާޙު ހުށަހަޅައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒަށް ޙިއްޞާކޮށްފައިވާނެއެވެ.
އަދި އެކި ސަބަބުތަކަށްޓަކައި ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ތިބޭ ކުޑަކުދިންނަށް 'ޓޯޗަރ އިން މިނިވަންވެގެންވުން' މި ޙައްޤު
އިތުރަށް ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި، ކުޑަކުދިންގެ ރެޒިޑެންޝަލް މަރުކަޒުތަކުގެ ލައިސަންސް އައުކުރާއިރު، މަރުކަޒުތަކުގައި ދިރިއުޅޭ
ކުދިންނާމެދު ޞިއްޙީ އަދި މިނޫންވެސް ގޮތަކުން އިހުމާލުވުމާއި، ފުރައްސާރަކުރުމާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011)އެންޓި
ޓޯޗަރ ޤާނޫނު (2011 ގައި 'ލާއިންސާނީ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލެއް ނުވަތަ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް' ގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ޢަމަލެއް އަދި އިންސާނީ ކަރާމަތަށް ގެއްލުން ލިބޭ ފަދަ ޢަމަލެއް ހިންގުމާ ގުޅިގެން މި ކޮމިޝަނަށް
ޝަކުވާއެއް ހުށަހެޚިފައިވޭތޯ ބެލުން ހިމެނުމަށާއި، އަދި އެފަދަ ޝަކުވާއެއް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅިފައިވާނަމަ، އެފަރާތަކާ ގުޅިގެން
ހުށަހެޅިފައިވާ އެފަދަ ހާދިސާތަކުގެ ޢަދަދާއި ތަފްޞީލު ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުން ސާފުކުރަންޖެހޭ ގޮތަށް ކުޑަކުދިންގެ
14

ރެޒިޑެންޝަލް މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގެ ލައިސަންސް އައުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު އިޞްލާޙުކުރުމަށް ކޮމިޝަނުން މިނިސްޓްރީ އޮފް
ހޯމް އެފެއާޒަށް ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ.
މީގެ އިތުރުން، މިފަދަ މަރުކަޒުތަކުގައި ބަންދުކޮށްފައި ތިބޭ ނުވަތަ ފަރުވާއަށް ގެނެސްފައި ތިބޭ ކުދިން އިޞްލާޙުކުރުމުގެ
ގޮތުން ނުވަތަ އެނޫންވެސް ސަބަބަކާހުރެ ނަމަވެސް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގައި
'ލާއިންސާނީ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލެއް ނުވަތަ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް' ގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބާވަތެއްގެ ޢަމަލެއް އަދި އިންސާނީ
ކަރާމަތަށް ގެއްލުން ލިބޭ ފަދަ ޢަމަލެއް ހިންގުމާއި، ބިރުދެއްކުމާއި، އިހާނެތި ނުވަތަ ކުއްޖާ ލަދުގަންނާނެ ފަދަ އަދަބެއް ނުވަތަ
ފިޔަވަޅެއް ނުވަތަ އެފަދަ ބަހެއްވެސް ކުދިންނަށް ރައްދުކޮށް ބޭނުން ނުކުރުމަށް ކުޑަކުދިންގެ ރެޒިޑެންޝަލް މަރުކަޒުތަކާއި
ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތަކާގުޅޭ ޤަވާޢިދުގެ ފުރަތަމަ ޑްރާފްޓަށް ކޮމިޝަނުން އިޞްލާޙު ހުށަހަޅައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްއެފެއާޒަށް
ޙިއްޞާކޮށްފައިވާނެއެވެ.
ހަމައެއާއެކު، ޓޯޗަރއިން މިނިވަންވެގެންވުމުގެ ޙައްޤު ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި ބަންދުކުރެވޭ މީހާ ނުވަތަ ފަރާތް ޕޮލިސް
ސްޓޭޝަނަށް ނުވަތަ ކަސްޓޯޑިއަލް އަށް ގެނެވުނު ވަގުތާއި ކަސްޓޯޑިއަލްގެ ގޮޅިއަށް ވެއްދި ގަޑިއާ ދެމެދު ހޭދަވި ވަގުތު
ލިޔުމުން ފެންނަން އޮންނާނެ ފަދައަކުން ރިކޯޑުކޮށްފައި އޮތުމަކީ، އެ ދެމެދުގައި ހިނގާ ވަގުތުތަކުގައި ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ
ދަށަށް ގެންނަފަރާތްތަކަށް ޓޯޗަރއެއް ކުރުމަށް އޮތް އިޙްތިމާލު ގެއްލޭނެކަމެއް ކަމުގައި ވާތީއާއި، މި މަޢުލޫމާތަކީ ކޮމިޝަނުގެ
ތަޙުޤީޤުތަކަށް މުހިންމު މަޢުލޫމާތެއް ކަމުގައި ކޮމިޝަނަށް ޤަބޫލުކުރެވޭތީ، އެ މަޢުލޫމާތު އެހެނިހެން މަޢުލޫމާތުތަކެކޭ އެއްފަދައިން
ރިކޯޑުކުރުމަށް ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލުތަކާބެހޭ ޤަވާޢިދުގެ ޑްރާފްޓަށް ކޮމިޝަނުން އިޞްލާޙު ހުށަހަޅައި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތަށް
އެ އިޞްލާޙުތައް ޙިއްޞާކޮށްފައިވާނެއެވެ.
ރިހެބިލިޓޭޝަން އާއި ރީ-އިންޓެގްރޭޝަންއާ ބެހޭ އުޞޫލުތައް ބަޔާންކުރާ ޤަވާޢިދުގެ ޑްރާފްޓަށް ކޮމިޝަނުން ހުށަހެޅި
އިޞްލާޙުތަކުގައި ރިހެބިލިޓޭޝަން މަރުކަޒުތަކަށް ގެނެވޭ ފަރާތްތަކުގެ ފުށުން ނުރައްކާތެރި ޢަމަލުތައް ފެނުމަކީ އެކަށީގެންވާކަމެއް
ކަމަށްވާތީ، މިފަދަ މަރުކަޒުތަކުގައި ސެކިއުރިޓީ ބަލަހައްޓާނެ ފަރާތާއި ސެކިއުރިޓީ ބެލެހެއްޓުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ
ތަފްޞީލާއި، ސެކިއުރިޓީ ބެލެހެއްޓުމުގައި ބާރުގެ ބޭނުން ކުރަން ޖެހިއްޖެނަމަ ޢަމަލުކުރާނެގޮތް މި ޤަވާޢިދުގައި ބަޔާންވެފައި
އޮތުމަކީ މަރުކަޒުގެ ކަންކަން ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތަކާއި މަރުކަޒުގައި އުޅޭ ފަރާތްތަކުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށް މުހިއްމުކަމެއް
ކަމަށް ވާތީ އަދި ބާރުގެ ބޭނުންކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތް ބަޔާންވެފައި އޮތުމަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011)އެންޓި
15

ޓޯޗަރ ޤާނޫނު (2011 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 'ޓޯޗަރ'ގެ ޢަމަލުތަކުން ސެކިއުރިޓީ ބަލަހައްޓާ މުވައްޒަފުން ދުރުހެލިވުމަށް
ބާރުލިބިދޭ މުހިއްމުކަމެއް ކަމުގައި ފާހަގަކޮށް، އެފަދައިން އެ ޤަވާޢިދަށް އިޞްލާޙު ގެނައުމަށް ހުށަހަޅައި އެ އިޞްލާޙުތައް
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒަށް ޙިއްޞާކޮށްފައިވާނެއެވެ.
1.1 ތަފާތު ނު ކުރުން
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ)3(ގައި ދެމީހެއްގެ
ދެމެދުގައި ތަފާތެއް ކުރުމަށް ޤާނޫނުގައި ހުއްދަކޮށްފައި ނެތް ސަބަބެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ދެ މީހެއްގެ ދެމެދުގައި، އެއްވެސް
ބާވަތެއްގެ ތަފާތެއް ކުރުމަކީ ޓޯޗަރ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.
ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކާމެދު އެކި ސަބަބުތަކަށްޓަކައި ޖަލުގެ އިޖުރާއަތު ހިންގުމުގައި ޤައިދީންގެ މެދުގައި ގެންގުޅޭ
ތަފާތުކުރުމަށްޓަކައި، ތަފާތު އެކި ސަބަބުތަކަށްޓަކައި ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ހިންގާ ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލެއްގައި ބަންދުގައި
ބައިތިއްބާ ފަރާތްތައް، އެފަރާތް ބަންދުކުރެވިފައިވާ ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލުނޫން އެހެން ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލަކަށް ބަދަލުކުރާނަމަ،
އެކަން އެ ބަންދުގައި ހުރި ފަރާތަށާއި އެފަރާތުގެ ޢާއިލާއާއި، ވަކީލުންނާއި އަދި އެފަރާތަކީ ކުޑަކުއްޖެއްނަމަ ޖުވެނައިލް
ޖަސްޓިސް ޑިޕާޓްމަންޓަށް ވަގުތުން ވަގުތަށް އެންގުމާއެކު، ލިޔުމުން ރެކޯޑު ބަލަހައްޓައި މި ލިޔުމުގެ ނަކަލު އެމީހެއްގެ
ޕަރސަނަލް ފައިލްގައި ހިމެނުމަށާއި، ބަދަލުކުރެވޭ ބަންދު މީހާއަށް އެކަން އެންގުނުކަމަށް އެމީހެއްގެ ސޮއިކުރުވާ ނުވަތަ
އިނގިލީގެ ނިޝާން ޖަހައި، އެމީހަކު ސޮއިކުރަން ނުވަތަ އިނގިލީގެ ނިޝާންޖަހަން އިންކާރުކުރާ ޙާލަތުގައި، އެމީހަކަށް
އެންގިކަމަށް ހެކިވާ 2 އޮފިސަރުން ސޮއިކުރާ ގޮތަށް ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލުގެ އިޖުރާއަތުތައް ބަދަލުކުރަމަށް ކަސްޓޯޑިއަލް
ޖަލުތަކާބެހޭ ގަވާއިދުގެ ޑްރާފްޓަށް ކޮމިޝަނުން އިޞްލާޙު ހުށަހަޅައި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތަށް އެ އިޞްލާޙުތައް
ޙިއްޞާކޮށްފައިވާނެއެވެ.
16

1.2 އެހެން އެއްވެސް އިންސާނަކާ މުޢާމަލާތްނުކުރެވޭ ގޮތަށް އެކަހެރިގޮތުގައި މީހުން ބަން ދުކޮށްފައި ބޭތިއްބުން
ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލެއްގައި ހައްޔަރުކޮށް ނުވަތަ ބަންދުކޮށްފައި ހުރި އެއްވެސް މީހަކު ޖަލުގެ ޤަވާޢިދާ ޚިލާފު ޢަމަލެއްކުރުމުގެ
ސަބަބުން ނަސޭހަތާއި އިންޒާރު ދިނުމުންވެސް ނުކިޔަމަންތެރިކަން ދައްކައި ޖަލުގެ މަޞްލަޙަތު ގެއްލުވާލަން މަސައްކަތްކުރާ
ނަމަ އެމީހަކު ވަގުތީގޮތުން ގޮޅިން ނެރެ ކިޔަމަންތެރިކުރުމަށްޓަކައި އެހެން މީހުންނާ ވަކިން ބެއިންދުމުގެ އިޚްތިޔާރު އެ
މީހަކު ބަންދުގައި ހުރި ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލު ބަލަހައްޓާ ޑައިރެކްޓަރ އޮފް ޕްރިޒަންގެ ހުއްދައާއެކު، ޖަލުގެ ސެކިއުރިޓީ
ބަލަހައްޓާ އޮފިސަރުންނަށް ލިބިގެންވީ ނަމަވެސް، އެގޮތުން އެއްވެސް ސަބަބަކާހުރެ، އެހެން މީހުންނާ ވަކިން ބައިންދާ
ވަގުތުކޮޅަކީ ދިގުދެމިގެންދާ ވަގުތުކޮޅެއް ކަމުގައި ނުހަދައި، މިފަދައިން ބައިތިއްބަންވާނީ އެތަނުގައި ހިނގާ ކަންކަން
ކެމެރާއަށް ފެންނަ ތަނެއްގައި އަދި ހަމަ އެހެންމެ އޭނާގެ ޙަރަކާތްތައް އަބަދުމެ ފެންނާނެގޮތަށް ޖަލު އޮފިސަރެއް އެ ގޮޅިއެއްގެ
ކައިރީގައި ހުރުމުގެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސުމަށްފަހު ކަމަށާއި، މިފަދަ އެއްވެސް ޙާލަތެއްގައި މެދުކެނޑުމެއްނެތި އެންމެހައި
އަސާސީ ކަންކަމާއި ޚިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދެވޭކަން ކަށަވަރުކޮށް، އެކަހެރި ކުރާ ވަގުތާއި އެކަންކަމާ ގުޅޭ އެންމެހައި ކަންކަން
ލިޔުމުން ޤަވާޢިދުން ރެކޯޑްކުރުމަށް ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލުތަކާބެހޭ ޤަވާޢި ދުގެ ޑްރާފްޓަށް ކޮމިޝަނުން އިޞްލާޙު ހުށަހަޅައި ދިވެހި
ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތަށް އެ އިޞްލާޙުތައް ޙިއްޞާކޮށްފައިވާނެއެވެ.
މިގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމުން، އެކި ސަބަބުތަކާހުރެ ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކުގެ ނަފްސާނީ ދުޅަހެޔޮކަން އިސްކުރެވި، އަމިއްލަ
ނަފްސަށް ގެއްލުންދިނުމާއި، ޖަލު އޮފިސަރުން ނުވަތަ އެހެނިހެން ގޮތްގޮތުން ބަންދުމީހާ އިތުރު އަނިޔާއަށް ހުށަހެޅުމުގެ
ފުރުޞަތު ކުޑަވެގެންދިއުމުގެ އިތުރުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގައި 'ލާއިންސާނީ
ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލެއް ނުވަތަ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް' ގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ޢަމަލެއް އަދި
އިންސާނީ ކަރާމަތަށް ގެއްލުން ލިބޭފަދަ ކަމެއް ހިނގައިފިނަމަ އެފަދަ ކަންކަމުގައި ޝާމިލްވާ ފަރާތްތަކާމެދު ޤާނޫނު ނަންބަރު
11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގައި ބަޔާންކުރާގޮތުގެ މަތިން ކުރެވޭ ތަޙުޤީޤަށް ފަސޭހަވެގެންދާނެއެވެ.
2020 ވަނައަހަރުގެ ޖުލައި މަހުގެ 1 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން 2021 ވަނައަހަރުގެ މޭ މަހުގެ 10 ވަނަ ދުވަހާ ހަމައަށް
ކޮމިޝަނުން ތަޙްޤީޤުކޮށްފައިވާ 1 މައްސަލައިގައި އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ 1 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ފަދައިން ބަންދުފަރާތެއް ވަކިން ގޮޅިއެއްގައި ބަހައްޓާފައިހުރިކަމަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މި މައްސަލާގައި އެފަރާތުން ވަކި
ގޮޅިއެއްގައި ބަހައްޓާފައިވަނީ ޖަލުގެ މަޞްލަޙަތަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ކަމަށްވާތީ، އެފަރާތް ވަކިން ބާއްވާފައިވަނީ މޯލްޑިވްސް
17

ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއަށް ލިބިދީފައިވާ އިޚްތިޔާރުގެ ދަށުން ޖަލުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި ކަން ތަޙްޤީޤަށް
ފާހަގަކުރެވޭތީއާ، ބަންދުފަރާތް ބަހައްޓާފައިވާ ގޮޅިއަކީ ޖަލުގެ އާންމު އާބާދީގެ ތެރޭގައި ހުރި އަލި ވަންނަ ވައި ދައުރުވާ
ގޮޅިއަކަށްވާތީ، އެފަރާތް ބަހައްޓާފައިހުރި ގޮޅީއަކީ މީހުން އެކަހެރިކުރާ ގޮޅިތަކުގެ ސިފަ ހުރި ގޮޅިއަކަށްނުވާތީ، ޤާނޫނު
ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ޤާނޫނީގޮތުން ހުއްދަކުރެވިގެންވާ
ކަމެއް ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުން ކުރުމުން އޭގެ ޒާތުގައި އުފުލަންޖެހޭ ވޭނެއް އުފުލަން ޖެހުމަކީ ނުވަތަ އިޙްސާސް ކުރެވުމަކީ
ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ކަމުގައި ނުބެލެވޭނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން ޢަމަލުކުރި
ގޮތުގައި ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގުމުގެ ނިޔަތް ސާބިތުނުވާތީ މައްސަލަ ނިންމާފައިވެއެވެ. އަދި މިދިޔަ އަހަރުގެ ރިޕޯޓް ގެ
މުއްދަތުގައި އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ 1 ގެ ދަށުން ހުށަހެޅިފައިވާ 1 މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު
ދަނީ ކުރަމުންނެވެ.
1.3 ބަންދުގެ މަރުކަޒުތައް ޢާންމުކުރުން
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ ރިޕޯޓަކީ، އެ
ރިޕޯޓުގެ ފުރަތަމަ ހުށަހެޅުމަށްފަހު ހިނގާ، ކޮންމެ 1 މަހުން އެއްފަހަރު، ކޮންމެ ތިން މަހެއްވެސް ހަމަވާތާ 10 ދުވަހުގެ
ތެރޭގައި، އަދި ކޮމިޝަނުން އެދިއްޖެ ކޮންމެ ހިނދެއްގައި، ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅަމުން ގެންދަންވާނެ ރިޕޯޓެއްކަމަށް މިމާއްދާގެ
(ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި މި މާއްދާގެ (ރ) ގައިވާގޮތުން، މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން، އެގޮތަށް އެ ރިޕޯޓު،
ކޮންމެ ތިން މަހަކުން ހުށަހަޅާއިރު، ފާއިތުވާ ތިން މަހުގެ ތެރޭގައި އެއިން ތަނަކަށް، ނުވަތަ އެއިން ތަނެއްގައި ބަންދުގައި
ތިބި މީހުންގެ ޢަދަދަށް ނުވަތަ ތަފް ޞީލަށް ބަދަލެއް އައިސްފައިވާނަމަ، އެ ބަދަލެއް އެނގޭނެގޮތަށް، އެ ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކުރުމަށް
ލާޒިމުކުރެއެވެ.
ނަމަވެސް، މި ރިޕޯޓް ޤާނޫނުގައި ބަޔާން ކުރެވިފައިވާ ބީދައިން މިކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅެމުން ނުދާ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
އެގޮތުން މި ރިޕޯޓް ހުށަހެޅުމަށް ލަސްތަކެއް ކުރިމަތިވަމުންދާތީ، ކަމާގުޅޭ މިނިސްޓްރީތަކަށް މިކޮމިޝަނުން ވާނީ ތަކުރާރުކޮށް
ސިޓީގެ ޒަރީއާއިން، ޤާނޫނުން ލާޒިމުކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން މިރިޕޯޓް ހުށަހެޅުމަށް
18

އަންގާފައެވެ. އަދި މިކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅޭ ރިޕޯޓްތަކުގައި މަތީގައި ބަޔާން ކުރެވިފައިވާ، ޤާނޫނުން މިރިޕޯޓުގައި ހިމެނުމަށް
ލާޒިމު ކުރާ ބައެއް މަޢުލޫމާތުތަ އް (މިސާލަކަށް ކުޑަކުދިން ބަލަހައްޓާ މަރުކަޒުތަކުގެ މަޢުލޫމާތު) ފުރިހަމައަށް ހިމެނިފައި
ނުހުންނަކަން ވެސް މިކޮމިޝަނަށް ވަނީ ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. އަދި މިސަބަބުތަކަށްޓަކައި މިރިޕޯޓްތައް ތަރުތީބުކޮށް،ފައިލްކޮށް،
ބެލެހެއްޓުމުގައި ދަތިތަކެއް ކުރިމަތިވެފައިވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ. އެގޮތުން މި ރިޕޯޓު ހުށަހަޅަންޖެހޭ މުއްދަތުގައި ކޮމިޝަނަށް
ލިބިފައިވާ ރިޕޯޓުތަކުގެ ތަފްޞީލް ތިރީގައިވާ ތާވަލުގައި އެވަނީއެވެ.
ރިޕޯޓު ހުށަހަޅަންޖެހޭ މުއްދަތުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ރިޕޯޓްތައް
މުއައްސަސާ  ހުށަހަޅާފައިވާ ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތު ރިމާރކްސް
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް  01 ޖުލައި 2020 އިން 10 ސެޕްޓެންބަރު 2020 -
 01 އޮކްޓޫބަރު 2020 އިން 11 ޑީސެންބަރު 2020
 01 ޖަނަވަރީ 2021 އިން 11 މާރިޗު 2021
މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ،  01 ޖުލައި 2020 އިން 10 ސެޕްޓެންބަރު 2020 މިނިސްޓްރީގެ ދަށުން ކުޑަކުދިން
ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ބަލަހައްޓާ ތަންތަނުގެ މަޢުލޫމާތު
ސަރވިސަސް ހިމަނާފައިނުވޭ
އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހުށަހަޅަންޖެހޭ ރިޕޯޓުތައް ޤަވާޢިދުން ހުށަހެޅުމަށް ބާރުއެޅުމަށްޓަކައި ކުޑަކުދިންގެ ރެޒިޑެންޝަލް
މަރުކަޒުތަކާއި ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތަކާގުޅޭ ޤަވާޢިދުގެ ފުރަތަމަ ޑްރާފްޓަށް ކޮމިޝަނުން ހުށަހެޅި އިޞްލާޙުތަކުގެ ތެރޭގައި، އެ
ޤަވާޢިދުގެ 1 ވަނަ މާއްދާ (މިނިސްޓްރީގެ ޒިންމާތައް) އަށް އަކުރެއް އިތުރުކޮށް އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކުރާ ކުޑަކުދިން ބަންދުގައި ބޭތިއްބުމަށް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ތަންތަނާއި، ރިހެބިލިޓޭޝަން ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތައް ފަދަ މި
މާއްދާއިން ޢާންމުކުރަން ލާޒިމުކުރާ ބަންދުގެ މަރުކަޒުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ޖަވާބުދާރީވާންޖެހޭ ޙާލަތްތަކުގައި ކޮމިޝަނަށް ޖަވާބުދާރީވެ
19

އެއްބާރުލުންދިނުމަކީ ތަންފީޒުކުރާ މިނިސްޓްރީގެ ޒިންމާއެއްގެ ގޮތުގައި އިތުރުކުރުމަށް ކޮމިޝަނުން އިޞްލާޙު ހުށަހަޅައި، އެ
ހުށަހެޅުންތައް މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒާ ޙިއްޞާކޮށްފައިވާނެއެވެ.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ކުދިން ބައިތިއްބާ ދާއިމީ މަރުކަޒުތައް
ނޫން އެހެން ތަނެއްގައި 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ކުރީކޮޅު ކޮވިޑް12-އާ ގުޅިގެން އިއުލާނުކުރި ފުރަބަނދުގެ ދުވަސްވަރުގައި
ކުދިން ބައިތިއްބާފައި ތިބި ކަމުގެ މައުލޫމާތު މި ކޮމިޝަނަށް ލިބިފައިވާތީ، 2019 މާރިޗް 12 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން މާލެ
ސަރަޙައްދުން ނަގާފައިވާ ކުދިން ބައިތިއްބާފައިވާ ތަންތަނަކީ، މި ޤާނޫނު ގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް
ޢާންމުކޮށްފައިވާ މަރުކަޒުތަކެއްތޯ ބަޔާންކޮށް ދެއްވުމަށް ކޮމިޝަނުން މިނިސްޓްރީ ގައި އެދިފައިވާނެއެޗެ
މި އެދުމާ ގުޅިގެން މިނިސްޓްރީއިން ދެއްވާފައިވާ ޖަވާބުގައި ފާހަގަކޮށްފައި ވަނީ، އެ ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދާއި ބޭނުމަށް ބަލާއިރު، އެ
ޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، ތަޙްޤީޤެއް ކުރުމުގެ ބޭނުމަށް، ނުވަތަ ޝަރުޢީ އަމުރެއްގެ ބޭނުމަށް، ނުވަތަ ޙުކުމް
ތަންފީޒުކު ރުމުގެ ބޭނުމަށް، ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ތިބޭ މީހުންގެ ރައްކާތެރިކަމުގެ ވާހަކަކަން ފާހަގަކުރެވޭކަމަށާއި، އިޖްތިމާއީ އެކިއެކި
ސަބަބުތަކާ ހުރެ އަދި ކަމާގުޅުންހުރި ޤާނޫނުތަކުން ބާރުލިބިގެން، ކުރިން އިޢުލާނު ކުރެވިފައިވާ އުޞޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން
ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނެވޭ ކުޑަކުދިންގެ ވާހަކައަކީ، އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނަށް ތަންޒީމުކުރާ ކަންކަން ނޫންކަމަށާއި އަދި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ކުރިން އިޢުލާނު ކުރަން ބަޔާންކުރާފަދަ އެއްވެސް މަރުކަޒެއް ނެތްކަމަށެވެ.
އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނުނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) އާއި 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ކުޑަކުދިން ބަންދުގައި ބޭތިއްބުމަށް
ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ތަންތަންކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަ ވެސް، ކެޓް ކޮންވެންޝަން އަދި އެ ކޮންވެންޝަނުގެ ދަށުން
އެކުލަވާލާފައިފައިވާ އޮޕްކެޓްއާއި ހަމައެހެންމެ އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ ރޫޙައްބާލައިރު އިޖްތިމާއީ އެކިއެކި ސަބަބުތަކާ ހުރެ އަދި
ޤާނޫނުތަކުން ބާރުލިބިގެން، ކުރިން އިޢުލާނު ކުރެވިފައިވާ އުޞޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް
ގެނެވޭ ކުޑަކުދިންގެ މަރުކަޒުތަކަކީ ވެސް މި ޤާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ މަރުކަޒުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ
މަރުކަޒުތަކެއް ކަމުގައި ކޮމިޝަނުން ދެކެއެވެ. އެހެންކަމުން، މިފަދައިން ފާހަގަކޮށް އެ މިނިސްޓްރީއަށް މި ކޮމިޝަނުން ވާނީ
ލިއެފައެވެ. އަދި މިފަދަ ތަންތަން ބެލުމަށް އެން.ޕީ.އެމްއަށް މަތިކޮށްފައިވާ ޒިންމާ އަދާކުރުމަށް ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެދަށުގައި
މިނިވަންކަން ގެއްލޭގޮތަށް ކުދިން ބައިތިއްބާ ތަންތަނާގުޅޭ އަދާހަމަ މަޢުލޫމާތު މިނިސްޓްރީއިން ޙިއްޞާކޮށްފައި ނުވުމުން
20

ގޮންޖެހުންތަކެއް ދިމާވެފައިވާކަންވެސް ވާނީ ފާހަގަކޮށްފައެވެ. މީގެ އިތރުން، ކޮމިޝަނާއި މިނިސްޓަރ އޮފް ޖެންޑަރ ފެމިލީ
އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސް އާ އެކު ބޭއްވުނު ބައްދަލުވުމެއްގައި މިކަން ފާހަގަކޮށް މަޝްވަރާކުރުމުން، މި މަޢުލޫމާތު
ކޮމިޝަނާ ޙިއްޞާކުރައްވާނެކަމަށް ވިދާޅުވެފައިވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މިކަމަށް ދާއިމީ ފުރިހަމަ ހައްލައް މިއަދާ ހަމައަށްވެސް
ލިބިފައި ނުވެއެވެ.
އެންޓި ޓޯޗަރ ޤަނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ޢާންމުކޮށް އިޢުލާން ކުރަންވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، ތަޙްޤީޤު
މުއްދަތުގައި ބަންދުކުރާ ތަންތަނާއި، ޝަރީޢަތް ފެށުމާހަމައަށް ބަންދުކުރާ ތަންތަނާއި، ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ނިމެންދެން
ބަންދުކުރާ ތަންތަނާއި، ކުޑަކުދިން ބަންދުގައި ބޭތިއްބުމަށް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ތަންތަނާއި، ޙުކުމް ތަންފީޒުކުރުމަށް ބަންދުކުރާ
ތަންތަނާއި، ރިހެބިލިޓޭޝަން ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތަކާއި، ނަފްސާނީ ބަލިތަކަށް ފަރުވާދޭ ތަންތަނާއި، ޙާއްޞަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ
މީހުންގެ މަރުކަޒުތަކާއި، ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަނަށް ބަންދުކުރެވޭ ތަންތަނެވެ. އަދި ހަމަ މި ޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ)ގައި
ފާހަގަކޮށްފައި ވަނީ ތަޙްޤީޤެއް ކުރުމުގެ ބޭނުމަށް، ނުވަތަ ޝަރުޢީ އަމުރެއްގެ ބޭނުމަށް، ނުވަތަ ޙުކުމް ތަންފީޒުކުރުމުގެ
ބޭނުމަށް، މީހަކު، ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފެއްގެ ނުވަތަ ރަސްމީ އަދި ނުރަސްމީގޮތުން ދައުލަތް ތަމްސީލުކުރާ، ދައުލަތަށް ނިސްބަތްވާ
މުވައްޒަފެއް ނުވަތަ ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފެއްގެ ނުފޫޒު ހިނގާ މީހެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ބަންދުގައި ބެހެއްޓޭ ހާލަތުގައިވެސް، މި
ޤާނޫނުން މަނާކުރާފަދަ އަމަލެއް އެފަދަ މީހަކާމެދު ނުހިނގާނެކަމުގެ ކަށަވަރުކަން ލިބިދޭން ޖެހޭ ކަމަށެވެ.
ޤާނޫނުގެ މި މާއްދާތަކުގައި 'ބަންދު' މި ޢިބާރާތް ބޭނުންކޮށްފައި ވުމާއި އަދި 'ތަޙްޤީޤެއް ކުރުމުގެ ބޭނުމަށް، ނުވަތަ ޝަރުޢީ
'
އަމުރެއްގެ ބޭނުމަށް، ނުވަތަ ޙުކުމް ތަންފީޒުކުރުމުގެ ބޭނުމަށް މި ފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައި ވުމުގެ ސަބަބުން އިޖްތިމާއީ އެކިއެކި
ސަބަބުތަކާ ހުރެ އަދި ކަމާގުޅުންހުރި ޤާނޫނުތަކުން ބާރުލިބިގެން، ކުރިން އިޢުލާނު ކުރެވިފައިވާ އުޞޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ
މަތިން ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނެވޭ ކުޑަކުދިން ބައިތިއްބާ މަރުކަޒުތައް މި ޤާނޫނުގެ ތަރަހައިގައި ނުހިމެނޭކަމށް
މުއައްސަސާތަކުން މާނަކުރުމަކީ މި ކޮމިޝަނުން ކަންބޮޑުވާކަމެކެވެ. އެހެންކަމުން މިކަމަށް ފުރުހަމަ ހައްލެއް ލިބޭނީ މި ޤާނޫނުން
މިކަންކަން އިތުރަށް ސާފުވެގެން ދިއުމުން ކަމަށް މި ކޮމިޝަނަށް ގަބޫލުކުރެވޭތީ، މިހާރު މި ޤާނޫނަށް ގެންނަމުންދާ
އިސްލާހުތަކުގެ ތެރޭގައި މި ދެ މާއްދާއަށް ވެސް އިސްލާހުގެނައުމަށް ހުށަހެޅުމަށް ކޮމިޝަނުން ވަނީ ނިންމާފައެވެ.
21

1.6 ޝަކުވާގެ ޙައްޤު ކަށަވަރުކުރުން
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ 18 ވަނަ މާއްދާގައި ޓޯޗަރ ކުރެވޭ މީހާއަށް ލިބުނު
ޓޯޗަރއާމެދު ކޮމިޝަނަށް ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު އޭނާއަށް މި ޤާނޫނުން ކަށަވަރުކޮށްދޭކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވީ ނަމަވެސް
ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު އެންމެ ފުރިހަމަގޮތުގައި ލިބި ނުދެވޭކަން ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކުރަމެވެ. މިގޮތުން ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ
ދަށުގައި މީހުން ބަންދުކޮށްފައި ބައިތިއްބާ ތަންތަނުގައި ބަންދުގައި ތިބޭ މީހުން ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ އެކަށީގެންވާ ނިޒާމެއް
ގާއިމުވެފައި ނުވާކަން ކޮމިޝަނަށް ވަނީ ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. އެހެނީ، އެފަދަ ތަންތަނުގައި ހިންގާ ޓޯޗަރ ނުވަތަ ރަޙުމްކުޑަ
ލާއިންސާނީ އިހާނެތި ޢަމަލަކާގުޅޭ ގޮތުން ލިޔެކިޔުމުން ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާ ޝަކުވާ ބަން ދުގައި ބައިތިއްބާ ތަނުގައި
ވަޒީފާއަދާކުރާ މުވައްޒަފުން ބޭނުންވެއްޖެ ހިނދެއްގައި ލިޔެކިޔުން ކަނޑައިގެން ބެލުމުގެ ފުރުސަތު އޮތްކަން ކޮމިޝަނަށް
ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އެގޮތުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 6/2006 (ހިޔުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނު) ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)
ގައި ޝަރްޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ބަންދެއްގައި ހުރި ފަރާތެއް ހުށަހަޅާ ޝަކުވާއެއް ކޮމިޝަން ނޫން އެހެން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް
ނުހުޅުވޭނެ ފަދައިން ސިޓީ އުރައެއްގައި ބަންދުކޮށް ފޯރުކޮށްދޭންވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ އާއި، މިކަން ކޮމިޝަނުން
ތަޙްޤީޤުކުރާ އެކި މައްސަލަތަކުގައި މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއިން އަދި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިން
ފާހަގަކުރެވިފައިވާއިރު، ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލް ޤާނޫނޫގެ 86 ވަނަ މާއްދާގައި 'ޤައިދީންނަށް ލިބޭ ނުވަތަ އެމީހުން ފޮނުވާ ސިޓީ
ނުވަތަ އެނޫންވެސް އެފަދަ ތަކެތި ކިޔައި، އަޑުއަހައި، ރެކޯޑްކޮށް ނުވަތަ ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޑައިރެކްޓަރ އޮފް
'
ޕްރިޒަންއަށް ލިބިގެންވެއެވެ... ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ، ދެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާކަންތައް ފުށުއަރާކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭތީ، މިކަން
ރިވިއުކުރުމަށް ކޮމިޝަނުން ނިންމާފައިވެއެވެ.
މީގެ އިތުރުން، ކުޑަކުދިންގެ ރެޒިޑެންޝަލް މަރުކަޒުތަކާއި ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތަކާގުޅޭ ޤަވާޢިދުގެ ފުރަތަމަ ޑްރާފްޓަށް ކޮމިޝަނުން
ހުށަހެޅި އިޞްލާޙުތަކުގެ ތެރޭގައި، ރެޒިޑެންޝަލް މަރުކަޒުތައް ހިންގުމަށް ލައިސަންސަށް އެދި ހުށަހަޅަންޖެހޭ ތަކެތީގެ ތެރޭގައި،
މަރުކަޒުތަކުގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިންނާމެދު ހާދިސާއެއް ނުވަތަ މައްސަލައެއް ރިޕޯޓްކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެގޮތުގެ އުޞޫލު ހިމެނުމަށް
ކޮމިޝަނުން އިޞްލާޙު ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ.
ކުޑަކުދިންގެ ކަރެކްޝަން މަރުކަޒުތަކުގައި ޢަމަލު ކުރަންޖެހޭ ގޮތުގެ ޤަވާޢިދުގެ ފުރަތަމަ ޑްރާފްޓާއި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް
ސަރވިސްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައިވާ މަރުކަޒުތައް އިދާރީ ގޮތުން ހިންގުމާ ބެހޭ ޤަވާޢިދުގެ ފުރަތަމަ ޑްރާފްޓަށް ކޮމިޝަނުން ހުށަހެޅި
22

އިޞްލާޙުތަކުގެ ތެރޭގައި މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންނަށް ދިމާވާ ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން ޝަކުވާ ހުށަހެޅޭނެ، އަދި އެފަދައިން ހުށަހެޅޭ
ޝަކުވާ ބެލޭނެ، ކުޑަކުދިންނާ ރަޙުމަތްތެރި ނިޒާމެއް ކޮންމެ މަރުކަޒެއްގައިވެސް ޤާއިމުކޮށްފައި އޮންނަންވާނެކަމާއި، ކަމާ ގުޅޭ
އެހެނިހެން މުއައްސަސާތަކަށް ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ މަގު ފަހިވެފައިވާކަން ޤަވާޢިދުން ކަށަވަރުކުރުމަށާއި، ކުއްޖަކު ކުރި ޝަކުވާ
އަކީ އެ ކުއްޖަކަށް ޖިސްމާނީ ނުވަތަ ނަފްސާނީ އަނިޔާއެއް ލިބިގެން ކުރި ޝަކުވާއެއް ކަމަށް ވާނަމަ އެކުއްޖަކަށް ޖިސްމާނީ
ގޮތުން ނުވަތަ ނަފްސާނީ ގޮތުން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ގެއްލުމެއް ނުވަތަ އަނިޔާއެއް ކޮށްފައި ނުވަތަ ވެފައިވާނަމަ، އަނިޔާގެ
މިންވަރާއި އަނިޔާ ލިބިފައިވާގޮތް ދެނެގަތުމާއި އަނިޔާއެއް ލިބިފައިވާނަމަ މެޑިކޯ ލީގަލް ރިޕޯޓް ތައްޔާރުކުރުން އަދި އެކަމާ ގުޅިގެން
އެ ކުއްޖަކަށް ދޭންޖެހޭ ޞިއްޙީ ފަރުވާ އަދި ކައުންސެލިންގ ގެ ޚިދުމަތް ދޭންޖެހޭނަމަ އެ ޚިދުމަތް ވަގުތުން ދިނުމާއެކު
ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕްރިޒަންސްއަށް ރިޕޯޓުކުރުމަށާއި، ކުއްޖަކު ކުރި ޝަކުވާ އަކާ ގުޅިގެން ބެލިބެލުމުން އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ
އަނިޔާއެއް، ލާއިންސާނީ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލެއް ނުވަތަ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް އެކުއްޖަކާމެދު ހިންގާފައިވާކަން ފާހަގަ ކުރެވިއްޖެނަމަ،
އެކަމެއްގެ ތަފްޞީލު ލިޔެ ރިކޯޑުކުރުމަށާއި، އަދި އެކުއްޖަކަށް ލިބިފައިވާ އަނިޔާއަކީ އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު ގައި 'ލާއިންސާނީ
ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލެއް ނުވަތަ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް' ގެ ގޮތުގައި މާނަކުރެވޭ އަނިޔާއަކަށް ވާނަމަ، އެ ޤާނޫނުން އެކުއްޖަކަށް ލިބިދޭ
އެންމެހައި ޙައްޤުތަކެއް ފަހިކޮށްދިނުމާއެކު، އެމަޢުލޫމާތެއް ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކަށާއި އަދި އިދާރާއަކަށް ލަސްނުކޮށް
އަންގަންވާނެކަމަށާއި، މީގެ އިތުރުން އިތުރު އަނިޔާއެއް ނުލިބޭނެ ފަދަ ގޮތަކަށް އެކުއްޖެއްގެ ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް
ފިޔަވަޅުއަޅަންވާނެކަމަށް ކޮމިޝަނުން އިޞްލާޙު ހުށަހަޅައި އެ އިޞްލާޙުތައް މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް އާ
ޙިއްޞާކޮށްފައިވާނެއެވެ.
މީގެ އިތުރުން ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން 2020 އޮކްޓޫބަރުގައި ދޫނިދޫ ޕޮލިސް ކަސްޓޯޑިއަލްއަށް ޒިޔާރަތްކޮށް ބެލިބެލުމުގައި،
ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކަށް ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމަށާއި، އެހެން އިދާރާތަކަށް ސިޓީ ފޮނުވުމަށް ކަރުދާހާއި ގަލަން ފޯރުކޮށްދޭކަމަށް
ބަންދުގައި ތިބި ބައެއް ފަރާތްތަކުން މަޢުލޫމާތުދީފައިވީ ނަމަވެސް، ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކަށް އެކަށީގެންވާ ވަރަށް ކަރުދާހާއި
ގަލަން ފޯރުކޮށްދެމުން ނުދާކަމާ އަދި ކަރުދާހާއި ގަލަމަށް އެދޭތާ 1 ނުވަތަ 2 ދުވަސް ފަހުން ފޯރުކޮށްދޭކަމަށް ބަންދުގައި ތިބި
ބައެއް ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކުގެ ޝަކުވާ ލިޔުމުން
ހުށަހެޅުމުން، ޝަކުވާގެ ޖަވާބު ލިޔުމުން 1 ނުވަތަ 10 ދުވަސްތެރޭގައި ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކަށް ފޯރުކޮށްދޭކަމަށް ބަންދުގައި
ތިބި ފަރާތްތަކާއި، މުވައްޒަފުންދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
23

އަދި، ޚާއްޞައެހީއަށް ބޭނުންވާ މަރުކަޒުގައި ލިޔެކިއުމުން މަރުކަޒަށް ޝަކުވާ ހުށަހެޅޭނެ ނިޒާމެއް ޤާއިމު ކުރުމުގެ ގޮތުން
ޝަކުވާ ހުށަހަޅާނެ ފޮށްޓެއް އޮފީސް ބައިގައި ބަހައްޓާފައި ހުރިކަމާއި، ހަފްތާއަކު އެއްފަހަރު ސުޕަވައިޒަރުން މި ފޮށި ބަލައި،
ހުށަހަޅާފައިވާ ޝަކުވާތައް ބަލާކަން 2016 ވަނަ އަހަރު އެން.ޕީ.އެމްއިން މަރުކަޒަށް ކޮށްފައިވާ ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
އެހެންނަމަވެސް މިފަދަ ނިޒާމެއް މިހާރު ގާއިމްކުރެވިފައިނުވާކަމާއި، ބަލިމީހުން ނުވަތަ ކެއަރވޯކަރުންނަށް އަނގަބަހުން ޝަކުވާ
ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުސަތު އޮންނަކަން 2021 ޖަނަވަރީ މަހު ކުރި ޒިޔާރަތުގައި މަރުކަޒު ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ޙަރަކާތްތެރިވާ
ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި މުވައްޒަފުންގެ ފަރާތުން ލިބި ފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
1.1 ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުން
ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަންދުކުރެވޭ މުއްދަތު 22
ގަޑިއިރަށްވުރެ ދިގުވެއްޖެހިނދެއްގައި، އެ 22 ގަޑިއިރު ހަމަވުމަށްފަހު ހިނގާ ވަގުތުތަކުގެ ތެރެއިން، އޭނާ ބޭނުންވެއްޖެ
ވަގުތެއްގައި، އޭނާގެ ޞިއްޙީ ޙާލަތު ހުރިގޮތް ބެލުމަށް، އޭނާ ބަންދުކޮށްފައި ހުރި ތަން ނޫން އެހެން ތަނެއްގައި މަސައްކަތް
ކުރަމުންދާ ޑޮކްޓަރަކަށް ދެއްކުމަށް ބޭނުންވާކަން، އޭނާ ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައިވާ ފަރާތުގައި އެދުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާކަން
ބަޔާންކޮށްފައިވުމާއެކު، އެ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަންދުގައި ހުރި މީހަކު ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުމަށް ބޭނުންވެގެން، މި މާއްދާގެ (ހ)
ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެދެފިނަމަ، އެކަން، އެ އެދުނު ވަގުތުން ފެށިގެން ހިނގާ 22 ގަޑިއިރު ތެރޭގައި، އޭނާ ބަންދުގައި
ބަހައްޓާފައިވާ ފަރާތުން ހަމަޖައްސައިދޭން ވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ހަމަމިފަދައިން މި ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)
ގައި ބަންދުގައި ހުރި ފަރާތެއް ބަންދުގައިހުރި މަރުކަޒުނޫން އެހެން މަރުކަޒަކަށް ޑޮކްޓަރަށް ދައްކާނަމަ އެ ޚަރަދަކީ އެމީހަކު
އަމިއްލައަށް އުފުލަންޖެހޭ ޚަރަދެއްކަމާ، އެފަދަ ޚަރަދެއްކުރުމުގެ ތަނަވަސްކަން އޭނާގައި ނެތްކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ
ޙާލަތުގައި، އޭނާ ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުމަށް ހިނގާ ޚަރަދަކީ، ދައުލަތުން ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެ ޚަރަދެއްކަމަށާ، މި މާއްދާގެ
ބޭނުމަށްޓަކައި، އެ ޚަރަދުކުރާނީ، އެމީހަކު ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައިވާ ފަރާތުން ނުވަތަ ބަންދުގައި ބެހެއްޓި ފަރާތުންކަމަށް
ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.
އެހެންނަމަވެސް، ކޮމިޝަނުން ބަލަމުންދާ މައްސަލަތަކުގައި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޑޮކްޓަރަށް
ދެއްކުމުގެ އިންތިޒާމް ހަމަޖެހެމުން ނުދާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އަދި މިކަމާ ގުޅިގެން ގުޅުންހުރި އިދާރާތަކާ މަޝްވަރާކުރި
24

ކުރުމުން، މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މަރުކަޒުން ބޭރުން ޑޮކްޓަރަށް އެޕޮއިންޓްމަންޓް ހެދުމަށާއި ކޮންމެހެން ދޭންޖެހޭ ފަރުވާތައް
އަވަސްމިނެއްގައި ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ހަމަޖައްސަންޖެހޭ އިންތިޒާމްތައް ހަމަޖެއްސުމުގައި ވަރަށް ގިނަ ގޮންޖެހުންތަކެއް ހުރިކަން
ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން ބަންދު ފަރާތްތަކަށް ފޯރުކޮށްދޭ ޞިއްޙީ ޚިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ދިމާވާ
ގޮންޖެހުންތަކަށް ޙައްލު ހޯދުމަށްޓަކައި ގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކާއެކު މިހިނގާ އަހަރުގެ (2021) ސެޕްޓެންބަރު މަހުގެ
ތެރޭގައި ސިމްޕޯޒިއަމެއް ބޭއްވުމަށް ހަމަޖެހިފައިވެއެވެ.
ހަމަމިއާއެކު މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކުން އެކުލަވާލަމުންދާ އުސޫލުތަކާއި ޤަވާއިދުތަކަށް
ކޮމިޝަނުންވަނީ އިސްލާހު ހުށަހަޅާފައެވެ. އެގޮތުން، ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުން ތައްޔާރުކުރި ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލުގެ ގަވާއިދުގައި
އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު ގެ 12 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތުގެ މަތިން ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުމުގެ ޙައްޤު އެންމެ ފުރިހަމައަށް
ލިބިދީފައިނުވާތީ، އެމާއްދާ އިޞްލާޙުކުރުމަށާއި، އެ ގަވާއިދުގައި އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު ގެ 2 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެމަތިން ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލުގައި މީހަކު ބަންދުކުރެވޭ މުއްދަތު 22 ގަޑިއިރަށްވުރެ ދިގުވެއްޖެހިނދެއްގައި، އެ 22 ގަޑިއިރު
ހަމަވުމަށްފަހު ހިނގާ ވަގުތުތަކުގެ ތެރޭގައި، އޭނާ ބޭނުންވެއްޖެ ވަގުތެއްގައި، އޭނާގެ ޞިއްޙީ ޙާލަތު ހުރިގޮތް ބެލުމަށް، އޭނާ
ބަންދުކޮށްފައި ހުރި ޖަލު ނޫން އެހެން ތަނެއްގައި މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ ޑޮކްޓަރަކަށް ދެއްކުމަށް އެދުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާކަން
ބަންދުގައި ހުރި މީހާ އަށް އަންގަންވާނެކަމަށާއި، އަދި އެ ޙައްޤުގެ ބޭނުން ހިފުމަށް ބަންދުގައި ހުރި މީހާ އެދިއްޖެނަމަ،
އެކަމަށް އެދުނު ވަގުތުން ފެށިގެން ހިނގާ 22 ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި، އެފަދައިން އޭނާ ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުމުގެ އިންތިޒާމު
ކަސްޓޯޑިއަލުން ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެކަމުގައި ބަޔާންކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ.
އަދި މީގެއިތުރުން، މީހަކު ހައްޔަރުކޮށްގެން ބަންދުމަރުކަޒަށް ގެންނައިރު އޭނާގެ ހަށިގަނޑުގެ ބޭރުފުށުން އަނިޔާއެއް ފެންނަން
ހުރިނަމަ، އޭނާއަށް ޞިއްޙީ އެހީތެރިކަން ވަގުތުން ދިނުމުގެ އިތުރުން، އެ މަޢުލޫމާތު ވަގުތުން، އޭނާގެ މައްސަލަ ތަޙްޤީޤްކުރާ
ފަރާތަށާއި، އެ ޖަލެއް ބެލެހެއްޓުމުގެ ޒިންމާ ޙަވާލުކުރެވިފައިވާ އިސް އޮފިސަރަށް ޙިއްޞާކުރަން ވާނެކަމަށް ކަސްޓޯޑިއަލް
ޖަލުގެ ގަވާއިދަށާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2001 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަންގެ ޤާނޫނު)އާ ޚިލާފުވެގެން ރާއްޖެއިން
ފުރުވާލެވެންދެން ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުގައި ބިދޭސީން ބޭތިއްބުމާބެހޭ ގަވާއިދަށާއި ރިހެބިލިޓޭޝަން އަދި ރީ-އިންޓެގްރޭޝަންއާ
ބެހޭ އުޞޫލުތައް ބަޔާންކުރާ ގަވާއިދުގެ ޑްރާފްޓަށް އިސްލާހު ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ. މީގެ އިތުރުން، މިފަދަ ޢަމަލެއް ބަންދު
މީހަކާމެދު ހިންގާފައިވާކަން ފާހަގަ ކުރެވިއްޖެނަމަ، އެކަމެއްގެ ތަފްޞީލު ވަކިން ރިކޯޑުކުރުމަށާއި، އަދި އެމީހަކަށް ލިބިފައިވާ
25

އަނިޔާއަކީ އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގައި 'ޓޯޗަރ' އެއްގެ ގޮތުގައި މާނަކުރެވޭ އަނިޔާއަކަށް ވާނަމަ، އެ ޤާނޫނުން އެމީހަކަށް ލިބިދޭ
އެންމެހައި ޙައްޤުތަކެއް ފަހިކޮށްދިނުމާއެކު، އެމަޢުލޫމާތެއް ކޮމިޝަނާ ޙިއްޞާކުރުމަށްވެސް މިގަވާއިދުތަކުގެ ޑްރާފްޓަށް އިސްލާހު
ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ. އެހެނީ، ބަންދުމަރުކަޒަށް މީހަކު ގެންދިއުމަށްފަހު މެޑިކަލް އެސެސްމަންޓެއް ހަދައި އެމީހެއްގެ ޞިއްޙީ
ޙާލަތު ދެނެގަތުމަކީ، އެ ބަންދު މަރުކަޒެއްގައި އެ މީހަކު ހުންނަ ދުވަސްތަކުގައި އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު ގެ ދަށުން
މައްސަލައެއް ހުށަހެޅިއްޖެނަމަ، އެ ފަރާތަކަށް ލިބިފައިވާ އަނިޔާއަކީ، އެ ފަރާތް މަރުކަޒުގައި ހުއްޓާ ލިބިފައިވާ އަނިޔާއެއްކަން
ނުވަތަ ނޫންކަން ތަޙްޤީޤުގައި ދެނެގަތުމަށް ފަސޭހަކަމަކަށް ވެގެންދާނެތީއެވެ.
ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުން ތައްޔާރުކުރި ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލުގެ ޤަވާޢިދުގައި ބަންދުގައިހުންނަ މީހާ ޑޮކްޓަރަކަށް ދެއްކުމަށް
ހިނގާ ޚަރަދެއްކުރުމުގެ ތަނަވަސްކަން އޭނާގެ ކިބައިގައި ނެތްކަމަށް ދައުލަތުގެ ކަމާގުޅޭ މުއައްސަސާއަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ޙާލަތުގައި،
އޭނާ ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުމަށް ހިނގާ ޚަރަދަކީ، އެމީހަކު ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައިވާ ފަރާތުން ނުވަތަ ބަންދުގައި ބެހެއްޓި
ފަރާތުންކުރަންޖެހޭ ޚަރަދެއްގެ ގޮތުގައި އެ ޤަވާޢިދުގައި ބަޔާންކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ.
1.8 މެޑިކަލް ރިޕޯޓު
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި ބަންދުގައި ހުރި މީހަކު ޑޮކްޓަރަށް
ދެއްކުމަށްފަހު، ނުވަތަ ބަންދުން ވީއްލުމަށްފަހު ޑޮކްޓަރަށް ދައްކާ މީހާ ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުމަށްފަހު، ތައްޔާރުކުރެވޭ މެޑިކަލް
ރިޕޯޓު އޭނާގެ ބަންދާގުޅޭ ފައިލުގައި ހިމަނަންވާނެކަމަށާއި، އެ ރިޕޯޓުގައި ހިމަނަންޖެހޭ ކަންކަން ތަފުޞީލުކޮށް
ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަފުޞީލުތައް ހިމެނޭގޮތަށް އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ 20
ވަނަ މައްދާގައި ބަޔާންކުރާ މެޑިކަލް ރިޕޯޓް (މެޑިކޯ ލީގަލް ރިޕޯޓް) ގެ ފޯމެޓު މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތާއި ހިޔުމަން ރައިޓްސް
ކޮމިޝަން ގުޅިގެން ތައްޔާރުކޮށް 2012 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހައި ސިއްޙީ މަރުކަޒުތަކުގައި ބޭނުންކުރަން
ފަށާފައިވެއެވެ. އަދި މެޑިކޯ ލީގަލް ރިޕޯޓަށް ގެންނަން ޖެހޭ ބައެއް އިސްލާޙުތައް ގެނައުމަށްޓަކައި 2013 ވަނަ އަހަރު
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތް އަދި އިންދިރާ ގާންދީ މެމޯރިއަލް ހޮސްޕިޓަލާއެކު މަޝްވަރާކޮށް، އިސްލާހުކުރުމަށްފަހު، ފިލިޕީންސްގެ
ކޮމިޝަން އޮން ހިޔުމަން ރައިޓްސްއަށާއި އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޖަމްޢިއްޔާ
'ރިޑެރެސް' އަށް ފޮނުވައި ކޮމެންޓް ހޯދާފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން އެންމެ ފަހުގެ އިސްލާހުތަކާއެކު، 2016 ވަނަ އަހަރުން
26

ފެށިގެން، ސިއްޙީ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ހުރިހާ މަރުކަޒެއްގައި އެ ރިޕޯޓް ބޭނުންކުރަން ވަނީ ފަށާފައެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މި
ރިޕޯޓު އެންމެއެކަށީގެންވާގޮތުގައި ފުރިހަމަކޮށްފައިނުހުންނާތީއާއި ރިޕޯޓުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ މަޢުލޫމާތުތަކަށް ސިއްޙީ
ހިދުމަތްތެރިން އެކަށީގެންވާގޮތުގައި ހޭލުންތެރިވެފައިނުވާކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަތަކުގައި ފާހަގަކުރެވޭތީ،
މިކަމާގުޅޭގޮތުން ކަމާގުޅުންހުރި އިދާރާތަކާ މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މަޝްވަރާކޮށްފައިވާނެއެވެ.
މީގެއިތުރުން، އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވާ ފަރާތްތަކަށް ފޯރުކޮށްދޭ ބޭސްފަރުވާ އެންމެ އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ލިޔެކިޔުމަށް
ތިރިކުރެވިފައި ނުހުރުމުން ކޮމިޝަނުގެ ތަޙްޤީޤުތަކަށް ދިމާވާ ގޮންޖެހުންތަކުން އަރައިގަތުމަށްޓަކައި ކޮމިޝަނުން ބަންދު
މަރުކަޒުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ކޮމެންޓްކޮށްފައިވާ ޤަވާއިދުތަކުގައި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ މުވައްޒަފުން އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނަށް
އަހުލުވެރިކުރުމަށް އިޞްލާޙު ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ.
1.2 އަނިޔާލިބޭ މީހުން އަދި އަނިޔާކުރާ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ، އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަން
ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)
ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަނިޔާ ލިބޭ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ، އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާ ގުޅޭ ޕްރޮގްރާމްތައް އެކުލަވާލުމުގެ
މަސައްކަތް މަގުފަހިކުރުމަށްޓަކައި ހަމައެ ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން އަދާކުރަންޖެހޭ
މަސްޢޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން ޤަވާއިދުތައް ހެދުމަށް ލިބިފައިވާ ބާރުގެ ދަށުން ފަރުވާ ޕްރޮގްރާމްއާ ގުޅޭ ޤަވާއިދެއް
އެކުލަވާލުމުގެ މަސައްކަތް 2012 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ކޮމިޝަނުން ކޮށްފައިވާކަމަށް މީގެ ކުރީގެ އަހަރުތަކުގެ އެންޓި
ޓޯޗަރ ރިޕޯޓުތަކުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވީނަމަވެސް، މި މަސައްކަތް އަދިވެސް ފުރިހަމަ ވެފައިނުވެއެވެ. އަދި މި ރިޕޯޓުތައް
ބެލިބެލުމުން އަންނަނިވި ގޮތަށް ނިމިދިޔަ ދައުރުތަކުގެ ކޮމިޝަނުން މަސައްކަތްކުރި ކަމަށް ރިޕޯޓުތަކުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) 35ވަނަ މާއްދާ
2012 - -
2013 އަނިޔާ ލިބޭ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ، -
އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަން
27

އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ 12 (ހ) ގައި، ޤާނޫނަށް
ޢަމަލުކުރަން ފަށާތާ 1 އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި،
ރާއްޖޭގައި ޓޯޗަރގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހުންނަށް
އެކަށީގެންވާ ފަރުވާދީ، ޤަދަރުވެރި ދިރިއުޅުމެއް
އަލުން އުޅެވޭނެ ގޮތް ހެދުމަށްޓަކައި ހިންގަންޖެހޭ
ޕްރޮގްރާމްތައް ޞިއްޙަތާބެހޭ ސިޔާސަތުތައް
ތަންފީޒުކުރުމަށް އެކަށައަޅާފައިވާ ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާ
ކަމުގައިވާ މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތާއި، އެޓަރނީ
ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާއި، ކޮމިޝަނާ ގުޅިގެން އެކަށައަޅައި
ޝާއިޢުކުރަންވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި ވެއެވެ.
އެހެންނަމަވެސް އަދި މި މަސައްކަތް ކުރެވިފައެއް
ނުވެއެވެ.
2016 އަނިޔާ ލިބޭ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ، އިޖްތިމާޢީ -
ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަން
އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ 12 (ހ) ގައި، މި
ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާތާ 1 އަހަރު ދުވަހުގެ
ތެރޭގައި، ރާއްޖޭގައި ޓޯޗަރގެ ޝިކާރައަކަށްވާ
މީހުންނަށް އެކަށީގެންވާ ފަރުވާދީ، ޤަދަރުވެރި
ދިރިއުޅުމެއް އަލުން އުޅެވޭނެ ގޮތް ހެދުމަށްޓަކައި
ހިންގަންޖެހޭ ޕްރޮގްރާމްތައް ޞިއްޙަތާބެހޭ
ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޛުކުރުމަށް އެކަށައަޅާފައިވާ
28

ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާ ކަމުގައިވާ މިނިސްޓްރީ އޮފް
ހެލްތާއި، އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާއި، ކޮމިޝަނާ
ގުޅިގެން އެކަށައަޅައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެ ކަމަށް
ބަޔާންކޮށްފައި ވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް މި
މަސައްކަތް އަދި ކުރެވިފައެއްނުވެއެވެ.
2011 އަނިޔާ ލިބޭ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ، އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަން
އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ 12 މާއްދާގެ (ހ) އާއި 13 ވަނަ މާއްދާގައި، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާތާ 1
އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ރާއްޖޭގައި ޓޯޗަރގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހުންނަށް އެކަށީގެންވާ ފަރުވާދީ، ޤަދަރުވެރި
ދިރިއުޅުމެއް އަލުން އުޅެވޭނެ ގޮތް ހެދުމަށްޓަކައި ހިންގަންޖެހޭ ޕްރޮގްރާމްތައް ޞިއްޙަތާބެހޭ ސިޔާސަތުތައް
ތަންފީޛުކުރުމަށް އެކަށައަޅާފައިވާ ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާ ކަމުގައިވާ މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތާއި، އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ
އޮފީހާއި، ކޮމިޝަނާ ގުޅިގެން އެކަށައަޅައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެކަމަށް ބަޔާކޮށްފައިވެއެވެ. މިކަމާ ގުޅޭ ޤަވާއިދެއް
މިހާތަނަށް އެކުލަވާލާފައި ނުވިނަމަވެސް ރާއްޖޭގައި ޓޯޗަރގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހުންނަށް އެކަށީގެންވާ ފަރުވާދީ،
ގަދަރުވެރި ދިރިއުޅުމެއް އަލުން އުޅެވޭނެ ގޮތެއް ހެދުމަށްޓަކައި ހިންގަންޖެހޭ ޕްރޮގްރާމްތައް އެކަށައަޅައި،
ޝާއިޢުކުރުމާއިބެހޭ ގޮތުންނާއި، އަނިޔާކުރާ މީހުންނަށް އަނބުރާ މުޖްތަމަޢަށް އާދެވޭނެ ގޮތް ހެދުމަށާ އަދި
އަނިޔާގެ ސިފަ އެމީހުންގެ ގައިން ފޮހެލުމަށްޓަކައި، އެމީހުންނަށް އަމާޒުކޮށް ހިންގޭ ޕްރޮގްރާމްތައް އެކަށައަޅާ
ހިންގުމާބެހޭ ގޮތުން މަޝްވަރާކުރުމަށް އެޓާރނީ ޖެނަރަލްގެ އޮފީހާއި، މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތް އާއެކު 10
އޭޕްރިލް 2011 ވަނަ ދުވަހު ބައްދަލުވުމެއް ބޭއްވުނެވެ. މިބައްދަލުވުމުގައި މިޕްރޮގްރާމްތައް އެކުލަވާލުމާބެހޭ
ގޮތުން ޓެކްނިކަލް ލެވެލްގައި ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާތަކުގެ މެދުގައި އިތުރު ބައްދަލުވުންތަކެއް ބޭއްވުމަށް
ނިންމުނެވެ.
29

2018 އަނިޔާ ލިބޭ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ، އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަން
އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަނިޔާ ލިބޭ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ،
އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަމުގެ އުޞޫލުގެ ދެލިކޮޕީގެ 13 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަނިޔާކުރާ
މީހުންނަށް އަމާޒުކޮށްގެން ހިނގާ ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ އުޞޫލުގެ ދެލިކޮޕީއެއް ވަނީ އެކުލަވާލެވިފައެވެ. މި ދެ ދެލިކޮޕީ
ފާސްކުރުމުގެ މަސައްކަތް 2018 ވަނަ އަހަރު ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވެއެވެ. އަދި މި ދެ ދެލިކޮޕީއަށް ކަމާބެހޭ
މުއައްސަސާތަކުގެ ޚިޔާލު ހޯދުމަށް ހިއްސާކުރުމަށް ހަމަޖެހިފައިވެއެވެ.
2012 އަނިޔާލިބޭ މީހުން އަދި އަނިޔާކުރާ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ، އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަން
އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަނިޔާ ލިބޭ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ،
އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަމުގެ އުޞޫލުގެ ދެލިކޮޕީ އަދި 13 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަނިޔާކުރާ
މީހުންނަށް އަމާޒުކޮށްގެން ހިނގާ ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ އުޞޫލުގެ ދެލިކޮޕީއެއް ވަނީ އެކުލަވާލެވިފައެވެ. މި ދެ ދެލިކޮޕީ
ފާސްކުރުމުގެ މަސައްކަތް 2018 ވަނަ އަހަރު ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވެއެވެ. މި ދެލިކޮޕީ އެކުލަވާލެވިފައިވީ
ނަމަވެސް، މި ދެ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަނިޔާ ލިބޭ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ، އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި
އެހީތެރިކަމުގެ ޕްރޮގްރާމު އަދި އަނިޔާ ކުރާ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ، އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަމުގެ
ޕްރޮގްރާމަކީ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތަކަކަށްވުމުން، އެ ޕްރޮގްރާމުތައް އެކުލަވާލުމަކީ ކޮމިޝަނުން އެކަނި
ކުރެވިދާނެކަމަކަށް ނުވާތީ، މި ޕްރޮގްރާމްތައް ކޮމިޝަނާ ގުޅިގެން ހިންގުމަށް މި ދެ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ
ދެ މުއައްސަސާ ކަމުގައިވާ އެޓާރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާއި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތާއިއެކު 2018 ވަނަ އަހަރުގެ
ޑިސެންބަރު މަހުގެ 3 އަދި 11 ވަނަ ދުވަހު އެޗް.އާރު.ސީ.އެމް އިން ބައްދަލުކޮށް މަޝްވަރާ ކުރެވުނެވެ. މި
ބައްދަލުވުންތަކުގައި މަޝްވަރާ ކުރުމަށްފަހު، މިފަދަ ޕްރޮގްރާމެއް އެކުލަވާލުމަށް އެންމެ އައުލާކަން ބޮޑުވެގެންވަނީ
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުން ކަމަށް ވާތީ މިކަންކަން ކުރަން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުން އިސްނަގައި އެންޓި ޓޯޗަރ
ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި 13 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެކުލަވާލަންޖެހޭ ޕްރޮގްރާމްތައް އެކުލަވާލުމަށް
ވަނީ ހަމަޖެހިފައެވެ. އަދި މި ޕްރޮގްރާމްތައް އެކުލަވާލުމަށްފަހު ކޮމިޝަނާއި ޙިއްސާ ކުރުމަށް އެ މިނިސްޓްރީއިން
30

އެއްބަސްވެފައިވެއެވެ. މިފަދަ ޕްރޮގްރާމެއް އެކުލަވާލުމަށް އެހީތެރިވެދޭނެފަދަ ބައިނަލް އަޤުވާމީ ބެސްޓް
ޕްރެކްޓިސްތައް ހިމެނޭ ބައެއް ލިޔެކިޔުންތައް ކޮމިޝަންގެ ފަރާތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތާ
ހިއްސާކޮށްފައިވާނެއެވެ. ނަމަވެސް މިހާތަނަށް މިފަދަ ޕްރޮގްރާމެއް އެކުލަވާ ކޮމިޝަނާ ހިއްސާކޮށްފައި ނުވާކަން
ފާހަގަކުރަމެވެ. މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުން މަޢުލޫމާތި ދިންގޮތުގައި، އެ މިނިސްޓްރީގެ ފަރާތުން މިކަމާގުޅޭގޮތުން
ވަކި ޚާއްޞަ އުޞޫލުތަކެއް ނުވަތަ ޕްރޮގްރާމުތަކެއް މިހާތަނަށް އެކުލަވާލާފައެއް ނުވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް އެ
މިނިސްޓްރީގެ ދަށުގައިވާ ހެލްތު ޕްރޮޓެކްޝަން އޭޖެންސީއާ ގުޅިގެން "ހެލްތު ސެކްޓަރ ރެސްޕޮންސް ޓު ޓޯޗަރ
"
ވިކްޓިމްސް އަށް ނޭޝަނަލް ގައިޑްލައިން އަދި ޕޮލިސީއެއް ތައްޔާރުކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން މަޝްވަރާކުރެވި، މިކަމަށް
ފަންޑު ހޯދުމަށް މަސައްކަތްކޮށްފައިވާކަމަށް މަޢުލޫމާތުދީފައިވެއެވެ. މިގޮތުން އެ ގައިޑްލައިން އަދި ޕޮލިސީ
ތައްޔާރުކުރުމަށް ޑަބްލިޔު.އެޗް.އޯގެ އެހީ ހޯދުމަށް މަސައްކަތް ކުރަމުންދާކަމަށް ވެސް މަޢުލޫމާތުދީފައިވެއެވެ.
2020 އަނިޔާލިބޭ މީހުން އަދި އަނިޔާކުރާ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ، އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަން
އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަނިޔާ ލިބޭ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ،
އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަމުގެ އުޞޫލުގެ ދެލިކޮޕީ އަދި 13 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަނިޔާކުރާ
މީހުންނަށް އަމާޒުކޮށްގެން ހިނގާ ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ އުޞޫލުގެ ދެލިކޮޕީއެއް ވަނީ އެކުލަވާލެވިފައެވެ. މި ދެ ދެލިކޮޕީ
ފާސްކުރުމުގެ މަސައްކަތް 2018 ވަނަ އަހަރު ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވެއެވެ. މި ދެލިކޮޕީ އެކުލަވާލެވިފައިވީ
ނަމަވެސް، މި ދެ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަނިޔާ ލިބޭ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ، އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި
އެހީތެރިކަމުގެ ޕްރޮގްރާމު އަދި އަނިޔާ ކުރާ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ، އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަމުގެ
ޕްރޮގްރާމަކީ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތަކަކަށްވުމުން، އެ ޕްރޮގްރާމުތައް އެކުލަވާލުމަކީ ކޮމިޝަނުން އެކަނި
ކުރެވިދާނެކަމަކަށް ނުވާތީ، މި ޕްރޮގްރާމްތައް ކޮމިޝަނާ ގުޅިގެން ހިންގުމަށް މި ދެ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ
ދެ މުއައްސަސާ ކަމުގައިވާ އެޓާރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާއި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތާއިއެކު 2018 ވަނަ އަހަރުގެ
ޑިސެންބަރު މަހުގެ 3 އަދި 11 ވަނަ ދުވަހު އެޗް.އާރު.ސީ.އެމް އިން ބައްދަލުކޮށް މަޝްވަރާ ކުރެވުނެވެ. މި
ބައްދަލުވުންތަކުގައި މަޝްވަރާ ކުރުމަށްފަހު، މިފަދަ ޕްރޮގްރާމެއް އެކުލަވާލުމަށް އެންމެ އައުލާކަން ބޮޑުވެގެންވަނީ
31

މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުން ކަމަށް ވާތީ މިކަންކަން ކުރަން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުން އިސްނަގައި އެންޓި ޓޯޗަރ
ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި 13 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެކުލަވާލަންޖެހޭ ޕްރޮގްރާމްތައް އެކުލަވާލުމަށް
ވަނީ ހަމަޖެހިފައެވެ. އަދި މި ޕްރޮގްރާމްތައް އެކުލަވާލުމަށްފަހު ކޮމިޝަނާއި ޙިއްސާ ކުރުމަށް އެ މިނިސްޓްރީއިން
އެއްބަސްވެފައިވެއެވެ. މިފަދަ ޕްރޮގްރާމެއް އެކުލަވާލުމަށް އެހީތެރިވެދޭނެފަދަ ބައިނަލް އަޤުވާމީ ބެސްޓް
ޕްރެކްޓިސްތައް ހިމެނޭ ބައެއް ލިޔެކިޔުންތައް ކޮމިޝަންގެ ފަރާތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތާ
ހިއްސާކޮށްފައިވާނެއެވެ.
ހަމަ މިޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަނިޔާ ލިބޭ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ
އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި ގުޅޭ ޕްރޮގްރާމްތައް މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތް އިން ކުރިއަށްގެންދާ މިންވަރާއި
މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށްދާގޮތް 2012 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ކޮމިޝަނުން ބަލާފައިވާނެއެވެ. އެ
މިނިސްޓްރީ އާއި ކުރެވުނު މުޢާމަލާތުތަކުގައި އެ މިނިސްޓްރީގެ 2012 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓްގައި މި
މަސައްކަތައް ބޭނުންވާ ފައިސާ ހަމަޖެހިފައިނެތުމުން މި މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދެވިފައިނުވާކަމަށް
މައުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ. އަދި މިނިސްޓްރީގެ 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓްގައި މި މަސައްކަތް
ކުރިއައްގެންދަން ބޭނުވާ ބަޖެޓް ހިމަނާ މިމަސައައްކަތް ކުރިއައްގެންދަން ރާވާފައިވާކަން މިނިސްޓްރީ
އޮފް ހެލްތް އިންވަނީ ކޮމިޝަނާ ހިއްސާކޮށްފައިވެއެވެ.
2020 ވަނަ އަހަރުގެ ފެބްރުވަރީ މަހުގެ ނިޔަލަށްވެސް ޕްރޮގްރާމް އެކުލަވާލުމަށް އެކަށީގެންވާ
މަސައްކަތްތައްތަކެއް މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތް އިން ކޮށްފައިނުވާކަމަށް ކޮމިޝަނަށް
ފާހަގަކުރެވިފައިވުމާއެކު، އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ
އަނިޔާ ލިބޭ މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ، އިޖްތިމާޢީ ފަރުވާއާއި ގުޅޭ ޕްރޮގްރާމްތައް އެކުލަވާލުމުގެ
މަސައްކަތް މަގުފަހިކުރުމަށްޓަކައި ހަމަ މިޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން
އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްޢޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން ޤަވާއިދުތައް ހެދުމަށް ލިބިފައިވާ ބާރުގެ ދަށުން
32

ފަރުވާ ޕްގޮގްރާމްއާ ގުޅޭ ޤަވާއިދެއް އެކުލަވާލުމަށް ނިންމައި މި ގަވާއިދު ޑްރާފްޓްކުރުމުގެ މަސައްކަތް
2020 ވަނަ އަހަރުގައި ވަނީ ކުރެވިފައެވެ.
މަތީގައިވާ ތާވަލުގައި ވާގޮތަށް ނިމިދިޔަ ދައުރުގެ ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކޮށްފައި ވީންމަވެސް 3 ވަނަ ދައުރުގެ ކޮމިޝަނުން މި
މަސައްކަތް ފުރިހަމަކުރުމަށް މި ޑްރާފްޓް ހޯދުމަށް ކުރި މަސައްކަތުން މިފަދަ އެއްވެސް ޑްރާފްޓެއް ފެނިފައި ނުވާތީ، މި
މަސައްކަތް އަލުން ފެށުމަށް ވަނީ ނިންމާފައެއެވެ. އެގޮތުން، 2021 ވަނަ އަހަރު ނިމުމުގެ ނިޔަލަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު
11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)ގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްޢޫލިއްޔަތުތައް
އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން އެކުލަވާލަންޖެހޭ ގަވާއިދުތަކާއި އުޞޫލުތައް އެކުލާވާލުމުގެ މަސައްކަތްކުރުމަށް 3 ވަނަ ދައުރުގެ ކޮމިޝަނުން
ނިންމާފައިވާއިރު، މި މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މި ޕްރޮގްރާމްތައް އެކުލަވާލުމަށް ކުރަންޖެހޭ
މަސައްކަތްތަކަށް ރިއާޔަތްކޮށް ގޮތެއް ކަނޑައެޅިގެން ދާނެއެވެ.
1.10 އެހެން ގައުމެއްގައި ހިންގި ޢަމަލަކާގުޅޭ އިޚްތިޞާޞް
އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ ދަށުން މީހަކު ރާއްޖޭގައި ބެހެއްޓުން ކަށަވަރުކުރަންޖެހޭކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ފެނިއްޖެ ހިނދެއްގައި،
ފުލުހުންގެ ކިބައިން އެކަމަށް އެދުމުގެ ބާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވާކަމަށް މި ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.
މިކަމާ ބެހޭ އުސޫލެއްގެ ދެލިކޮޕީ ތައްޔާރުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރެވިފައިވާކަމަށާއި އަދި އެ ދެލިކޮޕީއަށް އިތުރުކުރަން ޖެހޭ
ބައިތައް އިތުރުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުން ދާކަމަށް މީގެ ކުރީގެ އަހަރުތަކުގެ އެންޓި ޓޯޗަރ ރިޕޯޓުތަކުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވީ
ނަމަވެސް، މި މަސައްކަތް އަދިވެސް ފުރިހަމަ ވެފައި ނުވާކަމަށް 3 ވަނަ ދައުރުގެ ކޮމިޝަނަށް ވަނީ ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. އަދި
މި މަސައްކަތް ފުރިހަމަކުރުމަށް މި ޑްރާފްޓް ހޯދުމަށް ކުރި މަސައްކަތުން މިފަދަ ޑްރާފްޓެއް ފެނިފައި ނުވާތީ، މި މަސައްކަތް
އަލުން ފެށުމަށް ވަނީ ނިންމާފައެއެވެ. އެގޮތުން، 2021 ވަނަ އަހަރު ނިމުމުގެ ނިޔަލަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011)އެންޓި
ޓޯޗަރ ޤާނޫނު(ގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ)ހ(ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްޢޫލިއްޔަތު ތައް އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން
33

އެކުލަވާލަންޖެހޭ ގަވާއިދުތަކާއި އުޞޫލުތައް އެކުލާވާލުމުގެ މަސައްކަތްކުރުމަށް 3 ވަނަ ދައުރުގެ ކޮމިޝަނުން ނިންމާފައިވާއިރު،
މި މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން ޤާނޫނުގެ މި މާއްދާގެ ދަށުން ފުރިހަމަކުރަން ޖެހޭ މަސައްކަތްތަކަށް ރިއާޔަތްކުރެވިގެން ދާނެއެވެ.
1.11 އެ ހެން ޤައުމަކަށް ފޮނުވައި ނުލުން
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2011)ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ރާއްޖޭގައި ހުރި މީހަކު އެހެން
ޤައުމަކަށް ފޮނުވާލައިފިކަމަށްވާނަމަ ނުވަތަ އެމީހަކު ނިސްބަތްވާ ޤައުމަށް އެމީހަކު އަނބުރާ ރައްދުކޮށް ފިކަމަށްވާނަމަ، އޭނާއާމެދު
ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގުމުގެ ބިރު އެބައޮތްކަމަށް، އެކަށީގެންވާ ހެކީގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާތަކަށް
ޤަބޫލުކުރެވޭކަމަށްވާނަމަ، އޭނާ އެ ޤައުމަށް ފޮނުވުމަކީ، މި ޤާނޫނު ހުއްދަކުރާ ކަމެއް ނޫނެވެ. އަދި މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި މި
މާއްދާގެ (ހ)ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާތައް ކަމުގައި ބަލާނީ، ޚާރިޖީ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޛުކުރުމަށް
އެކަށައަޅާފައިވާ ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާއާއި، ދާޚިލީ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޛުކުރުމަށް އެކަށައަޅާފައިވާ ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާއާއި،
އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާއި، ހިޔުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނާއި، ޑިޕާރޓުމަންޓު އޮފް އިމިގްރޭޝަން އެންޑް އެމިގްރޭޝަން
(މިހާރުގެ މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަން) އާއި، ބިދޭސީންގެ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމާ އެއިރަކު ހަވާލުވެފައިވާ ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާ
ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ ދަށުން ރާއްޖޭގައި ހުރި މީހަކު އެހެން ޤައުމަކަށް
ފޮނުވައިލައިފިނަމަ، ޓޯޗަރ ކޮއްފާނެކަމުގެ އިޙްތިމާލު އޮތް މީހަކު ރާއްޖޭގައި ބެހެއްޓުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތްތަކާއި، އެމީހަކަށް
ލިބިދޭ ރައްކާތެރިކަން ހިމެނޭގޮތަށް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ނަންބަރު (R37-2014 ޓޯޗަރކުރެވޭ މީހުންގެ ޙައްޤުތައް
ކަށަވަރުކުރުމުގައި ބަލަންޖެހޭ މިންގަނޑުތަކާބެހޭ ގަވާއިދު(އަށް އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ މަސައްކަތް ކޮމިޝަނުން ކުރަމުންދެއެވެ.
1.12 ޤާނުނު ނަންބަރު: 2011/11 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ ދަށުން އެކުލަވާލާފައިވާ ޤަވާއިދުތައް މުރާޖައާކޮށް
އިސްލާހުކުރުން.
ޤާނުނު ނަންބަރު: 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ ދަށުން 2012 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުން ގެޒެޓްކޮށްފައިވާ
ޤަވާޢިދު ނަންބަރު (2014/R-38 އެންޓީ-ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2011 ގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމާއި ފިޔަވަޅު
34

އެޅުމުގެ ޤަވާޢިދު(ގައި 2016 ވަނަ އަހަރު ޢަމަލުކުރަން ފަށާފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016)ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ
ޤާނޫނު(ގައި ބަޔާންކުރާ އުޞޫލުތަކާއި އިޖުރާއަތްތައް ހިމެނުމަށްޓަކައި އެ ޤަވާޢިދަށް އިޞްލާޙު ގެ ނައުމުގެ މަސައްކަތްކޮށް،
01 ނޮވެންބަރު 2020 ވަނަ ދުވަހު ޤަވާޢިދު ނަންބަރު (2020/R-105 ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011)އެންޓި ޓޯޗަރ
ޤާނޫނު (2011 ގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ބަލައި ތަޙުޤީޤުކޮށް ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ ޤަވާޢިދު(ޤަވާޢިދު ގެޒެޓްކޮށްފައިވެއެވެ.
އަދި މި ޤަވާޢިދަށް ފުރަތަމަ އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ޤަވާޢިދު 2021 މޭ 10 ވަނަ ދުވަހު ގެޒެޓްކޮށް ޢަމަލުކުރަންފަށާފައިވެއެވެ.
މި ޤަވާޢިދުތައް އިތުރަށް ހަރުދަނާކުރުމަށްޓަކައި ޤަވާޢިދު މުރާޖަޢާކުރުމުގެ މަސައްކަތް މިހާރު ދަނީ ކުރަމުންނެވެ.
1.11 ޤާނޫނު ނަންބަރު 2011/11 (އެންޓި ޓޯ ޗަރ ޤާނޫނު)2011 އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ނަޒަރުން ރިވިއުކޮށް، އިސްލާޙު
ހުށަހެޅުމުގެ މަސައްކަތް.
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ ދަށުން ހިޔުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުން ކުރަމުންދާ
މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން މިހާތަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައި ހުރި ގޮންޖެހުންތައް ޙައްލުކުރުމަށްޓަކައި މި ޤާނޫނަށް ވީހާވެސް އަވަހަށް
ގެންނަންޖެހޭކަމަށް ހިޔުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވޭ އިޞްލާޙުތައް އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާއި، ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހަށް ޙިއްޞާކުރުމުގެ ގޮތުން މި ޤާނޫނަށް ގެންނަން ފެންނަކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ފެންނަ މާއްދާތައް އިޞްލާޙުކުރުމަށްޓަކައި
އެކުލަވާލެވުނު ފުރަތަމަ ދެލި ކޮޕީ ނިމި، އެ ދެލިކޮޕީ އިތުރަށް ހަރުދަނާކުރުމަށްޓަކާ ކޮމިޝަންގެ ޤާނޫނީ ރިޓެއިނަރުންގެ ލަފައާ
އެކު ދެވަނަ ދެލިކޮޕީއެއް އެކުލަވާލުމުގެ މަސައްކަތް މިހާރު ދަނީ ކުރަމުންނެވެ.
1.12 ޤާނޫނު ނަންބަ ރު 11/2011(އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 އަށް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ މުވައްޒަފުން
އަހުލުވެރިކުރުވުން
ޓޯޗަރ އިން މިނިވަންވެގެންވާ މުޖުތަމަޢެއް ބިނާކުރުމަށާއި، ބަންދު ފަރާތްތަކާއި ޤައިދީންގެ އިތުރުން އެކި ސަބަބުތަކަށްޓަކައި
ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބައިތިއްބާފައި ތިބޭ ފަރާތްތަކަށް އެ ޙައްޤު ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011
(އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 އަށް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ ފަރާތްތައް އަހުލުވެރިކުރުމަކީ މުހިންމުކަމެއް ކަމުގައި ކޮމިޝަނަށް
ޤަބޫލުކުރެވޭ ހިނދު، ކުޑަކުދިންގެ ރެޒިޑެންޝަލް މަރުކަޒުތަކުގައި ދިރިއުޅޭ ކުދިންނާމެދު ޞިއްޙީ އަދި މިނޫންވެސް ގޮތަކުން
35

އިހުމާލުވުމާއި، ފުރައްސާރަކުރުމާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގައި 'ލާއިންސާނީ
ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލެއް ނުވަތަ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް' ގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ޢަމަލެއް އަދި އިންސާނީ
ކަރާމަތަށް ގެއްލުން ލިބޭ ފަދަ ޢަމަލެއް ހިންގުމާއި، ބިރުދެއްކުމާއި، ޖިންސީ، ޖިސްމާނީ، އަދި ނަފްސާނީ އަނިޔާ އާއި ހާނިއްކަ
އާއި، އަދި މިނޫންވެސް ކުޑަކުދިންނަށް ލިބިދެވޭ ޙައްޤަކަށް އަދި ރައްކާތެރިކަމަށް އުނިކަމެއް އަންނަފަދަ ޢަމަލެއް، ހާދިސާއެއް
ނުވަތަ މައްސަލައެއް ރިޕޯޓްކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެގޮތުގެ އުޞޫލަށް އަހުލުވެރިކުރުމަކީ މުހިންމުކަމެއް ކަމުގައިވާތީ، ބަންދު
މަރުކަޒުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 އަށް
އަހުލުވެރިކުރުމަކީ އެ މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގެ ޤަވާޢިދުން އެ ފަދަ މަރުކަޒު ހިންގާ ފަރާތްތަކުގެ މައްޗަށް ލާޒިމްކަމެއް ކަމުގައި
ކަނޑައެޅުމަށް ކުޑަކުދިންގެ ރެޒިޑެންޝަލް މަރުކަޒުތަކާއި ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތަކާގުޅޭ ޤަވާޢިދުގެ ފުރަތަމަ ޑްރާފްޓަށް ކޮމިޝަނުން
އިޞްލާޙު ހުށަހަޅައި އެ އިޞްލާޙުތައް މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްއެފެއާޒަށް ޙިއްޞާކޮށްފައިވާނެއެވެ.
1.13 ރިމާންޑް ޖަލަށް ބަދަލުކުރަން ޖެހޭ ބަންދުމީހުންގެ ތެރެއިން ކަސްޓޯޑިއަލްތަކުގައި ތިބޭ ފަރާތްތައް
ކޮމިޝަނުން ކުރާ ތަޙުޤީޤުތަކުންނާއި މި ކޮމިޝަންގެ ނެޝަންލަ ޕްރިވެންޓިވް މެކޭނިޒަމްއިން އިންސްޕެކްޓްކުރުމަށް ޖަލުތަކަށް
ކުރާ ޒިޔާރަތްތަކުން، ކޯޓުން ކުރާ ޙުކުމެއް ނުވަތަ ކޯޓު އަމުރެއް ނުވަތަ ތަޙްޤީޤު ނިމުމުގެ ސަބަބުން ރިމާންޑް ޖަލަށް
ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ގިނަ އަދަދެއްގެ ފަރާތްތައް ކަސްޓޯޑިއަލްތަކުގައި ތިބެން ޖެހުމުން އެ ފަރާތްތަކަށް ރިމާންޑް ޖަލަކުން
ލިބިދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތަކާ ޢިނާޔަތްތައް ލިބެމުން ނުދާކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ވަނީ ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. މިފަދަ ޙާލަތްތަކުގައި
ޢަމަލުކުރުމަށް ކަނޑައެޅޭ އުޞޫލެއްގެމަތިން ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2011 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު) ގެ
ދަށުން އެކުލަވާލާފައިވާ ގަވާއިދު ނަންބަރު (R-79/2020 ޤައިދީންނާއި، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކޮށްފައި ތިބޭ މީހުންނާއި،
ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން ބަންދުކޮށްފައި ބައިތިއްބަންޖެހޭ މީހުންނަށް ލިބިދޭންޖެހޭ އަސާސީ ޚިދުމަތްތަކާއި ޢިނާޔަތްތަކާބެހޭ
ގަވާއިދު(އިން އެފަދަ ބަންދުމީހުންނަށް ރިމާންޑް ޖަލަކުން ލިބިދޭންޖެހޭ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާ ޢިނާޔަތްތައް ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލެއްގައި
ބޭތިއްބި ނަމަވެސް ލިބިދެވޭކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލުތަކާބެހޭ ގަވާއިދުގެ ފުރަތަމަ ޑްރާފްޓުގައި އެކަންކަން
ހިމެނުމަށް ކޮމިޝަނުން އިޞްލާހު ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ.
36

ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރުމަށް ޝަރުޢީ ކޯޓަކުން ހުކުމް ކުރިނަމަވެސް، ދިވެހި ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ކަސްޓޯޑިއަލް
ޖަލުތަކުގައި ބަންދު މީހުން ބަންދުކުރާކަމަށާއި އެކަމުގެ ސަބަބުން ރިމާންޑް ޖަލެއްގައި ލިބިދޭންޖެހޭ ޙައްޤުތަށް ނުލިބޭކަމަށް
ބުނެ ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ޝަކުވާތަކާ ގުޅިގެން ބެލިބެލުމުން ފާދިއްޕޮޅު ނައިފަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު
"G2C/2020/2 ހޭބިއަސް ކޯޕަސް ރިޓް" ނިންމުމުގައި ޖިނާއީ ބޮޑު މައްސަލައިގެ ތުހުމަތުގައި މީހަކު މުޖުތަމައުގެ ތެރެއަށް
ވީއްލިއްޖެނަމަ އެކަމަކުން ނުކުމެދާނެ ނުރައްކާތެރި ޙާލަތަކަށް ޝަރީޢަތުން ރިޢާޔަށްކުރަންޖެހިފައިވާ މިންވަރުގެ ބޮޑުކަމާ އަދި
އެކަމުގެ ޟަރޫރައްތެރިކަމުގެ ބޮޑުކަން އެނގެން އޮންނާތީ މިހާލަތުގައި ރިމާންޑުގައިވާ ފަރާތް ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލެއްގައި
ބަންދުކޮށްފައިވަނީ ޑޮކްޓަރިން އޮފް ނެސެސިޓީ ނުވަތަ ޟަރޫރީ ޙާލަތެއް މެދުވެރިވެގެން ކަމުގައިވާތީ، ބަންދުގައިވާ ފަރާތް
ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ ބަންދުގައިވާ ފަރާތާއި އެއްޙާލަތެއްގައި ތިބި މީހުންގެ ޙައްޤުތަކަށާއި މުޖުތަމަޢުގެ މަޞްލަޙަތަށް
އަރައިދާނެ ލޮޅުމަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ރިމާންޑުގައި ބެހެއްޓުމަށް ކޯޓުން ކޮށްފައިވާ އަމުރަށް ބަދަލެއް ގެންނަން ޖެހޭފަދަ ޙާލަތެއް
ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. މިކަމަކީ ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތައް ޓޯޗަރ ގެ ޝިކާރައަ ކަށް މަގުފަހިވެދާނެ ފަދަ
ހާލަތަކެއްކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ފެންނާތީ، މިމައްސަލައާ ގުޅިގެން ދަށު ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުން މިކޮމިޝަނުން ތަދައްޚުލުވެ
މުރާޖައާކުރެވޭނެ ގޮތްތައް ދެނެގަތުމަށާއި، މިހާލަތުގައި ތިބި ކުށްވެރިންގެ ޙައްޤު ޙިމާޔަތްކުރުމަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން މިކޮމިޝަނުން
އިސްވެ ކުރެވެން ހުރި މަސައްކަތްތައް ދެނެގަނެ އެގޮތުގެމަތިން ކުރިއަށް ދިއުމަށް ނިންމާފައިވާނެއެވެ.
37

2. ކޮމިޝަ ނުން ތަޙްޤީޤުކޮށްފައިވާ ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާ ޓޯޗަރއާ ގުޅުންހުރި
މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކޮމިޝަންގެ އެންޓި ޓޯޗަރ ސެކްޝަނުން މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ކުރިއަށް
ގެންގޮސްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި 88 މައްސަލައެއްގެ ތަޙްޤީޤު ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވެއެވެ. މީގެ
ތެރޭގައި ހިމެނެނީ މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާފައިވާ 33 މައްސަލައާއި މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ
33 މައްސަލައެވެ. މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ތަޙްޤީޤުކޮށްފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރޭގައި ކޮމިޝަނުން އިސްނަގައިގެން ބަލާފައިވާ
12 މައްސަލައާއި ކޮމިޝަނަށް އެކި ފަރާތްތަކުން ހުށަހަޅާފައިވާ 41 މައްސަލަ ހިމެނެއެވެ. އަދި މީގެ ތެރެއިން 3 މައްސަލައަކީ
ކޮމިޝަނުގެ 3 ވަނަ ދައުރުގައި އަލުން ތަޙްޤީޤުކުރަން ނިންމާފައިވާ މައްސަލަތަކެވެ.
2.1 މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުން
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ ދަށުން މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ޓޯޗަރއާ ގުޅުންހުރި 33
މައްސަލަ ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވާއިރު އޭގެތެރެއިން 22 މައްސަލަ ކޮމިޝަނުން ވަނީ ތަޙުޤީޤުކޮށް ނިންމާފައެވެ. އަދި
ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގެ ކުރިން ހުށަހެޅުނު 2 މައްސަލަވެސް މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ކޮމިޝަނުން ތަޙުޤީޤުކޮށް ނިންމާފައިވާނެއެވެ.
ތާވަލތަޙްޤީޤުކުރި ޓޯޗަރއާ ގުޅުންހުރި މައްސަލަތަކުގެ ހުލާސާ
ޓޯޗަރއާ ގުޅުންހުރި މައްސަލަތައް އަދަދު
ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅުނު 33
ކޮމިޝަނުން ނިންމުނު : 24
- 2021 ޖުލައި 1 ގެ ކުރިން ހުށަހެޅިފައި ހުރި މައްސަލަތައް 2
- ރިޕޯޓު މުއްދަތުގައި ހުށަހެޅުނު މައްސަލަތައް 22
ރިޕޯޓު މުއްދަތުގައި ހުށައެޅި ނުނިމިވާ މައްސަލައިގެ އަދަދު 11
38

2.1.1 މާއްދީ އަނިޔާ
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ 11 ވަނަ މާއްދާ (މާއްދީ އަނިޔާ) ގައި ބަޔާންކުރާފަދަ
ޢަމަލެއް ހިންގައިގެން 20 މައްސަލަ މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މި މައްސަލަތަކުގެ ތަފުޞީލު
ތިރީގައިވާ ތާވަލުގައި އެވަނީއެވެ.
މާއްދީ އަނިޔާގެ މައްސަލަތަކުގެ ބާވަތްތައް
އަނިޔާގެ ބާވަތް އަދަދު
1 ވަކި ގޮތަކަށް ނުވަތަ ވަކި ތަރުތީބަކުން މީހެއްގެ ގައިގައި ތެޅުން ނުވަތަ ޖެހުން 17
2 ވަކި ތަނެއްގައި، ވަކި ގޮތަކަށް، ބޯ ޖެއްސުން 1
3 ގައިގައި ގޮށްމުށުން ޖެހުން، ނުވަތަ ކޮޅުފައިން ޖެހުން 2
ވަކި ވައްތަރެއްގެ ބައްޔަކުން ނޫނީ އިހުސާސްނުކުރެވޭ ނިޝާންތަކާއި ސިފަތށް
1 2
އިޙުސާސްކުރުވުމަށްޓަކައި، ވަކި ބޭހެއް ދިނުން
ނޯޓް: މި ރިޕޯޓް މުއްދަތުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ބައެއް މައްސަލަތަކުގައި، އެއްބާވަތަށްވުރެ ގިނައިން އަނިޔާކޮށްފައިވާކަމަށް
ފާހަގަކޮށްފައިވާތީ، މަތީގައިވާ ތާވަލްގައި އެ މަޢުލޫމާތު ހިމަނާފައިވާނެއެވެ.
39

2.1.2 ނަފްސާނީ އަނިޔާ
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2011)ގެ 12 ވަނަ މާއްދާ (ނަފްސާނީ އަނިޔާ) ގައި ބަޔާންކުރާފަދަ
ޢަމަލެއް ހިންގައިގެން 2 މައްސަލަ މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މި މައްސަލަތަކުގެ ތަފުޞީލު
ތިރީގައިވާ ތާވަލުގައި އެވަނީއެވެ.
ނަފްސާނީ އަނިޔާގެ މައްސަލަތަކުގެ ބާވަތްތައް
އަނިޔާގެ ބާވަތް އަދަދު
އަނިޔާއެއް ދިނުމުގެ ބޭނުމުގައި ވަކިތަނަކަށް ގެންދަނީކަމުގެ އިހުސާސް ލިބޭގޮތަށް، ކުރިން އެންގުމަކާއި ނުލައި، ދުރާލާ
2
ހަމަޖެހިފައި ނެތް ގޮތަކަށް، ބަންދުގައި ހުރި މަރުކަޒުނޫން އެހެން މަރުކަޒަކަށް ނުވަތަ ތަނަކަށް ގެންދިއުން
ނިދިޔަ ނުދިނުން، ނުވަތަ އަރާމުކުރިޔަ ނުދިނުން 1
އެހެން އެއްވެސް މީހަކާ އިންސާނީ އެއްވެސް މުއާމަލާތެއް ނުހިނގާނެގޮތަށް، އެހެން އެއްވެސް މީހަކު
1
ނުފެންނާނެގޮތަށް، ބަންދުގައި ބެހެއްޓުން
2.1.1 ރަޙުމްކުޑަ ލާއިންސާނީ އިހާނެތި ޢަމަލު
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2011)ގެ 13 ވަނަ މާއްދާ (ރަޙުމްކުޑަ ލާއިންސާނީ އިހާނެތި ޢަމަލު
ކަނޑައަޅާނެ ގޮތް(ގައި ބަޔާންކުރާފަދަ ޢަމަލެއް ހިންގައިގެން 21 މައްސަލަ މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ކޮމިޝަނަށް
ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މި މައްސަލަތަކުގެ ތަފުޞީލު ތިރީގައިވާ ތާވަލުގައި އެވަނީއެވެ.
ރަޙުމްކުޑަ ލާއިންސާނީ އިހާނެތި ޢަމަލުގެ މައްސަލަތަކުގެ ބާވަތްތައް
އަނިޔާގެ ބާވަތް އަދަދު
ޖިސްމާނީ އަނިޔާކޮށްފަވާކަމަށް 26
ނަފްސާނީ އަނިޔާކޮށްފައިވާކަމަށް 2
40

ނޯޓް: ރަޙުމްކުޑަ ލާއިންސާނީ އިހާނެތި ޢަމަލުކަމުގައި މަތީގައިވާ ތާވަލުގައި ބަޔާންކޮށްފައިއެވަނީ ޖިސްމާނީ، ނަފްސާނީ އަނިޔާގެ
ތެރެއިން ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2011)ގެ 11 ވަނަ މާއްދާގައާއި 12 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢަމަލުތަކަށް ނުފެތޭ މައްސަލަތަކެވެ.
2.1.2 މައްސަލަތަކުގެ ތަފާސްހިސާބު
ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ޓޯޗަރ ކުރިކަމަށް ބުނެ ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅި މައްސަލަތަކުގެ ތަފް ޞީލް ތިރީގައިވާ ތާވަލު ގައި އެވަނީއެވެ.
ނޯޓް: ރިޕޯޓްގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެއް ހާދިސާއަކާ ގުޅިގެން ހުށަހަޅާފައިވާ އެކި މައްސަލައާއި، އެއް ހާދިސާއެއްގައި އަނިޔާ
ލިބިފައިވާ ގިނަ ފަރާތްތައް ހިމެނޭ މައްސަލަ ކޮމިޝަނުން ތަޙްޤީޤުކޮށްފައި ވެއެވެ.
2.1.3 ކޮމިޝަނުގެ 3 ވަނަ ދައުރުގައި، އަލުން ބަލަން ނިންމާފައިވާ އަދި ނިމިދިޔަ ދައުރުތަކުގައި ތަޙުޤީޤުކޮށްފައިނުވާ
މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުން
ކޮމިޝަނުގެ 3 ވަނަ ދައުރުގައި، އަލުން ބަލަން ނިންމާފައިވާ އަދި ނިމިދިޔަ ދައުރުތަކުގައި ތަޙްޤީޤުކޮށްފައި ނުވާ މައްސަލަތަކެއް
ތަޙްޤީޤުކުރުމަށް ނިންމާފައިވާ ގޮތުގެ ތަފްޞީލު ތިރީގައިވާ ތާވަލްގައި އެވަނީއެވެ.
ކޮމިޝަނުން މައްސަލަ ނިންމާފައިވާ ގޮތުގެ ތަފްސީލް
ނިންމާފައިވާ ގޮތް މައްސަލައިގެ ޢަދަދު
ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ބަލަހައްޓަމުންދާ ކުޑަކުދިންތަކަކަށް އަނިޔާކުރިކަމަށްބުނާ މައްސަލަ، އަލުން
1
ބަލަން ނިންމުން
ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބައިތިއްބާފައިތިބި ކުޑަކުދިންތަކަކަށް އަނިޔާކުރިކަމަށްބުނާ މައްސަލަތަކެއް 1(1
ކޮމިޝަނުގެ ސަމާލުކަމަށް އައިސްފައިވީނަމަވެސް ތަޙްޤީޤުކޮށްފައިނުވާ މައްސަލަތަކެއް ތަޙްޤީޤުކުރަން މައްސަލައެއް
ނިންމުން ހިމެނޭ(
41

ހައްޔަރުކުރުމުގެ ތެރޭގައާއި ޕޮލިސް ސްޓޭޝަނެއްގައި ފުލުހުން ބަންދު ފަރާތަކަށް އަނިޔާކުރިކަމަށްބުނާ
1
މައްސަލަ، ސާބިތުނުވާކަމަށް ނިންމާފައިވަނިކޮށް، މައްސަލަ އަލުންބަލާ ދައުވާކުރުމަށް ނިންމުން
ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅުނު ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތަކުގެ ތަފާސްހިސާބު
ޙާލަތު ޖުމްލަ އަނިޔާ ލިބުނު މީހާގެ ޢު މުރު
18 އާއި 63 ޖުމްލަ
18 އިން
63 އާ އިން
ދަށް
ދެމެދު މަތި
އ ފ އ ފ އ ފ
ހައްޔަރުކުރުމުގެ ތެރޭގައި އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައި ހުރި މައްސަލަތައް 20 13 7 11
ހައްޔަރުކުރުމުގެތެރޭގައި ނަފްސާނީ އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައި ހުރި މައްސަލަތައް 2 2 2
ކަސްޓޯޑިއަލްއެއްގައި އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތައް 15 15 13
ކަސްޓޯޑިއަލްއެއްގައި ނަފްސާނީ އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތައް 1 1 1
އެހެން އެއްވެސް މީހަކާ އިންސާނީ އެއްވެސް މުޢާމަލާތެއް ނުހިނގާގޮތަށް، އެހެން
1 1 1
އެއްވެސް މީހަކު ނުފެންނާނެގޮތަށް، ބަންދުގައި ބެހެއްޓުން
ޖަލެއްގައި އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތައް 5 5 6
ޖަލެއްގައި ނަފްސާނީ އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތައް 5 5 2
ޕޮލިސް ސްޓޭޝަނެއްގައި ޖިސްމާނީ އަނިޔާކުރިކަމަށް 6 5 1 3
ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބައިތިއްބާފައި ތިބޭ ތަންތަނުގައި އަނިޔާކުރި މައްސަލަތައް
18 12 6 5
(ކުޑަކުދިންގެ ހިޔާ)
ތަޙުޤީޤުގައި ސުވާލުކުރުމުގެ ތެރޭގައި ނަފްސާނީ އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ
1 1 1
މައްސަލަތައް
މުޒާހަރާ / އިޙްތިޖާޖެއް ކޮންޓްރޯލް ކުރަން އުޅުމުގެ ތެރޭގައި އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނެ
4 1 3 2
ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ސެންޓަރުގައި ޒަ ޚަމްތަކަކާއެކު މަރުވެފައިވާ ފަރާތުގެ މައްސަލަ
1 1 1
ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފަކު ކުރި އަނިޔާގެ ސަބަބުން މަރުވިކަމަށް ބުނެ
1 1 1
ޖުމްލަ
62 51 10 12 33
42

މި މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ހައްޔަރުކުރުމުގެ ތެރޭގައާއި ޕޮލިސް ސްޓޭޝަނެއްގައި ފުލުހުން ބަންދު ފަރާތަކަށް އަނިޔާކުރިކަމަށް
ބުނާ މައްސަލާގައި، ކޮމިޝަނުގެ ތަޙްޤީޤަށް ޓޯޗަރ ސާބިތުވާކަމަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅިފަރާތަށް ރިޕޯޓު ޙިއްޞާކޮށްފައިވާނެއެވެ.
އަދި ދައުލަތުގެ ބެ ލުމުގެ ދަށުގައި ބައިތިއްބާފައި ތިބި ކުޑަކުދިންތަކަކަށް އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނެނީ
2011 ވަނައަހަރު ކުޑަކުދިންގެ ހިޔާގައި ހިނގާފައިވާ ހާދިސާއަކާގުޅޭ 1 މައްސަލައާއި، 2018 ވަނައަހަރު ފިޔަވަތީގައި
ހިނގާފައިވާ ހާދިސާއަކާ ގުޅޭ 1 މައްސަލައާއި 2018 ވަނައަހަރު ގދ. ފެމިލީ އެންޑް ޗްލިޑްރަން ސަރވިސް ސެންޓަރުގައި
ހިނގާފައިވާ ހާދިސާއަކާގުޅޭ 1 މައްސަލައެވެ.
2.2 ކޮމިޝަނުން ނިންމާފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތަފްސީލް
މިރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ ދަށުން ތަޙްޤީޤުކޮށްފައިވާ
މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން، ތަޙްޤީޤު ނިންމާފައިވާގޮތުގެ ތަފްޞީ ލް ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.
ކޮމިޝަނުން މައްސަލަ ނިންމާފައިވާ ގޮތުގެ ތަފްސީލް
ނިންމާފައިވާ ގޮތް މައްސަލައިގެ ޢަދަދު
އަނިޔާލިބުނުކަމަށް ބުނާ ފަރާތުން އެއްބާރުލުން ލިބިފައިނުވާތީ، މައްސަލައިގެ ތަފްސީލް
3
ހިއްސާކޮށްފައިނުވާތީ، މަޢުލޫމާތު ޓްރެއިންގިއުލޭޓް ކުރެވެންނެތުމުން
ޙައްޤެއް ގެއްލިފައިނުވާކަމަށް 2
އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ތަޙްޤީޤުކުރެވެން ނެތުމުން 2
މައްސަލަ ސާބިތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ލިބިފައިނުވާތީ 12
މައްސަލަ ހުށަހެޅުނުއިރު ޓޯޗަރގެ މައްސަލައެއްގޮތުގައި ހުށަހެޅިނަމަވެސް، ތަޙްޤީޤުތެރެއިން
މައްސަލައަކީ ޤައިދީންގެ މެދުގައި ހިނގާފައިވާ ގަނާކުރުމުގެ ޢަމަލެއްކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވާތީއާ،
1
ޤައިދީން މެދުގައި ހިނގާފައިވާ ކަންކަން މައްސަލަ ހައްލުކުރުމަށް ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާއިން
ފިޔަވަޅުއަޅާފައިވާތީ
ޖުމްލަ 22
43

2.1 ޓޯޗަރގެ ތުހުމަތު ރައްދުވާ މުއައްސަސާތައް
މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތަކުގައި، ޓޯޗަރގެ ތުހުމަތު ރައްދުވާ މުއައްސަސާތަކުގެ ތަފް ޞީލް ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.
ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ރައްދުވާ މުއައްސަސާ
ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ރައްދުވާ މުއައްސަސާ އަދަދު
މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް 18
މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް 11
ކުޑަކުދިންގެ ހިޔާ (މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސް) 4
ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީ 1
މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް އަދި މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސް އަދި
1
ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯރސް
ޖުމްލަ 55
2.2 ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގިކަމަށް ބުނާ ތަން ނުވަތަ ސަރަހައްދު
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2011)ގެ ދަށުން މި ރިޕޯޓްގެ މުއްދަތުގައި ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވާ
ޓޯޗަރއާ ގުޅުންހުރި 33 މައްސަލައިގައި ޖުމްލަ 38 ތަނެއްގައި ނުވަތަ ސަރަހައްދެއްގައި ޓޯޗަރ ކުރިކަމަށް ބުނެ
ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.
ޓޯޗަރ ކުރިކަމަށް ބުނާ ތަންތަނާބެހޭ މަޢުލޫމާތު ތިރީގައިވާ ތާވަލުގައި މިވަނީއެވެ.
ޓޯޗަރ ކުރިކަމަށް ބުނާ ތަން ނުވަތަ ސަރަހައްދު
ތަން ނުވަތަ ސަރަޙައްދު މައްސަލައިގެ އަދަދު
އދ.މަހިބަދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން 1
ބ.އަތޮޅު ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން 1
44

ދޫނިދޫ ކަސްޓޯޑިއަލް 10
ގއ.ވިލިނގިލި ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން 1
ގދ.ތިނަދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން 1
ޏ.ފުވައްމުލަކު ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން 1
ޏ.ފުވައްމުލަކު ގެއެއްގެތެރޭ 1
ހަނިމާދޫ ޑިޓޮކްސް ސެންޓަރު 1
ހުޅުމާލެ ގެއެއްގެތެރޭ 1
ހުޅުމާލެ ޖަލު 1
ކ.ވިލިނގިލި މަގުމަތި 1
ކުޑަކުދިންގެ ހިޔާ 2
ފިޔަވަތި 1
ގދ.އެފް.ސީ.އެސް.ސީ 1
ފެރީއެއްތެރޭގައި 1
ކ.ތުލުސްދޫ މަގުމަތީ 1
ލ.ގަން ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން 1
ލ.މާވަށް ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން 1
ޅ.ނައިފަރު ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން 1
ޅ.ނައިފަރު އިންޑަސްޓްރިއަލް ޒޯން 1
މާފުށީ ޖަލު 1
ތ.މަޑިފުށި ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން 1
މާލެ މަގު މަތި 2
މާލެ ގެއެއްތެރެ 1
މާލެ ކަސްޓޯޑިއަލް 2
މާލެ ޖަލު 1
ރ.މަޑުއްވަރީ މަގު މަތި 1
ސ.ގަން ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން 1
ސ.ހިތަދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން 1
ސ.ހިތަދޫ ގޮނޑުދޮށް 1
ށ.ފޮނަދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން 1
ޖުމްލަ 38
45

2.3 ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގިކަމަށް ކޮމިޝަނުގެ ތަޙްޤީޤަށް ސާބިތު ވުން
2.3.1 ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގިކަމަށް ކޮމިޝަނުގެ ތަޙްޤީޤަށް ސާބިތުވާ މައްސަލަތަކުގައި ޢަމަލުކޮށްފައިވާގޮތް
މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2011)ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނުން ތަޙުޤީޤުކޮށްފައިވާ
9 މައްސަލައިގާ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިނގާފައިވާކަމަށް ކޮމިޝަނުގެ ތަޙްޤީޤަށް ބެލެވެއެވެ. މި މައްސަލަތަކުގައި ޢަމަލުކޮށްފައިވާ
ގޮތުގެ ތަފްސީލް ތިރީގައިވާ ތާވަލްގައި މިވަނީއެވެ.
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެރެރަލްގެ އޮފީހާ ކުރެވުނު މުއާމަލާތްތަކުގެ ތަފުޞީލު
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެރެރަލްގެ އޮފީހާ ކުރެވުނު މުއާމަލާތްތައް އަދަދު
ކޮމިޝަނުން ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހާއެކު މަޝްވަރާ ކުރެވުނު 8
ދައުވާ ކޮށްދިނުމަށްއެދި ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތައް 3
ވަކި ފަރާތެއްގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކިހުރިތޯ ކަށަވަރުކުރުމަށް ތަޙްޤީޤު ކުރިއަށްގެންދިއުން 1
2.3.2 ޓޯޗަރގެ ޢަމަލެއް ހިންގިކަމަށް ކޮމިޝަނުގެ ތަޙްޤީޤަށް ސާބިތުވާ މައްސަލަތައް ރައްދުވާ ފަރާތްތައް
ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ރައްދުވާ މުއައްސަސާ
ރައްދުވާ
މައްސަލައިގެ
ތާވަލު 6: ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ރައްދުވާ މުއައްސަސާ މުވައްޒަފުންގެ
އަދަދު
އަދަދު
މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް 22 6
ކުޑަކުދިންގެ ހިޔާ (މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސް) 12 1
ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީ 1 1
މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް އަދި މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް
10 1
ސަރވިސަސް އަދި ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯރސް
46

2.6 މައްސަލަތަކުގައި ދައުވާކުރުން
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ ދަށުން މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅުނު
މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ޓޯޗަރ ކޮށްފައިވާކަމަށް ކޮމިޝަންގެ ތަޙްޤީޤަށް ބެލެވޭ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަކޮށް
ދަޢުވާކޮށްދިނުމަށް އެދި ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވާފައިވާ 2 މައްސަލައިގައި ދަޢު ވާކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި
ނެތުމުން ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުންވަނީ މައްސަލަ އަނބުރާ ފޮނުވާފައެވެ.
2.1 މައްސަލަތަކުގެ ޝަރީޢަތްކުރުން
2016 ވަނައަހަރުގެ ނޮވެންބަރު މަހުގެ 22 ވަނަ ދުވަހު ކޮމިޝަނުން ތަޙުޤީޤުކޮށް ނިންމާ ޝަރީޢަތަށް ފޮނުވުމަށް
ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވާފައިވާ ޓޯޗަރގެ މައްސަލައިގައި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތު ތެރޭގައި ދެ އަޑުއެހުމެއް
ތާވަލްކޮށްފައިވެއެވެ. އޭގެ ތެރެއިން އެއް އަޑުއެހުން 2020 ޑިސެންބަރު 10 ވަނަ ދުވަހު ބާއްވާ، ޝަރީޢަތް ކުރިއަށްގެންގޮސް
ދައުލަތުގެ ދެ ހެކީންގެ ހެކިބަސް ނަގާފައިވެއެވެ. އަދި މައްސަލާގައި އެންމެ ފަހުގެ އަޑުއެހުމެއް 2021 މާރިޗު 11 ވަނަ
ދުވަހު ތާވަލްކޮށްފައިވާއިރު، ދިފާ ޢީ ވަކީލް ކަރަންޓީނުގައި ހުރުމުން އަޑުއެހުން ބޭއްވިފައި ނުވެއެވެ.
2.8 ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2011)ގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން ހުށަހަޅާފައިވާ
މައްސަލަތަކުގެ ތަފްސީލު
މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާއަކުން މި ކޮމިޝަނަށް ހުށައަޅާފައިވަނީ 1 މައްސަލައެކެވެ. މީގެ ތެރޭގައި
ހިމެނެނީ ހައްޔަރު ކުރުމުގެ ތެރޭގައި ޖިސްމާނީ އަނިޔާކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ 1 މައްސަލައާއި، ކަސްޓޯޑިއަލް
ޖަލެއްގައި ކުޑަކުއްޖަކަށް ޖިސްމާނީ އަނިޔާކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ 1 މައްސަލަ އާއި، ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި
ކުދިން ބަލަހައްޓާ މަރުކަޒެއްގައި ކުދިންތަކަކަށް އަނިޔާކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ 1 މައްސަލައެވެ.
ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް ކޮމިޝަންގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނައުމާ ގުޅޭގޮތުން ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގައި މަޢުލޫމާތު ސާފުކުރުމުން،
ނޭޝަނަލް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަނުންނާއި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒުން ކޮމިޝަނަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައިވާކަމަށް
47

ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މީގެ ތެރެއިން މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒު ން ފާހާގަކޮށްފައިވާ މައްސަލައަކީ ހައްޔަރުކުރުމުގެ ތެރޭގައި
ފުލުހުން ޖިސްމާނީ އަނިޔާކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެކެވެ. މި މައްސަލަ ވާނީ ސާބިތުކުރެވޭ މިންވަރަށް
ހެކިނެތުމުން ކޮމިޝަނުން ނިންމާފައެވެ. އަދި 2020 އޮކްޓޯބަރު 12 ވަނަ ދުވަހު ދޫނިދޫ ކަސްޓޯޑިއަލްގައި ހުރި ބަންދު
މީހެއްގެ ޖިންސީ ގުނަވަނެއްގައި ޖެހިކަމަށްބުނާ މައްސަލަ ނޭޝަނަލް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަނުން 2021 އެޕްރީލް 12 ވަނަ
ދުވަހު ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވީ ނަމަވެސް އެ މައްސަލަ ކޮމިޝަނަށް ލިބިފައި ނުވެއެވެ. އަދި 2020
ސެޕްޓެންބަރު 6 ވަނަ ދުވަހު ލ. ކަލައިދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަންގައި މީހެއްގެ ޖިންސީ ގުނަވަނެއްގައި ޖެހިކަމަށް ބުނާ މައްސަލަ
ނޭޝަނަލް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަނުން ބަލައި، ސާބިތުނުވާކަމަށް ނިންމާފައިވީ ނަމަވެސް މި މައްސަލަ މި ކޮމިޝަނުގެ
ސަމާލުކަމަށް ގެނެސްފައި ނުވާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. ނޭޝަނަލް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަނުން، މި ކޮމިޝަނުގެ ސަމާލުކަމަށް
ގެނެސްފައި ނުވާ 2 މައްސަލަ ބެލުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާނެ ތަފް ޞީލް މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް އެ އިދާރާއަށް ސިޓީ ފޮނުވާފައިވާނެއެވެ.
2.2 ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅޭ ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކޮށް ސާބިތުކުރުމުގައި ދިމާވާ ގޮންޖެހުންތައް އަދި ހައްލު ހޯދުމަށް
ކުރެވުނު މަސައްކަތްތައް
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅޭ ކޮންމެ މައްސަލައެއްވެސް އެ
މައްސަލަ ހުށަހެޅޭ ދުވަހުން ފެށިގެން 1 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ފުރިހަމަޔަށް ތަޙްޤީޤުކޮށް ނިންމުމަށް، މި ޤާނޫނުގެ
18 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން ކޮމިޝަނަށް ލާޒިމް ކުރެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި
އަންނަނިވި ދަތިތައް ކުރިމަތިވަމުން ދިއުމަކީ މިފަދަ މައްސަލަތައް އެންމެ އެދެވޭ ގޮތެއްގައި ތަޙްޤީޤުކޮށް، ޤާނޫނުގައި
ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ނިންމުމަށް ކޮމިޝަނަށް ދަތިވާ ސަބަބުތަކެވެ.
2.2.1 މައްސަލަތައް ސާބިތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި ނެތުން
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާ ޓޯޗަރގެ ގިނަ މައްސަލަތަކުގައި
މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތުން ބުނާ ބުނުން ފިޔަވައި، އެކަން ހިނގިތަން ފެނުނު ހެކިން ނެތުމާއި، ލިޔެކިޔުންތަކުން އެފަދަ
ކަމެއް ހިނގިކަން އެނގެން ނެތުމާއި، މެޑިކަލް ރިޕޯޓުތަކުން އެކަން ފާހަގަކުރެވެން ނެތުމާއި، އެކަން ކުރިކަމަށް ތުޙުމަތުކުރެވޭ
48

ފަރާތުން އެކަން ކުރިކަމަށް އިންކާރުކުރާތީ މައްސަލަތައް ސާބިތުކުރަން ދަތިވެއެވެ. މިކަން ޙައްލކުރުމަށްޓަކައި، އިތުރަށް ހެކި
ހޯދުމުގެ ގޮތުން ހާދިސާ ހިނގިތަނަށް ވީހާވެސް އަވަހަކަށް ދިޔުމާއި، ޞިއްޙީ މާހިރެއްގެ (މެޑިކަލް އެކްސްޕަރޓް) އޮޕީނިއަން
ހޯދުމާއި، ޤާނޫނީ ލަފާ ހޯދުމާއި، ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަޝްވަރާ ހޯދުމާއި، ކަމާގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކާ
ބައްދަލުކުރުމާއި، އެންގުންތައް އެންގުމާއި، ފޮޓޯ ރިޕޯޓު ތައްޔާރުކުރުމާއި، މެޑިކޯ ލީގަލް ރިޕޯޓު ހެއްދުމާއި، ޤާނޫނާއި ޤަވާޢިދު
ތަކަށާއި، ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރެވެއެވެ.
2.2.2 ޕޮލިސް ސްޓޭޝަންތަކާއި ޖަލުތަކުގައި ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ ގާއިމުކުރެވިފައި ނެތުން
ޕޮލިސް ސްޓޭޝަންތަކާއި ޖަލުތަކުގައި ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ ގާއިމުކުރެވިފައި ނެތުމުން ވީޑިއޯ ފޫޓޭޖް ލިބެން ނެތުމާއި، ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ
ކެމެރާ ހުންނަ މަރުކަޒުތަކުގައިވެސް ރެކޯޑިންގ ރައްކާކޮށްފައި ހުންނަ މުއްދަތު ކުރުވުމުން، ބައެއް މައްސަލަތަކުގައި ރެކޯޑިންގ
ނުލިބުމާއި އަދި ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ ކެމެރާ ހަރުކޮށްފައި ހުންނައިރު ބައެއް ސަރަހައްދުތައް ކެމެރާއަށް ނާރާގޮތަށް Blind spot))
ހުރުމުން އެތަންތަނުގައި ހިނގާނުހިނގާ ކަންތައްތައް ހޯދުމަށް ދަތިވެއެވެ. މިކަމަށް ޙައްލ ހޯދުމުގެ ގޮތުން، ކަމާ ގުޅުންހުރި
މުއައްސަސާތަކާ ބައްދަލުކުރުމާއި، ހުށަހެޅުން ހުށައެޅުމާއި، ކުރާ ޒިޔާރަތްތަކުގައި އެކަންކަން ބަލައި އެ އިދާރާގެ
އިސްފަރާތްތަކުގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނައުމާއި، ޒިންމާވާ ފަރާތްތައް ޖަވާބުދާރީކުރުވުމާއި، ޤާނޫނާއި ޤަވާ ޢިދުތަކާއި އުޞޫލުތަކަށް
ރިޢާޔަތްކޮށް 6 މަސްދުވަސް ތެރޭގައި ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ ހަރުކުރުމަށް މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއަށާއި ދިވެހި ފުލުހުންގެ
ޚިދުމަތަށް އަންގާފައިވާނެއެވެ.
2.2.1 މައްސަލަ ނިންމުމަށް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވާ މުއްދަތު އެކަށީގެންވާ ވަރަށްވުރެ ކުރުވުން
1 މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި މައްސަލަ ނިންމުމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އެ މުއްދަތަކީ ބައެއް މައްސަލަތަކުގައި މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއް ނޫންކަން
ފާހަގަކުރަމެވެ. މިގޮތުން ބައެއް ޙާ ލަތްތަކުގައި މުއައްސަސާތަކުން މަޢުލޫމާތު ނުލިބި ލަސްވުމާއި، މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތުން
އެކަށީގެންވާ އެއްބާރުލުން ނުލިބުމާއި، ބައެއް މައްސަލަތަކުގައި ބަންދުގައި ހުންނަ މީހާ ދޫކޮށްލުމަށްފަހު މައްސަލަ ހުށަހަޅާ
ފަރާތުން އެކަށީގެންވާ އެއްބާރުލުން ތަޙްޤީޤަށް ނުލިބުމުން މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މައްސަލަ
49

ނިންމުމަށް ދަތިވެއެވެ. މިކަމަށް ޙައްލު ހޯދުމުގެ ގޮތުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 އަށް
އިޞްލާޙު ހުށަހެޅުމުގެ މަސައްކަތް ދަނީ ކުރަމުންނެވެ.
2.2.2 ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތަކުގެ ތަފުސީލު މަޢުލޫމާތު މެޑިކޯ ލީގަލް ރިޕޯޓުތަކުގައި ހިމަނާފައިނުވުން
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ 20 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މެޑިކޯ ލީގަލް ރިޕޯޓަކީ
އަނިޔާގެ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ބާރުލިބިދޭ ހެއްކެއްކަމަށް ވާއިރު، ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތަކުގައި މައްސަލަ ސާބިތުކުރުމަށް
ބޭނުންވާ މުހިއްމު ތަފްޞީލު މަޢުލޫމާތު މެޑިކޯ ލީގަލް ރިޕޯޓުތަކުގައި ހިމަނާފައި ނުހުންނަކަން ކޮމިޝަނަށް
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މިގޮތަށް ދިމާވާ ސަބަބެއްކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވަނީ، ގިނަ ޞިއްޙީ މަރުކަޒުތަކުގައި
ތިއްބަވާ ޑޮކްޓަރުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 އަށް އަހުލުވެރިނުވުމާއި، މެޑިކޯ ލީގަލް
ރިޕޯޓާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތު އެފަރާތްތަކަށް ލިބިފައި ނެތުމެވެ. މިގޮތުން، މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް އަދި މޯލްޑިވްސް
ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ޞިއްޙީ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ ޑޮކްޓަރުންނަށް މި މަޢުލޫމާތުތައް ލިބިފައިނުވާކަން
ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ. މިފަދަ މައްސަލަތައް ކޮމިޝަނުގެ ސަމާލުކަމަށް އަންނަ ހިނދު، މެޑިކޯ ލީގަލް ރިޕޯޓު ހެއްދުމަށާއި،
ބަންދުގައި ހުރި މަރުކަޒު ނޫން އެހެން މަރުކަޒަކަށް ދެއްކުމަށް އިރުޝާދުދީ، ތަފްޞީ ލީ މެޑިކޯ ލީގަލް ރިޕޯޓެއް ހެއްދުމަށް
ސިޓީއިން އަންގާ، އެކިއެކި ބައްދަލުވުންތަކުގައި މަޝްވަރާކޮށްފައިވާނެއެވެ.
2.2.3 ހެކިންގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވޭ ފަރާތްތަކުން މައުލޫމާތު ހޯދުމަށް ދަތިވުން
ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް ހުށަހެޅޭއިރު، މަންޒަރު ފެންނާނެކަމަށް ބުނާ މީހުންގެ ފުރިހަމަ ނަން މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތަށް
ނޭނގުމާއި، އެފަރާތަ ށް ކިޔާ ވަނަން ބުނުމުން، އެމީހާއަކީ ކާކުކަން ހޯދަން ދަތިވެއެވެ. އަދި މީގެ އިތުރުން ކޮމިޝަނުގެ
ތަޙުޤީޤަށް ހެކިންގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވޭ ބައެއް ފަރާތްތަކުން ހެކިބަސް ދިނުމަށް އުޒުރުވެރިވުމާއި އެފަރާތްތަކުގެ އެއްބާރުލުން
ތަޙްޤީޤަށް ނުލިބޭ ޙާލަތްތައް ދިމާވެއެވެ. މިކަން ޙައްލުކުރުމަށް، ހާދިސާ ހިނގި ތަނަށް ވީހާވެސް އަވަހަށް ދިޔުމާއި، ވަގުތުން
ލިބެންހުރި މަޢުލޫމާތުތައް ހޯދުމާއި، ބަޔާން ނެގުމާއި، ފޮޓޯއާއި އެހެނިހެން ހެކި ހޯދުމަށް ކޮމިޝަނުން ދަނީ މަސައްކަތް
ކުރަމުންނެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ކޯވިޑް12- ގެ ސަބަބުން ދިވެހި ރާއްޖޭގައި އިޢުލާންކޮށްފައިވާ ޞިއްޙީ ކުއްލި ނުރައްކަލުގެ
50

ހާލަތުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އުޞޫލަތަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކޮށް މިފަދަ ހާދިސާތަކަށް ކުއްލިއަކަށް ކުރަންޖެހޭ ޒިޔާރަތްތަކަށް
އެންމެ އަވަސް މިނުގައި ދިޔުމަށް މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ގޮންޖެހުންތަކެއް ދިމާވިއެވެ. މީގެ އިތުރުން ހެކިބަސް ދިނުމަށް
އުޒުރުވެރިވާ ފަރާތްތަކާއި، ފަސްޖެހޭ ފަރާތްތަކާއި އަދި ތަޙްޤީޤަށް އެއްބާރުލުން ނުދޭ ފަރާތްތަކުގެ ހެކި ބަސް ހޯދުމަށްޓަކައި
ފޯނުން ގުޅައި، ބަޔާން ދިނުމަށް އެއްބާރުލުން ދިނުމަށް އެދުމާއެކު ކޮމިޝަނަށް ހާޒިރުވުމަށް ޗުޓި ފޮނުވައިގެން ވެސް
މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤު ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށްޓަކައި ހެކިބަސް ހޯދުމުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުންދެއެވެ. އަދި ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން
ހެކިބަސް ހޯދުމަށް ބޭނުންވާ މުއައްސަސާތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ފޮޓޯއާއި ދިރިއުޅޭ އެޑްރެހާއި ގުޅޭނެ ފޯން
ނަންބަރު ހޯދުމަށް އެދޭ ޙާލަތްތަކުގައި އެ މަޢުލޫމާތުތަކަކީ ޒާތީ މަޢުލޫމާތުތައް ކަމަށް ބުނެ ބައެއް ޙާލަތްތަކުގައި ކޮމިޝަނަށް
ޙިއްޞާކުރުމަށް ފަސްޖެހި ކޮމިޝަނުގެ ތަޙްޤީޤު 1 މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ނިންމުމަށް ހުރަސްއެޅެއެވެ.
2.2.6 ޚާއްޞަ ޑޮކްޓަރުންނަށް ދެއްކުމަށްފަހު ޑޮކްޓަރުން ދޭ ލިއެކިއުންތައް ހޯދުމަށް ދަތިވުން
ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ބައެއް މައްސަލަތަކުގައި
އަނިޔާ ލިބިފައިވާ ފަރާތުން، މައްސަލާގައި ފާހަގަކުރާ އަނިޔާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކިކަމަށް ކޮމިޝަނުގެ ތަޙްޤީޤަށް
މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކުރިނަމަވެސް އެ ލިޔެކިޔުންތައް މި ކޮމިޝަނުގެ ތަޙުޤީޤަށް ޙިއްޞާކޮށްދިނުމަށް މައްސަލަ ހުށައަޅާ ފަރާތާ
އަދި އަނިޔާ ލިބޭ ބައެއް ފަރާތްތަކުގައި އެދުމުން މިކަމުގައި އެއްބާރުލުން ލިބިފައިނުވާތީ މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް
ދަތިވެއެވެ. އަދި މިފަދަ ގިނަ ޙާލަތްތަކުގައި ޑޮކްޓަރަށް ދައްކާފައި ހުންނަނީ އައުޓް ޕޭޝަންޓުންގެ ގޮތުގައި ކަމަށްވުމުން
ހޮސްޕިޓަލްތަކުގައި އައުޓް ޕޭޝަންޓުންގެ ލިޔެކިޔުން ރައްކާކޮށްފައި ނުހުރެއެވެ. މިފަދަ ކަންތައްތައް ޙައްލުކުރުމަށްޓަކައި މި
ކޮމިޝަނަށް މައްސަލައެއް ހުށައެޅުމާއެކު މައްސަލަ ހުށައަޅާ ފަރާތަށާއި މައްސަލާގައި އަނިޔާ ލިބޭ ފަރާތަށް މެޑިކޯ ލީގަލް
ރިޕޯޓް ހެއްދުމުގެ މުހިންމުކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކުރަމުން ގެންދެއެވެ. މީގެ އިތުރުން، އާންމުން ހޭލުންތެރިކުރުމަށް
ކޮމިޝަނުން ހިނގާ އެކި އެކި ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ތެރެއިން މިފަދަ މަޢުލޫމާތުތައް ހިމެނުމަށް ރާވާފައިވެއެވެ.
51

2.2.1 ތަޙްޤީޤުތަކުގައި ލިބޭ ފޮރެންސިކް ހެކި އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ރައްކާކުރެވޭނެ އިންތިޒާމާއި، ތަޙްލީލުކުރެވޭނެ އިންތިޒާމް
ހަމަޖެހިފައިނުވުން
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ ދަށުން ތަޙްޤީޤުކުރެވޭ މައްސަލަތަކުގައި ތަޙްޤީޤަށް ލިބޭ
ފޮރެންސިކް ހެކި އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ރައްކާކުރެވޭނެ އިންތިޒާމާއި، ތަޙްލީލުކުރެވޭނެ އިންތިޒާމް ކޮމިޝަނުގައި ހަމަޖެހިފައި
ނެތުމުން ހުށައަޅާފައިވާ ޝަކުވާއާއި ތަޙްޤީޤަށް ލިބޭ ހެއްކާ ގުޅުވުމަށް ދަތިވެއެވެ. މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި މިހާރު މި
ކޮމިޝަނުން ޢަމަލުކުރަމުން ދަނީ މާއްދީ ހެކި ދިރާސާކުރުމަށް ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ފޮރެންސިކް ޑިޕާޓްމަންޓުގެ އެހީ
ހޯދުމާއި، ޞިއްޙީ ކަންކަމާ ގުޅޭ ހެކި ދިރާސާކުރުމަށް ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ފޮރެންސިކް ޑޮކްޓަރެއްގެ އެހީތެރިކަމާ
އެކުގައެވެ. އަދި ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަ ގޮތެއްގައި ނިންމުމަށް ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ފޮރެންސިކް ޑިޕާޓްމަންޓުގެ އެހީތެރިކަމަށް
އެދެންޖެހުމުން، މައްސަލަތަކުގެ ސިއްރު ހިފެހެއްޓުމަށާއި ކޮމިޝަންގެ މިނިވަން ތަޙްޤީޤެއް ހިންގުމަށް ދަތިތަކެއް ދިމާވެއެވެ.
މިކަން ޙައްލުކުރުމަށްޓަކައި، 2018 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ކޮންމެ އަހަރެއްގައި ކޮމިޝަނުގައި ހެކި ރައްކާކުރުމަށާއި، ހެކި
ދިރާސާކުރުމަށް ބޭނުންވާ ބަޖެޓް ހޯދުމަށް ކޮމިޝަނުގެ ބަޖެޓްގައި ހިމަނާ، 2020 ވަނައަހަރުގައި ކޮމިޝަނަށްވަނީ ބަޖެޓް
ލިބިފައެވެ. އަދި އަނިޔާކުރުން މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމާއި، ރަޙުމްކުޑަ ލާއިންސާނީ އިހާނެތި ޢަމަލު ހިންގުން މަނާކުރުމާއި
ހުއްޓުވުމާއި، އިންސާނީ ކަރާމަތް ގެއްލޭފަދަ އަދަބުދިނުން މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމާގުޅޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާގެ ދަށުން ކެޓް
ކޮމިޓީއިން ސަރުކާރަށް ހުށަހަޅާފަ އިވާ ހުށަހެޅުންތަކުގެ ތެރޭގައި މިނިވަން މުއައްސަސާތަކަށް އިންޑިޕެންޑެންޓް ފޮރެންސިކް
ލެބެއް ހެދުމުގެ މުހިންމުކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި މިފަދަ ހުށަހެޅުންތައް ސަރުކާރުން ތަންފީ ޛުކުރަމުންދާ މިންވަރު މި
ކޮމިޝަނުން ބަލަމުންގެންދެއެވެ.
2.2.8 ބަންދުގައި ހުރި މަ ރުކަޒު ނޫން އެހެން މަރުކަޒަކަށް ޑޮކްޓަރަށް ދައްކަން އެދިފައިވޭތޯ ބެލޭނެ ނިޒާމެއް ނެތުން
ހުށަހެޅޭ ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތަކުގައި ބަންދުގައި ހުރި މަރުކަޒު ނޫން އެހެން މަރުކަޒަކަށް ޑޮކްޓަރަށް ދައްކަން އެދިފައިވޭތޯ ބެލޭނެ
ނިޒާމެއް ނެތުމުން، މައްސަލަ ހުށަހަޅާ މީހާ ބުނާ ބުނުން ފިޔަވައި އެކަމާ ގުޅޭ އިތުރު މަޢުލޫމާތެއް ލިބޭނެގޮތެއް ނެތުމުން
މައްސަލަ ތަޙުޤީޤު ކުރުމަށް ދަތިވެއެވެ. މިކަން ޙައްލުކުރުމަށް ކަމާ ގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކާ ބައްދަލުކުރުމާއި، ހުށަހެޅުން
ހުށައެޅުމާއި، ކުރާ ޒިޔާރަތްތަކުގައި އެކަންކަން ބަލައި ސަމާލުކަމަށް ގެނައުމާއި، ޒިންމާވާ ފަރާތްތައް ޖަވާބުދާރީ ކުރުވުމާއި،
52

ތަޙްޤީޤުން ފާހަގަކުރެވޭ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ކަމާ ގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކަށް ސިޓީ ފޮނުވާފައިވެއެވެ. ޞިއްޙީ ޚިދުމަތްދޭ
ފަރާތްތަކާއި ކަމާ ގުޅުންހުރި އިދާރާތަކާ އެކު ބޭއްވުނު ބައްދަލުވުންތަކުގައި، ކޮމިޝަނުން ވަނީ މިފަދަ ނިޒާމެއް ކަނޑައެޅުމާ
ގުޅޭގޮތުން މަޝްވަރާކޮށްފައެވެ. މިފަދަ ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން މަޝްވަރާކުރުމަށް ސިމްޕޯޒިއަމެއް ބޭއްވުމަށް ނިންމާފައިވެއެވެ.
2.2.2 ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރާ އޮފިސަރުންނަށް އެފަދަ މައްސަލަތައް ބެލުމަށް އެކަށީގެންވާ ތަމްރީނާ ހުނަރު
ލިބިފައިނުވުން
ތަޙްޤީޤުކުރާ އޮފިސަރުންނަށް އެކަށީގެންވާ ތަމްރީނާއި ހުނަރު ލިބިފައި ނުވުމުން، ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް އެންމެ އެދެވޭގޮތެއްގައި
ތަޙްޤީޤުކޮށް މައްސަލަ ބެލުމުގައި ދަތިތަކާ ކުރިމަތިވެއެވެ. ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ތަމްރީން އެންޓި
ޓޯޗަރ ސެކްޝަނުގެ ހުރިހާ މުވައްޒަފުންނަށް ހޯދުމުގެ މަސައްކަތްކުރަމުންދާއިރު، މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއިން ހިންގާ
ކްރިމިނަލް އިންވެސްޓިގޭޝަން ކޯސް އެންޓި ޓޯޗަރ ސެކްޝަނުގެ ދެ މުވައްޒަފަކު ފުރިހަމަކޮށްފައިވެއެވެ. ކޮމިޝަނުން ކޮންމެ
އަހަރެއްގެ ބަޖަޓެއްގައި މުވައްޒަފުން ތަމްރީން ކުރުމަށް ބަޖެޓް ހިމަނާފައިވީނަމަވެސް، އެކަމަށް ބަޖެޓް ލިބިފައިނެތުމުން،
ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން ޔޫ.އެންގެ އޭޖެންސީތަކުގެ އެހީތެރިކަން ހޯދުމަށް މަޝްވަރާކުރަމުންދެއެވެ. އެގޮތުން 2021 ވަނަ އަހަރުގެ
ތެރޭގައި ޔޫއެންއޯޑީސީއިގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް ވަޑައިންތިއްބެވި އޮފިޝަލުންގެ ފަރާތުން ތަޙްޤީޤާގުޅޭ ތަމްރީން
ޕްރޮގްރާމެއް ހިންގާފައިވެއެވެ.
2.2.10 އާންމު ފަރާތްތަކުން އަނިޔާގެ ނިޝާން ފޮޓޯ ނަގާފައިހުންނައިރު ޝަރީޢަތަށް ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައި ހުށައެޅޭ މިންވަރަށް
ފޮޓޯ ނަގާފައި ނުހުންނަކަން
ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާ ބައެއް މައްސަލަތަކުގައި އަނިޔާގެ ނިޝާން ފިލާފަހުން ހުށަހަޅާ ޙާލަތްތަކުގައާއި ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން
ވަގުތުން ހާދިސާ ހިނގިތަނަށް ޒިޔާރަތް ނުކުރެވޭ ޙާލަތްތަކުގައި، އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުން ނަގާފައިވާ އަނިޔާގެ ނިޝާންތަކުގެ
ފޮޓޯއަށް ކޮމިޝަނުގެ ތަޙްޤީޤުން ބަރޯސާވާންޖެހެއެވެ. ކަން މިހެން ހުރި އިރު، މިފަދައިން ނަގާފައި ހުންނަ ފޮޓޯތަކުގައި
ކާކުކަން އެނގޭގޮތަށް ފޮޓޯ ނަގާފައި ނުހުރުމާއި، އަނިޔާގެ މައްސަލަތަކުގައި އަނިޔާ ލިބުނު ވަގުތުގައި ފޮޓޯ ނަގާފައި ނުހުރުމުގެ
ސަބަބުން މިފަދަ މައްސަލަތައް ކުރިއަށް ގެންދިޔުމުގައި ގޮންޖެހުންތަކެއް ކުރިމަތިވެއެވެ. މިފަދަ ކަންކަން ޙައްލުކުރުމަށްޓަކައި
53

މި ކޮމިޝަނަށް މައްސަލަ ހުށައެޅުމާއެކު މައްސަލާގައި އަނިޔާ ލިބިފައިވާ ފަރާތުގެ ޙާލަތު ދެނެގަނެ، ފޮޓޯނެގުމަށް ކޮމިޝަނުން
ވީއެންމެ އަވަހަށް ޒިޔާރަތްކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރަމުންގެންދެއެވެ.
2.2.11 ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތަކުގައި މައްސަލަ ހިނގާތާ ގިނަދުވަސް ފަހުން މައްސަލަ ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެހުން
ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތަކުގައި ހާދިސާ ހިނގާތާ ގިނަދުވަސް ފަހުން މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުން އަނިޔާ ލިބިފައިވާ ފަރާތުގެ
ހަށިގަނޑުގައި ހުންނަ ޒަޚަމްތަކާއި، ކަން ހިނގާ ދިޔަގޮތުގެ ތަފްޞީލާއި ހެކި ގަރީނާ ހޯދުމަށް ގޮންޖެހުންތަކެއް ކުރިމަތިވެއެވެ.
މިކަން ޙައްލުކުރުމަށް އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނަށް އާންމުން އަހުލުވެރިކުރުމުގެ މަސައްކަތްކުރެވެމުންދެއެވެ.
2.2.12 ކޮވިޑް 12-ގެ ޙާލަތާއި ގުޅިގެން ދިމާވަމުންދާ ގޮންޖެހުން
ކޯވިޑް12- ގެ ޙާލަތާ ގުޅިގެން މާލެ ސަރަޙައްދު ލޮކްޑައުންކުރުމާއި / ގޭގައި މަސައްކަތްކުރަން ޖެހުމުން މައްސަލަތަކުގައި
އަނިޔާ ލިބުނު ފަރާތްތަކާ އަދި މައްސަލަތަކުގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތްތަކުގެ ބަޔާންތައް ނެގުމާއި، ވަގުތުން ކުރަންޖެހޭ
ޒިޔާރަތްތައް ކުރުމާއި، ވަގުތުން ހޯދަންޖެހޭ ހެއްކާއި ގަރީނާ ހޯދުމަށް ދަތިތަކާ ކުރިމަތިވަމުންދެއެވެ. މިކަމާގުޅިގެން
ކަމާގުޅުންހުރި އިދާރާތަކާ މަޝްވަރާކުރެވުނު ނަމަވެސް، އެކަށީގެންވާ ޙައްލެއް ލިބިފައިނުވެއެވެ.
2.2.11 ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމަށް އެކަށިގެންވާ ވަރަށް މުވައްޒަފުން ކޮ މިޝަނުގެ އިންވެސްޓިގޭޝަން
ޑިޕާޓްމަންޓުގެ އެންޓި ޓޯޗަރ ސެކްޝަންގައި ނެތުން
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ ދަށުން ތަޙްޤީޤުކުރާ މައްސަލަތަކަކީ 1 މަސް ދުވަހުގެ
ތެރޭގައި ތަޙްޤީޤުކޮށް ނިންމަންޖެހޭ މައްސަލަތަކެއް ކަމުގައި ވީހިނދު، އެންޓި ޓޯޗަރ ސެކްޝަނުގައި އަނިޔާގެ މައްސަލަތައް
ތަޙްޤީޤުކުރުމަށް ތިބެނީ 6 މުވަޒަފުންކަމުން، އަނިޔާގެ މައްސަލަތައް އެންމެ އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ތަޙްޤީޤު ކުރުމަށާއި
ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކޮށް ނިންމުމަށް ގޮންޖެހުންތަކާ ކުރިމަތިވެއެވެ. އަދި
މިކަން ޙައްލކުރުމަށްޓަކައި 2 ކޮންޓްރެކްޓް ސްޓާފުން ނެގުމަށް ނިންމި ނަމަވެސް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013)އެންޓި
ޓޯޗަރ ޤާނޫނު (2011 އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 6/2006)ހިޔުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނު(ގައި ކޮމިޝަނުގެ
54

މަސައްކަތްތައް ކުރުމަށް ބޭނުންވާ ބަޖެޓް ކަނޑައެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޮމިޝަނަށް ދީފައިވީނަމަވެސް، ދައުލަތުގެ މާލީ ނިޒާމް
ހަމަޖެހިފައިވާގޮތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްގެ ހުއްދައާ ނުލާ ބަޖެޓްގެ އެއްވެސްކަމެއް ނުކުރެވޭތީ، މިއީ ޕެރިސް
ޕްރިންސިޕަލްސްގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ފައިނޭންޝަލް އިންޑިޕެންޑެންސީއަށް
ހުރަސްއެޅޭކަމެއްކަން ފާހަގަކުރަމެވެ. ކޮމިޝަނުންވަނީ މިކަން ޙައްލކުރުމަށްޓަކައި ކަމާ ގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކާ
މަޝްވަރާކުރުމަށް ނިންމާފައެވެ.
2.2.12 ދައުލަތުގެ މުއްސަސާތަކުގައި ތިބޭ އިސްވެރިންނާއި މުވައްޒަފުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011)އެންޓި ޓޯޗަރ
ޤާނޫނު 2011(އަށް އަހުލުވެރިވެފައި ނުވުން.
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު2011) ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި، ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު މީހަކާމެދު ކަނޑައެޅިގެން
ހިންގި މީހާގެ އިތުރުން އެ ޢަމަލު ހިންގުމުގައި ބައިވެރިވާމީހާ އާއި، އެ ޢަ މަ ލު ހި ންިގުމުގައި އެހިތެރިވާމީހާ އާއި، މ ޤާނޫނުގެ
23 ވަނަ މާއްދާގައި އަނިޔާކުރަން އަމުރުކުރާ މީހާ އާއި، މި ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މީހަކާމެދު ޓޯޗަރގެ
ޢަމަލެއް ހިންގިއިރު، އެ ޔުނިޓުގެ މަސްއޫލިއްޔަތާ ޙަވާލުވެހުރެ، އެ ޢަމަލު ހުއްޓުވާފައި ނުވުމާއި، ޢަމަލުގައި ބައިވެރިވާމީހާ
އާއި، ހަމަ މި މާއްދާގެ (ހ) (ށ) އަދި (ނ) ގައި ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިނގާފާނެ ފަދަ މާޙައުލެއް އޮތްކަން އެނގިހުރެމެ، އެކަން
ހުއްޓުވުމަށް، ނުވަތަ އެކަން މަނާކުރުމަށް، ނުވަތަ އެކަންވިޔަ ނުދިނުމަށް ކުރަންޖެހޭ އެއްވެސްކަމެއް ކޮށްފައިނުވާ މިހާއާއި،
ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިނގާދިޔައީ ނުވަތަ އެކަމަށް މަގުފަހިވީ ނުވަތަ އެކަން އެ ވެގެންދިޔައީ ސީދާގޮތުގައި އިހުމާލެއް އޮވެގެންކަމުގައި
ބެލެވޭ މިހާއާއި، މި ޤާނޫނުގެ ގެ 21 ވަނަ މާއްދާގައި ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހުއްޓުވަން އޮވެމެ އެކަން ހުއްޓުވުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު
އަދާނުކުރާމީހާ އާއި، މ ޤާ ނޫ ނު ގެ 28 ވަނަ މާއްދާގައި ޓޯޗަރ ކުރުމުގެ ކުށުގައި އެހީތެރިވާމީހާ ބެލެވޭނީ ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު
ކަނޑައެޅިގެން ހިންގި މީހެއް ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި މިއިން ކޮންމެ މީހެއް ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގުމުގެ ކުށުން
ކުށްވެރިވާނެކަމަށް ވެސް ބަޔާންކޮށްފައި ވެއެވެ. މިހެން ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވާއިރު ބަންދު މަރުކަޒުތަކާއި، ދައުލަތުގެ
ބެލުމުގެ ދަށުގައި ކުދިންނާއި މީހުން ބައިތިއްބާ ތަންތަނާ ހަވާލުވެ ތިއްބަވާ ގިނަ ވެރީންނާއި މުވައްޒަފުން މި ޤާނޫނަށް
އަހުލުވެރިވެފައި ނުވާ ފަރާތްތައް ޓޯޗަރގެ ޢަމަލު ހިންގުމުގައި ބައިވެރިވެފައިވާކަން ތަޙްޤީޤުތަކުގައި ފާހަގަކުރެވެއެވެ.
55

2.2.13 ޓޯޗަރގެ ގެ މައްސަލަތައް ސާބިތުކުރުމުގައި ހެކީގެ ގޮތުގައި ބަލައިގަނެވޭނެ ހެކީގެ މިންވަރު /ތަފްސީލް ޤާނޫނު
ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގައި ނެތުން
ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތަކުގައި ގިނަފަހަރު އެ އަމަލު ހިންގާ ފަރާތްތައް އެކަން ކުރަނީ ސިއްރުން / ފޮރުވިގެން ކަމަށްވާއިރު މިފަދަ
މައްސަލަތައް ސާބިތުކުރުމުގައި ހެކީގެ ގޮތުގައި ބަލައިގަންނާނެ ހެކީގެ ތަފްޞީލް /މިންވަރު ޤާނޫނުގައި ލިޔެވިފައި ނެތުމުން
މައްސަލަ ސާބިތުކުރަން ދަތިތަކާ ކުރިމަތިވެއެވެ. މިކަމަށް ޙައްލހޯދުމުގެ ގޮތުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011)އެންޓި ޓޯޗަރ
ޤާނޫނު 2011(އަށް އިޞްލާހު ހުށަހެޅުމުގެ މަސައްކަތް ކޮމިޝަނުން ދަނީ ކުރަމުންނެވެ.
2.2.16 އަނި ޔާގެ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ދިމާވާ ދަތިތައް ތަކުރާރުކޮށް ދައުލަތުގެ ގުޅުންހުރި އިދާރާތަކުގެ
ސަމާލުކަމަށް ގެނެވިފައިވާއިރު އެކަމަށް އެކަށީގެންވާ ހައްލެއް ލިބިފައިނުވުން.
އަނިޔާގެ މައްސަލަތަކަށް ދާއިމީ ހައްލެއް ހޯދުމަށްޓަކައި ކޮމިޝަނަށް ހުށައެޅޭ އަނިޔާގެ މައްސަތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އަނިޔާއަށް
މަގުފަހިވާ ކަންކަން ހުއްޓާލުމަށް ނުވަތަ އެފަދަ ކަންކަން ތަކުރާރުވިޔަ ނުދިނުމަށްޓަކައި ކޮމިޝަނުން ކަމާގުޅުންހުރި އިދާރާތަކުގެ
ސަމާލުކަމަށް ގެންނަ ކަންކަމަށް ހައްލެއް ލިބިގެން ނުދިޔުމަކީ ކޮމިޝަނުން ކަންބޮޑުވާކަމެކެވެ. އަދި އެއީ މިފަދަ މައްސަލަތައް
ޙައްލުކޮށް ތަކުރާރުވިޔަ ނުދިނުމަށްޓަކައި ކޮމިޝަނުން ކުރަމުންދާ މަސައްކަތްތަކަށް ދިމާވަމުންދާ ގޮންޖެހުމެކެވެ.
56

3. މިނިވަންކަން ގެއްލޭ ގޮތަށް ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި
ކުދިންނާއި މީހުން ބައިތިއްބާ ތަންތަނަށް ޒިޔާރަތްކޮށް ،
ކޮމިޝަނުގެ ނެޝަނަލް ޕްރިވެންޓިވް މެކޭނިޒަމްއިން
ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތައް
އަނިޔާކުރުން މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމާއި، ރަޙުމްކުޑަ ލާއިންސާނީ އިހާނެތި ޢަމަލު ހިންގުން މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމާއި، އިންސާނީ
ކަރާމަތް ގެއްލޭފަދަ އަދަބު ދިނުން މަނާކުރުމާއި ހުއްޓުވުމާގުޅޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާ)ކޮންވެންޝަން އަގެއިންސްޓް ޓޯޗަރ
އެންޑް އަދަރ ކުރުއަލް، އިންހިޔުމަން އޯ ޑީގްރޭޑިންގ ޓްރީޓްމަންޓް އޯ ޕަނިޝްމެންޓް (ކެޓް ކޮންވެންޝަން) ގެ ދަށުން
އެކުލަވާލާފައިފައިވާ އިޚްތިޔާރީ މުޢާހަދާ، އޮޕްޝަނަލް ޕްރޮޓޮކޯލް ޓު ދަ ކޮންވެންޝަން އަގެއިންސްޓް ޓޯޗަރ (އޮޕްކެޓް) ގެ
ދަށުން ކޮންމެ ދައުލަތަކުންވެސް އެދައުލަތެއްގެ ބާރު ހިނގާ ސަރަޙައްދުގައި އަނިޔާވެރި، ލާއިންސާނީ ނުވަތަ ދަށުދަރަޖައިގެ
ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމަށް ނޭޝަނަލް ޕްރިވެންޓިވް މެކޭނިޒަމް (އެން.ޕީ .އެމް) އެއް ގާއިމުކުރުމަށް ލާޒިމްކުރެއެވެ. މިގޮތުން ދިވެހި
ދައުލަތުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެން.ޕީ.އެމްގެ ގޮތުގައި ހިޔުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް (ކޮމިޝަން) 2001
ވަނަ އަހަރުގެ ޑިސެންބަރު މަހު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤަރާރަކުން ހަމަޖައްސަވާފައިވެއެވެ. އަދި 2008 ވަނައަހަރުގެ އެޕްރީލް
މަހުގެ 28 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން މި ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން އެން.ޕީ.އެމްގެ މަސައްކަތް ރަސްމީގޮތުން ވަނީ ފަށާފައެވެ .
ހަމައެހެންމެ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ
އެން.ޕީ.އެމްއަކީ ހިޔުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.
އެން.ޕީ.އެމްގެ މަޤްޞަދުތަކަކީ މިނިވަންކަން ގެއްލޭގޮތަށް ކުދިންނާއި މީހުން ބަންދުކޮށްފައި ތިބޭ ތަންތަނަށް ނުވަތަ
ބަންދުކޮށްފައިވާކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ތަންތަނަށް ޤަވާޢި ދުން ޒިޔާރަތްކުރުމާއި، މިނިވަންކަން ގެއްލޭގޮތަށް ބަންދުކުރެވޭ މީހުންނާ
އެފަދަ ތަންތަނާ ގުޅުންހުރި ޤާނޫނުތަކާއި ޤަވާޢިދުތަކަށް ޤާނޫނީ ލަފާ ހުށަހެޅުމާއި، ކަމާބެހޭ އިދާރާތަކާއެކު ބިނާކުރުވަނި
57

މަޝްވަރާ ކުރިޔަށް ގެންދިއުމާ އަދި އަނިޔާވެރި ޢަމަލުތަކުން ސަލާމަތްވުމަށް ޢާންމުންނަށް އެހީތެރިވެދިނުމަށް މުޖުތަމަޢުގެ
ހޭލުންތެރިކަން އިތުރުކުރުމުގެ މަސައްކަތްތައް ކުރުމެވެ.
މިނިވަންކަން ގެއްލޭ ގޮތަށް ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ކުދިންނާއި މީހުން ބަންދުގައި ބައިތިއްބާ ތަންތަނަށް އެން.ޕީ.އެމްގެ
ފަރާތުން މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި 11 ޒިޔާރަތެއް ކޮށްފައިވެއެވެ. މި ޒިޔާރަތްތަކުގައި އެފަދަ ތަންތާގައި އެއްވެސް އަނިޔާވެރި
ލާއިންސާނީ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލެއް ހިނގާތޯ ބަލާފައިވާނެއެވެ.
3.1 އެންޓިޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެން.ޕީ.އެމްއިން ކޮށްފައިވާ ޒިޔާރަތްތައް
ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި މީހުންނާއި ކުދިން ބައިތިއްބާ އަދި ބަލަހައްޓާ މަރުކަޒުތަކަށް، ކަނޑައެޅިފައިވާ ތާވަލާ އެއްގޮތަށް،
ޤަވާޢިދުން ޒިޔާރަތްކުރަމުން ގެންދެއެވެ. މި ޒިޔާރަތްތަކުގެ މައިގަނޑު މަޤްޞަދަކީ ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި މީހުންނާއި
ކުދިން ބައިތިއްބާ އަދި ބަލަހައްޓާ ތަންތަނުގައި ރަޙްމުކުޑަ، ލާއިންސާނީ، ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލެއް ހިންގާތޯ އާއި، އެފަދަ
ޢަމަލެއް ހިންގުމަށް މަގުފަހިވާފަދަ ކަމެއް ހުރިތޯ ބަލައި، ފާހަގަވާ ކަންކަން އިޞްލާޙުކުރުމަށް ބާރުއެޅުމެވެ. އެގޮތުން،
ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ކުދިންނާއި މީހުން ބައިތިއް ބާ އަދި ބަލަހައްޓާ މަރުކަޒުތަކަށް މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގެ ނިޔަލަށް
ކޮށްފައިވާ މޮނިޓަރިންގ 2 ޒިޔާރަތަކާއި، ފޮލޯއަޕް 3 ޒިޔާރަތަކާއި، ވަރޗުއަލް 6 ޒިޔާރަތަކާއެކު ޖުމްލަ 11 ޒިޔާރަތްކޮށްފައި
ވެއެވެ.
މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތްތަކަކީ ތަނުގެ ޙާލަތު ދެނެގަތުމުގެ ގޮތުން ބަންދުގައި ބައިތިއްބާފައި ތިބޭ މީހުންނާމެދު ޢަމަލުކުރެވޭ
ގޮތާއި، ބަންދުގައި ބައިތިއްބާ މީހުންނަށް ދީފައިވާ ރައްކާތެރިކަމާއި ޢިނާޔަތްތަކާއި، ޞިއްޙީ ޙާލަތާއި، ޚިދުމަތްތަކާއި އިތުރު
ޙަރަކާތްތަކާއި، ތަނުގެ ޢާންމު ޙާލަތު އަދި މުވައްޒަފުންގެ ޙާލަތު ދެނެގަތުމަށްކުރާ ޒިޔާރަތްތަކެކެވެ. ފޮލޯއަޕް ޒިޔާރަތްތަކަކީ
ކުރިން ކޮމިޝަނުން ކޮށްފައިވާ މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތްތަކުގެ ރިޕޯޓުގައިވާ ހުށަހެޅުންތައް ތަންފީޛުވަމުންދާ މިންވަރު ދެނެގަތުމަށް
ކުރާ ޒިޔާރަތްތަކެކެވެ. މީގެ އިތުރުން، ޞިއްޙީ ކުއްލި ނުރައްކަލުގެ ޙާލަތްތަކުގައި އެން.ޕީ.އެމްގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމަށް
އެކުލަވާލާފައިވާ އުޞޫލާއި، ހެލްތް ޕްރޮޓެކްޝަން އެޖެންސީ (އެޗް.ޕީ.އޭ) އިން އެކުލަވާލާފައިވާ ޤަވާޢިދުތަކާއި އުޞޫލުތަކާ
އަދި ކޯވިޑް12- އާ ގުޅިގެން އ.ދ ގެ އޮޕްކެޓްގެ ސަބް ކޮމިޓީ އޮން ޕްރިވެންޝަން އޮފް ޓޯޗަރ (އެސް.ޕީ.ޓީ) ގެ ފަރާތުން
58

ދުނިޔޭގެ އެން.ޕީ.އެމް ތަކުން ޢަމަލުކުރުމަށް ލަފާދީފައިވާ ގައިޑްލައިންގައިވާ މަޢުލޫމާތުތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ޤައުމަށް ދިމާވާ
ޞިއްޙީ އަދި އެހެނިހެން ކުއްލި ނުރައްކަލުގެ ޙާލަތްތަކުގައި، ދައު ލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި މީހުން/ކުދިން ބަންދުކުރާ/ބަލަހައްޓާ
ތަންތަނުގައި ބަންދުގައި ތިބި ފަރާތްތަކުގެ ޙާލަތު ދެނެގަތުމާއި އެފަރާތްތަކަށް ދިމާވާ ގޮންޖެހުންތަކާއި، ލިބިދީފައިވާ
ރައްކާތެރިކަމާއި ޙައްޤުތައް ކަށަވަރުވަމުންދާ މިންވަރު ވަޒަންކުރުމަށާއި، ޤައުމަށް ދިމާވާ ޞިއްޙީ އަދި އެހެނިހެން ކުއްލި
ނުރައްކަލުގެ ޙާލަތްތަކުގައި، ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި މީހުން/ކުދިން ބަންދުކުރާ/ބަލަހައްޓާ ތަންތަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ
މުވައްޒަފުންނަށް މަސައްކަތުގެ މާޙައުލުގައި ދިމާވާ ގޮންޖެހުންތަކާއި، ލިބިދީފައިވާ ރައްކާތެރިކަމާ އަދި ތަނުގެ ޙާލަތު
ދެނެގަތުމާއި، ދުނިޔޭގައި ހަލުވިކަމާއެކު ފެތުރެމުންދާ ކޯވިޑް12- އާ ގުޅިގެން، ހެލްތް ޕްރޮޓެކްޝަން އެޖެންސީ (އެޗް.ޕީ.އޭ)
އިން ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންގަނޑުތަކާ އަދި ކޯވިޑް12- ގެ ޙާލަތުގައި މިފަދަ ތަންތަނުގައި ހުންނަންވާނެކަމަށް ބައިނަލްއަޤްވާމީ
އިދާރާތަކުން ކަނޑައަޅާފައިވާ މިނގަނޑުތަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރަމުންދޭތޯ ބެލުމަށް އެން.ޕީ.އެމްއިން ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތްތަކެއް
ކޮށްފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ތިރީގައިވާ ތަވާލުގައި އެވަނީ އެން.ޕީ.އެމްއިން ޒިޔާރަތްކުރި ތަންތަނާއި ކުރި ޒިޔާރަތުގެ ބާވަތްތަކެވެ.
އެން.ޕީ.އެމް އިން ޒިޔާރަތް ކުރި ތަންތަނާއި ކުރި ޒިޔާރަތުގެ ބާވަތް
ޒިޔާރަތްކުރި ތަން ޒިޔާރަތްކުރި ތާރީޙް ޒިޔާރަތުގެ ބާވަތް
1 ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރ 2020 ޖުލައި 22 ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް
2 އައްޑޫ ސިޓީ ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ސެންޓަރ 2020 ޖުލައި 22 ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް
1 ގ.ދ. ތިނަދޫ ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ސެންޓަރ 2020 ޖުލައި 22 ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް
2 ޚާއްސައެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒު 2020 ޖުލައި 21 ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް
3 ފިޔަވަތި 2020 ޖުލައި 21 ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް
6 ކުޑަކުދިންގެ ހިޔާ 2020 ސެޕްޓެންބަރު 1 ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް
1 ކޯވިޑް 12-އާ ގުޅިގެން ފިޔަވަތީގެ ކުދިންނާއި މުވައްޒަފުން ކަރަންޓީނު ކުރުމަށް 2020 އޮކްޓޯބަރު 8 މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތް
ގެންގޮސްފައިވާވަ ބީޗް ޕެލެސް ގެސްޓް ހައުސްއަށް ކުރި ޒިޔާރަތް
8 އައްސޭރި ޖަލު 2020 ނޮވެންބަރު 8،2 މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތް
އަދި 10
59

2 ދޫނިދޫ ޕޮލިސް ކަސްޓޯޑިއަލް 2020 އޮކްޓޫބަރު 20 ފޮލޯ-އަޕް ޒިޔާރަތް
10 ނޭޝަނަލް ރީއިންޓަގްރޭޝަން ސެންޓަރ 2020 ނޮވެންބަރު 8 ފޮލޯ-އަޕް ޒިޔާރަތް
11 ޚާއްސައެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒު 12 ން 20 ޖަނަވަރީ ފޮލޯއަޕް ޒިޔާރަތް
2021
12 އ.ދ މަހިބަދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން 22 ން 21 ޖޫން 2021 މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތް
3.2 ޒިޔާރަތްތަކަށްފަހު އެކުލަވާލާ، ކަމާގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުތައް
ތިރީގައިވާ ތަވާލުގައި އެވަނީ ޒިޔާރަތްތަކަށްފަހު އެކުލަވާލާ، ކަމާގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުތަކެވެ.
ޒިޔާރަތްތަކަށްފަހު އެކުލަވާލާ، ކަމާގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުތައް
ރިޕޯޓް ހިއްސާކޮށްފައިވާ ތާރީޚް
ޒިޔާރަތްކުރި ތަން
އަވަސް ކަރުދާސް ރިޕޯޓް
1 ނޭޝަނަލް ރީއިންޓަގްރޭޝަން ސެންޓަރ - 2 މާރިޗު 2021
2 ޚާއްސައެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒު 1 ފެބުރުވަރީ 26 2021 އޭޕްރީލް 2021
1 ދޫނިދޫ ޕޮލިސް ކަސްޓޯޑިއަލް 1 ޑިސެންބަރު 22 2020 މާރިޗު 2021
2 އައްސޭރި ޖަލު 22 ޑިސެންބަރު 2020
3 ކޯވިޑް 12-އާ ގުޅިގެން ފިޔަވަތީގެ ކުދިންނާއި - 12 އޮކްޓޫބަރު 2020
މުވައްޒަފުން ކަރަންޓީނު ކުރުމަށް
ގެންގޮސްފައިވާވަ ބީޗް ޕެލެސް ގެސްޓް
ހައުސްއަށް ކުރި ޒިޔާރަތް
6 ރ.އުގޫފާރު ޕޮލިސް ސްޓޭޝަނަށް 2020 ވަނަ 26 ފެބްރުވަރީ 23 2021 މާރިޗް 2021
އަހަރުގެ ފެބްރުވަރީމަހު 22 ން 26އަށް ކުރި
މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތާއި 2021 ފެބްރުވަރީ 23
60

ވަނަ ދުވަހު ރ. އުނގޫފާރަށް ޕޮލިސް
ސްޓޭޝަންއަށް ވަރޗުއަލްކޮށް ކުރި
މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތުގެ ރިޕޯޓު.
1 އ.ދ މަހިބަދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން 22 ޖޫން 2021 ރިޕޯޓު ނިންމުމުގެ މަރުހަލާގައި
3.1 ހުށަހެޅުންތަކުގެ ތަފާސްހިސާބު
އެން.ޕީ.އެފްއިން ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުންތަކުގެ ތަފުސީލު
ހުށަހެޅުމުގެ ބާވަތް
ތާރީޚް ހުށަހެޅުނު ތަން
23 1 މާރިޗް 2021 މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް 6 1 2 11
12 2 އޮކްޓޫބަރު 2020 މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސް 2 1 1
12 1 އޮކްޓޫބަރު 2020 ހެލްތް ޕްރޮޓެކްޝަން އެޖެންސީ 1 1
61
ށަހެޅުމުގެ އަދަދު ހު
ޤައުމީ ޤާނޫނުތަކާއި
ތަންފީޛުކުރުމާ ގުޅޭ / އިދާރީ ކަންތައްތަކާ ގުޅޭ ސިޔާސަތުތަކާ ގުޅޭ މިންގަނޑުތަކާ ގުޅޭ

3.2 ރިޕޯޓުތަކުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމާގުޅޭގޮތުން ގުޅުންހުރި އިދާރާތަކާއެކު ބޭއްވުނު މަޝްވަރާ ބައްދަލުވުންތައް
ގުޅުންހުރި އިދާރާތަކާއެކު ބޭއްވުނު މަޝްވަރާ ބައްދަލުވުންތައް
ތާރީޚް ބައްދަލުކުރި ފަރާތް މަޤްޞަދު
20 1 ޖަނަވަރީ 2021 މިނިސްޓަރ އޮފް ޖެންޑަރ، ޒިޔާރަތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަންބޮޑުވާ ކަންތައްތަކާ ގުޅޭގޮތުން
ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަން މަޝްވަރާކުރުން
ސަރވިސަސް
11 2 ޑިސެންބަރު 2020 މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް 2020 ނޮވެންބަރު 8 ން 10 އަށް އެން.ޕީ.އެމްއިން އައްސޭރި
ސަރވިސް ޖަލަށް ކޮށްފައިވާ ޒިޔާރަތުގައި އެ ޖަލުގެ އެކި ސަރަޙައްދުތަކުން
ނަގާފައިވާ ފެން، މޯލްޑިވްސް ފުޑް އެންޑް ޑްރަގް އޮތޯރިޓީ
(އެމް.އެފް.ޑީ.އޭ) އަށް ފޮނުވައިގެން ކުރި ތަޙުލީލުތަކުގެ
ނަތީޖާއާއި، ހެލްތް ޕްރޮޓެކްޝަން އެޖެންސީ (އެޗް.ޕީ.އޭ) އަދި
އެމް.އެފް.ޑީ.އޭ އިން ދެއްވާފައިވާ ފަންނީ ލަފައަށް ރިޢާޔަތްކޮށް
2020 ނޮވެންބަރު 20 ވަނަ ދުވަހު މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް
ސަރވިސްއަށް ފޮނުވާފައިވާ މި ކޮމިޝަނުގެ ނަންބަރު
DIR(168-NPM/167/2020/2)އެންގުމާ ގުޅިގެން 2020
ނޮވެންބަރު 22 ވަނަ ދުވަހު މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް
ސަރވިސްގެ ނަންބަރު 167-ES/l68/20201387 ސިޓީގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމާއި، 2020 ޑިސެންބަރު 6 ވަނަ ދުވަހު
އެންވަޔަރަންމަންޓަލް ޕްރޮކްޓެންޝަން އޭޖެންސީއިން މި
ކޮމިޝަނަށް ލިބިފައިވާ އެ އެޖެންސީގެ ނަންބަރު 203-
WTR/168/2020/1 ސިޓީގައިވާ ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން
މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ޕޮލިސީ ލެވެލްގެ
ބޭފުޅުންނާއެކު މަޝްވަރާ ކުރުން
62

3.3 ޒިޔާރަތްތަކުގައި އެން.ޕީ.އެމްއަށް ހުށަހެޅުނު މައްސަލަތައް
ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ކުދިންނާއި މީހުން ބަންދުގައި ބައިތިއްބާ ތަންތަނަށް ކުރި ޒިޔާރަތްތަކުގައި ހުށަހެޅުނު މައްސަލަތައް
މައްސަލައިގެ އަދަދު މައްސަލައާ ގުޅިގެން
ހުށަހެޅިތަން މައްސަލަތަކުގެ ބާވަތް ކޮށްފައިވާ
އަންހެން ފިރިހެން ޖުމްލަ
މަސައްކަތްތައް
1 އައްސޭރި ޖަލު ޕެރޯލް އަދި ކްލެމެންސީގެ 28 ޑިސެންބަރު
ފުރުޞަތަށް އެދި މޯލްޑިވްސް 2020 ގައި
ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ މައި ކޮމިޝަނުގެ
އިދާރާއާއި ޤައިދީންނާ ދެމެދު އިންވެސްޓިގޭޝަން
ކުރެވޭ މުޢާމަލާތުތައް ޑިޕާޓްމަންޓަށް
އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި މައްސަލަ ހުށަހަޅާ،
ނުކުރެވުމާއި، ޕެރޯލް އަދި މި މައްސަލައަކީ
ކްލެމެންސީގެ ފުރުޞަތަށް އެދި ކޮމިޝަނުގެ
ހުށަހަޅާ ފަރާތްތަކަށް އެ އިންވެސްޓިގޭޝަން
ފުރުސަތު ނުލިބި ގިނަ ޑިޕާޓްމަންޓުގައި
ދުވަސްތަކެއްވުމާއި، މި ކަމުގައި ތަޙްޤީޤުކުރަމުންދާ
ޕެރޯލް ބޯޑާއި، ކްލެމެންސީ މައްސަލަތަކުގެ
ބޯޑާއި ޤައިދިންނާމެދު ތެރޭގައި ބަލަމުންދާ
އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ކަމެއްކަމުގައި ވާތީ،
މުޢާމަލާތު ނުކުރެވުމާ އަދި މި ކޮމިޝަނުން ދަނީ
ކަމުގައި އެޓާރނީ ޖެނެރަލްގެ މިކަން ބަލަމުންނެވެ.
އޮފީހަށް ފޮނުވާ ސިޓީތަކުގެ އަދި ޝަރުއީ
ޖަވާބު ލަސްވުން ދާއިރާގެ
ކަންކަމާގުޅޭގޮތުން
ކަމާގުޅުންހުރި
އިދާރާތަކާއެކު ބާއްވާ
ސިމްޕޯޒިއަމްގައި
މިކަމަށް
63

އަލިއަޅުވާލުމަށް
ނިންމާފައިވެއެވެ.
2 ދޫނިދޫ ޕޮލިސް ކަސްޓޯޑިއަލް ފުލުހުން އަނިޔާކުރިކަމަށް 22 1 2 1 އޮކްޓޫބަރު
2020 ގައި
ކޮމިޝަނުގެ
އިންވެސްޓިގޭޝަން
ޑިޕާޓްމަންޓާ
ޙިއްޞާކޮށް،
މައްސަލައިގެ
ތަޙްޤީޤުދަނީ
ކުރިއަށެވެ. 18)
އަހަރުން ދަށް(
22 އޮކްޓޫބަރު
2020 ގައި
ކޮމިޝަނުގެ
އިންވެސްޓިގޭޝަން
ޑިޕާޓްމަންޓާ
ޙިއްޞާކޮށް
މައްސަލައިގެ
ތަޙްޤީޤުދަނީ
ކުރިއަށެވެ.
(ފިރިހެން)
21 ޑިސެންބަރު
2020 ގައި
ކޮމިޝަނުގެ
އިންވެސްޓިގޭޝަން
64

ޑިޕާޓްމަންޓަށް
މައްސަލަ ހުށަހަޅާ،
މައްސަލައިގައި
ޙައްޤު ގެއްލިފައިވާ
ފަރާތުން
އެއްބާރުލުން
ލިބިފައިނުވާތީ
މައްސަލަ
ކުރިއަށްގެންދެވެން
ނެތުމުން މައްސަލަ
ނިންމާފައިވެއެވެ.
(އަންހެން)
1 ދޫނިދޫ ޕޮލިސް ކަސްޓޯޑިއަލް ބަންދު މީހެއްގެ ޞިއްޙީ 21 1 1 ޑިސެންބަރު
ފަރުވާއާ ގުޅިގެން 2020 ގައި
ކޮމިޝަނުގެ
އިންވެސްޓިގޭޝަން
ޑިޕާޓްމަންޓަށް
މައްސަލަ ހުށަހަޅާ،
މައްސަލައިގެ
ތަޙްޤީޤުދަނީ
ކުރިއަށެވެ.
3.6 ޒިޔާރަތްތަކުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާ މުހިއްމު ކަންތައްތައް
3.6.1 ކޯވިޑް 12-އާ ގުޅިގެން ފިޔަވަތީގެ ކުދިންނާއި މުވައްޒަފުން ކަރަންޓީނު ކުރުމަށް ގެންގޮސްފައިވާވަ ބީޗް ޕެލެސް
ގެސްޓް ހައުސްއަށް ކުރި ޒިޔާރަތް 2020(އޮކްޓޫބަރު)08
 މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްގެ ފަރާތުން 11 އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިން
ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބަލަހައްޓަމުންގެންދާ ފިޔަވަތީގައިތިބި ބައެއް ކުދިންނާއި މުވައްޒަފުން ކޯވިޑް-
65

12އަށް ފައްސިވެފައިވާތީ އެ ކުދިންނާއި މުވައްޒަފުންނާ ޑައިރެކްޓް ކޮންޓެކްޓް ވެފައިވާ ކުދިން، ހެލްތް
ޕްރޮޓެކްޝަން އެޖެންސީގެ ލަފާގެ މަތިން ކަރަންޓީނު ކުރުމަށް ފިޔަވަތިން ބޭރު ގެސްޓްހައުސްއަކަށް
ގެންދިއުމަށް ހަމަޖައްސާފައިވާކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމާގުޅިގެން އެ ކުދިން ކަރަންޓީނުކުރުމަށް
ގެންގޮސްފައިވާ "ބީޗް ޕެލެސް"ގައި ތިބި ކުދިންގެ ޙާލަތު ދެނެގަތުމަށް 2020 އޮކްޓޫބަރު 08 ވަނަ
ދުވަހު ޒިޔާރަތެއް ކޮށްފައިވެއެވެ.
 ޒިޔާރަތްކުރި އިރު މި ތަނުގައި ތިބީ ފިޔަވަތިން މި ތަނަށް ގެނެސްފައިވާ 6 އަހަރާ 2 އަހަރާ ދެމެދުގެ 12
ކުދިންނާއި 10 މުވައްޒަފުންނެވެ.
 މި ކުދިންނާއި މުވައްޒަފުން މި ގެސްޓް ހައުސްއަށް ގެނައުމުގެ ކުރިން 2020 އޮކްޓޫބަރު 08ގައި އެޗް.ޕީ.އޭގެ
ފަރާތުން މި ކުދިންނާއި މުވައްޒަފުން ކޯވިޑް12-އަށް ޓެސްޓް ކުރުމަށް ސުންކު (ސާމްޕަލް) ނަގާފައިވާކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ތަނުގައި ތިބި ކުދިންނާއި މުވައްޒަފުންނަކީ ކޮބައިކަން މިނިސްޓްރީއަށް ލިޔުމުން އަންގާފައިވީ ނަމަވެސް
މި ތަނުގައި ޒިޔާރަތްކުރި ވަގުތު ތިބި ކުދިންނާއި މުވައްޒަފުންނަކީ ކޮބައިކަން އެނގޭނެ ލިޔުމެއް އެ ވަގުތު
މި ތަނުގައި ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވުނެވެ.
 ކޯވިޑް12-އާ ގުޅިގެން މީހުން ކަރަންޓީނުކުރާ ތަންތަނުގައި އެ ތަނަކީ ކަރަންޓީނުކޮށްފައިވާ މީހުން ތިބި
ތަނެއްކަން އެނގޭނޭހެން އެޗް.ޕީ.އޭގެ ފަރާތުން ދޭ ލިޔުން މި ތަނަށް ޒިޔާރަތްކުރިއިރު ލިބިފައި ނުވާކަމަށާއި
ކަރަންޓީނު ކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން އެޗް.ޕީ.އޭއިން ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ގައިޑްލައިންވެސް މި ތަނުގައި ނެތްކަން
ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް މި ތަނަށް ކުދިން ބަދަލު ކުރުމާއި ކުދިންގެ
ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމުގެ އިންތިޒާމުތައް ހަމަޖެއްސުމުގައި ޢަމަލުކުރަމުންދަނީ އެޗް.ޕީ.އޭގެ ލަފާއާ އިރުޝާދާ
އެއްގޮތަށްކަމަށް މި ތަނުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ގެސްޓް ހައުސްގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން މި ތަނުގައި ފިޔަވަތީގެ ކުދިން ކަރަންޓީނުގައި ތިބޭ
މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ގެސްޓް ހައުސްއަށް ވަދެ ނުކުމެ އުޅުމާއި މަސައްކަތްތައް ބަހައްޓާންވާނެ ގޮތްތަކާ
66

ގުޅޭގޮތުން ގައިޑްލައިންއެއް ހެދުމަށް މިނިސްޓްރީގެ ފަރާތުން މަސައްކަތްކުރަމުންގެންދާކަމަށް މި ތަނުން
ލިބިފައިވާ މަޢުލޫމާތު ން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ކުދިން ކަރަންޓީނު ކުރުމަށް ގެސްޓް ހައުސްއަށް ގެނައިކަން ކުދިންގެ ޢާއިލާތަކަށް އޭރު އަންގާފައި ނުވާކަމަށް
މި ތަނުން ލިބިފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
3.6.2 އައްސޭރި ޖަލު
 ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/ 2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މިނިސްޓްރީ
އޮފް ހޯމްއެފެއާޒް އިން 2012 ވަނަ އަހަރުގެ އޭޕްރީލް މަހުގެ 12ވަނަ ދުވަހު ޝާއިޢުކޮށްފައިވާ އެ
މިނިސްޓްރީގެ އިޢުލާނު ނަންބަރު 2012((IUL)10-E/10/2014/5 އޭޕްރިލް 10(ގައި މޯލްޑިވްސް
ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ދަށުން ބަލަހައްޓަމުންދާ މީހުން ބަންދުކުރެވޭ ތަންތަނުގެ ތެރޭގައި ހިމަނާފައިވާ
އައްސޭރި ޖަލަށް އެން.ޕީ.އެމްއިނ2020 ނޮވެންބަރު 8ގައި ޒިޔާރަތްކުރިއިރު މި ޖަލުގެ ޖާގައަކީ 126
މީހުން ކަމާއި ޒިޔާރަތްކުރިއިރު ޖަލުގައި ތިބީ ޖުމުލަ 112 މީހުން ތިބި ކަމާއި، މީގެ ތެރޭގައި ހިމެނެނީ 18
އަހަރުން މަތީގެ ޤައިދީންގެ ގޮތުގައި ގިންތި ކޮށްފައިވާ 111 މީހުންނާއި 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިންގެ
ގޮތުގައި ގިންތިކޮށްފައިވާ 6 ކުދިންކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. 18 އަހަރުން ދަށުގެ ގިންތީގެ ތެރޭގައި،
ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ޤާނޫނު)އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ކުށް ކުރިއިރު 18 އަހަރު
ނުފުރޭ، ނަމަވެސް މިހާރު 18 އަހަރު ފުރި، 21 އަހަރު ނުފުރޭ 2 ކުދިން މި ޖަލުގައި ތިބިކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ޒިޔާރަތްކުރިއިރު މި ޖަލުގައި އެއްވެސް އަންހެން އަދި ބިދޭސީ ބަންދުމީހެއް އަދި ޤައިދީއެއްވެސް ނެތްކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލުގައި ބަލަހައްޓަމުންގެންދާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރޭގައި ޢުމުރުން ދުވަސްވީ މީހުންނާއި މަސްތުވާތަކެތީގެ
މައްސަލަތަކުގައި ޙުކުމް ތަންފީޛްކުރަމުންގެންދާ ޤައިދީން ގިނަ ޢަދަދަކަށް ތިބިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
67

 މި ޖަލުގައި ގިންތި ކުރުމުގައި ކުށުގެ ބާވަތަށްބަލައި ގިންތިކޮށްފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ގިނަ
ޤައިދީންނަށް، ބައެއް ބާވަތުގެ ކުށްކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކާއެކު ދިރިއުޅޭތަން ހިއްސާކުރަން ޖެހުމުން ދަތިވާކަމަށް
އެފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މި ޖަލުގައި ތިބޭ ފަރާތްތައް ގިންތިކުރުމުގައި
ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު)ގެ މާއްދާ 36 (ޤައިދީންނަށް
ސަލާމަތީ ގިންތީގެ ދަރަޖަ ކަނޑައެޅުން(ގެ)ހ(ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މި ޤާނޫނުގެ 'ޖަދުވަލު '2 ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ "ސަލާމަތީ ގިންތީގެ ދަރަޖަތައް"ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދަރަޖަތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް
ގިންތިކޮށްފައިވާކަމަށާއި ކުށުގެ ބާވަތަށް ބަލައި ގިންތި ނުކުރާކަމަށް މި ޖަލުން މަޢުލޫމާތުދީފައިވެއެވެ. މި
ޖަލުގައި ބަލަހައްޓާ 18 އަހަރުން މަތީގެ ޤައިދީންނަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 14/2013)ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖަލުތަކާއި
ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު(ގެ މާއްދާ 36)ޤައިދީންނަށް ސަލާމަތީ ގިންތީގެ ދަރަޖަ ކަނޑައެޅުން(ގެ)ހ(ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ މި ޤާނޫނުގެ 'ޖަދުވަލު '2 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ "ސަލާމަތީ ގިންތީގެ ދަރަޖަތައް"ގެ 'ސަލާމަތީ
'
ގިންތީގެ އެންމެ ދަށު ދަރަޖަ)ސަލާމަތީ ގިންތީގެ އެންމެ ދަށު ދަރަޖައިގައި ތިބެނީ، ސަލާމަތީ ގިންތީގެ
އެންމެ މަތީ ދަރަޖަ އާއި މެދު ދަރަޖައިގައި ނުހިމެނޭ މީހުންނެވެ.(ގައި ހިމެނޭ ދަރަޖައިގެ މީހުންކަމަށް މި
ޖަލުން މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލުގައި 18 އަހަރުން ދަށުގެ ޙުކުމް ތަންފީޛްކުރަމުންދާ ކުދިންނާއި ބަންދުކުދިން ބައިތިއްބާފައިވަނީ
ވަކިންކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އެގޮތުން، ޝަރުޢީ ޙުކުމެއް ތަންފީޛު ކުރަމުންދާ ކުދިން ބޭތިއްބުމަށް 1
އަދި ތަޙުޤީޤު ނިމި ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ ކުރިން، ނުވަތަ ޝަރީޢަތް ފެށި ޙުކުމް ކުރުމުގެ ކުރިން، ކޯޓު
އަމުރެއްގެ ދަށުން މި ޖަލުގައި ބަންދުކުރާ ކުދިން ތިބުމަށް 1 ގޮޅި ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލުގައި ޖުމްލަ ހުރީ 2 ޔުނިޓު ކަމަށާއި އެގޮތުން ޔުނިޓް 1 ޚާއްޞަކޮށްފައިވީ 18 އަހަރުންމަތީގެ
ޤައިދިން ބޭތިއްބުމަށް ކަމަށާއި ޔުނިޓް 2 ޚާއްޞަކޮށްފައިވަނީ 18 އަހަރުން ދަށުގެ ބަންދު ކުދިންނާއި ހުޚުމް
ތަންފީޛްކުރަމުންގެންދާކުދިންތިބުމަށްކަން ފާހަގަކުރއެވިފައިވެއެވެ. ދި ޔުނައިޓެޑް ނޭޝަންސް ސްޓޭންޑަޑް
މިނިމަމް ރޫލްސް ފޯރ ދި ޓރީޓްމަންޓް އޮފް ޕްރިޒަނަރސް (ދި މަންޑޭލާ ރޫލްސް)ގެ ޤާޢިދާ 11 (ގިންތިތައް
ވަކިކުރުން(ގައި، ޤައިދީންކުރެ އެކި ގިންތީގެ ޤައިދީން ބައިތިއްބަންވާނީ ވަކިވަކި ޖަލުތަކުގައި ނުވަތަ އެއް
68

ޖަލެއްގެ ވަކިން ހުންނަ ބައިތަކުގައިކަމާއި މިގޮތުން، ގިންތި ކުރުމުގައި ޤައިދީންގެ ޖިންސަށް، ޢުމުރަށް،
ކުށުގެ ރެކޯޑަށް، ބަންދު ކުރެވުނު ސަބަބު ނުވަތަ ބަންދުގެ ބާވަތަށާއި އަދި ޤައިދީއަށް ދޭންޖެހޭ ފަރުވާގެ
ބާވަތަށް ބަލަންވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލަކީ ލުއި ޖަލަކަށްވުމުން، 18 އަހަރުން މަތީގެ ޤައިދީންނަށް ކޮންމެ ދުވަހަކު ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަކި
ވަގުތެއްގައި ނިދުމަށް ޚާއްޞަކޮށްފައިވާ ސަރަހައްދުން ބޭރުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަކި ސަރަޙައްދެއްގައި ޤާނޫނު
ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2011)ގެ މާއްދާ 62 (ޤައިދީންގެ އަސާސި ޚިދުމަތްތައް)ގެ
(ރ) އަދި މާއްދާ 63 (ކަސްރަތު)ގެ ދަށުން ހިނގައި ކަސްރަތުކުރުމާއި އެހެނިހެން ކަންކަމުގައި އުޅުމުގެ
ފުރުސަތު ދީފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އަދި 18 އަހަރުން ދަށުގެ ގިންތީގެ ކުދިންނަށްވެސް ގޮޅިން
ބޭރުގައި ވަކި ވަގުތެއްގައި ނުކުމެ އުޅުމުގެ ފުރުސަތު ދީފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލުގައި ބަލަހައްޓަމުންގެންދާ 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިންގެ ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމަށް ވަކި ސެކްޝަނެއް
ޚާއްޞަކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އެގޮތުން، ޒިޔާރަތްކުރި ދުވަހު ކޮމިޝަނާ ޙިއްޞަކޮށްފައިވާ މި
ޖަލުގެ "ފަންކްޝަނަލް އޯގަނަޒޭޝަނަލް ސަޓްރަކްޗަރ")އައްސޭރި ޖަލުގެ މަސައްކަތްތައް ބެހިފައިވާގޮތުގެ
އިދާރީ އޮނިގަނޑު(ގައިވާ 'އޮފެންޑަރ މެނޭޖްމަންޓް ކޮމާންޑް"ގެ ދަށުން "ޖުވެނައިލް އޮފެންޑަރ މެނޭޖްމަންޓް"
ސެކްޝަންގެ ދަށުގައިވާ މަސައްކަތްތައްކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ "ޖުވެނައިލް ޔުނިޓް"، ޖުވެނައިލް
ރިހެބިލިޓޭޝަން" އަދި "ޖުވެނައިލް ކޮމްޕްލެއިންޓްސް"ކަން ލިޔެކިޔުންތައް ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލުގައި ބަލަހައްޓާ 18 އަހަރުންދަށުގެ ކުދިންގެ ކަންކަން ކުރުމަށް ޚާއްޞަކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ
މުވައްޒަފުންނަކީ އެކަމަށް ޚާއްޞަ ތަމްރީން ލިބިފައިވާ މުވައްޒަފުންކަމަށާއި މި ކުދިންގެ ކަންކަމުގައި
ޙަރަކާތްތެރިވާ މުވައްޒަފުންގެ ހުނަރާއި ޤާބިލުކަން އިތުރުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ތަމްރީނުގެ ފުރުސަތުތައް
ފަހިކޮށްދިނުމުގެ މަސައްކަތް އަބަދުވެސް ކުރިއަށްގެންދާކަމަށް މި ޖަލުން މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލުގައި 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިން ތިބޭ ޔުނިޓުގައި ޙަރަކާތްތެރިވަނީ މި ގިންތީގެ ކުދިންގެ ކަންކަން
ބެލެހެއްޓުމަށް ޚާއްޞަ ޖަލު އޮފިސަރުންކަމަށް ޖަލުން މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.
69

 ކުދިންތިބޭ ގޮޅިތަކާއި ފާޚާނާތަކުގެ ސާފުތާހިރުކަން ކުޑަކަމާއި ބަންދުބޮޑުކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ކުދިން
ބަންދުކޮށްފައި ތިބޭ ގޮޅިތަކުގައި ވައިދައުރުވާނެ ނިޒާމެއްނެއްކަމާއި، ގުދުރަތީ އަލި ލިބޭނޭ ނިޒާމެއްވެސް
ނެތްކަމާއި ގޮޅިތައް ހޫނުގަދަކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. 18 އަހަރުން ދަށުގެ ގިންތީގެ ކުދިން ތިބޭ ގޮޅިތަކުގެ
ކައިރިގައި ބަހައްޓާފައިވާ ކުނި ބާލިދީ ކައިރިން ވަރަށް ނުބައި ވަސް ދުވާކަމާއި އެ ތަނުގައި ގިނަ ޢަދަދަކަށް
މެހި އުޅުމުކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ކުޑަކުދިންގެ ޔުނިޓުގައި ބޯ ފެން ފޯރުކޮށްދެނީ ކުދިން އެދުމުން ޕްލާސްޓިކް ފުޅިގައި ކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ފާޚާނާގައި ބޭނުންކުރާ ފެނާއި ބުއިމަށް ފުޅީގައި ފޯރުކޮށްދޭ ފެނުގައި ތަފާތެއް
ފާހަގަނުކުރެވޭކަމަށް ބައެއް ކުދިން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
 މި ޒިޔާރަތުގައި މި ޖަލުގައި ތިބި ފަރާތްތަކަށް ބުއިމާއި އެހެނިހެން މުނިސިޕަލްކަންކަމުގައި ބޭނުންކުރާ ފެނުގެ
ސާމްޕަލް ނަގައި ކުރި ތަޙުލީލުތަކަށް ލިބިފައިވާ ފަންނީ ލަފާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ބައެއް ކަންކަން
އިޞްލާޙްކުރުމަށް ކޮމިޝަނުގެ ނަންބަރު 2020((DIR)168-NPM/167/2020/2 ނޮވެންބަރު 20(ގައި
މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއަށް އެންގުމެއް އަންގާފައިވެއެވެ. އަދި 2020 ޑިސެންބަރު 11 ގައި
މި އެންގުމާ ގުޅިގެން އިތުރަށް މަޝްވަރާ ކުރުމަށް އެ ސަރވިސްއާއެކު ބައްދަލުވުމެއް
ކުރިއަށްގެންގޮސްފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލުގައި ޝަރުޢީ ޙުކުމެއް ތަންފީޛުކުރަމުންގެންދާ 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިންނާއި ތަޙުޤީޤު ނިމި
ޝަރީޢަތް ފެށުމުގެ ކުރިން، ނުވަތަ ޝަރީޢަތް ފެށި ޙުކުމް ކުރުމުގެ ކުރިން، ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން މި
ޖަލުގައި ބަންދުކުރާ 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިން ބޭތިއްބުމަށް ޚާއްޞަކޮށް 2 ކުދިންގެ ޖާގައިގެ 12 ގޮޅި
ހިމެނޭގޮތަށް ވަކި ގޮޅިތަކެއް އިމާރާތްކުރުމުގެ މަސައްކަތްކުރިއަށްދާކަމަށާއި މި ތަނުގެ މަސައްކަތް 2020
ނޮވެންބަރު 20ގެ ކުރިން ނިންމައި ކުދިން އެ ތަނަށް ބަދަލުކުރުމަށް ރާވާފައިވާކަމަށާއި، ނަމަވެސް ކޯވިޑް-
12ގެ ޙާލަތާގުޅިގެން މި ތަނުގެ މަސައްކަތްތައް ލަސްވެފައިވާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލުގައި ބަލަހައްޓާ 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިން ބޭތިއްބުމަށް ޚާއްޞަކޮށް ހަދަމުންދާ ތަނުގައި މެސް
ހޯލްއަކާއި، ޓީ.ވީ ހޯލަކާއި، ކްލާސް ރޫމާއި، މި ބައިގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން ބޭނުންކުރުމަށް 2
70

ފަންގިފިލާއަށް އިމާރާތްކުރާ ބަންކަރެއް މި ބަޔަށް ވަންނަ ދޮރުކައިރީގައި ހުރިކަމާއި، ގޮޅިތަކުން ބޭރުގައި
ހުސްޖާގައޮތްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް މި ގޮޅިތައް ރާނައި ހިޔާކޮށްފައިވާއިރު ގޮޅިތައް
ބަންދުބޮޑުކަމާއި، ގޮޅިތަކުގައި ވައިދައުރުވާނެ އިންތިޒާމާއި ގުދުރަތީ އަލި ލިބޭނޭ އިންތިޒާމެއް ނެތްކަން
ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މި ގޮޅިތައް މަރާމާތުކޮށް ނިމޭއިރު ކޮންމެ ގޮޅިއެއްގެ ތެރޭގައި
ވައި ދައުރުކުރުމަށް އިތުރު ކުޑަދޮރެއް ހަދާނެކަމަށާއި، ގޮޅިތަކުގައި ފަންކާވެސް ހަރުކުރާނެކަން ޖަލުން
ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މި ޖަލަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒްގެ އިންސްޕެކްޓަރ
އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް ޒިޔާރަތްކުރެއްވިއިރު މިތަން ބައްލަވާފައިވާކަމަށާއި ތަނުގެ ވެންޓިލޭޝަން
(ވައި ދައުރުވުމުގެ އިންތިޒާމް) ރަނގަޅުކުރުމަށް އެފަރާތުން އަނގަބަހުން ލަފާދެއްވާފައިވާކަމަށް މި ޖަލުން
މަޢުލޫމާތުދީފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލުގައި ޤައިދީން ނިދުމަށް ފޯރުކޮށްދީފައިވާ އެނދުތަކާއި ތަންމަތިތަކާއި އަންނައުނު ރައްކާކުރާ ކަބަޑުތައް
ބަދަލުނުކޮށް ގިނަ ދުވަސްވުމުގެ ސަބަބުން ބައުވެފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މި ތަކެއްޗަކީ ކުރިން މި
ޖަލުގައި ޙުކުމް ތަންފީޛްކުރި ފަރާތްތައްވެސް ބޭނުންކުރި ތަކެތި ކަމަށް ޖަލުން ލިބިފައިވާ މަޢުލޫމާތުން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ބައެއް ތަކެތި ބަދަލު ނުކޮށް 6 އަހަރު ވެދާނެކަމަށް ބައެއް ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ
މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ޔުނިޓް 1 ގެ ކޮންމެ ވިންގެއްގައިވެސް 60 އާ ގާތްކުރާ އަދަދަކަށް ޤައިދީން ތިބިކަމަށާއި، މި ޤައިދީން
ބޭނުންކުރުމަށް ކޮންމެ ވިންގެއްގައިވެސް 8 ފާޚާނާކުރާ ބަޔާއި، 6 ފެންވަރާ ބައި ހުރިކަމާ އަދި މޫނުދޮންނަ
6 ތަށި މި ވިންގުގައި ހުރިކަން ޤައިދީން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މި ޔުނިޓުގެ ފާޚާނާކުރާ ގިނަ ބަޔާއި، ފެންވަރާ ގިނަ ބައި ހަލާކުވެފައި ހުރުމުގެ
ސަބަބުން އެއްވެސް ވަރަކަށް ބޭނުންނުކުރެވޭ ތަންތަންވެސް ހުރިކަމާއި، މޫނުދޮންނަށް ބަހައްޓާފައިވާ ތަށިތަކުން
ފެން ލީކުވުމުގެ ސަބަބުން އެ ތަށިތައް ބޭނުންކުރާއިރު، އެ ބޭނުންކުރާ މީހެއްގެ ފައިކޮޅު މޫނުދޮންނަ ތަށިން
ލީކުވާ ފެނުން އެއްކޮށް ތެމޭކަމަށް ޤައިދީން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން
71

ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، ގިނަ ފާޚާނާތަކުގައި ރެނދުލާފައިހުރިކަންވެސް ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ކޮމިޝަނުން ޒިޔާރަތްކުރިއިރު ޖަލު އޮފިސަރުންގެ ގޮތުގައި މި ޖަލުގެ ދަފްތަރުގައި ތިބީ 12
އޮފިސަރުންކަންކަމަށާއި މި ޖަލުގެ ކަންކަން ޤާނޫނުތަކާއި ޤަވާޢިދުތަކާ އެއްގޮތަށް ކުރިއަށްގެންދިއުމުގައި
މިހާރުތިބި މުވައްޒަފުންގެ އިތުރުން މަދުވެގެން 130 މުވައްޒަފުން ޖަލުގެ ސަލާމަތީ ކަންކަމަށް އެކަނި
ބެލިނަމަވެސް މި ޖަލަށް ބޭނުންވާކަމަށް ޖަލު ހިންގުމާ ޙަވާލުވެތިބި ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި
ތަނުގެ ލިޔެކިޔުންތައް ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މިއީ ޖަލުގެ ސަލާމަތީ އިންތިޒާމުތަކާއި، ޖަލުގައި
ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތައް ބެލެހެއްޓުމާއި އެ މީހުންނަށް ފޯރުކޮށްދޭންޖެހޭ އެކި އެކި ޚިދުމަތްތައް
އެކަށީގެންވާގޮތެއްގައި ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އެކަށީގެންވާ ވަރަށްވުރެ މަދު ޢަދަދެއްކަން ޖަލުން ލިބިފައިވާ
މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ޖަލަށް ވަދެ ނުކުމެވުމަށް އެކަށީގެންވާ ސަލާމަތީ ސިފަތަކާއެކު އެއްވެސް ދޮރާށްޓެއް މި ޖަލުގައި
ވަދެނުކުމެވާތަނުގައި ނެތްކަމާއި ޖަލަށް ވަދެނުކުމެވާ ތަނުގައި ހުރީ ޑިއުޓީ ޕޯސްޓެއްކަމާއި، ޑިއުޓީ ޕޯސްޓްގައި
ޑިއުޓީގައި ހުރީ އެންމެ މުވައްޒަފެއްކަމާއި މި ޑިއުޓީ ޕޯސްޓް ހުންނަނީ އެހެން މުވައްޒަފުން ޖަލުގައި ތިބޭ
ތަނާ ވަރަށް ދުރުގައިކަމާއި، މިކަމަކީ ޖަލުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމާއި ކުރިމަތި ވެދާނެ
ޙާދިސާއެއްގައި ޤައިދިންނާއި، ބަންދު މީހުންނާއި، ޚާއްޞަކޮށް މި ތަނުގައި ޑިއުޓީކުރާ މުވައްޒަފުންގެ
ސަލާމަތައް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވުމަށް މަގުފަހިވެގެން ހިނގައިދާނެފަދަ ކަމެއްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލު ފަރުމާކޮށްފައިވާ ގޮތުން ކުރިމަތިވެދާނެ ނުރައްކާތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ގެންނަން ބޭނުންވާ ބަދަލުތަކާ
ގުޅޭގޮތުން އެކި މަންސަތަކުގައި މަޝްވަރާކޮށް މަޢުލޫމާތާއި ކަންބޮޑުވުންތައް ހިއްސާކޮށްފައިވާކަމަށާއި ތަނުގެ
އިމާރާތްތަކަށް(ސްޓްރަކްޗަރ) ބަދަލުގެނައުމަށް 2021 ވަނަ އަހަރުގެ ޕްލޭންގައި ހިމަނާފައިވާކަމަށާއި
ނަމަވެސް އެކަން ކުރެވޭނީ ބަޖެޓު އެކަމަށް ލިބިގެންކަމަށް މި ޖަލުން މަޢުލޫމާތުދީފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން،
މި ޖަލުގެ ވަށާފާރު ތިރި ކަމަށާއި، ޖަލެއްގެ ސަލާމަތީ މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތަށް ވަށާފާރު ހެދުމުގެ މަސައްކަތް
72

މި އަހަރު 2020(ވަނަ އަހަރު) ތެރޭގައި ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ރާވާފައިވީނަމަވެސް މިކަން ކުރުމަށްވެސް
އެކަށީގެންވާމިންވަރަށް ބަޖެޓް ބޭނުންވާކަމަށް މި ޖަލުން މަޢުލޫމާތުދީފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލުގެ އެލަވަންސް ވަޒީފާތަކުގައި އުޅޭ އެއްވެސް ޤައިދީއެއް މިހާރު ޖަލުން ބޭރުގެ އެއްވެސް ތަނެއްގެ
ވަޒީފާގައި ޙަރަކާތްތެރިނުވާކަމަށާއި އެގޮތަށް ހަމަޖައްސާފައިވާތާ 1 އަހަރު ވެއްޖެކަމަށް މި ޖަލުން
މަޢުލޫމާތުދީފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލުގައި ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންގެންދާ 111 ޤައިދީންގެ އަންނައުނު ދޮވުމަށް ފޯރުކޮށްދީފައިވަނީ ޖުމްލަ
2 ދޮންނަ މެޝިނުކަމަށާއި، މި ޢަދަދަކީ މި ކަމަށް މަދު ޢަދަދެއްކަމާއި، ކޮންމެ ޤައިދީއަކަށް ތާވަލުކޮށްފައިވާ
ވަގުތާއި ފޯރުކޮށްދޭ ދޮންނަކުނޑިން ފުއްދުމުގައި ދަތިތަކެއްހުރިކަމާއި މިކަންކަމުގެ ސަބަބުން ޤައިދީންގެ
އަންނައުނު ދޮވެ ސާފުކުރުމުގައި ގިނަ ގޮންޖެހުންތަކެއް ޚާއްޞަކޮށް އިންޑަސްޓްރީއަށް މަސައްކަތްތަކުގައި
ޙަރަކާތްތެރިވާ ޤައިދީންގެ ޔުނީފޯމްތައް ދޮވުމުގައި ކުރިމަތިވަމުންދާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލު ފަރުމާކޮށްފައިވާގޮތުން މި ޖަލުގައި ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންގެންދާ ޤައިދީންގެ ތެރެއިން ޖަލުގެ
އެލަވަންސް ވަޒީފާގައި އުޅޭ ފަރާތްތަކާއި އެކި ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތައް ޖަލުގެ އެކި
ސަރަޙައްދުތަކުގައި އެއް ވަގުތެއްގައި ޙަރަކާތްތެރިވަމުންދާކަމާއި، އެގޮތުން ޖަލުގެ އިދާރީ ބަޔާއި މުވައްޒަފުންގެ
ފެންޑާތަކައި އެހެނިހެން ތަންތަނަށް ފަސޭހަކަމާއެކު ޤައިދީންނަށް ވަނުމުގެ ފުރުސަތު ފަހިވެދާނެފަދަ ގޮތަކަށް
ހުރުމަކީ މި ޖަލާއި މި ޖަލުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ ރައްކާތެރިކަމާއި ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރިކަމެއް
މެދުވެރިވުމަށް މަގުފަހިވެދާނެފަދަ ކަމެއްކަން ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ދުވާލުގެ ވަގުތުތަކުގައި ގޮޅިތަކުން ބޭރުގައި އެލަވަންސް މަސައްކަތްތަކާއި އެކި ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ބައިވެރިވާ
ފަރާތްތައް ޙަރަކާތްތެރިވާ ތަންތަނުގައި ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގެ ބާވަތުންނާއި މީހަކަށް ނުވަތަ ތަކެއްޗަށް
ގެއްލުމެއް ދިނުމަށް ބޭނުންކުރެވިދާނެފަދަ އެކި އާލާތްތައް އަތުޖެހޭ ހިސާބުގައި ހުންނަކަމާއި އެ ގޮތަށް ޖަލުގެ
ގޯތިތެރޭގެ އެކި ސަރަޙައްދުގައި ބައުވެގެން ނައްތައިލުމަށް ނުވަތަ އުކައިލުމަށް ހުރި ބައު ދަގަނޑުފަދަ ތަކެތި
ހުރިކަމާއި މިފަދަ ހުރިހާ ސަރަޙައްދެއް ފެންނާނެފަދަ ގޮތަކަށް ކެމެރާ ސިސްޓަމްއެއް މި ޖަލުގައި
ޤާއިމްކުރެވިފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
73

 މި ޖަލަށް ކަރަންޓު ދެމުންދަނީ ކ. ހިންމަފުށީ ޖަނެރޭޓަރުން ކަމަށް ވުމުން ރަށުން ކަރަންޓު ދާ ވަގުތު މުޅި
ޖަލުންވެސް ކަރަންޓު ކެނޑޭނެކަމަށާއި ޖަލުގައި ބެކް-އަޕް ޖަނެރޭޓަރ ސިސްޓަމެއް ނެތުމަކީ ގިނަ ޢަދަދެއްގެ
ޤައިދީންތަކެއް ބަލަހައްޓަމުންދާ ޖަލެއްގައި ޖަލުގެ ސަލާމަތަށް ބޮޑު ނުރައްކަލެއް އަދި ފޫނުބެއްދޭވަރުގެ ބޮޑު
ގެއްލުމެއް ކުރިމަތިވުމަށް މަގުފަހިވެދާނެފަދަ ކަމެއްކަން މި ޖަލުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލުގައި ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތަކަށް ޞިއްޙީ ފަރުވާ ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އެކަށީގެންވާ ޚާއްޞަ ތަނެއް ޖަލުގައި
ނެތްކަމާއި، ޖަލުގެ ޞިއްޙީކަންތައްތައް ފޯރުކޮށްދީ ބަލަހައްޓަމުންގެންދަނީ 2016 ވަނަ އަހަރުގެ ޒިޔާރަތުގައި
ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ފަދައިން ޖަ ލުގެ ފާމަސީގައިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ފާއިތުވީ 1 އަހަރުވެސް ޖަލުގައި
ޞިއްޙީ ފަރުވާ ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އެކަށީގެންވާ ތަނެއް ޤާއިމްކުރުމަށް ރާވައި، ކަމާގުޅޭ އިދާރާތަކުގެ
އިސްފަރާތްތަކުގައި އެދިފައިވީނަމަވެސް އެކަމަށް އަދި އެއްވެސް ޙައްލެއް ލިބިފައިނުވާކަމަށް މި ޖަލުން
މަޢުލޫމާތުދީފައިވެއެވެ.
 ޒިޔާރަތްކުރިއިރު މި ޖަލުގައި ޤައިދީން ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުމުގެ ކަންކަން ކުރިއަށްގެންދަނީ ޔުނިޓް 1 ގެ
ބަންކަރުގައި ހުންނަ ކޮޓަރިއެއްގައާއި، ފާމަސީގައިކަމާއި، ފާމަސީއަކީ އެކި ބާވަތުގެ ބޭސްތަކާއި މުހިއްމު
ތަފާތު އެކި ޞިއްޙީ ލިޔެކިޔުންތައް ބަހައްޓާފައި ހުންނަ ތަނަކަށްވާއިރު މިފަދަ ތަނެއްގައި ޤައިދީންނަށް ފަރުވާ
ދޭންޖެހުމުން ގިނަ ގޮންޖެހުންތަކެއް ކުރިމަތިވާކަމަށާއި، އެގޮތުން ފާމަސީގައި ހުންނަ ބޭސްތަކަށް ބެލުމަށްފަހު
ވަކި ބޭހެއް ލިޔެދިނުމަށް ބައެއް ޤައިދީން އެދޭކަމަށާ މިހެންކަމުން ފަރުވާ ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތަކަށް ޖިސްމާނީ
އަދި ނަފްސާނީގޮތުން ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވުމުގެ ފުރުސަތު ބޮޑުކަން މި ތަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ
މުވައްޒަފުންގެ ފަރާތުން ލިބިފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ޞިއްޙީއެކި ކަންކަމުގައި ބޭނުންކުރުމަށް މި ޖަލަށް ހޯދާފައިވާ ބައެއް އާލާތްތައް ޞިއްޙީ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށް
ދިނުމަށް ވަކިތަނެއް ނެތުމުގެ ސަބަބުން ބޭނުންނުކޮށްހުރިކަމާއި، އެގޮތުން އީ.ސީ.ޖީ މެޝިނާއި، ނެބިއުލައިޒަރ
އަދި ނީޑްލްކަޓަރފަދަ އާލާތްތައް ބޭނުންނުކޮށް ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، ޤައިދީއަކަށް
ޞިއްޙީ ކުއްލި ޙާލަތެއް މެދުވެރިވެއްޖެނަމަ، ގާތުންބަލާ ފަރުވާ ދިނުމަށް ބަލިމީހާ ބާއްވާނެ ވަކިތަނަކާއި
74

ވަސީލަތްތައްވެސް ޖަލުގައި ނެތްކަމާއި، މިފަދަ ޙާލަތްތަކުގައި ޞިއްޙީ ފަރުވާދޭ ތަނަކަށް ބަލިމީހާ
ފޮނުވާލެވެންދެން ބާއްވަނީ ޖަލުގައި އެކަހެރި ބައްދަލުވުން ބާއްވާ ކޮޓަރީގައިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 އައްސޭރި ޖަލުން ފޯރުކޮށްދޭ ޞިއްޙީ ޚިދުމަތްތައް އެކަށީގެންވާ ރަނގަޅު ފެންވަރެއްގައި ފޯރުކޮށް
ދިނުމުގެގޮތުން ވަކިތަނެއް އިމާރާތްކުރުމަށް ކުރެހުމާއި، އެ ތަނަށް ބޭނުންވާ ބަޖެޓް 2012 ވަނަ އަހަރުގެ
ފަހުކޮޅުގައި ކަމާގުޅޭ އިސްފަރާތްތަކާ ހިއްސާކޮށްފައިވީނަމަވެސް މިހާތަނަށް އެކަމަށް ހައްލެއް ލިބިފައިނުވާކަން
ޖަލުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލުގައި ޞިއްޙީ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭން ތިބި މުވައްޒަފުންގެ ޢަދަދު މަދުވުމުން ގިނަ ގޮންޖެހުންތައް
ދިމާވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެއެވެ.
 ޖަލުގައި އެކި ބާވަތުގެ ބޮޑެތި ކުށްތައްކޮށްފައިވާ މީހުން ތިބިއިރު، ޞިއްޙީ ފަރުވާ ފޯރުކޮށްދޭ މުވައްޒަފުން
ކޮންމެ ދުވަހަކުމެ މަސައްކަތްކުރަނީ ނުރައްކަލެއްގެ ތެރޭގައިކަމަށްވާއިރު، އެ މުވައްޒަފުންނަށް ރިސްކް
އެލެވެންސް އަދި ޝިފްޓް އެލަވަންސް ނުލިބޭކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ޖަލުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަކީ ނަފްސާނީގޮތުން އެތައްކަމެއް ތަޙައްމަލުކުރަންޖެހޭ ބަޔަކަށްވާއިރު،
އެ ފަރާތްތަކަށް ނަފްސާނީ އެހީތެރިކަން ޖަލުން ފޯރުކޮށްނުދެވޭކަމާއި، އެގޮތުން ސައިކޯ-ސޯޝަލް
ސަޕޯޓްދިނުމުގެ އެއްވެސް ޕްރޮގްރާމެއް ޖަލުގައި ކުރިއަށްނުދާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ ކޮންމެ ފަރާތަކަށް ފަރުދީ ޞިއްޙީ ފައިލެއް ރައްކާކޮށް ބަލަހައްޓާކަމާއި، ކޮންމެ
ޤައިދީއަކަށްވެސް ފޯރުކޮށްދީފައިވާ ޞިއްޙީ ފަރުވާއާގުޅޭ ލިޔެކިއުންތައް މި ފައިލުގައި ރައްކާކޮށް
ބަލަހައްޓަމުންދާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ކޯވިޑް12-ގެ ބަލިމަޑުކަމާ ގުޅިގެން، ހެލްތް ޕްރޮޓެކްޝަން އެޖެންސީ (އެޗް.ޕީ.އޭ)އިން ކަނޑައަޅާފައިވާ
މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތަށް ކޯވިޑް12-ގެ އަލާމާތެއް ހުރިކަމަށް ޝަ އްކުކުރެވޭ ޤައިދީން ކަރަންޓީނުކޮށް ވަކިން
ބެލެހެއްޓުމަށް މި ޖަލުގައި ވަކި ޚާއްސަ ތަނެއް ނެތްކަމާއި، މުވައްޒަފުން ކަރަންޓީނުވުމަށް ފިރިހެން
މުވައްޒަފުންގެ ބެރެކްސްގެ 1 ކޮޓަރި ޚާއްޞަކޮށްފައިހުރިކަމާއި، ޖަލުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ
ޞިއްޙީ ރައްކާތެރިކަމަށް ބޭނުންކުރުމަށް މާސްކް، ސެނިޓައިޒަރ އަދި އަންގި ލިބިފައިވާކަން
75

ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ޤައިދީންނާއި މުވައްޒަފުން އަތް ދޮވުމަށް ސައިބޯނިފުޅި ފޯރުކޮށްދީފައިވާކަމާއި، ހުރިހާ
ޤައިދީންނަށް މާސްކް ފޯރުކޮށްދީފައިވާކަމާއި، ކޯވިޑް12-އާގުޅޭ މަޢުލޫމާތު އެންމެންނަށް އަޑުއިވޭގޮތަށް ޖަހާފައި
ހުންނަކަން ޖަލުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ޤައިދީން ބުއިމަށް ބޭނުންކުރާ ފެން ވަކިން ޔުނިޓު 1ގެ ތެރޭގައި ލިބޭނެ އިންތިޒާމް ހަމަޖެހިފައިވާކަމާއި
ނަމަވެސް މި އިންތިޒާމް ހަމަޖެހިފައިވަނީ ރޭގަނޑު 21:00ގެ ފަހުން ޤައިދީން ނުކުތުން މަނާކޮށްފައިވާ
ސަރަޙައްދުގައިކަމަށްވުމުން އެ ވަގުތާހަމައަށް ބެރެކްސްއަށް ކޮންމެ ޤައިދީއަކު ގެނެސްފައިވާ ފެންފުޅި
ހުސްވުމުން ބުއިމަށް ބޭނުންވާ ފެން ލިބުމަށް ދަތިވާކަން ޤައިދީން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ފެން
ހުސްވެގެން ބުނުމުން ބައެއް ޑިއުޓީތަކުގައި ފެން އިތުރަށް ފޯރުކޮށްނުދޭކަމަށާއި ގޮޅި ބަންދުވުމުގެ ކުރިން
ފެން ނެގުމަށް އަންގާފައިވާނެކަމަށް ބައެއް އޮފިސަރުން ބުނާކަމަށާއި އިތުރަށް ރޭގަނޑުގެ ވަގުތުތަކުގައި
ބުއިމަށް ފެން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ތަކުރާރުކޮށް އެދުމުން އެކަހެރި ގޮޅީގައި އަދަބެއްގެ ގޮތުގައި ބަހައްޓާ ކަމަށް
ބައެއް ޤައިދީން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
 ޤައިދީންނަށް ބުއިމަށް ފޯރުކޮށްދޭފެން ޤައިދީން ތިބޭ ބެރެކްސްތަކުން ފަސޭހަކޮށް ކޮންމެ ވަގުތަކުވެސް
ލިބޭނެގޮތަށް ކޮންމެ ބެރެކްސްއަކަށް ބޯފެން ޕްލާންޓްގެ ފެން ލައިނެއް ލުމަށް މަޝްވަރާކޮށް ކަމާގުޅޭ
އިދާރާތަކުގައި އެދިފައިވާކަމަށް މި ޖަލުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލުގައި ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތަކަށް އެކަށީގެންވާ އިޖްތިމާޢީ، ތަޢުލީމީ އަދި މަސައްކަތުގެ ހުނަރު
ދަސްކޮށްދިނުމާއި ވަޒީފާ އަދާކުރުމާއި އަނބުރާ މުޖުތަމަޢުއަށް އަހުލުވެރިކުރުވުމަށް ބޭނުންވާ މުހިއްމު
ހުނަރުތަކާއި، ސިފަތައް އަށަގެންނެވުމަށް ބޭނުންވާފަދަ ޕްރޮގްރާމްތައް އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި އެކަށީގެންވާ
މިންވަރަށް ކުރިއަށްނުދާކަން މި ޖަލުން ލިބިފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އެފަދަ ޕްރޮގްރާމްތައް
ދެމެހެއްޓެނިވިގޮތަކަށް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ބޭނުންވާ މިންވަރަށް ޖަލުގައި ފަންނީ މުވައްޒަފުން ނެތްކަމަށާއި،
ދައުލަތުގެ އެކި ދާއިރާތަކުން އެހީތެރިކަން ހޯދުމަށް އެކި ފަހަރުމަތިން މަސައްކަތްކޮށްފައިވީނަމަވެސް އެންމެ
އެދެވޭ ގޮތެއްގައި އެފަދަ އެހީތެރިކަން ދެމެހެއްޓެނިވިގޮތެއްގައި ލިބެމުންނުދާކަން މި ޖަލުން ލިބިފައިވާ
މަޢުލުމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ކޮވިޑް12-ގެ ޙާލަތާގުޅިގެންވެސް ޖަލުން ބޭރުގެ ފަރާތްތަކުން ކުރިން
76

ގެންދިޔަ ޕްރޮގްރާމުތައް މި ވަގުތަށް ހުއްޓާލާފައިވާކަމަށާއި މަރުކަޒުން ބޭރުގެ ފަރާތްތަކުން ކުރިއަށްގެންދާ
ޕްރޮގްރާމެއް މި ދުވަސްތަކުގައި ކުރިއަށްގެންދަނީ އޮންލައިންކޮށްކަމަށް މި ޖަލުން މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.
2020 ވަނަ އަހަރުގެ ޑިސެންބަރު މަހުގައި ބައެއް ޕްރޮގްރާމްތައް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ރާވާފައިވާކަމަށްވެސް
އެފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލުގައި ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަމުންގެންދާ ގިނަ ޤައިދީންނަށް ކްލެމެންސީ ލިބުމުގައި ގިނަ ގޮންޖެހުންތަކެއް
ދިމާވަމުންދާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ޖަލުގައި ބަހައްޓާފައިވާ އަލިފާން ނިއްވާ ފުޅިތައް 2020 މާރިޗުމަހަށް މުއްދަތު ހަމަވެފައިވާކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
3.6.1 ދޫނިދޫ ޕޮލިސް ކަސްޓޯޑިއަލް
 މި ކަސްޓޯޑިއަލުގައި 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުޑަކުދިން ބައިތިއްބުމަށް ހާއްސަކުރެވިފައިވަނީ ޔުނިޓު 3ގެ
1ވަނަ ގޮޅީގައިކަމާއި، މި ގޮޅީގައި 2 ކުދިންތިބިކަމާއި، ޔުނިޓް 2 ގެ 2 ވަނަ ގޮޅީގައިވެސް ކުޑަކުއްޖެއް
ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ކުޑަކުދިން ބައިތިއްބާފައި ތިބި ގޮޅިތަކަކީ ބޮޑެތި މީހުން ދައްކާ ވާހަކައާއި
އެ ފަރާތްތަކުގެ ހަރަކާތްތައް ފެންނާނެ ގޮތައްހުރި ގޮޅިތަކެއްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ޤާނޫނު ނަންބަރު 18/2012 (ކުޑަކުދިންގެ ޢަދުލުގެ ޤާނޫނު)ގެ 12 ވަނަ މާއްދާގައި ކުޑަކުދިންނާއި
މުއާމަލާތްކުރާއިރު އެކަމަށް ހާއްސަ ޖުވެނައިލް އޮފިސަރަކު ހުންނަންވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަވެސް،
ދޫނިދޫ ޕޮލިސް ކަސްޓޯޑިއަލުގައި މިފަދަ އޮފިސަރެއް ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ކަސްޓޯޑިއަލުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުން ބަންދުގައި ތިބި ބައެއް ފަރާތްތަކާ ބޭއަދަބީ ބަހުން
މުޢާމަލާތުކުރާކަމާ އަދި ބައެއް ފަރާތްތަކަށް މުވައްޒަފުން އަނިޔާކޮށްފައިވާކަމަށް ކޮމިޝަނަށް
މަޢުލޫމާތުދީފައިވެއެވެ.
 ދޫނިދޫ ޕޮލިސް ކަސްޓޯޑިއަލަކީ ތަހްޤީޤު މަރުހަލާގައި މީހުން ބަންދުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ
ޖަލަކަށްވީނަމަވެސް، މި ކަސްޓޯޑިއަލުގައި ޝަރީއަތުން ގޮތެއް ނިމެންދެން ބަންދުގައި 11 މީހުންނާއި،
77

ހުކުމްތަންފީޛުކުރަމުންގެންދާ 12 މީހުންތިބިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއއިތުރުން، ބަންދުގައި ތިބި
ފަރާތްތަކަކީ އެ ފަރާތްތަކުގެ ކުށުގެ ބާވަތުން ގިންތިކުރެވިފައިވާ ބައެއް ނޫންކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ކޮވިޑް12-އާއި ގުޅިގެން ބަންދު މީހުންނަށް ޢާއިލީ ބައްދަލުވުމާއި، ވަކީލު ބައްދަލުވުންތައް ކަސްޓޯޑިއަލަށް
އައިސްގެން ދިނުމުގެ ބަދަލުގައި އޮންލައިންކޮށް ފޯނުން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ބާރުއަޅާފައިވާކަމަށާއި،
ނަމަވެސް މިހާރު ވަކީލު ބައްދަލުވުންތައް ކަސްޓޯޑިއަލުގައި ކުރިއަށްގެންދިއުމުގެ ފުރުސަތު ފަހިކޮށްދޭން
ފަށާފައިވާކަމަށާއި ކުރިން 3 މިނެޓަށް ދެމުންގެންދިޔަ ފޯނު ކޯލު 10 މިނެޓުގެ ކޯލަކަށް ބަދަލުކޮށްފައިވާކަމަށް
ކަސްޓޯޑިއަލް ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުންނާއި، މުވައްޒަފުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
 މި ކަސްޓޯޑިއަލުގެ ހުރިހާ ގޮޅިތަކެއްގައި ކެމެރާ ހަރުކުރެވިފައިވާކަމާއި، ކޮންމެ ގޮޅިއެއްގެ ކެމެރާތައް
މޮނިޓަރކުރަމުންގެންދަނީ ޔުނިޓްތަކުގެ ބޭރުގައި ހުންނަ ޑިއުޓީ ޕޯސްޓުގައިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
ގޮޅިތަކުގައި ކެމެރާތައް ހަރުކޮށްފައިވަނީ ފާޚާނާއަރާގޮތަށްކަމާއި، ނަމަވެސް ފާޚާނާގެ މަންޒަރުތައް ޑިއުޓީ
ޕޯސްޓުގައި ހުންނަ ކެމެރާ މޮނިޓަރިންގ ސިސްޓަމްއިން ބްލޮކްކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މިގޮތަށް
ފާޚާނާގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކުގެ މަންޒަރުއަރާގޮތަށް ކެމެރާތައް ހަރުކޮށްފައިހުރުމުގެ ސަބަބުން ބަންދުގައި ތިބޭ
ފަރާތްތަކަށް ނަފްސާނީގޮތުން އުނދަގޫވާކަމަށް އެ ފަރާތްތަކުން ފާހަގަކޮށްފައިވާކަމާއި، ފާޚާނާގެ މަންޒަރުތައް
ބްލޮކްކޮށްފައި ހުންނަކަން ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކަށް ނޭނގޭކަމަށް އެފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ކަސްޓޯޑިއަލުގެ ޔުނިޓުތަކުގެ ގޮޅިތަށް ހޫނުގަދަކަމާއި، ޔުނިޓް 2ގެ ގޮޅިތަކަކީ ޖާގައިގެގޮތުން ކުދި
ގޮޅިތަކަކަށްވެފައި، މިތަންތަނުގައި 2 ބަންދުމީހުން ތިބުމުގެ ސަބަބުން ހޫނުގަދަކަމަށް ބަންދުގައި ތިބި
ފަރާތްތަކުން މަޢުލޫމާތުދީފައިވާއިރު ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުންވެސް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ކަސްޓޯޑިއަލުގެ ޔުނިޓު 6ގެ ގޮޅިތަކުގެ ފާޚާނާތަށި ކައިރީގައި މަދިރިފަނި ހުރިކަން ޒިޔާރަތުގައި
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، މި ކަސްޓޯޑިއަލުގައި މަދިރި ގިނަވުމުގެ ސަބަބުން ބަންދުގައި ތިބޭ
ފަރާތްތަކަށް އެކަމުގެ އުނދަގޫވާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވާކަމާއި، ކަ ސްޓޯޑިއަލުން މަދިރި ލޯޝަން ހުރިހާ
78

ގޮޅިތަކަށް ފޯރުކޮށްދޭކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް، ގޮޅިތަށް ހޫނުގަދަވުމުގެ ސަބަބުން މަދިރި
ލޯޝަންބޭނުންކުރުމުން އެފަރާތްތަކަށް ހޫނުގެ އިޙްސާސް އިތުރަށް ކުރެވޭކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ކަސްޓޯޑިއަލުގައި ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކަށާއި މުވައްޒަފުން ބުއިމަށާއި އެހެނިހެން ޟަރޫރީބޭނުންތަކަށް
ބޭނުންކުރަމުންދާ ފެން ތަޙްލީލުކުރުމުން މި ފެނުގައި ގިނަ އަދަދަކަށް "ކޮލިފޯމް (ބެކްޓީރިއާ)" ހުރިކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވުމުގެ އިތުރުން، އެ ފެނަކީ ވާލްޑް ހެލްތް އޯގަނައިޒޭޝަން (ޑަބްލިޔު.އެޗް.އޯ)ގެ
މިންގަނޑުތަކަށް ނުފެތޭ ފެނެއްކަމާއި، އެ ފެނަކީ ބުއިމަށާއި އެހެނިހެން ޟަރޫރީ ބޭނުންތަކަށް ބޭނުންކުރުމަށް
ކަމުދާ ފެނެއްނޫންކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވުމާ ގުޅިގެން މި ކޮމިޝަނުން 21 އޮކްޓޫބަރު 2020 ވަނަ ދުވަހު
މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސަސްއަށް އެންގުމެއް ނަންބަރު DIR(/168-NPM/171/2020/1)ގައި
ފޮނުވާފައިވެއެވެ. މި އެންގުމުގައި މި ކަސްޓޯޑިއަލުން ފޯރުކޮށްދެމުންގެންދިޔަ ފެން، އެންގުން ލިބޭ ވަގުތުން
ފެށިގެން ހުއްޓާލުމަށާއި، ކަސްޓޯޑިއަލުގައި ބަންދުގައި ތިބި ފަރާތްތަކާއި، މި ފެން ބޭނުންކުރާ އެހެނިހެން
ފަރާތްތަކަށް ސާފު ބޯފެން ލިބޭ އިންތިޒާމް ހަމަޖައްސައި، އެ އިންތިޒާމުތަކުގެ ތަފުސީލް 12 ގަޑިއިރުތެރޭ
ލިޔުމުން މި ކޮމިޝަނާ ހިއްސާކުރުމަށް އަންގާފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް، މި ކޮމިޝަނުން 2 ނޮވެންބަރު
2020ވަނަ ދުވަހު އިތުރު ޒިޔާރަތެއްކޮށް ބެލިބެލުމުން އެތަނުގައި ފޯރުކޮށްދެމުންދާ ފެން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ
އިންތިޒާމަށް އެއްވެސް ބަދަލެއް ގެނެސްފައިނުވާކަމާއި، ވަގުތުން ވަގުތަށް ބަދަލެއް ގެނައުމަށް އެކަށީގެންވާ
މަސައްކަތެއްކޮށްފައި ނުވާތީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 6/2006 (ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަނުގެ ޤާނޫނު)ގެ 26
ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފިޔަވަޅުއެޅުމަށް މި ކޮމިޝަނުން ނިންމާފައިވެއެވެ.
 މި ކަސްޓޯޑިއަލުގައި ބަންދުގައި އެކި ޤައުމުތަކަށް ނިސްބަތްވާ ފަރާތްތައް ތިބިކަމާއި، މި ފަރާތްތަކަށް
މުޢާމަލާތްކުރުމަށް ތަރުޖަމާނަކު މި ކަސްޓޯޑިއަލުގައި ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން،
ބަންދުކުރެވޭ ފަރާތްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ފޯމާއި، ބަންދަށް ގެނެވޭ ފަރާތްތަކުން ކަސްޓޯޑިއަލުގައި
ޢަމަލުކުރަންޖެހޭގޮތުގެ ފޯމުތައް ތައްޔާރުކޮށްފައިވަނީ ހަމައެކަނި ދިވެހި ބަހަށްކަމާއި، ކަސްޓޯޑިއަލުގައި ތިބި
އެހެނިހެން ޤައުމުތަކުގެ ފަރާތްތައްވެސް މި ފޯމުތަކުގައި ސޮއިކޮށް އިނގިލީގެ ނިޝާން ޖަހާފައިވާކަން
79

ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް، މި ފަރާތްތަކަށް މި ފޯމުތަކުގައިހުރި ލިޔުންތައް ތަރުޖަމާނަކު މެދުވެރިކޮށް
ކިޔައިދީފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ކަސްޓޯޑިއަލުގައި ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކާ މުޢާމަލާތުކުރާއިރު ބައެއް މުވައްޒަފުން ލައިގެންތިބޭ
ޔުނީފޯމުގައި ކާކުކަން އަންގައިދޭ ނަން ނުވަތަ ސަރވިސް ނަންބަރު އެނގޭނެ ލިޔުން ހަރުނުކޮށް ތިބޭކަމަށް
ބަންދުގައިތިބި ބައެއް ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ދޫނިދޫ ކަސްޓޯޑިއަލްގައި ބަންދުކޮށްފައި ތިބޭ މީހުންނަށް ޞިއްޙީ ފަރުވާދިނުމުގެ ނިޒާމު ފުރިހަމަކޮށް، އެ
ޚިދުމަތް ގާތުން ފޯރުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި ކުރިން ބޭނުންކުރަމުންދިޔަ މެޑިކަލްބައި ތަރައްޤީކޮށް، ބަންދުކޮށްފައި
ތިބޭ މީހުން ބެލުމަށް 2 ކޮންސަލްޓޭޝަން ކޮޓަރިއާއި، އިމަޖެންސީ ޙާލަތްތަކުގައި ފަރުވާދިނުމަށް ވަކި
ޚާއްސަ ކޮޓަރިއަކާއި، ރިސެޕްޝަނަކާއި، އަންހެނުންނާއި ފިރިހެނުން އެޑްމިޓްކޮށްގެން ފަރުވާ ދިނުމަށް 2
ވޯޑެއް ގާއިމްކޮށްފައިވާކަން ޖުލައި 2011ގައި ކޮމިޝަނުން ކޮށްފައިވާ ފޮލޯއަޕް ޒިޔާރަތުގައި
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް، އެއިރު ގާއިމުކޮށްފައިވާ ވޯޑުތައް ގުދަނެއްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރާކަން މި
2020 އަހަރުގެ ޒިޔާރަތުގައި ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ކަސްޓޯޑިއަލުގައި ބަންދުގައި ހުންނަ ފަރާތްތަކަށް ޞިއްހީ ކުއްލިފަރުވާއެއްދޭންޖެހޭ ޙާލަތްތަކުގައި އެ
ފަރާތެއް ގޮޅިން ނެރެގެން ދޫނިދޫ ކްލިނިކަށް ގެންދިއުމަށް ބޭނުންކުރާނެ އެއްގަމު އުޅަނދެއް (ވެހިކަލްއެއް)
ނެތްކަމަށް މުވައްޒަފުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ކަސްޓޯޑިއަލުގައި މަސައްކަތްކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ މިންވަރަށް މުވައްޒަފުން ނެތުމުން ގިނަ ދަތިތަކާއި
ގޮންޖެހުންތައް ދިމާވަމުންދާކަމަށާއި، ޚާއްޞަގޮތެއްގައި އަންހެން މުވައްޒަފުން މަދުވުމުގެ ސަބަބުން ދަތިތައް
ދިމާވާކަމަށް ދޫނިދޫ ޕޮލިސް ކަސްޓޯޑިއަލް ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުންނާއި،
މުވައްޒަފުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
80

3.6.2 ނޭޝަނަލް ރީއިންޓަގްރޭޝަން ސެންޓަރ
 ސެންޓަރު ހިންގުމާގުޅޭ ޤަވާއިދުތަކާއި އުޞޫލުތައް އެކުލަވާލެވިފައިނުވާކަމާއި، ސެންޓަރުގައި މީހަކު
ބަންދުކުރާތީ، ސެންޓަރު ބޭނުންކުރަން ފުލުހުން ކުއްލިއަކަށް އަންނަންޖެހުމުން ވަގުތީގޮތުން ތަނުގެ
ސެޓަޕްހަދާފައިވާކަމާއި، ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ ތަކެތި ސެންޓަރަށް ގެނެސްފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސެންޓަރުގައި ބޭނުންކުރަނީ ޕޮލިސް ކަސްޓޯޑިއަލް ތަކުގައި ބޭނުންކުރާ އުޞޫލުތައްކަމަށާއި،
ހުރިހާކަމެއްވެސް އެއަށްވުރެ ލުއިކޮށް ގެންދެވޭތޯ ބަލާކަމާއި، ނަމަވެސް ސެކިއުރިޓީ ބެލެހެއްޓުމުގެ
ކަންތައްތައް ކަސްޓޯޑިއަލްގެ އުޞޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ގެންދާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ޒިޔާރަތްކުރި އިރު ސެންޓަރުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ ފަރާތް ސެންޓަރަށް ގެނެވުނީ ރިސްކް އެސެސްމަންޓެއް
ހެދުމަށް 10 ދުވަހަށް ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުންކަމަށާ އަދި ޕޮލިސް އިންޓެލިޖެންސް ޑިޕާޓްމަންޓުންނާއި
ފޮރެންސިކްއިން އެ މަސައްކަތް ކުރަމުންދާކަމާއި، ބަންދުގައި ހުރި ފަރާތުގެ ސެކިއުރިޓީ ބެލެހެއްޓުމަށް
ޕޮލިސް ކަސްޓޯޑިއަލް ޑިޕާޓްމަންޓުން އެކުލަވާލާފައިވާ 2 މީހުންގެ ޓީމެއްކަމާއި، ސެންޓަރުގައި ކޮމްޕިއުޓަރ
ސިސްޓަމެއް އަދި އިންޓަރނެޓްވެސް ނެތްކަމާއި، ބަންދު މީހާގެ ޙަރަކާތްތަކާއި، އެހެނިހެން ކަންތައްތައް
ލޮގްފޮތެއްގައި ޤަވާއިދުން ނޯޓްކޮށް ބެލެހެއްޓުމަށް މޯލްޑިވް ޕޮލިސް ސަރިވސްއިން އަންގާފައިވާކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ސެންޓަރުގައި ބަންދުގައި ހުރި ފަރާތަކީ ސެކިއުރިޓީ ގޮތުން "ހައި ރިސްކް" މީހެއްކަމަށްވާތީ، ޕޮލިސް
ސަރވިސްގެ އިރުޝާދާއެކު އެ މީހާ ބަންދުކޮށްފައިވަނީ "ބްލޮކް ޖޭ" ގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތްތަކުގެ
ތެރެއިން ނުކިޔަމަންތެރިވާ ފިރިހެނުން އެކަހެރިކޮށް ބަންދުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮޅިތަކުގެ ތެރެއިން
ގޮޅި ނަންބަރު 1 ގައިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ސެންޓަރުގެ ބަންދުގައި ހުރި މީހާ އެކަހެރި ގޮޅީގައި ބަހައްޓާފައިވަނީ އެ މީހާއަކީ "ހައި ރިސްކް"
މީހަކަށްވެފައި، ހަނގުރާމައިގެ މައިދާނެއްގައި އުޅެފައިވާމީހުންނަކީ ވަރަށް ތަމްރީންތައް ލިބިފައިވާ
ބައަކަށްވާތީކަން، އެ މީހާގެއާއި، ތަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެވެސް ސަލާމަތާ ރައްކާތެރިކަން
ކަށަވަރު ކުރުމަށްޓަކައިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
81

 ބަންދުގައިވާ ފަރާތް ކަރަންޓީނުގައި ހުރުމާއި ގުޅިގެންނާއި، ތަޙުލީލުގެ ނަތީޖާ އަދި ލިބިފައިނުވާތީ މި
ދުވަސްކޮޅު އެއްވެސް ބަޔަކަށް ސެންޓަރަށް ޒިޔާރަތެއް ނުކުރެވޭކަމަށާއި، އެގޮތުން ވަކީލަކަށްވެސް އަދި
ޢާއިލާ މެމްބަރަކަށްވެސް ބައްދަލުކުރަން ނާދެވޭކަނެކަމާއި، ނަމަވެސް ކަސްޓޯޑިއަލްގެ އުޞޫލުތަކުގެ ދަށުން
ބަންދުގައިވާ ފަރާތަށް ވަކީލަށާ އަދި ޢާއިލާއަށް ގުޅައިދިނުމުގެ ފުރުޞަތު ފޯރުކޮށްދެވޭކަމާ އަދި ބަންދު މީހާ
ވަކީލަށް ފޯނުކުރުމަށް އެދުމުންނާ އަދި ވަކީލު ބަންދު މީހާއާ ބައްދަލުކުރުމަށް ސެންޓަރަށް ފޯނު ކުރުމުން
ވާހަކަދެއްކޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖައްސައިދޭކަން މި ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ބަންދު މީހާ ޑޮކްޓަރަށް ދައްކަންޖެހޭ ޙާލަތްތަކުގައި ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ އެހީތެރިކަން ލިބޭކަމާއި،
އެގޮތުން އައްސޭރި ޖަލުގައި މަސައްކަތްކުރާ ޑޮކްޓަރާއި ނަރުހެއް ސެންޓަރަށް އައިސް ބަންދު މީހާ
ބަލާކަމާއި، ބަންދުކުރިފަހުން 2 ފަހަރުގެ މަތިން ޑޮކްޓަރު އައިސް ބަންދު މީހާ ބަލައިފައިވާކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ސެންޓަރާއި އިންވެގެން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރިވިސްގެ ޢިމާރާތެއް ހުރުމާއެކު ފުލުހުންގެ އެދުމުގެ
މަތިން ސެންޓަރުގައި ބަންދުގައި ހުރި މީހާގެ ކެއުމުގެ ކަންތައްތައް މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރިވިސްގެ
ފަރާތުން ހަމަޖައްސަދީފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސެންޓަރުގައި މީހާ ބަންދުކުރުމާއެކު ހޯމް މިނިސްޓްރީގެ ވަފުދެއް ޕޮލިސްގެ އިސް ފަރާތްތަކާއެކު
ސެންޓަރުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްއޮތްތަނުގައި ގެންދާނެގޮތް ބެލުމަށްޓަކައި ޒިޔާރަތްކޮށް މުވައްޒަފުންގެ ހުރި
ދަތިތައް އޮޅުންފިލުވާފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ބަންދު މީހާ ބަހައްޓާފައިވާ ގޮޅީގެ ބޭރު ހިޔާކޮށްދިނުމާއި، ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ ކެމެއަރާ މިހާރު ހުރި ތަނުން ބަންދު
މީހާގެ ޙަރަކާތްތައް އެންމެ އެކަށީގެންވާ ގޮތަށް ނުފެންނާތީ ކެމެރާ އެހެން ދިމާލަކަށް)ބަންދު މީހާ ނިދާ
އައްޓާއި ގޮޅިތެރެ ފެންނަގޮތައް(ބަދަލުކޮށް ދިނުމަށް އެދިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ސެންޓަރުގައި މަސައްކަތްކުރުމުގައި ދިމާވާ ދަތިތައް ހައްލުކުރުމުގެ ގޮތުން ވަގުތުން ވަގުތައް ބޭނުންވާ
ތަކެތި ހޯދުމަށް ލިސްޓެއް ތައްޔާރުކޮށް ޕޮލިހަށް ފޮނުވާފައިވާނެކަމާއި، އޭގެތެރޭގައި ކޮމްޕިއުޓަރ
ސިސްޓަމްތަކާއި، ޕްރިންޓަރުފަދަ ތަކެއްޗަށް އެދިފައިވާކަމާ ނަމަވެސް މި ތަކެތި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް
82

އެފެއާޒުން ހޯދުމުގައި މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއަށް ދަތިތަކެއް ހުރުމުގެ ސަބަނުން ތަކެތި
ލިބިފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ގޮޅީގައި ހުންނައިރު ހުރިހާ ޙަރަކާތެއް ފުލުހުން މޮނިޓަރ ކުރާކަމާއި، ފާޚާނާ ބޭނުންކުރާއިރު ނި ވާވާނެ
އިންތިޒާމެއް ހަމަޖެހިފައި ނުހުންނަކަމާއި، މިހެންވުމުން ބަންދު މީހާއަށް ނަފްސާނީގޮތުން އަސަރުކުރާކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، ގޮޅީގައި ފަންކާއެއް ނެތުމުގެ ސަބަބުން ގޮޅިތެރެ ވަރަށް
ހޫނުގަދަކަންވެސް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ކޮމިޝަނުގެ އެން.ޕީ.އެމްއިން ކޮށްފައިވާ މި ޒިޔާރަތުގައި، ސެންޓަރުގެ މާއްދީ ޙާލަތަށް އިތުރު ކުރިއެރުމެއް
އައިސްފައިނުވާއިރު، ސެންޓަރު ރަނގަޅަށް ބަލަހައްޓާފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ސެނޓަރުގެ މަސައްކަތް ޤަވާއިދުން ކުރަންފެށުމުން ރީއިންޓަގްރޭޝަންއާއި ރިހެބިލިޓޭޝަން ޕްރޮގްރާމްތައް
ފެށިގެން ކުރިއަށް ދާނެކަމާއި، ސެންޓަރުގައި ބައިތިއްބައިގެން ބަލަހައްޓާނީ ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ދާ
ހަނގުރާމަވެރި ޢާއިލާތަކުން އެނބުރި ރާއްޖެ އަންނަ ކުދިން ނުވަތަ އަންހެނުންގެ އިތުރުން ވިކްޓިމުންގެ
ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާ ދެ ޖިންސުގެ މީހުންކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ސެންޓަރުގެ ޤަވާއިދުތައް ހެދުމާއި ތަން ބެލެހެއްޓުމުގައި ޒިންމާނަގަނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް
އެފެއާޒުންކަމާއި، މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ އެއްވެސް ދައުރެއް އެކަންކަމުގައި ނޯންނާނެކަމާއި،
ނަމަވެސް މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒްގެ އެދުމުގެ މަތިން މިހާރުވެސް ސެކިއުރިޓީގެ ކަންތައްތައް
މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ އެހީތެރިކަމާއެކު، ސެންޓަރުން ކަނޑައަޅާ މިންގަނޑުތަކާ އެއްގޮތަށް
ކުރިއަށްދާނެކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
 ސެންޓަރު ހިންގުމާގުޅޭ ގަވާއިދުތަކާއި އުޞޫލުތައް އެކުލަވާލުމުގެ މަސައްކަތްކުރާނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް
އެފެއާޒުންކަމާއި، ގަވާއިދުތަކާއި އުޞޫލުތަށް ޑްރާފްޓްކޮށް ނިމިފައިވާކަމާއި، މި ތަކެތި އެކުލަވާލުމުގައި
ގިނަ ފަރާތްތަކެއްގެ ފަންނީ އެހީތެރިކަން ހޯދާފައިވާތީ، ކަމާގުޅުންހުރި ހުރިހާ ފަރާތްތަކެއްގެ ލަފާހޯދައި،
ލިބިފައިވާ ކޮމެންޓްތައް ހިމެނުމުގެ މަސައްކަތްކުރަމުންދާކަމާއި، އަވަސް މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ޤަވާއިދުތައް
83

ފާސްކޮށް ގެޒެޓްކުރާނެކަމާއި، ސެންޓަރުގެ ޚިދުމަތް ފުރިހަމައަށް ދޭންފަށާނީ އެ ޤަވާއިދުތައް
ނިންމުމަށްފަހުގައިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
3.6.3 ޚާއްސައެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒު – ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް
 ޚާއްޞައެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒު ފުރަބަންދުގެ ޙާލަތަށްގޮސްފިނަމަ މުވައްޒަފުން ޑިއުޓީ އަދާކުރާނީ
1 ދަންފަޅިއަށްކަމާއި، ކޮންމެ ދަންފަޅިއެއްގައިވެސް ކަރަންޓީންކުރުމަށް ޚާއްސަކުރެވޭ ވޯޑު 2 ފަހަރަށް
އެއްކޮށް ސާފުކުރާނެކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ޞިއްޙީ ކުއްލި ނުރައްކަލުގެ ޙާލަތްތަކުގައި ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ނިޒާމް ހަމަޖެހިފައިނުވާކަމަށާ އަދި މި
ޙާލަތުގައި ޢާއިލީ ބައްދަލުވުންތައް މެދުކަނޑާލާފައިވާކަމާއި، ނަމަވެސް ފޯނު މެދުވެރިކޮށް ބަލިމީހުންނާ
ޢާއިލާތަކުން ވާހަކަދެއްކުމުގެ ފުރުޞަތު ދެވޭނެކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ޞިއްޙީ ކުއްލި ނުރައްކަލުގެ ޙާލަތްތަކުގައި މަރުކަޒުން ފަރުވާހޯދާ ބަލި މީހުންނާއި ކުދިންނަށް އެ މީހުން
އުޅޭ ވޯޑުން ބޭރަށް އެއްވެސް ގޮތަކަށް ނުނުކުތުމަށް އަންގާފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒުގައި މެޑިކަލް އޮފިސަރއަކާއި ސްޓާފް ނަރުހެއް މަސައްކަތްކުރާކަމަށާއި، އެހެންކަމުން ޞިއްޙީ ކުއްލި
ނުރައްކަލުގެ ޙާލަތްތަކުގައި މަރުކަޒުގައި ތިބޭ މީހުން އަދި ކުޑަކުދިން ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުމުގެ ކަންތައްތައް
ހަމަޖެހިފައިވަނީ މަރުކަޒުގައިކަމަށާ ނަމަވެސް، އިތުރު ފަރުވާ ދޭންޖެހޭ ޙާލަތްތަކުގައި ބަލިމީހާއަށް
ފަރުވާދިނުމަށް މާލެ ގެންދާނެކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒުގައި މިވަގުތު ސައެކިއޭޓްރިސްޓެއް މަސައްކަތްނުކުރާކަމަށާއި، ސައެކިއޭޓްރިސްޓެއް ހޯދުމަށް
އިޢުލާންކޮށްފައިވާކަމަށާ ނަމަވެސް ކޯވިޑް12-އާ ގުޅިގެން މަރުކަޒަށް ސައެކިއޭޓްރިސްޓެއް ލިބިފައިނުވާކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
84

 ނޮވެލް ކޮރޯނާ ވައިރަސް (ކޯވިޑް)12- އަށް ޓެސްޓުކުރެވޭނެ އިންތިޒާމް މަރުކަޒުގައި ހަމަޖެހިފައިނުވާކަމަށާއި،
އެފަދަ ޙާލަތެއްގައި ޢަމަލުކުރަމުންގެންދާނީ ހެލްތް ޕްރޮޓެކްޝަން އޭޖެންސީ (އެޗް.ޕީ.އޭ)އިން އަންގާގޮތެއްގެ
މަތިންކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒުން ފަރުވާހޯދަމުންދާ މީހެއްގެ ގައިން ކޯވިޑް12-ގެ އަލާމާތެއް ފެނިއްޖެނަމަ، އެ މީހަކު ނުވަތަ
ކުޑަކުއްޖަކު ކަރަންޓީންކުރުމަށް ޚާއްސަތަނެއް މި މަރުކަޒުގައި ހަމަޖެހިފައިވާކަމާއި، އެގޮތުން ވޯޑު ނަންބަރު
1 ގައި 2 ކޮޓަރިއެއް އެކަމަށް ޚާއްސަކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ކޯވިޑް12-އަށް ފައްސި (ޕޮޒިޓިވް)ވާ މީހުން ބޭތިއްބުމަށް ޚާއްސަތަނެއް މަރުކަޒުގައި ނެތްކަމާ އަދި މަރުކަޒުގައި
ވެންޓިލޭޓަރުގެ ޚިދުމަތްދެވެންވެސް ނެތްކަމަށާ ނަމަވެސް، މަރުކަޒަށް ވެންޓިލޭޓަރަކާއި، އެމެޖެންސީ
ޙާލަތްތަކުގައި ބޭނުންކުރާނެ ތަކެތި ހޯދުމަށް ސްޓޭޓް ޓްރޭޑިން އޯގަނައިޒޭޝަން (އެސް.ޓީ.އޯ)އާ
ޙަވާލުކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ މެޑިކަލް އޮފިސަރާއި ނަރުހަށް ކޯވިޑް12-އާ ގުޅިގެން ދޭންބޭނުންވާ ތަމްރީންތައް
ފޯރުކޮށްދިނުމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސްގައި އެދިފައިވާކަމަށާ
ނަމަވެސް ތަމްރީން ލިބޭނެ އިންތިޒާމް މިހާތަނަށް ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ ޞީއްޙީ ރައްކާތެރިކަމަށް ބޭނުންވާ ޕަރސަނަލް ޕްރޮޓެކްޓިވް
އިކުއިޕްމަންޓް (ޕީ.ޕީ.އީ) ލިބިފައިވާކަމަށާއި، އެގޮތުން ޕީ.ޕީ.އީގެ 10 ސެޓާއި، 95Nގެ 10 (ހަތްދިހަ)
މާސްކް ލިބިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން ސެނިޓައިޒަރ އަދި އަންގި ލިބިފައިވާކަންވެސް
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ޞިއްޙީ ކުއްލި ނުރައްކަލުގެ ޙާލަތްތަކުގައި ބޭނުންކުރާނެ ބޭސް 1 ހަފްތާއަށް ވާވަރަށް މަރުކަޒުގައި
ހުރިކަމަށާއި، ބޭސް ހުސްވެގެން އެމެޖެންސީކޮށް ބޭސް ބޭނުންވާ ޙާލަތްތަކުގައި ކ. ގުރައިދޫ ޞިއްޙީ މަރުކަޒު
މެދުވެރިކޮށް ބޭސް ހޯދުމުގެ މަސައްކަތްކުރާނެކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ޞިއްޙީ ކުއްލި ނުރައްކަލުގެ މާހައުލެއްގައި މަސައްކަތްކުރާއިރު ދިމާވާ ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން މަރުކަޒުގެ
މުވައްޒަފުންނަށް ސައިކޮލޮޖިކަލް ސަޕޯޓު ލިބޭނެ އިންތިޒާމް ހަމަޖެހިފައިނުވާކަމަށާ ނަމަވެސް، މި ޙާލަތްތަކުގައި
85

މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް، ކަނޑައެޅިފައިވާ އުޞޫލުން މުސާރައާއި އިނާޔަތް ލިބެމުންދާނެކަމަށާއި،
އޭގެއިތުރުން، މި ޙާލަތްތަކުގައި މުވައްޒަފުންނަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އުޞޫލާއެއްގޮތަށް ޗުއްޓީ ދުވަސް (އޯފް)
އަދި އަހަރީ ޗުއްޓީލިބޭނެ އިންތިޒާމްވެސް ހަމަޖެހިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
3.6.6 ޚާ އްސައެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒު – ފޮލޯ އަޕް ޒިޔާރަތް
 މަރުކަޒުގެ ޖާގައަކީ 130 މީހުންކަމާއި، ނަމަވެސް 28 މީހުންގެ ޖާގައިގެ 1 ވޯޑު (ވޯޑު 3އޭ) މަރާމާތަށް
ބަންދުކޮށްފައިވާތީ، ތަނުގެ ޖާގައަށްވުރެ ތަނުގައި ބައިތިއްބާފައިވާ މީހުންގެ ޢަދަދު އިތުރުވެފައިވާކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މުޖުތަމަޢުގެ ތެރޭގައި ބަހައްޓައިގެން ގެންގުޅެވޭ ވަރަށް ޙާލަތު ރަނގަޅުވެ ޑޮކްޓަރ ޑިސްޗާރޖްކޮށްފައިވާ
31 މީހުން މަރުކަޒުގެ 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ޑިސްޗާޖް ލިސްޓްގައި ތިބިއިރު، ޢާއިލާއިން ޙަވާލުނުވުމުގެ
ސަބަބުން ޑިސްޗާޖް ނުކުރެވި 13 މީހުން މަރުކަޒުގައި ތިބިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒުގައި ކުރިން ބޭނުންކުރަމުންދިޔަ މެޑިކަލް ބައި މަރާމާތު ކުރުމަށް ބަންދުކޮށްފައިވާކަމާއި، ޒިޔާރަތްކުރި
އިރު މަރުކަޒުގައި ޞިއްޙީ ފަރުވާ ފޯރުކޮށްދެނީ ކުރިން ވޯޑު 1 ގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާ ތަނުގައިކަމާއި،
ބަލިމީހުން ބޭނުންކުރާ ބޭސް ރައްކާތެރިކަމާއެކު ބެލެހެއްޓޭނެގޮތެއް މި ތަނުގައި ނެތްކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައިވާ މީހުންގެ ތެރެއިން މީހެއްގެ ކިބައިން ކޯވިޑް12-ގެ އަލާމާތެއް ހުރިކަމަށް
ޝައްކުކުރެވޭ މީހުންނާއި، އަލަށް މަރުކަޒަށް ގެނެވޭ މީހުންނާ އަދި ބަލިމީހުން ގޮވައިގެން މާލެއަށް
ދިއުމަށްފަހު އެނބުރިއަންނަ ބަލިމީހުންނާއި މުވައްޒަފުން ކަރަންޓީނުކޮށް ވަކިން ބެލެހެއްޓުމަށް މަރުކަޒުގެ
ވޯޑު ނަންބަރު 1 ގައި، 1 މީހުންގެ ޖާގައިގެ 2 ކޮޓަރި ޚާއްސަކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ ޞީއްޙީ ރައްކާތެރިކަމަށް ބޭނުންވާ ޕަރސަނަލް ޕްރޮޓެކްޓިވް
އިކުއިޕްމަންޓް (ޕީ.ޕީ.އީ) ލިބިފައިވާކަމަށާއި، އެގޮތުން ޕީ.ޕީ.އީގެ 10 ސެޓާއި، 95Nގެ 10 (ހަތްދިހަ)
86

މާސްކް ލިބިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުންވެސް މުވައްޒަފުންނަށް ބޭނުންވާ ސެނިޓައިޒަރ
އަދި އަންގި ފަދަތަކެތި މަރުކަޒުގައި ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒަށް ވަދެ ނުކުމެހަދާ މީހުންގެ މަޢުލޫމާތު ނޯޓުކުރެވޭނެ އިންތިޒާމު މަރުކަޒަށް ވަންނަ ގޭޓްގެ
ސެކިއުރިޓީ ޔުނިޓުގައި ހަމަޖައްސާފައިވާކަމާއި، އެ ފޮތުގައި މަރުކަޒަށް އަންނަ ފަރާތްތައް މަޢުލޫމާތު
ލިޔުނުނަމަވެސް މަރުކަޒުގެ އެތެރެއަށް އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ވަދެވޭނީ މަރުކަޒުގެ އިދާރީ އޮފީހުން
ހުއްދަލިބިގެން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް މި ފޮތުގައި ބައެއް ފަރާތްތަކުން ލިޔެފައިވާ މަޢުލޫމާތު ހުރީ
ދިވެހިން އަދި އިނގިރޭސިންވެސް ނޫންކަމާއި އޭގައި ލިޔެފައިވާ ބައެއް މަޢުލޫމާތު އެއްވެސް މިންވަރަކަށް
ދޭހަނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ޞިއްޙީ ކުއްލި ނުރައްކަލުގެ ޙާލަތްތަކުގައި ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމަށް ވަކި ޚާއްސަ ނިޒާމެއް
ގާއިމުކޮށްފައިނެތްކަމަށާއި، ނަމަވެސް މި ޙާލަތުގައިވެސް ތަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ އިސްފަރާތްތަކަށް
ބަލިމީހުން ނުވަތަ ކެއަރވޯކަރުން އަނގަބަހުން ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތުއޮންނަކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ޞިއްޙީ ކުއްލި ނުރައްކަލުގެ ޙާލަތާގުޅިގެން ޢާއިލީ ބައްދަލުވުންތައް މެދުކަނޑާލާފައިވާކަމާއި، ނަމަވެސް
ފޯނު މެދުވެރިކޮށް ބަލިމީހުންނާ ޢާއިލާތަކުން ވާހަކަދެއްކުމުގެ ފުރުޞަތު ދެވޭނެކަމަށާއި، ވީޑިއޯ ކޯލްކޮށްގެން
ބައްދަލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތުވެސް އޮންނަކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، ބަލިމީހެއްގެ ޢާއިލާ މީހެއް
ކ. ގުރައިދޫގައި ދިރިއުޅޭނަމަ އެ މީހަކަށް އެ ބަލިމީހަކާ ބައްދަލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތުދެވޭނެކަންވެސް
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ވީޑިއޯ ކޯލްކޮށްގެން ބައްދަލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ފޯރުކޮށްދޭކަން ޢާއިލާތަކަށް
އަންގާފައިވާކަމުގެ ލިޔުމެއް ފެންނަންނެތްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒުގައި ބަހައްޓާފައިވާ އަލިފާން ނިއްވާ ފުޅިތަކުގެ މުއްދަތު 2020 އޮގަސްޓު 10ވަނަ ދުވަހަށް
ހަމަވެފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހުންގެ ތެރެއިން 81% މީހުންނަކީ ނަފްސާނީ އެކިއެކި ބަލިތަކަށް، އެކިއެކި
ގިންތިތަކަށް ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ބައަކަށްވެފައި، މަރުކަޒުގައި އެއްވެސް ސައިކައިޓްރިސްޓެއް ނުވަތަ ނަފްސާނީ
87

ބަލިތަކަށް ފަރުވާ ފޯރުކޮށްދެވޭނެ ޚާއްސަ ޑޮކްޓަރެއް މަސައްކަތް ނުކުރާކަމާއި، ސައިކިއޭޓްރިކް ނަރުހެއް
ނުވަތަ ސްޓާފް ނަރުހެއްވެސް މަސައްކަތްނުކުރާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އެގޮތުން، 2020 ވަނަ އަހަރުގެ
ފެބުރުވަރީ މަހުން ފެށިގެން ސައިކައިޓްރިސްޓެއް މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްނުކުރާކަމަށާއި، 2020 ވަނަ
އަހަރުގެ ޑިސެންބަރު މަހުގެ 20 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން މެޑިކަލް އޮފިސަރު ޗުއްޓީއަށް ގޮސްފައިވާކަމަށާ
އަދި އެންމެ ފަހުން މަސައްކަތްކުރި ސްޓާފް ނަރުސް 2021 ވަނަ އަހަރުގެ ޖަނަވަރީ މަހުގެ 11 ވަނަ
ދުވަހުން ފެށިގެން ވިހެއުމުގެ ޗުއްޓީއަށް ގޮސްފައިވާކަން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒުގައި މިވަގުތު އެއްވެސް ޑޮކްޓަރެއް ނެތުމުގެ ސަބަބުން ބަލިމީހުން ޑޮކްޓަރަށް ދައްކަން ގެންދަނީ
ގުރައިދޫ ޞިއްޙީ މަރުކަޒަށް ނުވަތަ ކ. މާފުށީ ޞިއްޙީ މަރުކަޒަށްކަމަށާއި، މި މަރުކަޒުތަކުން ބަލިމީހަކު
ޚާއްސަ ޑޮކްޓަރަކަށް ދެއްކުމަށް ނުވަތަ ޓެސްޓެއް ހެދުމަށް އިރުޝާދުދީފިނަމަ އެ ބަލިމީހަކު އިންދިރާ ގާނދީ
މެމޯރިއަލް ހޮސްޕިޓަލް (އައި.ޖީ.އެމް.އެޗް)އަށް ގެންދާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، ޚާއްސަ
ޑޮކްޓަރުންނަށް ވީޑިއޯ ކޯލްކޮށްގެން ބަލިމީހުން ޑޮކްޓަރަށް ދައްކާކަމާއި، ނަމަވެސް މިގޮތައް ދައްކައިގެން
އެދެވޭ ނަތީޖާއެއް ނުފެންނަކަން 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައި މަހުގެ 21 ވަނަ ދުވަހު ސްކައިޕް މެދުވެރިކޮށް
މަރުކަޒަށް ކޮށްފައިވާ ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތުގައާއި، މި އަހަރުގެ މި ޒިޔާރަތުގައިވެސް، ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ސައިކައިޓްރިސްޓަކާއި މެޑިކަލް އޮފިސަރއެއް މަރުކަޒުގައި އަބަދުވެސް މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭކަމަށާއި،
އޭގެއިތުރުން މަދުވެގެން 2 ނަރުހުން މަރުކަޒުގައި އަބަދުވެސް ތިބެންޖެހޭއިރު، 2021 ވަނަ އަހަރުގެ
ޖަނަވަރީ މަހުގެ 11 އިން ފެށިގެން މަރުކަޒުގައި ޞިއްޙީ ފަރުވާފޯރުކޮށް ދިނުމަށް އެއްވެސް ޞިއްޙީ
އެހީތެރިއަކު ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މަރުކަޒުގައި 2 އޮގްޒިލިއަރީން މަސައްކަތްކުރާކަމަށާއި،
ނަމަވެސް އެ ފަރާތްތަކަކީ ޞިއްޙީ ރޮނގުން އެއްވެސް ތަމްރީނެއް ލިބިފައިވާ ފަރާތްތަކަކަށް ނުވާތީ،
ޑޮކްޓަރުން ލިޔެދީފައިވާ ބޭސްތައް، ބުނެފައިވާ ގަޑިތަކަށް ބަލިމީހުންނަށް ދިނުން ފިޔަވައި ޞިއްޙީ
ކަންތައްތަކާގުޅޭ އެއްވެސް މަސައްކަތެއް އެ ފަރާތްތަކަށް ނުކުރެވޭކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ބަލިމީހުންނަށް
ބޭސް ދިނުމަށްފަހު ބޭސް ދީފައިވާކަން ނޯޓުކޮށްފައިވަނީ 2021 ވަނަ އަހަރުގެ ޖަނަވަރީ މަހުގެ 16 ވަނަ
88

ދުވަހުގެ ނިޔަލަށްކަމާއި، އޭގެފަހުން ބޭސް ދީފައިވާކަން ލިޔެކިއުންތަކުން އެނގެންނެތްކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒުގައި ޞިއްޙީ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އެއްވެސް މީހަކުނެތްކަމާއި، މިޙާލަތުގައި މަރުކަޒުން ފަރުވާ
ހޯދަމުންދާ މީހަކަށް ދިމާވެދާނެ ޞިއްޙީ ނުރައްކަލަކަށް ޒިންމާނުނެގޭނެކަން މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ،
ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސް (ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީ)ގެ ކަމާގުޅޭ ފަރާތްތަކަށް ލިޔުމުން
އަންގާފައިވާކަންވެސް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މީގެއިތުރުން، މަރުކަޒުން ފަރުވާހޯދަމުންދާ މީހުންގެ ތެރެއިން ޢުމުރުން ދުވަސްވުމުގެ ސަބަބުން
ދާންމަތިވެފައިވާ މީހުންގެ ތެރެއިން އަމިއްލައަށް ނުކެވޭ ބަލިމީހުންނަށް ހޮޅިން ކާންދޭންޖެހޭ ކާތަކެތިކާންދޭން
ޖެހިއްޖެހިނދެއްގައި އެކަން ކުރެވޭނެ މީހަކު މަރުކަޒުގައި ނެތްކަމާއި، އެފަދަ މީހުންނަށް ކުރިން ހޮޅިން
ކާންދެނީ ނަރުހުންކަމާއި، ނަމަވެސް 2021 ވަނަ އަހަރު ޒިޔާރަތްކުރި އިރު ހޮޅިން ކާންދޭންޖެހޭ ބަލިމީހެއް
މަރުކަޒުގައި ނެތްކަން މުވައްޒަފުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން،
އަމިއްލައަށް ނުކެވޭ ބަލިމީހުންނަށް ކެއުން ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެގޮތުގެ ވަކި ޚާއްޞަ އުޞޫލެއް
މަރުކަޒުގައި އެކުލަވާލާފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒު ލޮކްޑައުންގެ ޙާލަތަކަށްގޮސްފިނަމަ، މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ބަލިމީހުންނަށް ޞިއްޙީ ފަރުވާ
ފޯރުކޮށްދޭނެ ވަކި ޚާއްސަތަނަކާއި، ޞިއްޙީ މުވައްޒަފުންނާ އަދި ވަސީލަތްތައްވެސް މަރުކަޒުގައި
ޤާއިމުވެފައިނެތުމަކީ ދިމާވެފައިވާ ބޮޑު ގޮންޖެހުމެއްކަމާއި، މި ޙާލަތުގައިވެސް މަރުކަޒަށް މީހުން
ގެންނަކަމާއި، މި މީހުން ކަރަންޓީނުކުރުމަށްވެސް ވަކިތަނެއް ނެތުމަކީ ދިމާވާ ގޮންޖެހުމެއްކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހުންގެ ތެރޭގައި 2 ބާވަތެއްގެ މީހުން ތިބޭއިރު ބައެއް ވޯޑުތަކުގައި މި
ދެބައި މީހުން އެއްކޮށް ބައިތިއްބާކަމާއި، އުޞޫލެއްގެ ގޮތުން، މި ދެބައި މީހުން ބަލަހައްޓަންޖެހެނީ
ވަކިންކަމަށާއި، އެގޮތުން ނަފްސާނީ ބައްޔައް ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހުން ބަލަހައްޓަންޖެހެނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް
ހެލްތްގެ ދަށުން، އެކަމަށް ޚާއްސަކުރެވިފައިވާ މަރުކަޒެއްގައިކަމާ އަދި އުމުރުން ދުވަސްވެފައިވާ މީހުން
89

ބަލަހައްޓަންޖެހެނީ ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީގެ ދަށުން ވަކިތަނެއްގައިކަމާ، ނަމަވެސް މަރުކަޒު
ފަރުމާކުރެވިފައިވަނީ މި ދެބައި ވަކިން ބޭތިއްބޭނެފަދަ ގޮތަކަށްނޫންކަމުންނާއި، ދެބައި މީހުން ވަކިން
ބެލެހެއްޓުމަށް ބޭނުންވާ ވަރަށް މުވައްޒަފުންވެސް މަރުކަޒުގައި ނެތުމަކީ ދިމާވެފައިވާ ބޮޑު ގޮންޖެހުމެއްކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ކުރީގެ އަހަރު ތަކެކޭއެއްފަދައިން މި އަހަރުގެ ޒިޔާރަތުގައިވެސް 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިން ބެލުމަށް ވަކި
ޚާއްސަ މުވައްޒަފުން އަދި ޚާއްސަ ތަނެއް ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒުން މިހާރު ފޯރުކޮށްދެމުންދާ ފަރުވާގެ މޮޑެލް މުރާޖަޢާކޮށް، ބަޔޯ-ސައިކޯ-ސޯޝަލް ޓްރީޓްމަންޓް
މޮޑެލްއެއް ޤާއިމުކޮށް ބަލިމީހުންނަށް މުޖުތަމަޢުގައި އުޅެން ދަސްކޮށްދިނުމާއި ހުނަރު ދަސްކޮށްދިނުމުގެ
ޙަރަކާތްތައް ރާވާ ހިންގަން 2012 ވަނަ އަހަރު މަރުކަޒަށް ކުރި ޒިޔާރަތުގައި ހުށަހަޅާފައި ވީނަމަވެސް މި
ހުށަހެޅުމަށް މިހާތަނަށް އެއްވެސް އިސްލާހެއް އައިސްފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒުގައި ސޯޝަލް ވަރކަރެއް އަދި ކައުންސެލަރއެއްވެސް ޤާއިމުވެފައި ނެތްކަމާއި، މަރުކަޒުގައި ތިބޭ
ފަރާތްތައް އަނބުރާ މުޖުތަމަޢުއަށް އިޢާދަކުރުމަށް ކުރެވޭ އެއްވެސް މަސައްކަތެއްގެ ތަފްސީލް މަރުކަޒުގައި
ތިބި ބަލިމީހުންގެ ކޭސްފައިލްތަކުން ފެންނަންނެތްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒުގައި ތިބި ކުޑަކުދިންނަށް ތަޢުލީމާއި ގުޅޭ އެއްވެސް ޕްރޮގްރާމެއް ނުހިންގާކަމާއި، އެ ކުދިންނަށްވެސް
ކައުންސެލިން އަދި އޮކިއުޕޭޝަނަލް ތެރަޕީގެ އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ކުރިއަށް ނުގެންދާކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ވޯޑު ނަންބަރު 3 ގެ ތިރީ ފަންގިފިލާ 3(އޭ) ވަރަށް ބޮޑަށް ހަލާކުވެފައިވާކަމާއި، އެގޮތުން މި ވޯޑުގެ
ހުރިހާ ފާޚާނާއަކުން ލީކްވާކަމާއި، ފާޚާނާތަކުގައި ހުރި ހުރިހާ ޓޭންކެއް ތަޅައިގެން ގޮސްފައިވާކަމާ އަދި
ފާޚާނާތަކުގައި ޖަހާފައިވާ ތަށިމުށިތައް ވަރަށްބޮޑަށް ހަލާކުވެފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ވޯޑު ނަންބަރު 6 ގެ ދެ ފަންގިފިލާގެ ފާޚާނާތައްވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ހަލާކުވެފައިވާކަމާއި، އެގޮތުން
ތަށިމުށިތަކާއި، ފްލަޝް ޓޭންކުތަކާއި ފާޚާނާގެ ދޮރުތައް ހަލާކުވެފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މި ވޯޑު
މަރާމާތުކުރުމަށް 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމަނައި، ބަޖެޓް ލިބުނުކަމަށާ ނަމަވެސް ޤައުމަށް
90

ދިމާވެފައިވާ ކޯވިޑް12-ގެ ބަލިމަޑުކަމުގެ ކުއްލި ނުރައްކަލުގެ ޙާލަތުގެ ސަބަބުން ބަޖެޓުން އެބައި
އުނިކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒުން ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ބަލި މީހުންގެ އަދަދާ އަޅާބަލާއިރު، ބަލި މީހުން ބަލަހައްޓާ ކެއަރ ވޯކަރުންގެ
އަދަދު މަދުކަމާއި، އެގޮތުން ބަލިމީހުން ބެލެހެއްޓުމަށް ބައެއް ވޯޑުތަކުގައި ޝިފްޓެއްގައި 1 ނުވަތަ 2
ކެއަރ ވޯކަރުން އެކަނި މަސައްކަތްކުރަންޖެހޭފަހަރު ގިނަކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، ކޯވިޑް-
12ގެ ބަލިމަޑުކަމާ ގުޅިގެން އަޅާފައިވާ ފިޔަވަޅުތަކާއެކު ބައެއް މުވައްޒަފުން އައިސޮލޭޝަން ނުވަތަ
ކަރަންޓީނުވާންޖެހޭ ޙާލަތްތަކުގައި މުވައްޒަފުންގެ ދަތިކަން އިތުރައް ދިމާވާކަންވެސް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
މީގެތެރޭގައި ބަދިގޭގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންވެސް ހިމެނޭކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ ކެއަރވޯކަރުން ޑިއުޓީ ގަޑީގައި ބޭނުންކުރުމަށް، 2012 ވަނަ އަހަރު ކޮންމެ
ކެއަރވޯކަރަކަށް 2 ޖެކެޓް ދީފައިވާކަމާއި، ނަމަވެސް އޭގެފަހުން އެއްވެސް ވަރަކަށް ޖެކެޓެއް
ލިބިފައިނުވާކަމާއި، މި ތަކެތިހޯދުމަށް ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވާ ކޯޑުގައިހުރި ފައިސާ މިހާރު
އުނިކޮށްފައިވާކަމާއި، އެހެންކަމުން އިތުރަށް ޖެކެޓު ގަނެވޭނެ އިންތިޒާމުވެސް ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ކެއަރވޯކަރުން މިހާރު ބޭނުންކުރަމުންގެންދާ ޖެކެޓުތައް ވަރަށް ބޮޑަށް ބައުވެފައިވާކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މަރުކަޒުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް ކޯވިޑް12-އާ ގުޅޭގޮތުން ތަމްރީންތައް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް
މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސްގައި އެދިފައިވާކަމަށާ ނަމަވެސް ތަމްރީން
ލިބޭނެ އިންތިޒާމް މިހާތަނަށް ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން ހެލްތް ޕްރޮޓެކްޝަން
އެޖެންސީއިން މަރުކަޒުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ވަރޗުއަލްކޮށް ތަމްރީންތަކެއް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް
ބުނެފައިވާކަމާ ނަމަވެސް މި ތަމްރީންތައްވެސް ކުރިއަށް ގެންދެވިފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ޞިއްޙީ ކުއްލި ނުރައްކަލުގެ މާހައުލެއްގައި މަސައްކަތްކުރާއިރު ދިމާވާ ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން މަރުކަޒުގެ
މުވައްޒަފުންނަށް ސައިކޮލޮޖިކަލް ސަޕޯޓު ލިބޭނެ އިންތިޒާމް ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
91

 މަރުކަޒުގެ ވޯޑުތަކުގައި ކުރިން ބޭނުންކޮށްފައިވާ ދަގަނޑު އެނދުތަކާއި މިނޫންވެސް ބައެއް ދަގަނޑު ސާމާނު
ގިނަ އަދަދަކަށް މަރުކަޒުގެ ގޯތިތެރޭގައި ހުރިކަމާއި، ނަފްސާނީ ބައްޔައް ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހުން ބަލަހައްޓާ
މިފަދަ މަރުކަޒެއްގައި ދިރިއުޅޭ މީހުންނަށް ފަސޭހައިން އަތުޖެހޭގޮތަށް ނުވަތަ ފަސޭހައިން ނެގޭނެގޮތައް
ހުރުމަކީ މި ފަރާތްތައް އިތުރަށް ނުރައްކަލަކަށް ހުށަހެޅުމަށް މަގުފައިވާނެކަމެއްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
3.6.1 އ.ދ މަހިބަދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން
 އެން.ޕީ.އެމްއިން އދ. މަހިބަދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަނަށް 2021 ޖޫން 22 ން 21 އަށް ކުރި މޮނިޓަރިންގ
ޒިޔާރަތުގައި މި ސްޓޭޝަނުގެ ޖާގައަކީ 12 މީހުންކަމާއި، ބަންދު މީހުން ބޭތިއްބުމަށް 2 މީހުންގެ ޖާގައިގެ
1 ގޮޅި ހުރިކަމާއި، އޭގެތެރެއިން 3 ގޮޅި ހުންނަނީ މައި އިމާރާތާ ވަކިން ސްޓޭޝަންގެ ގޯތިތެރޭގައިކަމާއި،
އަނެއް 2 ގޮޅި ހުންނަނީ މައި އިމާރާތުގެ ތެރޭގައިކަމާއި، މި ދެ ގޮޅި ޚާއްސަކޮށްފައިވަނީ އަންހެނުންނާއި
ކުޑަކުދިން ބޭތިއްބުމަށްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސްޓޭޝަންގައި އަންހެނުންނާއި 18 އަހަރުން ދަށުގެކުދިން ބަންދު ކުރުމަށް ޚާއްސަކޮށްފައިވާ 2 ގޮޅީގެ
ވައި ދައުރުވުން (ކްރޮސް ވެންޓިލޭޝަން) ކުޑަކަމާއި، މި ގޮޅިތަކަށް އަލިވާގޮތަށް ގޮޅިތަކުގެ ކުރިމަތީގައި
ހޮޅިބުރި ހޯލްޑަރ ހަރުކޮށްފައިވާކަމާއި، ނަމަވެސް ހޮޅިބުރިއެއް ނެތުމުގެ ސަބަބުން މި ގޮޅިތަކަށް ދުވާލު
ގަޑީގައިވެސް އެކަށީގެންވާ މިންވަރަށް އަލިކަން ނުލިބޭކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އަންހެނުންނާއި 18
އަހަރުން ދަށުގެކުދިން މި ސްޓޭޝަންގައި ބަންދު ނުކުރާތާ ގިނަ ދުވަސްތަކެއް ވެފައިވާކަމާއި އެހެންވުމުގެ
ސަބަބުން މި ގޮޅިތަކުގެ ކުރިމަތީގައިވާ ކޮރިޑޯގައި ހުރި ހަލާކުވެފައިވާ ހޮޅިބުރީގެ ބަދަލުގައި އައު ހޮޅި
ބުރިއެއް ހަރުނުކޮށް ހުރިކަން ސްޓޭޝަނުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މި ގޮޅިތަކުގެ
ފުޅާމިނުގައި 6 ފޫޓު 1 އިންޗި ހުރިއިރު ގޮޅި ތެރޭގައި ހުންނަ ފާޚާނާ ބޭނުންކުރާ މީހާ، ފާޚާނަކޮށް
ފެންވަރާ ގަޑީގައި ނިވާވުމަށް 2 ފޫޓު 2 އިންޗި ފުޅާ އަދި 2 ފޫޓު 1 އިންޗެީގ އުސްމިންހުރި ފާރެއް
ހުރިއިރު ފާޚާނާގައި ދޮރެއް ނެތުމުގެ ސަބަބުން ފާޚާނާ ބޭނުންކުރާ ވަގުތު ބޭރުންދާ މީހަކަށް ނުވަތަ ގޮޅީގައި
92

ހުންނަ އެހެން މީހަކަށް ފެނުމުގެ ފުރުޞަތު ބޮޑުކަން ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
ކޮމިޝަނުން ޒިޔާރަތް ކުރިއިރު މި 2 ގޮޅިތެރެއިން 1 ގޮޅީގައި ދިވެހި ފިރިހެނަކު ބަންދުކޮށްފައިވާކަން
ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ސްޓޭޝަންގެ މައި އިމާރާތާ ވަކިން ހުރި 3 ގޮޅީގެ ފަހަތުގައި 6 ފޫޓު އުސް މިނުގެ ފާރެއް ރާނާފައިވާކަމާއި،
މި ފާރާއި ގޮޅިތަކާއި ދެމެދުގައިވާ ހުސްޖާގައަށް ވަނުމަށް ހުރި ގޭޓު ހުންނަނީ ބޭރުން ތަޅުލެވޭގޮތަށްކަމާ
ނަމަވެސް އެ ގޭޓު ބަންދުނުކުރާކަން ސްޓޭޝަނުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
މީގެއިތުރުން، ސްޓޭޝަންގެ ފަހަތުގައި ވާ ވަށާފާރަކީ އުސްމިނުގައި 3 ފޫޓު 2 އިންޗި ހުރި ތިރި
ފާރެއްކަމަށްވުމުން، ސްޓޭޝަނުން ބޭރުން އަންނަ ޢާއްމުފަރާތްތަކަށް މި ފާރުމަތިން އަރައިގެން ގޮސް
ގޮޅިތަކުގައި ތިބޭ ބަންދު މީހުންނާ މުޢާމަލާތުކުރުމަށް މަގުފަހިވާނެކަން ސްޓޭޝަނުން ދީފައިވާ
މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، ގޮޅިތަކުގެ ފަހަތުގައި
ވަޅިފަދަ ތަކެއްޗާއި، ނައްތާލުމަށް ބަހައްޓާފައިވާ ދަގަނޑުގެ ސާމާނުހުރިކަންވެސް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސްޓޭޝަންގެ ގޮޅިތަކާއި، ގޮޅިތަކުގެ ފާޚާނާތަކާއި، ގޮޅިތަކުގެ ކޮރިޑޯއާއި، ސްޓޭޝަންގެ ވަށައިގެން
އޮތް ހުސްޖާގައިގެ އިތުރުން ސްޓޭޝަނުގެ އިމާރާތުގެ އެހެނިހެން ތަންތަނާއި، މުވައްޒަފުން ތިބުމަށް
ހަމަޖެހިފައިވާ ތަންތަން ސާފުތާހިރުކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ކޮމިޝަނުން ޒިޔާރަތްކުރި އިރު މި ސްޓޭޝަންގައި ޖުމްލަ 28 މުވައްޒަފުން އެކި ދާއިރާތަކުގައި
މަސައްކަތްކުރާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ސްޓޭޝަންގައި މުވައްޒަފުން މަސައްކަތްކުރަނީ 1 ދަންފަޅިއަށްކަމާއި، އޭގެތެރެއިން 2 ދަންފަޅީގައި 2
އޮފިސަރުން ޑިއުޓީ އަދާކުރާކަމާ އަދި 1 ދަންފަޅީގައި 1 އޮފިސަރުން ޑިއުޓީ އަދާކުރާކަން ސްޓޭޝަނުން
ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސްޓޭޝަންގައި އަންހެން މުވައްޒަފުން ކޮންމެ ޝިފްޓެއްގައި ޙަރަކާތްތެރި ވެވޭ މިންވަރަށް ތިބިކަން
ސްޓޭޝަނުން ލިބިފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
93

 މި ސްޓޭޝަނަކީ އދ. އަތޮޅުގެ މައި ޕޮލިސް ސްޓޭޝަނަށްވެފައި، ސްޓޭޝަން ހުންނަ ރަށްކަމަށްވާ
މަހިބަދޫއިން ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކުގެ އިތުރުން މި އަތޮޅުގެ 1 ރަށަކާއި، އަތޮޅުގެ ހުރިހާ ރިސޯޓަކުން
ފުލުހުންނަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކާ ގުޅިގެން ކުރަންޖެހޭކަންކަން ކުރުމުގެ އިތުރުން، އެ ރަށަކުން ނުވަތަ
ރިސޯޓަކުން ކަމެއްދިމާވެ މައްސަ ލައެއް ހުށަހެޅޭ ޙާލަތްތަކުގައި އެކަމަކަށް ހާޟިރުވުމުގައާއި، މަހިބަދޫ
ޕެޓްރޯލް ކުރުމުގައާއި، ސްޓޭޝަނުގެ ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކުގެ އެންމެހައި ކަންތައްތައް ކުރުމާއި، ބަންދު
މީހުން އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް ގެންދިޔުމުގެ މަސައްކަތްކުރުމާއި މީގެއިތުރުންވެސް ކުރަންޖެހޭ އެހެނިހެން
ކަންކަން ކުރުމަށް، މި ސްޓޭޝަނުގައި ތިބި އޮފިސަރުންގެ އަދަދު މަދުވުމުގެ ސަބަބުން ސްޓޭޝަނުގެ
ބަންދުގައި ތިބޭ މީހުންނަށް ދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތައް އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ދިނުމަށް ގޮންޖެހުންތަކެއް
ހުރިކަން ސްޓޭޝަނުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސްޓެޝަނުގައި މުވައްޒަފުންގެ ނަފްސާނީ ދުޅަހެޔޮކަން އިތުރުކޮށް ރަނގަޅު ގޮތުގައި ދެމެހެއްޓުމަށް
އެއްވެސް ކަހަލަ ހަރާކާތެއް ކުރިއަށް ނުގެންދާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އެކި މައްސަލަތަކުގެ ސަބަބުން،
ނަފްސާނީ ބަލިތަކަށް އަމިއްލަގޮތުން ބައެއް މުވައްޒަފުން މިހާރުވެސް ފަރުވާހޯދަމުންދާކަން ލިބިފައިވާ
މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ބަންދު މީހުން ބައިތިއްބާ ގޮޅިތަކުގައާއި، ގޮޅިތަކުގެ ކޮރިޑޯގައާ އަދި ބަންދު މީހުން ހިނގާ ކަސްރަތުކުރުމަށް
ނެރޭ ތަން ފެންނަގޮތަށް ކްލޯޒް ސަރކެޓް ޓެލެވިޜަން (ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ) ހަރުކޮށްފައިވާކަމާއި، މި
ސިސްޓަމްތައް މޮނިޓަރ ކުރުމަށް 2 އޮފިސަރުން އަބަދުވެސް އޮޕަރޭޝަން ރޫމް (އޮޕްސް ރޫމް)ގައި ތިބޭކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް، ޒިޔާރަތްކުރިއިރު މި ކޮޓަރީގައި 1 މުވައްޒަފު ކޮންމެ ޑިއުޓީއެއްގައިވެސް
ހަރަކާތްތެރިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މި ސްޓޭޝަންގެ ރިސެޕްޝަންގެ ކަންކަން ބަލަހައްޓަނީވެސް
އޮޕްސް ރޫމްގެ ޑިއުޓީގައި ހުންނަ މުވައްޒަފުކަމާއި، ގިނަ ޑިއުޓީތަކުގައި މި ދެ ތަނުގެ ޑިއުޓީ އަދާކުރަނީ
އެ ޝިފްޓެއްގެ ޑިއުޓީގައި ތިބޭ އަންހެން މުވައްޒަފުންކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ކޮމިޝަނުން ޒިޔާރަތްކުރި
ވަގުތުތަކުގައިވެސް މި ތަނުގެ ޑިއުޓީގައި ތިބީ އަންހެން މުވައްޒަފުންކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
94

 މި ޕޮލިސް ސްޓޭޝަނުގެ ބަންދުގައި ތިބޭ މީހުން ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމަށް ވަކި ޚާއްޞަ ނިޒާމެއް
ޤާއިމްކުރެވިފައިނުވާކަމާއި، ބަންދު މީހަކު ޝަކުވާއެއް ހުށަހަޅަން ބޭނުންނަމަ ޑިއުޓީ އޮފިސަރުން ގާތުގައާއި
އައި.އޯއަށް އެކަމެއް ހުށަހެޅޭނެކަމާއި، ނަމަވެސް، މިގޮތަށް ހުށަހެޅޭ ޝަކުވާތައް ލިޔެކިޔުމުން ބަލަހައްޓަމުން
ނުދާކަމާ އަދި މިފަދަ ޝަކުވާތަކާ ގުޅިގެން އެޅުނުފިޔަވަޅެއް ނުވަތަ ޙައްލުކުރުމަށް ކުރެވުނުކަމެއްވެސް
ލިޔެކިއުމުން ބަލަހައްޓަމުން ނުދާކަން ސްޓޭޝަން ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުންނާއި
މުވައްޒަފުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މިކަމަކީ 2013
ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުން ކުރި ޒިޔާރަތުގައިވެސް ފާހަގަކުރެވި، ކަމާގުޅޭ އިދާރާތަކާ ހިއްސާކޮށްފައިވާ
ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާކަމެއްކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.
 ސްޓޭޝަނުގައި އަލިފާނުގެ ހާދިސާއެއް ހިނގައިފިނަމަ ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުޞޫލެއް އަދި ކުއްލި
ޙާލަތްތަކުގައި ޢަމަލުކުރާނެގޮތުގެ އުޞޫލެއްވެސް ސްޓޭޝަންގައި ލިޔުމުން އެކުލަވާލާފައި ނުވާކަމާއި،
ސްޓޭޝަނުގައި ހުރި އަލިފާން ނިއްވާ ފުޅިތައް ހުސްވެފައިވުމުގެ ސަބަބުން ރިފިލްކުރުމަށް 2021 ޖޫން
22 ވަނަ ދުވަހު މާލެ ފޮނުވާލާފައިވާކަން ސްޓޭޝަނުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ސްޓޭޝަންގެ ބަންދުގައި ތިބޭ މީހުންގެ ޞީއްޙީ ލިޔެކިއުންތައް ފުރިހަމައަށް ބަލަހައްޓާކަމާއި، އެގޮތުން
ކަސްޓޯޑިއަލް ސިސްޓަމް ސެލް ލޮގްގައި ބަންދު މީހުން ޑޮކްޓަރަށް ދައްކާފައިވާނަމަ އެކަމަކާއި، ޑޮކްޓަރު
ލިޔެދީފައިވާ ބޭސް ސިޓީތަކާއި، ބޭސް ދީފައިވާ ގޮތުގެ ތަފްޞީލް ރެކޯޑްކޮށް ބަލަހައްޓާކަން ކޮމިޝަނުން
ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މިކަމަކީ 2013 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުން ކުރި ޒިޔާރަތުގައިވެސް
ފާހަގަވެފައިވާކަމެއްކަން ފާހަގަކުރަމެވެ.
 ބަންދު މީހުން ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކުމަށް އެދޭއެދުންތައް ލިޔެކިއުމުން ބަލަހައްޓަމުން ނުދާކަން މުވައްޒަފުން
ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި ލިޔެކިއުންތައް ބެލިބެލުމުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ކޯވިޑް12-ގެ ބަލިމަޑުކަމުގެ ޙާލަތާއި ގުޅިގެން މި ސްޓޭޝަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ
ރައްކާތެރިކަމަށް ސެނިޓައިޒަރ، މާސްކް، އަންގި ފޯރުކޮށްދޭކަމާއި، މީގެއިތުރުން މޮނިޓަރިންގ ޙާލަތުގައި
އޮންނަ ރަށަކަށް އޮފިސަރުން ދާންޖެހޭ ޙާލަތްތަކުގައި އޮފިސަރުން ޕާސަނަލް ޕްރޮޓެކްޓިވް އިކިއުޕްމަންޓް
95

(ޕީ.ޕީ.އީ) ބޭނުންކުރާކަން ސްޓޭޝަނުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އަދި ބަންދުގައި ތިބޭ
ފަރާތްތައް އެކި ކަންކަމުގައި ސްޓޭޝަނުން ބޭރަށް ގެންދާނަމަ އެ ބަންދުމީހަކަށް މާސްކް ފޯރުކޮށްދޭކަމަށް
ސްޓޭޝަނުން ލިބިފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، ސްޓޭޝަނަށް އަންނަ މީހުން
ބޭނުންކުރުމަށް ސްޓޭޝަނުގެ ކައުންޓަރުގައި ސެނިޓައިޒަރ ފުޅިއެއް ބަހައްޓާފައިވާކަމާ ނަމަވެސް، އަންނަ
މީހުންގެ ހުން ބެލޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސްޓޭޝަނުގައި ބަންދު މީހުން ބަންދަށް ގެނެވޭ ވަގުތު އެމީހުންނަށް ގައިންތާހިރުވުމަށް ބޭނުންވާ
ސައިބޯނި، ދަތްއުގުޅާ ބުރުސް، ދަތްއުގުޅާ ބޭސް އަދި ތުވާލި ފޯރުކޮށްދޭކަން ސްޓޭޝަނުން ދީފައިވާ
މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ .
 ބަންދުމީހުން ސޮއިކޮށް އިނގިލީގެ ނިޝާން ޖެހުމަށް ހިމަނާފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކުގައި އެ ބަންދުމީހަކު
ސޮއިކުރުމަށް ނުވަތަ އިނގިލީގެ ނިޝާން ޖެހުމަށް އިންކާރުކޮށްފިނަމަ، އިންކާރު ކުރިއިރު ހާޟިރުވެތިބި
ދެ މުވައްޒަފުންގެ މަޢުލޫމާތު އެ ފޯމުތަކުގައި ފާހަގަވާނެގޮތަށް ހިމަނާފައިވީނަމަވެސް، ބަންދުމީހަކު ސޮއި
ކުރުމާއި އިނގިލީގެ ނިޝާން ޖެހުމަށް އިންކާރު ކޮށްފައިވަނީ ކޮން ސަބަބަކާ ހުރެކަން އެއްވެސް ފޯމެއްގައި
ނުހިމަނާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސްޓޭޝަނަށް ހައްޔަރުކޮށްގެން ނުވަތަ ބަންދަށް ގެންނަ ބިދޭސީ ފަރާތްތަކަށް، ހައްޔަރު ކުރުމާއި،
ބަންދުކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ލިބިދޭ ޙައްޤުތަކާއި، ސްޓޭޝަންގައި ބަހައްޓާ މުއްދަތުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ
ގޮތްތަކާއި، ލިބިދޭ އިނާޔަތްތަކާއި އެހެނިހެން ކަންކަމުގެ މުހިއްމު މަޢުލޫމާތުތައް އަންގައިދީ ބަންދު މީހާގެ
ސޮއި އަދި އިނގިލީގެ ނިޝާން ޖެހުމަށް ހުންނަ ހުރިހާ ލިޔެކިޔުންތަކެއް ހުންނަނީ ދިވެހިބަހުންކަމާއި، މި
ލިޔެކިޔުންތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން އެ ލިޔުންތަކުގައި ބަންދުމީހާ އިނގިލީގެ ނިޝަން ނުވަތަ
ސޮއި ހިމެނުމުގެ ކުރިން، ބަންދުމީހާއަށް ދޭހަވާ ބަހަކުން ކިޔައިދެވިފައިވާކަން ނުވަތަ ނޫންކަން، އަދި
ކިޔައިދީފައިވާ ފަރާތާއި ކިޔާދީފައިވާ ގޮތް ލިޔެކިޔުންތަކުން އެނގެން ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ބަންދު
މީހާއަކީ ދިވެހި ބަހުން ދައްކާ ވާހަކަ ދޭހަނުވާ ފަރާތެއްނަމަ ތަރުޖަމާނަކު މެދުވެރިކޮށް އެ މަޢުލޫމާތުތައް
ކިޔައިދޭކަމަށާއި، އެފަދަ ޙާލަތްތަކުގައި އެކަން ލިޔެކިޔުމުން ދޭހަވާނެގޮތަށް ހިމަނާކަމަށާއި ނަމަވެސް އެ
96

ބަންދުމީހަކަށް ދިވެހި ބަހުން ދައްކާ ވާހަކަ ދޭހަވާނަމަ ދިވެހިބަހުން އެ މަޢުލޫމާތުތައް ފޯރުކޮށްދޭކަމަށާއި،
އެފަދަ ޙާލަތުގައި މަޢުލޫމާތު އެފަރާތަށް ހިއްސާކުރެވުނުގޮތް ބަންދުމީހާގެ ފަރުދީ ފައިލުގައި ހިމެނޭ ޕެކޭޖުގައި
ނުހިމަނާކަމަށް ސްޓޭޝަނުން ލިބިފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ކޮމިޝަނުން ޒިޔާރަތްކުރިއިރު
ބަންދުގައި ހުރި ބިދޭސީ ފަރާތުން ލިބިފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ބަންދު މުއްދަތުގައި އެފަރާތައް ލިބިގެންވާ
ޙައްޤުތަކާއި ބަންދުގައި ހުންނަ މުއްދަތުގައި ކުރުން މަނާ ކަންކަމުގެ މަޢުލޫމާތާއި ބަންދުމީހާގެ ބަންދާ ގުޅޭ
މުހިއްމު ބައެއް އަސާސި މަޢުލޫމާތުތައް އެފަރާތައް ދޭހަވެފައި ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ބަންދުގައި ތިބޭ މީހުންނަށް ކިޔާނެ ފޮތް، މުސްޙަފް އަދި ދީނީ ފޮތްތައް ގޮޅިތަކަށް ވެއްދޭ ކަމަށް މި
ސްޓޭޝަނުގެ އިސްވެރިންނާއި ބަންދުމީހުން މަޢުލޫމާތު ދީފައިވާކަމާއި ނަމަވެސް ބަންދު މީހުން ލިޔުމަށް
ހުސް ގަޑާއި ފަންސުރު/ގަލަން ފަދަ ތަކެއްޗަށް އެދުމުން މިތަކެތި ފޯރުކޮށްދީފައި ނުވާކަން ބަންދު މީހުންގެ
ފަރާތުން ލިބިފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސްޓޭޝަންގެ މުވައްޒަފުންނާއި ބަންދުމީހުންނަށް ކެއުން ފޯރުކޮށްދެނީ ކޮންޓްރެކްޓް އުޞޫލުން ބަޔަކާ
ޙަވާލުކޮށްގެންކަމާއި، ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކުރަނީ ސްޓޭޝަނުގެ ގޯތިތެރޭގައި އިމާރާތްކޮށްފައިވާ ބަދިގޭގައިކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މި ބަދިގެއާއި ބަދިގެ ވަށައިގެންވާ ސަރަޙައްދާއި ބަދިގޭގައި ހިފާގެންގުޅޭ ސާމާނު
ތަރުތީބުކޮށް ސާފުތާހިރުކޮށް ބަހައްޓާފައި ހުރިކަމާއި ކައްކާ ވަގުތު ތަނުގެ ވައި ދައުރުވުން އިތުރު ކުރުމަށް
އެގްޒޯސްޓް ހަރުކޮށްފައިހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސްޓޭޝަންގެ ބަދިގޭގައި ކެއްކުމަށް ބޭނުންކުރާ ގޭސް ސިލިންޑަރު ބަހައްޓާފައި ހުންނަނީ ބަދިގެއިން
ބޭރުގައި ސްޓޭޝަންގެ ގޯތިތެރޭގައިކަމާއި، މި ތަނަކީ ހާމައަށް އޮތް ތަނެއްކަމާއި މި ސަރަޙައްދަކީ
ސްޓޭޝަންގައި މަސައްކަތްކުރާ އެންމެހާ ފަރާތްތަކަށް ވަދެ ނުކުމެވޭގޮތަށް ހުރި ތަނެއްކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ބަދިގޭގައި ކުނި އެޅުމަށް ބަހައްޓާފައިވާ ޑަސްބިން އަދި ބަދިގޭގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާ ތެޔޮތާހެއްގައި މަތި
ނުޖަހާ ހާމައަށް ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ޒިޔާރަތްކުރި ވަގުތު ބަދިގޭގައި އެއްވެސް މަސައްކަތެއް
ކުރަމުން ނުދެއެވެ. ކާބޯތަކެތި ތައްޔާރުކޮށް، ފޯރުކޮށްދޭ ތަންތަނަށް އެޗް.ޕީ.އޭއިން ލިޔުމުން ދޫކުރާ ހުއްދަ
97

މި ސްޓޭޝަނުގެ ބަދިގޭގައި އަދި މުވައްޒަފުންގެ މެސްރޫމްގައި އެ ތަންތަނުން ޚިދުމަތް ހޯދާ ފަރާތްތަކަށް
ފެންނާނެހެން ހަރުކޮށްފައިނެތްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސްޓޭޝަނުގެ މުވައްޒަފުންގެ ކާކޮޓަރިއަކީ އެއްވަގުތެއްގައި 16 މީހުންނަށް ބޭނުންކުރެވޭ ވަރުގެ ޖާގައިގެ
ތަނެއްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މިތަނުގައި ކެއުމަށް އަންނަ މުވައްޒަފުންގެ ސަރވިސް ނަމްބަރު ނޯޓު
ކުރުމަށް ޝީޓަކާއި ކެއުމުގައި މުވައްޒަފުންނަށް ރަނގަޅުކުރުމަށް ފެންނަކަންތައްތައް ހުށަހެޅުމަށް ފޮތެއް
ކެއްކުމުގެ ކަންތަކާއި ޙަވާލުވެފައިވާ ފަރާތުން ބާއްވާފައި އޮތްކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ކެއްކުމުގެ ކަންތަކާއި ޙަވަލުވެފައިވާ ކޮންޓްރެކްޓަރގެ ފަރާތުން ބަދިގޭގައި ކެއްކުމުގެ ކަންތައްތައް ސުޕަވައިޒް
ކުރުމަށާއި ކެއުމުގެ ކޮލިޓީ ބެލެހެއްޓުމަށް ސުޕަވައިޒަރެއް ހަމަ ޖައްސާފައި ވާކަން ކޮންޓްރެކްޓަރގެ ފަރާތުން
ދީފައިވާ މަޢުލޫމަތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
3.6.8 ކުޑަކުދިންގެ ހިޔާ
 ޒިޔާރަތްކުރިއިރު މި މަރުކަޒުގައި ބަލަހައްޓަމުންގެންދާ ކުދިންނާއި މުވައްޒަފުންގެ ޢާއްމު ޙާލަތު ރަނގަކަމަށް
އެ މަރުކަޒުގެ ފަރާތުން ލިބިފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ކޯވިޑް12-ގެ ބަލިމަޑުކަމާ ގުޅިގެން ކުދިންނާއި މުވައްޒަފުންގެ ރައްކާތެރިކަމަށް ޚާއްޞާ ފިޔަވަޅުތަކެއް މި
މަރުކަޒުގައި އަޅާފައިވާކަމާއި ހެލްތް ޕްރޮޓެކްޝަން އޭޖެންސީ (އެޗް.ޕީ.އޭ)ގެ އެންގުންތަކާ އެއްގޮތަށް
އަތްދޮވުމާއި، މަރުކަޒަށް ގެންނަތަކެތި ޑިސްއިންފެކްޓް ކުރުމާއި، މަރުކަޒަށް ވަދެ ނުކުމެވާ މީހުންގެ ހުން
ބެލުމުގެ އިންތިޒާމް ހަމަޖައްސާފައިވާކަމާއި، މުވައްޒަފުން މާސްކް އަޅައިގެން ތިބިކަން މަރުކަޒުން ލިބިފައިވާ
މަޢުލޫމާމާތުންނާއި ކޮމިޝަނުން ބެލިބުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ކުދިންނަށް ބޭނުންވާ ބޭސް ލިބުމުގައި ދަތިކަމެއް ނެތްކަމާއި ދާއިމި ބައެއް ބަލިތަކަށްފަރުވާ ކުރާ ކުދިން
ގަވާއިދުން ޑޮކްޓަރަށް ދެއްކޭކަމާއި އެ ކުދިންނަށް ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ ބޭސްތައް ލިބޭކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
98

 ކޯވިޑް12-ގެ ބަލިމަޑުކަމުގެ ޙާލަތުގައިވެސް މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިއުކޭޝަންގެ ލަފާއާއެއްގޮތަށް މި
މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ކުދިންގެ ޓެލެ ކްލާސްތަކާއި އޮންލައިން ކްލާސްތައްވެސް ކުރިއަށްދާކަން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
3.6.2 ރ.އުނގޫފާރު ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން
 ރ. އުނގޫފާރުގައި މިހާރު ބޭނުންކުރަމުންގެންދާ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަންގެ އައު އިމާރާތަކީ 2015 ވަނަ
އަހަރުގެ އޯގަސްޓް މަހުގެ 17 ވަނަ ދުވަހު ހުޅުވައި، ޚިދުމަތްދޭން ފަށާފައިވާ ސްޓޭޝަނެއްކަމާއި، މި
ސްޓޭޝަނުގައި މީހުން ބަންދުކުރުމަށް 10 ގޮޅި ހުރިކަމާއި، ކޮންމެ ގޮޅިއަކީ 2 މީހުންގެ ޖާގައިގެ
ގޮޅިއެއްކަމަށް، ސްޓޭޝަން ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި،
ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސްޓޭޝަންގެ ގޮޅިތައް ފަރުމާ ކޮށްފައިވަނީ، ޤުދުރަތީ އަލި ލިބުމާއި، ވައިދައުރު ވާނޭ ގޮތަށްކަމާއި،
މިގޮޅިތަކުގެ ފިނިހޫނުމިން ރަނގަޅުކަން ބަންދުމީހުންގެ ފަރާތުން ލިބިފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި، ކޮމިޝަނުން
ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ .
 ޖުމްލަގޮތެއްގައި މި ސްޓޭޝަން ސާފުތާހިރުކަމަށް ފާހަގަކުރެވުނެވެ . އެގޮތުން، ގޮޅިތަކާއި، ގޮޅިތަކުގެ
ފާޚާނާތަކާއި، ގޮޅިތަކުގެ ކޮރިޑޯއާއި، ސްޓޭޝަންގެ ވަށައިގެން އޮތް ހުސްޖާގައިގެ އިތުރުން ސްޓޭޝަނުގެ
އިމާރާތުގެ އެހެނިހެން ތަންތަނާއި، މުވައްޒަފުން ތިބުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ތަންތަން ސާފުތާހިރުކަން
ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސްޓޭޝަނުގެ ގޮޅިތަކުގެ އެތެރެއާއި ބޭރު މޮނިޓަކުރުމަށް ކްލޯޒްޑް ސަރކިޓް ޓެލެވިޜަން (ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ) ކެމެރާ
ހަރުކޮށްފައިވާކަމާއި، މި ކެމެރާތަކަކީ ހެޔޮއެދޭ ފަރާތެއްގެ އެހީ ދަށުން މި ސްޓޭޝަނަށް ހަދިޔާ ކޮށްފައިވާ
ތަކެތިކަމަށް ސްޓޭޝަން ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.
 ކޮމިޝަނުން ޒިޔާރަތްކުރި ވަގުތު މި ސްޓޭޝަނުގެ ބަންދުގައި 18 އަހަރުން މަތީގެ ދިވެހި 8 ފިރިހެން ބަންދުމީހުން
ތިބިކަން ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުންނާއި ލިޔެކިޔުންތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
99

 މި ސްޓޭޝަނުގައި އަންހެނުންނާއި، ކުޑަކުދިން ވަކިން ބަންދުކުރެވޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައިނުވާކަން
ސްޓޭޝަން ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނުން
ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ .
 މި ސްޓޭޝަނުގައި އަންހެނުން ބަންދުކުރަންޖެހޭ ޙާލަތްތަކުގައި އެ ފަރާތްތައް ބަންދުކުރަނީ މި ސްޓޭޝަނުގެ 10
ވަނަ ނަމްބަރު ގޮޅީގައާއި އިންޓަވިއުކުރާ ކޮޓަރިއެއްގައިކަމަށް ސްޓޭޝަން ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ
ފަރާތްތަކުންނާއި މުވައްޒަފުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސްޓޭޝަނުގައި 18 އަހަރުން ދަށުގެ ކުދިން ބަންދުކުރަންޖެހިއްޖެ ހާލަތެއްގައި އެ ފަރާ ތްތައް
ބަންދުކުރެވޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެހިފައިނެތްކަމާއި، ކުޑަކުދިން ބަންދުކުރަންޖެހޭ ހާލަތުގައި ބަންދުކުރަނީ މި
ސްޓޭޝަންގެ ބަންދަށްގެނެވޭ އަންހެނުންވެސް ބަންދުގައި ބޭތިއްބުމަށް ބޭނުންކުރާ "އިންޓަވިއުކުރާ ކޮޓަރި"
ގައިކަމަށް ސްޓޭޝަން ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުންނާއި، މުވައްޒަފުން ދީފައިވާ
މަޢުލޫމާތުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސްޓޭޝަނުގެ އިމާރާތްތެރޭގައި އެކި ސަރަހައްދުތަކުގައި އަލިފާން ނިއްވާ ފުޅިތައް ހަރުކޮށްފައިވީ ނަމަވެސް މި
ހުރިހައި ފުޅިތަކެއްވަނީ 2015 އަދި 2018 ވަނަ އަހަރުގެ ނިޔަލަށް މުއްދަތު ހަމަވެފައިކަން ކޮމިޝަނުން
ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސްޓެޝަންގައި 4 ފުރޮޅުލީ އުޅަނދެއް ބޭނުންކުރެވޭ ޙާލަތުގައި ނެތުމުން ބަންދުމީހުން އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް
ގެންދަނީ ބިޑިއަޅުވައިގެން ފައިމަގުގައިކަމަށް ސްޓޭޝަން ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުންނާއި
މުވައްޒަފުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އެގޮތުން، ރ. އުނގޫފާރު ސްކޫލް ކުރިމަތީގައި
ހުންނަ ކޯޓަށް ބަންދުމީހުން ޢާންމުކޮށް ގެންދާ ގަޑިތަކަކީ އެ ސްކޫލުގައި ކިޔަވާ ދަރިވަރުން ސްކޫލަށް ދާ
ވަގުތަށްވެފައި މި މަންޒަރު ކުދިންނަށް ފެނި އެކަމުގެ ނޭދެވޭ އަސަރުކުރާކަމަށާއި، މިކަމުގައި ބެލެނިވެރިންގެ
ހުރި ކަންބޮޑުވުންތަކާއި، މިކަމާއި ގުޅިގެން ރ. އަތޮޅު އުނގޫފާރު ކައުންސިލުގައި ހުރި ކަންބޮޑުވުންތައް
ޕޮލިސް ސްޓޭޝަނާއި ބައްދަލުކޮށް ހިއްސާކޮށްފައިވާކަމަށާއި މި ކަމަކީ މި ސްޓޭޝަނުގެ ކަންބޮޑުވުންވެސް
100

ހުރިކަމެއްކަމަށް މި ސްޓޭޝަން ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ކޮމިޝަނަށް މަޢުލޫމާތު
ދީފައިވެއެވެ.
 މި ސްޓޭޝަނަކީ ރ. އަތޮޅުގެ މައި ޕޮލިސް ސްޓޭޝަނަށްވެފައި، ސްޓޭޝަން ހުންނަ
ރަށްކަމަށްވާއުނގޫފާރުން ހުށަހެޅޭ ކަންކަމުގެ އިތުރުން މި އަތޮޅުގެ 6 ރަށަކާއި، 3 ރިސޯޓަކުން ފުލުހުންނަށް
ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކާ ގުޅިގެން ކުރަންޖެހޭކަންކަން މި ސްޓޭޝަނުން ކުރަމުން ގެންދާކަމަށް ސްޓޭޝަން
ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
އެހެންކަމުން، އިސްވެ ދެންނެވުނު ރަށަކުން ނުވަތަ ރިސޯޓަކުން ކަމެއްދިމާވެ މައްސަލަތައް ހުށަހެޅޭ
ޙާލަތެއްގައި އެކަމަކަށް ހާޒިރުވުމުގައާއި، އުނގޫފާރު ޕެޓްރޯލް ކުރުމުގައާއި، ސްޓޭޝަނުގެ ބަންދުގައި ތިބޭ
ފަރާތްތަކުގެ އެންމެހައި ކަންތައްތައް ކުރުމާއި، ބަ ން ދުމީ ހު ން އެ އްތަ ނު ން އަ ނެ އްތަ ނަ ށް ގެ ން ދ ޔު މު ގެ
މަ ސައް ކަ ތް ކު ރުމާ އ މީ ގެ އތު ރު ންވެ ސް ކު ރަ ން ޖެހޭ އެ ހެ ނ ހެ ން ކަ ން ކަ ން ކު ރުމަ ށް، މ ސްޓޭ ޝަ ނު ގަ އ
ތބީ ފު ލުހު ން ގެ ޖު މް ލަ 22 މުވައްޒަފުންކަމަށާއި، އޭގެތެރޭގައި ހިމެނެނީ 1 އަންހެން އޮފިސަރު ކަމަށް
ސްޓޭޝަން ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުންނާއި މުވައްޒަފުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި،
ލިޔެކިޔުންތައް ބެލިބެލުމުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ . ކޮމިޝަނުން ޒިޔާރަތްކުރިއިރު މި
ސްޓޭޝަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ ހަމައެކަނި އަންހެން މުވައްޒަފު ހުރީ ޗުއްޓީގައިކަމަށް ސްޓޭޝަން
ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ކޮމިޝަނަށް
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 ރ. އަތޮޅަކީ އާބާދީ ބޮޑު، އަދި ނިސްބަތުން ކުށްކުރާ މިންވަރު މަތި އަތޮޅަކަށްވުމާއެކު، 22 މުވައްޒަފުންނަކީ
މިފަދަ ސްޓޭޝަނެއްގައި މަސައް ކަތްކުރުމަށް މަދު ޢަދަދެއް ކަމަށް ސްޓޭޝަން ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް
ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުންނާއި، މުވައްޒަފުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މުވައްޒަފުން މަދުވުމުގެ ސަބަބުން ކަސްޓޯޑިއަލް ޑިއުޓީގައި 1 މުވައްޒަފަކު ހުންނަންޖެހޭ ވަގުތުތައް ގިނަކަމަށާއި،
މިކަމުގެ ސަބަބުން ގޮޅިތަކުގައި ތިބޭ ބަންދު މީހުން ކަމަކަށް އެދި ޑިއުޓީގައި ތިބޭ މުވައްޒަފުންނަށް ގޮވުމުން
101

އެކަމަކަށް އިޖާބަދިނުމަށް ގިނަވަގުތުތަކެއް ހޭދަވާ ޙާލަތްތައް ގިނަކަން ބަންދު މީހުންނާއި މުވައްޒަފުން ދީފައިވާ
މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސްޓޭޝަނަށް އާންމުގޮތެއްގައި ދުވާލެއްގެ މައްޗަށް 5 ކޯޓުއަމުރު ތަންފީޛުކުރުމަށް ލިބޭކަމަށާއި،
އެކިކަންކަމުގައި ބަންދު މީހުން އެކިތަންތަނަށް ސްޓޭޝަނުން ބޭރަށާއި، ރަށުން ބޭރަށް ގެންދަންޖެހޭކަމަށާއި،
އެހެންކަމުން ކޮންމެ ބަންދު މީހަކާއެކު ފުލުހުންގެ އޮފިސަރުން ދާންޖެހޭކަމަށާއި އެގޮތުން، 3 ނުވަތަ 4
މުވައްޒަފުން އަބަދުވެސް އެސްކޯޓްގައި (ބަންދު މީހުން އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް ގެންދިއުން) ސްޓޭޝަނުން
ބޭރުގައި ހަރަކާތްތެރިވާންޖެހުމުގެ ސަބަބުން ސްޓޭޝަނުގެ އެކި ދާއިރާތަކުގެ ޑިއުޓީގައި ތިބޭ މުވައްޒަފުންގެ
ޢަދަދު މަދުވާކަން ސްޓޭޝަން ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުންނާއި، މުވައްޒަފުން
ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ހަމައެހެންމެ، މި އަތޮޅުގެ އެހެން ރަށްތަކަށް މި
ސްޓޭޝަނުން މުވައްޒަފުން ފޮނުވުމުން އެ މުވައްޒަފުގެ ބަދަލުގައި އެ ދުވަސްތަކަށް އިތުރު މުވައްޒަފެއް
ނުލިބުމަކީވެސް ސްޓޭޝަންގެ މަސައްކަތް އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ކުރުމަށް ދިމާވާ ގޮންޖެހުމެއްކަންވެސް
މިފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސްޓޭޝަނުގައި މުވައްޒަފުން މަދުވުމުގެ ސަބަބަން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 2013/14)ދިވެހިރާއްޖޭގެ
ޖަލުތަކާއި ޕެރޯލްގެ ޤާނޫނު(ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ބަންދުގައިތިބޭ މީހުން، މަދުވެގެން ދުވާލަކު 1
ގަޑިއިރަށް މޫސުންތަންދޭނަމަ، ހިނގައި ކަސްރަތުކުރުމަށް ގޮޅިންބޭރަށް ކޮންމެ ދުވަހަކު ނުނެރެވޭކަން
ސްޓޭޝަން ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުންނާއި، މުވައްޒަފުންނާއި، ބަންދު މީހުން
ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި، ލިޔެކިޔުންތައް ބެލިބެލުމުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ . މި
ސްޓޭޝަނުގައި ބަންދު މީހުން ހިނގާ ކަސްރަތުކުރުމަށް ނެރެ ބައިތިއްބަނީ ރިސެޕްޝަން ސަރަހައްދުގައި
ހުރި ގޮނޑިތަކުގައިކަމަށް ސްޓޭޝަން ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުންނާއި،
މުވައްޒަފުންނާއި ބަންދުމީހުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި ލިޔެކިޔުންތައް ބެލިބެލުމުން ކޮމިޝަނަށް
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް، މިގޮތަށް ބަންދުމީހުން ގޮޅިން ބޭރަށް ނެރެނީ މަޣްރިބު ނަމާދާއި، ޢިޝާ
ނަމާދާ ދެމެދުގައިކަމާއި، މިގަޑީގައި ބަންދު މީހުން ނެރެނީ އެވަގުތުގައި ޓެލެވިޜަން (ޓީ.ވީ)އިން ގެނެސްދޭ
102

ދީނީ ދަރުސް ދެއްކުމަށްކަމަށް ސްޓޭޝަން ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުންނާއި،
މުވައްޒަފުން އަދި ބަންދު މީހުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސްޓޭޝަންގެ ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކުގެ ފަރުދީ ފައިލުތަކާއި، ބޭސްތައް ބަހައްޓާފައި ހުންނަނީ
ރިސެޕްޝަންގައި ހުންނަ ކަބަޑެއްގައިކަމާއި މި ކަބަޑު ހުންނަނީ ތަޅުލެވޭގޮތަށްނޫންކަން ކޮމިޝަނުން
ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މި ތަނަކީ މިފަދަ މުހިންމު ލިޔުންތަކާއި، ބަންދު މީހުންނަށް ދޭންޖެހޭ
ބޭސްފަދަތަކެތި ބެހެއްޓުމަށް އެންމެ ރައްކާތެރި ތަނެއް ނޫންކަން ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކުރަމެވެ.
 މި ތަނުން ފޯރުކޮށްދޭ ކާތަކެތީގެ ސާފުތާހިރުކަމާއި ފެންވަރު ދަށްކަން މުވައްޒަފުންނާއި، ބަންދުމީހުން
ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި، ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އެގޮތުން، ކާތަކެތި
ތައްޔާރުކުރުމަށް ތިބޭ ފަރާތްތަކުން ސާފުތާހިރުކަމުގެ ގޮތުން އަޅަންޖެހޭ ބައެއް ފިޔަވަޅުތައް އަޅާފައިނުވާކަމާ،
އެގޮތުން އެ ފަރާތްތަކުގެ އިސްތަށިގަނޑު ނިވާ ކޮށްފައިނުވާކަން އަދި އަންގި ބޭނުންނުކުރާކަން ކޮމިޝަނުން
ބެލިބެލުމުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. ހަމައެހެންމެ، ފޯރުކޮށްދޭ ބައެއް ކާތަކެތިން އިސްތަށި ފެނުމާއި، އެއްއިރު
ކައްކާފައި ހުންނަތަކެތި އަނެއް އިރު ދޭކަމާ އެތަކެތި އައިސްއަލަމާރިއަށްލައި ފިނިކުރުމަށްފަހު، އަލުން
ފިނިކަނޑުވައި، ފޯރުކޮށްދެމުންދާކަމަށް ބައެއް މުވައްޒަފުންނާއި، ބަންދުމީހުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން
ފާހަގަކުރެވިފައެވެއެވެ. މިގޮތަށް ކާބޯތަކެތި ފޯރުކޮށްދިނުމަކީ ޞިއްޙީ ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވުމަށް
މަގުފަހިވެގެން ހިނގައިދާނެކަމެއްކަން ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކުރަމެވެ.
3.6.10 ގދ. ތިނަދޫ ޑްރަގް ޑީޓޮކްސިފިކޭޝަން އެންޑް ކޮމިއުނިޓީ ރީހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރ
 މި ސެންޓަރަކީ 2012 އޭޕްރީލަގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުންނަށް ކޮމިއުނިޓީ
ފަރުވާއާއިޑިޓޮކްސިފިކޭޝަންފަރުވާ ދިނުމުގެ މަޤުޞަދުގައި ހުޅުވާފައިވާ އިމާރާތެކެވެ.
 ސެންޓަރަށް ފަރުވާއަށް އަންނަ ފަރާތްތަކުގެ ތަކެތި ސެންޓަރަށް ވަނުމުގެ ކުރިން ބަލައި ފާސްކުރަނީ މި
ސެންޓަރުގެ މުވައްޒަފެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށުން މި ސެކިއުރިޓީ ބަލަހައްޓާ ފަރާތުންކަމަށް މިސެންޓަރު
ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
103

 މި ސެންޓަރުގައި ފަރުވާ ހޯދާ ފަރާތްތަކަށް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ހޯދާފައިވާ "ކޮންޓްރޯލްޑް ޑްރަގްސް"ތައް
ބަހައްޓާފައި ހުރީ ތަޅުލެވޭ ގޮތަށް ހުރި ކެބިނެޓެއްގައިކަމާއި މި ސެންޓަރަށް ބޭނުންވާ ބޭސްތައް ކޮންމެ
1 މަހަކުން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީ (އެން.ޑީ.އޭ)އިން ފޯރުކޯށްދޭކަމާއި ބޭސްތައް ބަހައްޓާފައި
ހުރިތަނުގައި ފިނިހޫނުމިން އެއްވަރެއްގައި ބެހެއްޓުމަށް އެއަރ ކޮނޮޑިޝަން ކުރެވިފައިހުރިކަން ސެންޓަރު
ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި ޒިޔާރަތުގެތެރެއިން ކޮމިޝަނަށް
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މިސެންޓަރުން ފަރުވާ ހޯދާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ބަލިކޮއްތު "ސިކް ފުޑް" ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކަށް ޑޮކްޓަރުގެ
އިރުޝާދުގެ ދަށުން އެ ފޯރުކޮށް ދެވޭކަން ސެންޓަރު ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތުން
ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނަށް އޮންލައިން ވީޑިއޯއިން ފެނުނު މަންޒަރުތަކުން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
މި ސެންޓަރުގެ ކައުންސެލިން ދޭ ކޮޓަރިއަކީ ކުލިނިކަލްގެ އެތެރޭގައި ހުރިތަނެއްކަން ސެންޓަރު ހިންގުމުގައި
އިސްކޮށް ހަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނަށް އޮންލައިން ވީޑިއޯއިން ފެނުނު
މަންޒަރުތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ކައުންސިލިން ދޭ ކޮޓަރިއަކީ އެ މަސައްކަތް
ކުރިއަށް ދާ ގަޑިތަކުގައި އިތުރު މީހުންނަށް ވަދެނިކުމެވާ ތަނަކަށް ވުމީ މިކަމުގެ މަޤްސަދަށް ބުރޫއަރާނެ
ކަމެއްކަމާއި އަދި ކައުންސިލިން ދިނުމަށް ބޭނުންވާ ހިނދު އެހެން މުވައްޒަފުން ކްލިނިކަލްގެ މަސައްކަތް
ހުއްޓާފައި ތަން ހުސްކުރުމުގެ ގޮތުން ބޭރަށް ދިއުމަކީ މި ދެފަރާތުގެ މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި
ހުރި ގޮންޖެހުމެއްކަމަށް ކޮމިޝަނަށް ގަބޫލުކުރެވެއެވެ.
104

3.6.11 ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރީހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރ
 ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް ކުރިއަށް ގެންދެވުނު ވަގުތު މި ސެންޓަރަށް ފަރުވާއަށް 2020 ޖުލައި 20 ވަނަ ދުވަހު
ފަރުވާ ހޯދުމަށް އައި 2 (ނުވައެއް) މީހުން 12 (ސައުދަ) ދުވަހުގެ ކަރަންޓިނު މުއްދަތެއް ފުރިހަމަ ކުރަމުން
އަންނަކަން ކޮމިޝަނަށް އޮންލައިން ވީޑިއޯއިން ފެނުނު މަންޒަރުތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސެންޓަރުގައި ކުރިން ބޭނުންކުރަމުން އައި 10 (ދިހަ) ފާޚާނާ މަރާމާތުކޮށް އައުކޮށްފައިވާ ކަމަށް ސެންޓަރު
ހިންގުމުގައި އިސްކޮށް ޙަރަކާތްތެރިވާ ފަރާތްތަކުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނަށް އޮންލައިން
ވީޑިއޯއިން ފެނުނު މަންޒަރުތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ
 ޢާލަމީ ބަލިމަޑުކަމާއި ގުޅިގެން މި ސެންޓަރުގައި މިވަގުތު ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ މީހުން އަޅުކަން ކުރުމަށް
މިސްކިތް ބޭނުންކުރުން މަޑު ޖައްސާލާފައި ވާކަން ސެންޓަރުން ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް ފެސިލިޓޭޓް ކޮށްދިން
ފަރާތުން މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ
 މި ސެންޓަރުގެ މެޑިކަލް ގައި ބޭސް ގުދަން ކުރާތަނުގައި އެއަރ ކޮނޑިޝަނިންގ ހަރުކޮށްފައި ހުރިކަން
ސެންޓަރުން ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް ފެސިލިޓޭޓް ކޮށްދިން ފަރާތުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި މެޑިކަލްގައި
ޒިޔާރަތްކުރިއަށް ގެންދިޔަ ވަގުތު މެޑިކަލްގައި ޑިއުޓީ އަދާކުރަމުން ދިޔަ މުވައްޒަފުންގެ ފަރާތުން ލިބުނު
މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނަށް އޮންލައިން ވީޑިއޯއިން ފެނުނު މަންޒަރުތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. މި
ސެންޓަރުގައި ފަރުވާހޯދާ ފަރާތްތަކަށް ފޯރުކޯށްދިނުމަށް ހުރި ބޭސް މާލޭގައި ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ސެންޓަރެއް
ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް މާލެއަށް ގެންގޮސްފައިވާކަމާއި، މިކަމާއި ގުޅިގެން ސެންޓަރުގައި އެކަށިގެންވާ މިންވަރަށް
ބޭސް ނެތްކަމާއި އެހެންމަވެސް ސެންޓަރަށް ފަރުވާދިނުމަށް މީހުން ގެންނަން ފައްޓާފައިވާކަމަށް ސެންޓަރުން
ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް ފެސިލިޓޭޓް ކޮށްދިން ފަރާތުން ދިން މަޢުލޫމާތުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
އަދި ސެންޓަރަށް ބޭނުންވާ ބޭސްތައް ލިބުމުގައި މާލެ ފުރަބަންދުގައި އޮތުމާއި ގުޅިގެން ދަތިތަކެއް ހުރިކަންވެސް
މި ފަރާތުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
105

 ޑީ.ޓީ.އާރް.ސީގެ ލޯންޑްރީ މަރާމާތުކޮށް މިތަނުގައި ފަރުވާހޯދާ ފަރާތްތައް އަންނައުނު ދޮވުމަށް ބޭނުންކުރުމަށް
1(ތިނެއް) ދޮންނަމެޝިން އިތުރުކޮށްފައިވާކަމަށް ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް ފެސިލިޓޭޓް ކޮށްދިން ފަރާތުން ދިން
މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނަށް އޮންލައިން ވީޑިއޯއިން ފެނުނު މަންޒަރުތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ
 އިންޓޭކްއަކީ ސެންޓަރަށް ފަރުވާއަށް އައުމަށްފަހު އެންމެ ފުރަތަމަ ފަރުވާއަށް އަންނަ ފަރާތްތައް ބޭތިއްބުމަށް
ޙާއްސަކޮށްފައިވާ އިމާރާތެވެ. ކޯވިޑް 12 އާއި ގުޅިގެން މި ސެންޓަރުގެ އެކިތަންތަނަށް ފަރުވާ ހޯދުމަށް
އަންނަ ފަރަތްތައް ޖިސްމާނީ ގައި ދުރުކަން ބެހެއްޓޭނެހެން މީހުން އެކިތަންތަނަށް ކަރަންޓީން މުއްދަތު
ނިމެންދެން ބަހާލެވިފައިވެއެވެ. މި އިމާރާތްވެސް ދެބަޔަކަށް ވަގުތީގޮތުން ބަހާލައި، ކޯވިޑް 12 އާއި ގުޅިގެން
އިންޓޭކް ޙާއްސަ ކުރެވިފައިހުރީ މި ސެންޓަރަށް ފަރުވާ ހޯދުމަށް އަންނަ ފަރާތްތައް ކަރަންޓީންމުއްދަތުގައި
ތިބޭއިރު އެފަރާތްތަކަށް ބޭނުންވާ އެކިއެކި އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށް ދިނުމަށް ސެންޓަރުގެ އެތެރޭގައި ގާއިމްވެ
ތިބި މުވައްޒަފުން އެކޮމޮޑޭޓްކުރުމަށް ކަމާއި މިވަގުތު މިތަނުގައި 12 (ސައުދަ) މުވައްޒަފުން ތިބިކަމާއި
މިމީހުންގެ ތެރޭގައި، އޮން ދަ ޖޮބް ޓްރޭއިނީ (އޯ.ޖޭ.ޓީ)، 2 (ހަތަރެއް) ފޭސް ރެސިޑެންޓުން (ފަރުވާ
ފުރިހަމަ ކުރުމަށްފަހު ސެންޓަރުގައި ވޮލެންޓިއަރކޮށް މަސައްކަތްކުރާ ފަރުވާ ހޯދި މީހުން(އެއް މަސައްކަތު
މީހަކާ8، (އަށެއް) ސެކިއުރިޓީ ގާޑުން ތިބިކަމަށް ވަރޗުއަލް ވިޒިޓް ފެސިލިޓޭޓް ކޮސްދިން ފަރާތުން މަޢުލޫމާތު
ދީފައިވެއެވެ. މިތަނުގައި ތިބީ ކަރަންޓީންގައި ތިބި މުވައްޒަފުންނާއި ކައިރިން މަސައްކަތްކުރާ
މުވައްޒަފުންކަމުން މިތަނުގެ މާއްދީ ޙާލަތު ކައިރިން ބެލޭނެ ގޮތެއް ހަމަޖެހިފައި ނެތްކަންވެސް ފާހަގަ
ކޮށްލަމެވެ.
ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރީހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރުގެ ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާ ދޭތަން
 މިސެންޓަރުގައި ކުރިން ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާ ދެމުން ގެންދިޔައީ ޑީ.ޓީ.އާރް.ސީ އަށް ފަރުވާ ހޯދުމަށް
އަންނަ ފަރާތްތަކާއި "ސެންޓްރަލް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން"އަށް ފަރުވާ ހޯދުމަށް އަންނަ ފަރާތްތަކާއި ދެބައި މީހުން
އެއްތަނެއްގައި މަސްހުނިކޮށްގެންކަން މި ސެންޓަރަށް ކޮމިޝަނުން 2012 ވަނަ އަހަރުގެ އޮގަސްޓް މަހުގެ
106

28 ން 22 އަށް ކުރި މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތުންވަނީ ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. އަދި މިދެބައި މީހުންނަށް ވަކިން
ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާ ދިނުމުށް އިސްވެ ދެންނެވުނު ޒިޔާރަތާއި ގުޅިގެން ދައުލަތުގެ ކަމާގުޅުން ހުރި
މުޢައްސަސާތަކަށް ޙިއްސާކުރެވުނު ރިޕޯޓުގައި ހުށަހެޅުންތައް ހުށަހަޅާފައިވާނެއެވެ. މި ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތުގައި
ކުރީގެ ރިޕޯޓުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ފަދައިން މި ދެބައި މީހުންނަށް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާ ދިނުމުގެ އިންތިޒާމު
ވަކިކޮށް "ސެންޓްރަލް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން" ފަރުވާ ދޭ ސެންޓަރަށް ސެންޓަރުގެ ބޭރުން ވަދެވޭނެ އިންތިޒާމުތައް
ހަމަޖައްސައި، މިތަން މަރާމާތުކޮށް މިތަނުގައި ފަރުވާ ހޯދާ ފަރާތްތަކަށް ސާފުވައި އަބަދުމެ ލިބޭގޮތަށް ފަރުމާ
ކުރެވި،މިތަނުގެ ވަށާފާރު އުސްކޮށް ރާނައި ރަށުގެ އަތިރިމައްޗާއި ވީ ދިމާއިން ނެޓިން ފެންސް ޖަހާފައިހުރިކަން
މި ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ޑީ.ޓީ.އާރް.ސީ އިން އެހީތެރިވެ ދެއްވި ފަރާތުން ދީފައިވާ
މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނަށް އޮންލައިން ވީޑިއޯއިން ފެނުނު މަންޒަރުތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
" ސެންޓްރަލް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން" ސެންޓަރު)ހަމައެކަނި ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާއަށް ހިންމަފުށްޓަށް އަންނަ
ފަރާތްތަކަށް ޙާއްސަކޮށް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ(ގެ ވަށާފާރު އުސްކޮށް ރާނައި އަތިރިމަތިއާއި ވީ ދިމާއިން ނެޓިން
ފެންސް ޖަހާފައިހުރިކަން ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް ފެސިލިޓޭޓް ކޮށްދިން ފަރާތުން ދިން މަޢުލޫމާތުންނާއި
ކޮމިޝަނަށް އޮންލައިން ވީޑިއޯއިން ފެނުނު މަންޒަރުތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސެންޓަރަށް މި ޒިޔާރަތް ކުރެވުނު ދުވަހު ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ސެންޓަރަށް 2020 ޖުލައި 20 ވަނަ ދުވަހު
އައި 11 (ތޭރަ) މީހުންގެތެރެއިން 3(ފަހެއް) މީހުން ކަރަންޓައިން މުއްދަތު ގުނަމުން ދިޔަކަން ވަރޗުއަލް
ޒިޔާރަތް ފެސިލިޓޭޓް ކޮށްދިން ފަރާތުން ދިން މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނަށް އޮންލައިން ވީޑިއޯއިން ފެނުނު
މަންޒަރުތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
ކ.ހިންމާފުށި އަންހެނުންނަށް ޚާއްސަ ޑް ރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރީހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރ
 މި ސެންޓަރަށް ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް ކުރިއަށް ގެންދިޔަ ދުވަހު ފަރުވާ ހޯދުމަށް އެއް ފަރާތަކުން އައިސް
ކަރަންޓައިންގެ މުއްދަތު ގުނަމުން އަންނަކަމާއި، އަދި މި ފަރުވާ ހޯދާ ފަރާތް ސެންޓަރަށް އައުމާއިއެކު، މި
107

ސެންޓަރުގައި 2 (ހަތަރެއް) އަންހެން ގާޑުން ގާއިމްވެފައިވާކަމަށް މޒިޔާރަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް
އެހީތެރިވެ ދެއްވި ފަރާތުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސެންޓަރުގެ އެތެރެއަށް ވަންނަ މައި ދޮރާށިއަކީ ކުރީގައި ޑީ.ޓީ،އާރް.ސީ ގެ އެތެރެއިން ވަދެވޭ ގޮތަށް
އިންތިޒާމުކުރެވިފައި ހުރިތަނެއްނަމަވެސް، މި މައި ދޮރު މިހާރު އަތިރިމަތިއާއި ދިމާއިން ވަދެ ނިކުމެވާނެހެން
ބަދަލުކޮށްފައިވާކަން ޒިޔާރަތްކުރި ދުވަހު ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސެންޓަރުގެ ކާ ކޮޓަރިއާއި، ފަރުވާނަގަމުންދާ ފަރާތްތައް ނިދުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ކޮޓަރިއާއި، ފާޚާނާތައް
އަދި މިސްކިތް މަރާމާތުކޮށްފައިވާކަން މި ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަރަތް އިންތިޒާމު ކުރި ފަރާތުން ދީފައިވާ
މަޢުލޫމާތުންނާއި ޒިޔާރަތުގެ ތެރެއިން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސެންޓަރުގެ މެޑިކަލް ޓްރީޓްމަންޓް ކޮޓަރީގެ ގޮތުގައި ވަކިން ތަނެއް ޙާއްސަކޮށް މަރާމާތުކުރަމުންދާކަމާއި
ފަރުވާއަށް އަންނަ ފަރާތްތަކަށް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާ ދިނުމަށް ޙާއްސަކޮށް ތަނެއް ވަރަށްއަވަހަށް
އިންތިޒާމުކުރެވިގެން ދާނެކަމަށް އަދި މިތަނުގެ މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށް ދާކަން މި ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް
އިންތިޒާމްކޮށްދެއްވި ފަރާތުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 އެންމެ ފަހުން 2012 ވަނަ އަހަރު ކޮމިޝަނުގެ ފަރާތުން މިސެންޓަރަށް ކުރި މޮނިޓަރިންގ ޒިޔާރަތުގައި
ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ގޮތާއި އަޅާ ބަލާއިރު ގިނަ ރަނގަޅުބަދަލުތަކެއް ގެނެވިފައިވާކަން ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތުގައި
ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ. އެގޮތުން، މި ސެންޓަރުގެ އެތެރޭގައި " މަލްޓި ޕަރޕަސް ޙޯލް"އެއް
އިމާރާތްކުރެވި މިތަނުގައި ފަރުވާ ހޯދާ ފަރާތްތަކުގެ ވޮކޭޝަނަލް ޓްރެއިނިން، އިންޑޯގައި ކުރިއަށް ގެންދާ
ހަށިގަނޑުގެ ތަރުބިއްޔަތު(އެކްސަސައިޒިން)ގެ ގޮތުގައި ކުރިއަށް ގެންދާ ހަރަކާތްތަކާއި، ޓީ.ވީ ބެލުމުގެ
އިންތިޒާމް ހަމަޖެހިފައި ހުރިކަން ވަރޗުއްއަލް ޒިޔާރަތް ފެސިލިޓޭޓް ކޮށްދެވިފަރާތުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި
ކޮމިޝަނަށް އޮންލައިން ވީޑިއޯއިން ފެނުނު މަންޒަރުތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ސެންޓަރުގެ އެތެރެއަށް ވަންނަ މައި ދޮރާށްޓަކީ ކުރީގައި ޑީ.ޓީ،އާރް.ސީ ގެ އެތެރެއިން ވަދެވޭ ގޮތަށް
އިންތިޒާމުކުރެވިފައި ހުރިތަނެއްނަމަވެސް، މި މައި ދޮރު މިހާރު އަތިރިމައްޗާއި ދިމާއިން ވަދެ ނިކުމެވާނެހެން
ބަދަލުކޮށްފައިވާކަން ޒިޔާރަތްކުރި ދުވަހު ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
108

 މި ސެންޓަރުގެ ކާ ކޮޓަރިއާއި، ފަރުވާނަގަމުންދާ ފަރާތްތައް ނިދުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ކޮޓަރިއާއި، ފާޚާނާތައް
އަދި މިސްކިތް މަރާމާތުކޮށްފައިވާކަން މި ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް އިންތިޒާމު ކުރި ފަރާތުން ދީފައިވާ
މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނަށް އޮންލައިން ވީޑިއޯއިން ފެނުނު މަންޒަރުތަކުން ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
މި ސެންޓަރުގެ މެޑިކަލް ޓްރީޓްމަންޓް ކޮޓަރީގެ ގޮތުގައި ވަކިން ތަނެއް ޙާއްސަކޮށް މަރާމާތުކުރަމުންދާކަމާއި
ފަރުވާއަށް އަންނަ ފަރާތްތަކަށް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާ ދިނުމަށް ޙާއްސަކޮށް ތަނެއް ވަރަށް އަވަހަށް
އިންތިޒާމުކުރެވިގެން ދާނެކަމަށް އަދި މިތަނުގެ މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށް ދާކަން މި ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް
އިންތިޒާމްކޮށްދެއްވި ފަރާތުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
3.6.12 އައްޑޫ ސިޓީ ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ސެންޓަރ
 މި ސެންޓަރަކީ 12 (ބާރަ) މީހުންގެ ޖާގައިގެ ތަނެއް ކަމާއި މިތަނުގައި މިވަގުތު ފަރުވާނަގަމުންދަނީ އެންމެ
މީހެއްކަން މި ސެންޓަރުން ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް އެހީތެރިވި ފަރާތުން މަޢުލޫމާތު
ދީފައިވެއެވެ.
 މި ސެންޓަރުގައި ފަރުވާއަށް އަންނަ ފަރާތްތަކަށް ސިއްޙީ ފަރުވާ ދިނުމަށް އެއް ޑޮކްޓަރަކާއ 2 (ދޭއް)
ނަރުހުން ތިބޭކަމާއި މީގެތެރެއިން އެއް ނަރުހަކީ ދިވެއްސެއްކަން މި ސެންޓަރުން ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް ކުރިއަށް
ގެންދިއުމަށް އެހީތެރިވި ފަރާތުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މިވަގުތު ސެންޓަރުގައި ބޭނުން ކުރަމުން އައި ބޭސް ބަހައްޓާ ކޮޓަރީގެ އެއަރ ކޮންޑިޝަނަރ ހަލާކުވެފައި
ވާތީވެ، ކައުންސެލިންގ ދިނުމަށް ބޭނުން ކުރަމުން އައި ކޮޓަރިއަށް ބޭސްތައް ބަދަލުކޮށްފައިވާކަން މި
ސެންޓަރުން ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް އެހީތެރިވި ފަރާތުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ކޮމިޝަނަށް
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
 މި ޑޯމެޓްރީސް ތަކުގައި ބަހައްޓާފައި ހުރި ކުޑަ ދޮރުތައް ގްރިލް ޖަހާފައި ހުރިކަމާ މިތަނަކީ ޤުދުރަތީ އަލި
އާއި ވައި ދައުރުވާނެ ގޮތަށް ހުރި ތަންތަންކަމާއި ފާޙާނާތަކުގައިވެސް ޤުދުރަތީ އަލި އާއި ވައި ދައުރުވާ
109

ގޮތަށް އިމާރާތް ކޮށްފައި ހުރިކަން، މި ސެންޓަރުން ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް އެހީތެރިވި
ފަރާތުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުންނާއި ކޮމިޝަނަށް އޮންލައިން ވީޑިއޯއިން ފެނުނު މަންޒަރުތަކުން
ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ
 ސ. ހިތަދޫ އަދި ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރީހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރުގައި ދުވަހުން ދުވަހަށް ބޭނުން ކުރާ
ލިޔެކިޔުންތައް ތައްޔާރު ކުރުމަށް އޭ2- ރީމް ހުސްވެފައިވާތާ ގިނަ ދުވަސްތަކެއް ވެފައިވާ ކަމާއި މިކަމުގެ
ސަބަބުން ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ނުކުރެވި ފަސްވެފައިވާކަމާ މިކަން އެން.ޑީ.އޭއަށް ރަސްމީ "ރިކިއުޒިޝަނުން"
އަންގާފައިވާކަން މި ސެންޓަރަށް ބޭނުންވާ ބޭސްތައް ހޯދުމުގައި އެއްވެސް ކަހަލަ އުދަގުލެއް ކުރިމަތި ނުވާކަމާއި
ބޭސްތައް ފުރިހަމައަށް އަބަދުވެސް ލިބެމުންދާކަން މި ސެންޓަރުން ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް
އެހީތެރިވި ފަރާތުން ދީފައިވާ މަޢުލޫމާތުން ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.
3.1 އެން.ޕީ.އެމް ގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި ދިމާވެފައިވާ ގޮންޖެހުންތައް
 މިނިވަންކަން ގެއްލޭގޮތަށް ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުން މީހުން ބައިތިއްބާ ތަންތަނާއި، ދައުލަތުން ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭ
ތަންތަނުގެ ޢަދަދު އިތުރުވުމާއި، މިތަންތަނުގައި ބަންދުކޮށްފައި ތިބި މީހުންގެ ޢަދަދު އިތުރުވަމުންދާއިރު، އެން.ޕީ.އެމްއިން
އިންސްޕެކްޓްކޮށް ބަލަހައްޓަންޖެހޭ ޖަލުތަކާއި، ޕޮލިސް ކަސްޓޯޑިއަލްތަކާއި، ޕޮލިސް ސްޓޭޝަންތަކާއި، މަރުކަޒުތަކާއި،
ޑްރަގް ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރުތަކާއި ކުޑަކުދިން ބަލަހައްޓާ ތަންތަންވަނީ އިތުރުވެފައެވެ. އެހެން ނަމަވެސް، މިވަގުތު
އެން.ޕީ.އެމްގައި ތިބި މުވައްޒަފުންގެ ޢަދަދު މި މަރުކަޒުތަކުގެ ޢަދަދާ އަޅާ ބަލާއިރު މަދުވުމުގެ ސަބަބުން، އިސްވެ
ދެންނެވުނު ތަންތަނަށް އެކަށީގެންވާ އަވަސްމިނެއްގައި ޒިޔާރަތްކުރުމަކީ ދަތިކަމެކެވެ. އަދި ކޯވިޑް12- އާ ގުޅިގެން
ސަރުކާރުން އިތުރު މުވައްޒަފުން ނެގުން މަޑުޖައްސާލާފައިވާތީ، އެން.ޕީ.އެމްއަށް އިތުރު މުވައްޒަފުން ހޯދުމަށް ކޮމިޝަނަށް
ދަތިތަކެއް ކުރިމަތިވެފައިވެއެވެ.
 މީގެ އިތުރުން އިންސްޕެކްޝަންތައް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ ތެރޭގައި އިދާރީ ގޮތުން ގޮންޖެހުންތައް ދިމާވެފައިވެއެވެ. 2020
ވަނައަހަރު އެން.ޕީ.އެމްގެ މަސައްކަތްތަކަށް ދިމާވި އެންމެ ބޮޑު އެއް ގޮންޖެހުމަކީ މުޅި ދުނިޔޭގައި ހަލުވިކަމާއެކު ފެތުރެމުންދާ
110

ކޯވިޑް12- ދިވެހިރާއްޖޭގައި ފެތުރެން ފެށުމާ ގުޅިގެން ސީދާ ޒިޔާރަތްކޮށްގެން ތަންތަނުގެ ޙާލަތު ބެލުމުގެ ބަދަލުގައި
ޓެކްނޯލޮޖީގެ އެކި ވަސީލަތްތައް މެދުވެރިކޮށް، ރިމޯޓް މޮނިޓަރިންގއާއި ވަރޗުއަލް ޒިޔާރަތްތައް ކުރިއަށް ގެންދަން ޖެހުމުގެ
ސަބަބުންނާއި، އައު އާންމު ޙާލަތުގައި މަސައްކަތްތައް ތަރުތީބުކުރުމަށާއި މަސައްކަތްތައް ވަގުތުން ވަގުތަށް ނިންމުމަށް
މެދުވެރިވުމެވެ.
 އެން.ޕީ.އެމްގެ 2012 ވަނައަހަރުގެ އަހަރީ ރިޕޯޓު އިނގިރޭސި ބަހަށް ތަރުޖަމާ ކުރުމުގެ މަސައްކަތްވެސް ބަޖެޓުގެ ދަތިކަން
ހުރުމުގެ ސަބަބުން އެންމެ އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ކުރުމަށް ދަތިތަކާ ކުރިމަތިވެފައިވެއެވެ.
 ކޯވިޑް12- އާ ގުޅިގެން ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުން މީހުން ބައިތިއްބާ ތަންތަނުގައި ރައްކާތެރިކަމުގެގޮތުން އަޅާފައިވާ
ފިޔަވަޅުތަކާއި، އެތަންތަނުގައި ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތަކަށް ހަމަޖައްސާފައިވާ އިންތިޒާމުތަކަށް އައިސްފައިވާ ބަދަލުތައް ދެނެގަނެ
އެތަންތަނުގެ ޢާންމު ޙާލަތު ދެނެގަތުމަށްޓަކައި ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތަކަށް މުވައްޒަފުން އެކަށީގެންވާ ގޮތަށް
އަހުލުވެރިނުވުމާއި އެކަށީގެންވާ ތަޖުރިބާ ލިބިފައި ނެތުމުގެ ސަބަބުން މަސައްކަތްތައް އަވަސް މިނެއްގައި އެންމެ ފުރިހަމަ
ގޮތުގައި ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް ތަފާތު ގޮންޖެހުންތައް ކުރިމަތިވެފައިވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ
 މިނިވަންކަން ގެއްލޭގޮތަށް މީހުންނާއި ކުދިން ބައިތިއްބާ މަރުކަޒުތަކަށް ކޮމިޝަނުން ކުރާ ޒިޔާރަތްތަކުގައި ކޮމިޝަނުގެ
ޓީމު މަރުކަޒަށް ވެއްދުމުގައި ލަސްތަކެއް ދިމާވުމަކީ، ކޮމިޝަންގެ މަސައްކަތްތަކަށް ހުރަސްއެޅުމުގެ ފުރުސަތު އޮތްކަމެއް
ކަމުގައި ވާތީ، މިއީ ކޮމިޝަނުން ކަންބޮޑުވާކަމެކެވެ.
ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތާއި މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި މީހުން ބައިތިއްބާ ތަންތަނަށް ކުރާ
ޒިޔާރަތްތަކުގައި ތަނުގެ ޢާންމު ޙާ ލަތު ޑޮކިއުމެންޓްކުރުމަށް ކޮމިޝަނުގެ އަމިއްލަ ކެމެރާ ބޭނުންކޮށްގެން ފޮޓޯ ނުވަ ތަ ވީޑިއޯ
ނެގުން މަނާކޮށްފައިވާތީ، ކޮމިޝަނުގެ 3 ވަނަ ދައުރުން މުއައްސަސާތަކުގެ އިސްވެރިންނާ މަޝްވަރާކޮށް އެކަން ޙައްލުކޮށް،
'ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013)އެންޓި-ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ބަލައި ތަޙުޤީޤުކޮށް
ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ ޤަވާޢިދަށް ގެނައި އިޞްލާޙުގައިވެސް މިކަން ހިމަނާފައިވާނެއެވެ.
111

6. ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013)އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު
(2011 އަށް ހޭލުންތެރިކުރުމަށް ހިންގާފައިވާ ޕްރޮގްރާމްތައް
ޤާނޫނު ނަންބަރު 2011/11 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ 16 ވަނަ މާއްދާ (ތަޢުލީމު ދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ފެތުރުން)
ގެ (ހ) ގައި ރާއްޖޭގައި ސިފައިން ތަމްރީނުކުރުމުގައާއި، ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފުން ތަމްރީނު ކުރުމުގައާއި ރިހެބިލިޓޭޝަން
ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތަކާއި، ނަފްސާނީ ބަލިތަކަށް ފަރުވާދޭ ތަންތަނުގައާއި، ޚާއްޞައެހީއަށް ބޭނުންވާ މީހުންގެ މަރުކަޒުގައާއި،
ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަނަށް ބަންދުކުރެވޭ ތަންތަނުގައި ތިބޭ ފަރުވާ ހޯދަމުންދާ ފަރާތްތަކާ މުޢާމަލާތުކުރާ މުވައްޒަފުން ތަމްރީނު
ކުރުމުގައާއި، ބަންދުގައި މީހުން ބޭތިއްބުމާއި، ބަންދުގައި ބައިތިއްބައިގެން މީހުންނާ ސުވާލުކުރުމާއި، ބަންދުގައި ތިބޭ މީހުންނާ
އެއްވެސް ގޮތަކުން މުޢާމަލާތުކުރަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތެއް ހަވާލުކުރެވޭ މީހުން ތަމްރީނު ކުރުމުގައި ހިންގޭ އެކިއެކި
ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި، އަނިޔާ ކުރުމާއި ރަޙްމުކުޑަ ޢަމަލު ހިންގުމާއި ލާއިންސާނީ ޢަމަލު ހިންގުމާއި، އިންސާނީ ކަރާމަތް ގެއްލޭފަދަ
އަދަބު ދިނުމުގެ ނުރަނގަޅު އާދައާ ގުޅޭގޮތުންނާއި، އެކަން މަނާވެގެންވާންވީ ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށާއި، އެކަންކަމާ ދެކޮޅަށް
ކުރެވޭ މަސައްކަތްތަކުގެ މައްޗަށް މަޢުލޫމާތާއި ތަމްރީނުގެ ބައިތައް ހިމެނުމަކީ ލާޒިމުކަމެކެވެ.
112

6.1 ޓޯޗަރ މަނާކުރުމާބެހޭ ގޮތުން ކޮމިޝަނުން ހިންގާފައިވާ ތަމްރީން ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު
ހިންގުނު ޕްރޮގްރާމް ބައިވެރިންގެ އަދަދު މުއައްސަސާ/ތަން މަޤްޞަދު ނަގައިދެވުނު ބައިތައް
1 ޕޮލިސް ރެކްރޫޓް 21 އަލަށް ވަޒީފާއަށް ފުލުހުންގެ ވަޒީފާގައި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ތަޢާރަފް، އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ޢާންމު ޤަރާރު،
ޓްރެއިނިންގ ނުކުންނަ ޕޮލިސް މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތައް ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދެވަނަ ބާބު،
ރެކްރޫޓްސް- އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް
ކޮންވެންޝަން އަގެއިންސްޓް ޓޯޗަރ އެންޑް އަދަރ ކުރުއަލް، އިންހިއުމަން
މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް އަހުލުވެރިކުރުން
އޯ ޑީގްޜޭޑިންގ ޓްރީޓްމަންޓް އޯ ޕަނިޝްމަންޓް (ކެޓް ކޮންވެންޝަން)،
ސަރވިސް
އޮޕްޝަނަލް ޕްރޮޓޮކޯލް ޓު ދަ ކޮންވެންޝަން އަގެއިންސްޓް ޓޯޗަރ އެންޑް
އަދަރ ކުރުއަލް، އިންހިއުމަން އޯ ޑީގްރޭޑިންގ ޓްރީޓްމަންޓް އޯ
ޕަނިޝްމަންޓް (އޮޕްކެޓް)،
އަންހެނުންނަށް ކުރެވޭ ތަފާތު ކުރުންތައް ނައްތާލުމާ ބެހޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ
މުޢާހަދާ (ސީޑޯ)،
އިންސާނީ ޙައްޤުތަކުގެ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތައް
113

2 އެންޓި-ޓޯޗަރ އޮންލައިން 22 މިހާރު ވަޒީފާ އެންޓި- ޓޯޗަރ ޤާނޫނަށް އެންޓި- ޓޯޗަރ ޤާނޫނު، ޤާނޫނުއަސީގެ 2 ވަނަ ބާބު
ކޯސް އަދާކުރާ ޕޮލިސް އަހުލުވެރިކުރުމާއި،
އޮފިސަރުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 2 ވަނަ
ބާބުގައިވާ ޙައްޤުތަކަށް
އަހުލުވެރިކުރުން
114

6.1.1 އެންޓި ޓޯޗަރ އޮންލައިން ކޯސް
ޤާނޫނު ނަންބަރު 2011/11 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު 2013)ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން،
މިނިވަންކަން ގެއްލޭގޮތަށް ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި މީހުން ބަންދުކޮށް ބައިތިއްބާ މަރުކަޒުތައް ބަލަހައްޓާ މުއައްސަސާތަކުގައި
މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންނާއި، މީހުން ބަންދުކޮށް ބަލަހައްޓާ މަރުކަޒުތަކުގެ މުވައްޒަފުން މި ޤާނޫނަށް އަހުލުވެރިކޮށް
ހޭލުންތެރިކުރުމުގެ ގޮތުން އޮންލައިން ކޯހެއް ފަރުމާކޮށް 2020 އަހަރު ވަނީ ކޮމިޝަނުން ފާސްކުރެވިފައެވެ. އެގޮތުން މި
އޮންލައިން ކޯހުގެ ފުރަތަމަ ބެޗް 2021 މެއި 2 އިން 18 އަށް ވަނީ ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައެވެ. މި ބެޗްގައި މޯލްޑިވްސް
ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ 22 ފަރާތެއް ކޯސް ފުރިހަމަކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސަސް، މޯޑިވްސްޑިވްސް
ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސަރސް އަދި މިނިސްޓަރ އޮފް ޖެންޑަރ ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްގެ މުއަށްޒަފުންގެ ތެރެއިން
ދައުލުތުން މީހުން ބެލެހެއްޓުމުގެ ޒިންމާއަދާކުރާ މުއަށްޒަފުންނަށް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށްވަނީ ހަމަޖެހިފައެވެ.
ޓޯޗަރ ވިކްޓިމްސްއަށް ހިތްވަރު ދިނުމުގެ ގޮތުން ފާހަގަކުރާ ބައިނަލްއަގުވާމީ ދުވަސް 26(ޖޫން) ފާހަގަކުރުމުގެ ގޮތުން 2021
ޖޫން 26 ވަނަ ދުވަހު އެންޓި-ޓޯޗަރ އޮންލައިން ކޯސް ފުރިހަމަކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ސެޓްފިކެޓް ދިނުމުގެ ރަސްމިއްޔާތު
އޮންލައިންކޮށް ކުރިއަށްގެންދެވުނެވެ. އަދި މި ދުވަސް ފާހަގަ ކުރުމުގެ ގޮތުން ކޮމިޝަންގެ ފަރާތުން ޑަރ އަހުމަދު އަދުހަމް
އަބްދު اله ކޯހުގެ ބައިވެރިންނާ މުހާތަބްކޮށް ޓޯޗަރގެ އަމަލުތަކުން ދުރުހެލިވުމަށް ޢިއުތިމާސް ކުރެއްވިއެވެ. މީގެ އިތުރުން ޓީވީ
މެދުވެރިކޮށް އެންޓި-ޓޯޗަރ އާ ބެހޭ ގޮތުން މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދީފައިވެއެވެ.
އަދި ޓޯޗަރ ވިކްޓިމްސްއަށް ހިތްވަރު ދިނުމުގެ ގޮތުން 2021 ޖޫން 23 ވަނަ ދުވަހުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަޑުގެ ޕްރޮގްރާމެއްގައި
ބައިވެރިވެ ދުވަހާއި ގުޅޭގޮތުން އާންމުންނަށް މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދެވުނެވެ. މީގެ އިތުރުން ކޮވިޑް ހާލަތާ ގުޅިގެން ހިގާފާނެ
އަނިޔާވެރި ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމަށް އަމާޒުކޮށް ހޭލުންތެރިކުރުމުގެ މެސެޖްތައް ހިއްސާކުރެވުނުވެ.
115

6.2 ތަޢުލީމު ދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ފެތުރުމުގެ ގޮތުން ދައުލަތުގެ އެހެނިހެން އިދާރާ ތަކުން ކުރާ މަސައްކަތްތައް
ޤާނޫނު ނަންބަރު 2011/11 (އެންޓި-ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)ގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހިންގާފައިވާ ތަޢުލީމު ދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ފެތުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމުތަކާގުޅޭ މަޢުލޫމާތާއި އެންމެހާ ލިޔެކިއުންތައް
ހިއްސާކުރުމަށް ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާތަކުގައި އެދިފައިވީނަމަވެސް، ހިންގުނު ތަމްރީނު ޕްރޮގްރާމުތަކުގެ ނަންތައް ފިޔަވައި، ގުޅުންހުރި އެއްވެސް ލިޔެކިއުމެއް ބައެއް ފަރާތްތަކުން
ކޮމިޝަނާ ހިއްސާކޮށްފައި ނުވެއެވެ. މި މާއްދާގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން ފޯރުކޮށްފީދައިވާ މަޢުލޫމާތުތައް ތިރީގައިވާ ތާވަލުގައި އެވަނީއެވެ.
ތަޢުލީމު ދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ފެތުރުމުގެ ގޮތުން ދައުލަތުގެ އެހެނިހެން އިދާރާ ތަކުން ކުރާ މަސައްކަތްތައް
މުއައްސަސާ ތަޢުލީމު ދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ފެތުރުމުގެ މަސައްކަތް
1 މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމްއެފެއާޒް މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އަންނިވި ޕްރޮގްރާމްތައް ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.
 މިނިސްޓްރީއާއި ޔޫ.އެން.އޯ.ޑީ.ސީ ގުޅިގެން 2021 މާރޗް ގައި ޓްރެއިނިންގ އޮފް ޓްރެއިނަރސް އޮން "އިންޓަގްރޭޓިންގ ޔުނައިޓެޑް
ނޭޝަންސް ސްޓޭންޑަރޑް މިނިމަން ރޫލްސް ފޮރ ދަ ޓްރީޓްމަންޓް އޮފް ޕްރިޒަނަރސް (ދަ ނެލްސަން މަންޑޭލާ ރޫލްސް) އިންޓު
މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ޑިޓެންޝަން" ޓްރެއިނިންގ ޕްރޮގްރާމް ވަނީ ބާއްވާފައިވާކަން
o މި ޓްރެއިނިންގ ޕްރޮގްރާމުގައި ޖުމުލަ 17 ބައިވެރިން ޓްރެއިން ކުރެވިފައިވާކަމާއި މީގެ ތެރޭގައި 12 ފުލުހުންނާއި
މިނިސްޓްރީގެ 5 މުވައްޒަފުން ހިމެނޭކަން
2 މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް މިރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އަންނިވި ޕްރޮގްރާމްތައް ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.
Law and Human Rights -Tactical team leaders course
116

117

Domestic and International maritime law/Criminal /Terrorism prevention Act/Anti Torture Act • Procedure Code//human rights chapter –constitution/ten basic human rights standards for law
code of conduct for law enforcement officials/ enforcement officials

23 • ބައިވެރިން
31 –28 • ޖަނަވަރީ 2021
Firstline management course(online)

/national preventive mechanism/rights of child /Introduction to human rights/use of force • gender equality
70 • ބައިވެރިން
8 -3 • ނޮވެމްބަރ 2020
Police recruit training course

international human /Human rights/basic legal framework of human rights/vulnerable groups • detention and /rights instruments applicable to police/use of force/definitions of arrest imprisonment/detention/anti torture act/
23 • ބައިވެރިން
10 • ޖަނަވަރީ 2021/ 13 ޖަނަވަރީ 2021/ 11 ފެބްރުއަރީ 2021
HRCM Anti Torture Online course

 42 ބައިވެރިން
 2-16 މެއި 2021
3 މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަންއިން ތައުލީމުދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ފެތުރުމާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތެއް ހިއްސާކޮށްފައިނުވެއެވެ.
4 މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް މިރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އަންނިވި ޕްރޮގްރާމްތައް ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ
ސަރވިސް
ތަމްރީން : ކޮމިޝަންޑް ރިފްރެޝަރ ޕްރޮގްރާމް
އަދަދު: 23 ކޮމިޝަންޑް އޮފިސަރުން
ތާރީޚް : 2021 ޖަނަވަރީ 9
ތަމްރީން : ކަސްޓޯޑިއަލް މެނޭޖްމަންޓް ޕްރޮގްރާމް
އަދަދު: ސަރވިސްއަށް އަލަށް ގުޅޭ ފަރާތްތައް – 24 ބައިވެރިން
ތަރީޚް: 25 ފެބްރުއަރީ 2021
5 މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ މި ރިޕޯޓަށް މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކޮށްފައިވީ ނަމަވެސް ހިއްސާކޮށްފައިވާ މައުލޫމާތުތަކުގެ ތެރޭގައި މިބައި ހިމަނާފައިނުވެއެވެ.
އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސް
118

6 ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީ ތައުލީމުދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ފެތުރުމާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތެއް ހިއްސާކޮށްފައިނުވެއެވެ.
7 ނޭޝަނަލް އިންޓެގްރީޓީ ކޮމިޝަން ތައުލީމުދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ފެތުރުމާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތެއް ހިއްސާކޮށްފައިނުވެއެވެ.
8 މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިޔުކޭޝަން ޤާނޫނު ނަންބަރު 2011/11 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)ގެ 16 ވަނަ މާއްދާ (ތަޢުލީމު ދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ފެތުރުން) ގައި ބުނާ ކަންކަން
ތަންފީޒުކުރުމަށް ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތަކާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކޮށްފައިނުވާކަން. އެހެންނަމަވެސް ހިއްސާކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތުގެ ތަފްސީލު
ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.
 ހަނގާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ އުސޫލު ތަންފީޛުކުރުމުގެ އެންމެ އިސްދައުރެއް އަދާކުރާނީ ސްކޫލުގެ މުވައްޒަފުންކަމަށްވާތީ މުވައްޒަފުން
އަހުލުވެރިކުރުވައި މިފަދަ މައްސަލަތައް ދުރާލާ ދެނެގަނެ ހައްލުކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ގުޅޭގޮތުން 1 ޖުލައި 2020 ން ފެށިގެން 11 މެއި
2021 ގެ ނިޔަލަށް ޖުމްލަ 112 ސްކޫލެއްގެ 282 މުވައްޒަފުންނަށް ތަމްރީންކުރެވިފައިވާކަން .
8 މިނިސްޓްރީ އޮފް ހަޔަރ ޤާނޫނު ނަންބަރު 2013/13 (އެންޓީ ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ގެ 36 ވަނަ މާއްދާއާ ގުޅޭގޮތުން ހާއްސަކަމެއް ކުރެވިފައިނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު
އެޑިޔުކޭޝަން ހިއްސާކޮށްފައިވެއެވެ
9 ދިވެހިރާއްޖޭ ޤައުމީ ޔުނިވަރސިޓީ މި ރިޕޯޓަށް މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމަށް ކޮމިޝަނުން އެދިފައިވިޔަސް އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް ކޮމިޝަނާ ހިއްސާކޮށްފައިނުވެއެވެ.
10 ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިސްލާމިކް މި ރިޕޯޓަށް މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމަށް ކޮމިޝަނުން އެދިފައިވިޔަސް އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް ކޮމިޝަނާ ހިއްސާކޮށްފައިނުވެއެވެ.
ޔުނިވަރސިޓީ
119

11 ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން ޤާނޫނު ނަންބަރު 2011/11 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)ގެ 16 ވަނަ މާއްދާ (ތަޢުލީމު ދިނުމާއި މަޢުލޫމާތު ފެތުރުން) އާއި ސީދާ ގުޅުން ހުރި
މަސައްކަތެއް ކުރެވިފައިނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ދީފައިވެއެވެ.
12 މިނިސްޓްރީ އޮފް ފޮރިން އެފެއާޒް ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މިފަދަ މަސައްކަތެއް ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ހިއް ސާކޮށްފައިވެއެވެ
13 މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތު މި ރިޕޯޓަށް މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމަށް ކޮމިޝަނުން އެދިފައިވިޔަސް އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް ކޮމިޝަނާ ހިއްސާކޮށްފައިނުވެއެވެ.
14 މިނިސްޓަރ އޮފް ޑިފެންސް ސިފައިންނަށް އަމާޒުކޮށްގެން ހިންގާ ކޯސްތަކާއި ތަމްރީންތަކާއި އަސްކަރީ އޮފަރޭޝަންތަކުގައި ޓޯޗަރކުރުން ހުއްޓުވުމާއި ގުޅޭގޮތުން ސިފައިން
ހޭލުންތެރިކުރުވުމުގެ މަސައްކަތްތައް އަބަދުވެސް ކުރެވެމުންދާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.
15 އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް މިރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މިފަދަ މަސައްކަތެއް ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކޮށްފައިވެއެވެ
16 ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް މި ރިޕޯޓަށް މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކޮށްފައިވިޔަސް ހިއްސާކޮށްފައިވާ މައުލޫމާތުތަކުގެ ތެރޭގައި މިބައި ހިމަނާފައިނުވެއެވެ.
17 ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑީޝަލް މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މިފަދަ މަސައްކަތެއް ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކޮށްފައިވެއެވެ
އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން
120

1. ދައުލަތުގެ އެހެނިހެން އިދާރާ ތަކުން ކުރާ މަސައްކަތްތައް
ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2013 އާ ގުޅޭގޮތުން ދައުލަތުގެ އެހެން އިދާރާތަކުން ޙިއްޞާކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތު
މާއްދާތައް މުއައްސަސާ މި މާއްދާތަކުގައި ބަޔާންކުރާ ޢަމަލުތައް ޙިއްޞާކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތު މަޢުލޫމާތު
ޙިއްޞާ
މައްސަލަ ހިންގާފައިވޭ ހިންގާފައި
ކޮށްފަ އި
ބަލަމުންދާކަން ނުވާ
ނުވޭ
5 ވަނަ މާއްދާ)ހެކި ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ހެކި ބަލައި ނުގަނެވޭނެ މައްސަލައެއް އޮތްކަމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓާއި -
ބަލައިނުގަތުން(ޖުޑީޝަލް  މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓްތަކުގެ ރެކޯޑްތަކުން ނުދައްކާކަމަށް އެކޯޓްތަކުން
އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން
121

ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނުން ވަނީ މަޢުލޫމާތު
ޙިއްޞާކޮށްފައެވެ.
11 ވަނަ މާއްދާ)މާއްދީ މިނިސްޓްރީ އޮފް - - - -

އަނިޔާ(އަދި 12 ވަނަ ހޯމްއެފެއާޒް
މާއްދާ (ނަފްސާނީ އަނިޔާ)
މޯލްޑިވްސް - - މިފަދަ ޝަކުވާއެއް ހުށަހެޅިފައިނުވާކަން -
ކަރެކްޝަނަލް 
ސަރވިސް
މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް - -  މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންނާ ގުޅޭގޮތުން ހުށަހެޅޭ -
ސަރވިސް ޝަކުވާތައް ބަލައި ތަޙްޤީޤުކުރަމުން ގޮސްފައިވަނީ މި ޤާނޫނަށް
ރިޢާޔަތްކުރެވިގެން ކަމުގައި ނުވާތީ މި މާއްދާތަކުން ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދަ
އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް އެސަރވިސްގެ މުވައްޒަފަކު ހިންގާފައިވާކަމަށް
ރިކޯޑްކުރެވިފައި ނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ.
ނޭޝަނަލް  - - އަނިޔާގެ 2 މައްސަލައެއްގެ މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައިވާކަން. މި 2 -
އިންޓެގްރީޓީ މައްސަލައިގެ ތަފްޞީލު ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.
ކޮމިޝަން
122

މައްސަލަ 1
މާއްދީ އަނިޔާ (މާއްދާ)11 (ށ) : ޖިންސީ ގުނަވަނެއްގައި ޖެހުން
ޓޯޗަރ ކުރި ނުވަތަ ކުރިކަމަށް ބުނާ ތާރީޚް: 2020 ސެޕްޓެންބަރު 6
ޓޯޗަރ ކުރެވުނު/ ކުރެވުނުކަމަށް ބުނާ ފަރާތް ބަންދުގައި ހުރިތަން : ލ.
ކަލައިދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން
އެޅި ފިޔަވަޅު/މައްސަލަ ކުރިއަށް ގޮސްފައިވާ މިންވަރު: ނިމިފައި
(ސާބިތު ނުވާކަމަށް)
މައްސަލަ ހިއުމަން ރައިޓް ކޮމިޝަނަށް ފޮނުވި ތާރީޚް: -
މައްސަލަ 2
މާއްދީ އަނިޔާ (މާއްދާ)11 (ށ) : ޖިންސީ ގުނަވަނެއްގައި ޖެހުން
ޓޯޗަރ ކުރި ނުވަތަ ކުރިކަމަށް ބުނާ ތާރީޚް: 2020 އޮކްޓޫބަރު 12
ޓޯޗަރ ކުރެވުނު/ ކުރެވުނުކަމަށް ބުނާ ފަރާތް ބަންދުގައި ހުރިތަން: ދޫނިދޫ
ކަސްޓޯޑިއަލް
123

އެޅި ފިޔަވަޅު/މައްސަލަ ކުރިއަށް ގޮސްފައިވާ މިންވަރު: ތަޙްޤީޤު ކުރިއަށް
ދަނީ
މައްސަލަ ހިއުމަން ރައިޓް ކޮމިޝަނަށް ފޮނުވި ތާރީޚް: 14 އެޕްރީލް
2021
މިނިސްޓްރީ އޮފް - -  މި މާއްދާތަކާ ޚިލާފުވެގެން މިނިސްޓްރީގެ މުވައްޒަފަކަށް ނުވަތަ -
ޑިފެންސް އެމް.އެން.ޑީ.އެފްގެ ބޭފުޅަކާމެދު މައްސަލައެއްގައި ތުހުމަތުކުރެވި،
ތަހުޤީޤުކޮށް، ފިޔަވަޅު އަޅަންޖެހިފައިނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު
ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ
މޯލްޑިވްސް - -  މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި މަސައްކަތެއް ކުރެވިފައި ނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު -
އިމިގްރޭޝަން ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ
މިނިސްޓްރީ އޮފް - - - މި ރިޕޯޓަށް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައިވިޔަސް ޙިއްޞާކޮށްފައިވާ 
ޖެންޑަރ، ފެ މލީ މަޢުލޫމާތުތަކުގެ ތެރޭގައި މިބައި ހިމަނާފައިނުވެއެވެ.
އެންޑް ސޯޝަލް
ސަރވިސަސް
124

ނޭޝަނަލް ޑްރަގް - -  މިފަދަ ޝަކުވާއެއް ހުށަހެޅިފައި ނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު -
އޭޖެންސީ ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ
ޕްރޮސެކިއުޓަރ - - ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ގެ 13 ވަނަ -
ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް މާއްދާ (މާއްދީ އަނިޔާ)، 14 ވަނަ މާއްދާ (ނަފްސާނީ އަނިޔާ) އަދި 15
ވަނަ މާއްދާ (ލާއިންސާނީ އިހާނެތި ޢަމަލު ކަނޑައަޅާނެ ގޮތް) ގެ ދަށުން
ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތަކާ ގުޅޭގޮތުން ޙިއްޞާކޮށްފައިވާ
މަޢުލޫމާތު ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.
މައްސަލައިގެ ކުރު ޚުލާސާ :
ސ. ހުޅުމީދޫ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަންގެ ގޮޅިން އެހެން ގޮޅިއަކަށް
ބަދަލުކުރުމުގައި އަނިޔާ ލިބުނު މީހާގެ ބުރަކަށިމަތީ ޖެހިކަމަށާއި، ޖަހާ
ވެއްޓުމުގެ ތެރޭގައި އަނިޔާވިކަމަށް ބުނެ ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން
އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސް އަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަ
125

މައްސަލަ ޝަރީއަތަށް ފޮނުވި ތާރީޙް: 03/01/2017
ފުރަތަމަ އަޑުއެހުން ބޭއްވުނު ތާރީޚް23/01/2018:
ދެވަނަ އަޑުއެހުން ބޭއްވުނު ތާރީޚް : 10/09/2019
މައްސަލަ އެންމެ ފަހުން ތާވަލުކުރެވިފައި ވަނީ 2021/01/11 ގައި
މައްސަލަ ކޯޓުގައި ހިނގަމުންދަނީ
ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް - -  މިފަދަ ޢަމަލެއްގެ ދައުވާކޮށް މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާފައިވާކަމަށް
ޖުޑީޝަލް ކްރިމިނަލް ކޯޓާއި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓްތަކުގެ ރެކޯޑްތަކުން ނުދައްކާކަމަށް
-
އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން އެކޯޓްތަކުން ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނުން ވަނީ
މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައެވެ
13 ވަނަ މާއްދާ މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް  - - އަނިޔާގެ 2 މައްސަލައެއްގެ މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައިވާކަން. މި 2 -
)ރަޙުމްކުޑަ ލާއިންސާނީ އެފެއާޒް މައްސަލައިގެ ތަފްސީލު ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.
އިހާނެތި ޢަމަލު
ކަނޑައަޅާނެ ގޮތް(
މައްސަލަ : 1
 އަނިޔާ ކުރި ފަރާތް - ޕޮލިސް އޮފިސަރުން
126

 އަނިޔާ ކުރެވުނު/ ކުރެވުނުކަމަށް ބުނާ ފަރާތް ހުރިތަން - ޏ.
ފުވައްމުލައް ޕޮލިސް ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލު
 އަނިޔާ ކުރިކަމަށް ބުނާ ތާރީޚް - 22 އޮގަސްޓް 202 އަދި މި
ތާރީޚުގެ 2 ދުވަސް ފަހުންވެސް
 މައްސަލަ ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް - 21 ސެޕްޓެންބަރު 2020
 މި މިނިސްޓްރީގެ ނަންބަރު 22(-ICS/168/2020/19 10
ސެޕްޓެންބަރު (2020 ސިޓީން މި މައްސަލަ ހިއުމަން ރައިޓްސް
ކޮމިޝަނަށް ރިޕޯޓް ކުރެވުނުކަން.
 ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސްގެ ނަންބަރު
12(168-T3/10/2021/4 ޖަނަވަރީ (2021 ވަނަ ދުވަހު
ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ދަށުން
ކޮމިޝަނުން ތަޙްޤީޤުކޮށް، މައްސަލަ ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓު މި
މިނިސްޓްރީއަށް ފޮނުވާފައިވާ ކަމަށް މަޢުލޫމާތު
ޙިއްޞާކޮށްފައިވާކަން.
 މި މައްސަލަ ބެލުމަށްޓަކައި މި މިނިސްޓްރީގެ ފަރާތުން
އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގެ ޓީމެއް މައްސަލަ
ބެލުމަށްޓަކައި ފުވައްމުލަކަށް 12 އޮކްޓޫބަރު 2020 ން 18
އޮކްޓޫބަރު 2020 ގެ ނިޔަލަށް ދަތުރުކުރިކަން.
127

 މިހާދިސާއާ ގުޅޭގޮތުން އެއްކުރެވުނު މަޢުލޫމާތުގެ ޢަލީގައި
މިނިސްޓަރަށް ރިޕޯޓުކުރުމަށް މިހާރު ވަނީ ރިޕޯޓް ޑްރާފްޓްކުރެވިފައި
ކަމާއި ނަމަވެސް އަދި އެރިޕޯޓް ފައިނަލް ނުވާކަން .
 ހާދިސާގައި ޝާމިލުވި ފަރާތްތަކާ ބައްދަލުކޮށް އެއްކުރެވުނު
މަޢުލޫމާތުން އެނގުނު ގޮތުގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2011
(އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ގެ 11 ވަނަ މާއްދާއާއި 12 ވަނަ
މާއްދާއާއި 13 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާފަދަ ނަފްސާނީ ޖިސްމާނީ
އަދި ލާއިންސާނީ އަނިޔާއެއް އަނިޔާލިބުނުކަމަށް ބުނާފަރާތަށް
ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ލިބިފައިވާކަން ސާބިތުކުރެވޭ މިންވަރަށް ހެކި
ލިބިފައި ނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ދީފައިވާކަން. ނަމަވެސް އިޞްލާޙު
ކުރަންޖެހޭ ބައެއްކަހަލަ ކަންކަން އެބަ ހުރިކަން
ފާހަގަކޮށްފައިވާކަން.
މައްސަލަ : 2
 އަނިޔާ ކުރި ފަރާތް - ޕޮލިސް އޮފިސަރުން
 އަނިޔާ ކުރެވުނު/ ކުރެވުނުކަމަށް ބުނާ ފަރާތް ހުރިތަން - ދޫނިދޫ
ކަސްޓޯޑިއަލް ޖަލު
 އަނިޔާ ކުރިކަމަށް ބުނާ ތާރީޚް - 11އެޕްރީލް 2021 ވަނަ
ދުވަހާއި އެދުވަހުގެ ރޭގަނޑުގައިވެސް
128

 މައްސަލަ ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް – 12 އެޕްރީލް 13 .2021 އެޕްރީލް
2021 ގައި ސޯޝަލް މީޑިއާއިން ލިބުނު މަޢުލޫމާތު
 މި މައްސަލަ ބެލުމަށްޓަކައި އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަލް
ސަރިވސް ހިމެނޭ ގޮތަށް ދޫނިދޫއަށް ޓީމް ޒިޔާރަތް ކުރުމުގެ
ތެރޭގައި، ހަމަ މި މައްސަލަ ބެލުމަށްޓަކައި ހިއުމަން ރައިޓްސް
ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސްގެ ޓީމެއް
ޙަރަކާތްތެރިވާކަން އެނގިފައިވާތީ ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން
އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސްއަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައި ނުވާކަން.
 16 އެޕްރީލް 2021 ވަނަ ދުވަހު އިންސްޕެކްޓަރ އޮފް ކަރެކްޝަލް
ސަރިވސް ހިމެނޭ ގޮތަށް މައްސަލަ ބެލުމަށްޓަކައި ދޫނިދޫއަށް
ޒިޔާރަތްކޮށް މަޢުލޫމާތު އެއްކުރެވުނުކަން. އަދި އެކި ދުވަސްތަކުގެ
މަތިން އެއްކުރެވުނު މަޢުލޫމާތުގެ އަލީގައި މިނިސްޓަރަށް ރިޕޯޓު
ކުރުމަށްޓަކައި ރިޕޯޓެއް މިހާރު ވަނީ ޑްރާފްޓްކުރެވި، ހުށަހެޅުމުގެ
މަރުހަލާގައިކަން.
މޯލްޑިވްސް - -  މިފަދަ ޝަކުވާއެއް ހުށަހެޅިފައި ނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު -
ކަރެކްޝަނަލް ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ
ސަރވިސް
129

މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް - -  މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންނާ ގުޅޭގޮތުން ހުށަހެޅޭ
ސަރވިސް ޝަކުވާތައް ބަލާ ތަޙްޤީޤުކުރަމުން ގޮސްފައިވަނީ މި ޤާނޫނަށް ރިޢާޔަތް
-
ކުރެވިގެން ކަމުގައި ނުވާތީ މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދަ އަނިޔާގެ
ޢަމަލެއް އެ ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފަކު ހިންގާފައިވާކަމަށް ރިކޯޑްކުރެވިފައި
ނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ.
ނޭޝަނަލް  - - އަނިޔާގެ 2 މައްސަލައެއްގެ މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައިވާކަން. މި 2 -
އިންޓެގްރީޓީ މައްސަލައިގެ ތަފްޞީލު ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.
ކޮމިޝަން
މައްސަލަ: 1
މައްސަލަ ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް : 8 އޮކްޓޫބަރު 2020
އަނިޔާ ކުރިކަމަށް ބުނާ ތާރީޚް : 4 މާރިޗު 2020
އަނިޔާ ކުރެވުނު/ ކުރެވުނުކަމަށް ބުނާ ފަރާތް ހުރިތަން:
ކ. މާފުށީ ޖަލު
އަނިޔާ ކުރި ފަރާތް : .އީ. އެސް.ޖީ. އޮފިސަރުން
130

އެޅި ފިޔަވަޅު/މައްސަލަ ކުރިއަށް ގޮސްފައިވާ މިންވަރު : ތަޙްޤީޤު
ކުރިއަށް ދަނީ
މައްސަލަ ހިއުމަން ރައިޓް ކޮމިޝަނަށް ފޮނުވި ތާރީޚް:
މައްސަލަ2:
މައްސަލަ ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް : 1ނޮވެންބަރު 2020
އަނިޔާ ކުރިކަމަށް ބުނާ ތާރީޚް : 2 ނޮވެމްބަރ 2020
އަނިޔާ ކުރެވުނު/ ކުރެވުނުކަމަށް ބުނާ ފަރާތް ހުރިތަން : ސ.ގަން
ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން
އަނިޔާ ކުރި ފަރާތް : ފުލުހުން
އެޅި ފިޔަވަޅު/މައްސަލަ ކުރިއަށް ގޮސްފައިވާ މިންވަރު :ތަޙްޤީޤު
ކުރިއަށް ދަނީ
މައްސަލަ ހިއުމަން ރައިޓް ކޮމިޝަނަށް ފޮނުވި ތާރީޚް:
131

މިނިސްޓްރީ އޮފް - -  މި މާއްދާތަކާ ޚިލާފުވެގެން މިނިސްޓްރީގެ މުވައްޒަފަކަށް ނުވަތަ -
ޑިފެންސް އެމް.އެން.ޑީ.އެފްގެ ބޭފުޅަކާމެދު މައްސަލައެއްގައި ތުހުމަތުކުރެވި،
ތަހުޤީޤުކޮށް، ފިޔަވަޅު އަޅަންޖެހިފައި ނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު
ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ
މޯލްޑިވްސް - -  މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި މަސައްކަތެއް ކުރެވިފައި ނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު -
އިމިގްރޭޝަން ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ
މިނިސްޓްރީ އޮފް - - - މި ރިޕޯޓަށް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައި ވިޔަސް ޙިއްޞާކޮށްފައިވާ 
ޖެންޑަރ، ފެ މލީ މަޢުލޫމާތުތަކުގެ ތެރޭގައި މިބައި ހިމަނާފައިނުވެއެވެ.
އެންޑް ސޯޝަލް
ސަރވިސަސް
ނޭޝަނަލް ޑްރަގް - -  މިފަދަ ޝަކުވާއެއް ހުށަހެޅިފައިނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު -
އޭޖެންސީ ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ
132

މިނިސްޓްރީ އޮފް - - - މިފަދަ ކަންކަން ރިޕޯޓުކުރުމަށް ހުރިހާ ޞިއްޙީ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަނުގައި 
ހެލްތު ބޭނުންކުރަމުން ދާނީ މެޑިކޯ ލީގަލް ރިޕޯޓް (އެމް.އެލް.އާރް) ފޯމު ކަމަށް
މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި މި ފޯމުގައި އެންޓި ޓޯޗަރ
ޤާނޫނާއި ގެވެށި އަނިޔާގެ ޤާނޫނުން ލާޒިމްކުރާ ކަންކަން
ހިމަނާފައިވާނެކަމަށް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ.
ޕްރޮސެކިއުޓަރ - - - ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން މިޤާނޫނުގެ 13 ވަނަ މާއްދާ)މާއްދީ
ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް އަނިޔާ(އަދި 14 ވަނަ މާއްދާ)ނަފްސާނީ އަނިޔާ(އާ ގުޅޭގޮތުން
ޙިއްޞާކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތަށް ރިއާޔަތްކުރުން.
ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް - -  މިފަދަ ޢަމަލެއްގެ ދަޢުވާކޮށް މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާފައިވާކަމަށް
ޖުޑީޝަލް ކްރިމިނަލް ކޯޓާއި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓްތަކުގެ ރެކޯޑްތަކުން ނުދައްކާކަމަށް
-
އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން އެކޯޓްތަކުން ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނުން ވަނީ
މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައެވެ.
11 ވަނަ މާއްދާ)ބަންދުގެ މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް - - - 1 ޖުލައި 2020 އިން 31 މެއި 2021 ގެ ނިޔަލަށް އެންޓި-ޓޯޗަރ -
މަރުކަޒުތައް ޢާންމުކުރުން(އެފެއާޒް ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ)ނ(ގެ ދަށުން ހިއުމަން ރައިޓްސް
ކޮމިޝަން އޮފް ދަ މޯލްޑިވްސްއަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ރިޕޯޓްތަކުގެ
ތަފުސީލު ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.
133

ރިޕޯޓުގައި ހުށަހަޅާ ސިޓީ ނަންބަރު ރިޕޯޓް ހުށަހެޅި
މުއްދަތު ތާރީޚް
01 1 އެޕްރީލް 12 10- 2020 ޖުލައި 2020
– 10 ޖޫން 12 E/168/2020/13 2020 ޖުލައި 2020
21 10- ޖުލައި 2020
E/168/2020/14
10-
E/168/2020/15
01 2 ޖުލައި 13 10- 2020 އޮކްޓޫބަރު 20
– 10 ސެޕްޓެމްބަރު 20 E/168/2020/20
2020
01 3 އޮކްޓޯބަރ 11 10- 201 ޖަނަވަރީ 202
2 – 11 ޑިސެންބަ 1 E/168/2021/2
ރު 2012
01 4 ޖަނަވަރީ 02 10- 2021 މެއި 2021
– 11 މާރޗް E/168/2021/12 202
1
134

20 ވަނަ މާއްދާ)މެޑިކަލް މިނިސްޓްރީ އޮފް - - - މިރިޕޯޓަށް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކުރުމަށް ކޮމިޝަނުން އެދިފައިވިޔަސް 
ރިޕޯޓާގުޅޭ އުޞޫލުތައް(ހެލްތް އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް ކޮމިޝަނާ ޙިއްޞާކޮށްފައިނުވެއެވެ.
އްިާދާ 22)އެހީތެރިވުމާއި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް - - - މި ރިޕޯޓަށް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައިވިޔަސް ޙިއްޞާކޮށްފައިވާ 
ބައިވެރިވުން(، މާއްދާ 23 އެފެއާޒް މަޢުލޫމާތުތަކުގެ ތެރޭގައި މިބައި ހިމަނާފައިނުވެއެވެ.
)އަނިޔާކުރަން
މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް - - - މި ރިޕޯޓަށް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައިވިޔަސް ޙިއްޞާކޮށްފައިވާ 
އަމުރުކުރުން(، މާއްދާ 26
ސަރވިސް މަޢުލޫމާތުތަކުގެ ތެރޭގައި މިބައި ހިމަނާފައިނުވެއެވެ.
)އަޅާނުލުމާއި
އިހުމާލުވުން(، މާއްދާ 21
ނޭޝަނަލް - - - މި ރިޕޯޓަށް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައިވިޔަސް ޙިއްޞާކޮށްފައިވާ 
)މަސްއޫލިއްޔަތު
އިންޓެގްރީޓީ މަޢުލޫމާތުތަކުގެ ތެރޭގައި މިބައި ހިމަނާފައިނުވެއެވެ.
އަދާނުކުރުން(އަދި މާއްދާ
ކޮމިޝަން
28 (ކުށުގެ އެހީތެރިކަން)
މޯލްޑިވްސް - -  މި މާއްދާތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމާ ގުޅިގެން ޝަކުވާއެއް -
ކަރެކްޝަނަލް ހުށަހެޅިފައިނުވެއެވެ.
ސަރވިސް
މިނިސްޓްރީ އޮފް - -  މި މާއްދާތަކާ ޚިލާފުވެގެން މިނިސްޓްރީގެ މުވައްޒަފަކަށް ނުވަތަ -
ޑިފެންސް އެމް.އެން.ޑީ.އެފްގެ ބޭފުޅަކާމެދު މައްސަލައެއްގައި ތުހުމަތުކުރެވި،
135

ތަހުޤީޤުކޮށް، ފިޔަވަޅު އަޅަންޖެހިފައި ނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު
ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ.
މޯލްޑިވްސް - -  މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި މަސައްކަތެއް ކުރެވިފައި ނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު -
އިމިގްރޭޝަން ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ
މިނިސްޓްރީ އޮފް - - - -
ޖެންޑަރ، ފެމިލީ
މައްސަލަ ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް : 24 އެޕްރީލް 2021
އެންޑް ސޯޝަލް
އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނާ ތާރީޚް: 21 އެޕްރީލް 2021
ސަރވިސަސް
އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނާ ފަރާތް ހުރި ތަން : ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ
ދަށުގައި
އަނިޔާކުރި ފަރާތް: ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފެއް
އެޅި ފިޔަވަޅު/ މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވާ މިންވަރު: މި
މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤުކުރިއަށް ދަނީ
136

މިނިސްޓްރީ އޮފް - - މިރިޕޯޓަށް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކުރުމަށް ކޮމިޝަނުން އެދިފައިވިޔަސް 
ހެލްތް އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް ކޮމިޝަނާ ޙިއްޞާކޮށްފައިނުވެއެވެ.
ނޭޝަނަލް ޑްރަގް - - - މިފަދަ ޝަކުވާއެއް ހުށަހެޅިފައިނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައި -
އޭޖެންސީ ވެއެވެ.
އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ - -  އެއްވެސް މުވައްޒަފަކަށް ފިޔަވަޅު އަޅާފައިނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު -
އޮފީސް ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ
34 މާއްދާ)އަނިޔާލިބޭ މިނިސްޓްރީ އޮފް - - - މި ރިޕޯޓަށް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކުރުމަށް ކޮމިޝަނުން އެދިފައިވިޔަސް -
މީހުންނަށް ދެވޭ ނަފްސާނީ ހެލްތް އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް ކޮމިޝަނާ ޙިއްޞާކޮށްފައިނުވެއެވެ.
ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަން(
އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ - - - މިފަދަ ޕްރޮގްރާމެއް އެކަށައެޅުމުގެ މަސައްކަތެއް ކުރެވިފައިނުވާކަމަށް -
އަދި 35 ވަނަ މާއްދާ
އޮފީސް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ.
އަނިޔާކުރާ މީހުންނަށް
ދެވޭ ނަފްސާނީ އިޖްތިމާޢީ
ފަރުވާއާއި އެހީތެރިކަން(
137

22 (އެހެން ޤައުމަކަށް މޯލްޑިވްސް - -  އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނުގެ 42 (ހ)ގެ ދަށުން ރާއްޖޭގައި ހުރި މީހަކު -
ފޮނުވައިނުލުން (މާއްދާގެ އިމިގްރޭޝަން އެހެން ޤައުމަކަށް ފޮނުވާލައިފި ކަމަށްވާނަމަ ނުވަތަ އެމީހަކު ނިސްބަތްވާ
(ހ) ޤައުމަށް އެމީހަކު އަނބުރާ ރައްދުކޮށްފިކަމަށްވާނަމަ އެނާއާމެދު ޓޯޗަރގެ
ޢަމަލު ހިންގުމުގެ ބިރު އެބައޮތްކަމަށް އެކަށީގެންވާ ހެކީގެ މައްޗަށް
ބިނާކޮށް، މޯލްޑިވްސް އިމިގްރޭޝަނަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ޙާލަތްތަކުގައި އެފަދަ
ފަރާތްތައް 1 ޖުލައި 2020 އިން ފެށިގެން 31 މެއި 2021 ގެ
ނިޔަލަށް އަނބުރާ ފޮނުވާލާފައި ނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު
ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ.
މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް - -  ޤާނޫނު ނަންބަރު 2014/38 (ކުށްވެރިން ބަދަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ -
އެފެއާޒް 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، ކުށްވެރިޔާ ބަދަލުކުރަން
އެދޭ ޤައުމަށް އޭނާ ގެންދެވިއްޖެނަމަ، އޭނާގެ ފުރާނައަށް ނުރައްކާވެދާނެ
ކަމަށް ބެލެވޭނަމަ، ނުވަތަ އޭނާއަށް އަނިޔާކޮށްފާނެ ކަމަށް ނުވަތަ
އަނިޔާވެރި އަދަބެއް ދީފާނެ ކަމަށް ނުވަތަ އޭނާއާމެދު އެނޫންވެސް
ލާއިންސާނީ ގޮތަކަށް ޢަމަލުކޮށްފާނެ ކަމަށް ބެލެވޭނަމަ، އޭނާ އެ ޤައުމަށް
ބަދަލުކުރުމުގެ ރުހުން މިނިސްޓަރު ދީގެންނުވާނެކަމަށެވެ. އެހެންކަމުން،
ދިވެހިރާއްޖެ އާއި ބޭރު ޤައުމުތަކާ ދެމެދު ކުށްވެރިން ބަދަލުކުރުމާ ގުޅޭ
ގޮތުން ސޮއިކުރުމަށް މަޝްވަރާކުރަމުންދާ އެއްބަސްވުންތަކުގައި ވެސް
138

މިކަމާގުޅޭ މާއްދާތައް ހިމެނޭކަން މިނިސްޓްރީން ކަށަވަރު
ކުރަމުން ގެންދާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ.
މިގޮތުން ސޮއިކޮށް ތަސްދީޤު ކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމެއްގެ ދަށުން
ރާއްޖޭގައި ހުރި ބޭރު ޤައުމެއްގެ ޤައިދީއަކު އެމީހެއްގެ ޤައުމަށް
ބަދަލުކުރުމަށް މިނިސްޓަރުގެ ރުހުން ދޭނީ، ކުށްވެރިން ބަދަލުކުރުމުގެ
ޤާނޫނާއި އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެކުލަވާލާފައިވާ ގަވާއިދާއި
ދިވެހިރާއްޖެއާއި އެ ޤައުމަކާދެމެދު ސޮއިކޮށްފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި
ބަޔާންކުރާ ކަންތައްތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހުގައި ކަމަށް މަޢުލޫމާތު
ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ.
މިނިސްޓްރީ އޮފް - - ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މިފަދަ މަސައްކަތެއް ކުރިއަށް -
ފޮރިން އެފެއާޒް ގެންގޮސްފައިނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ.
މިނިސްޓްރީ އޮފް - -  މި މާއްދާތަކާ ޚިލާފުވެގެން މިނިސްޓްރީގެ މުވައްޒަފަކަށް ނުވަތަ -
ޑިފެންސް އެމް.އެން.ޑީ.އެފްގެ ބޭފުޅަކާމެދު މައްސަލައެއްގައި ތުހުމަތުކުރެވި،
ތަހުޤީޤުކޮށް، ފިޔަވަޅު އަޅަންޖެހިފައިނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު
ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ.
139

އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ - - - ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މިފަދަ މަސައްކަތެއް ކުރިއަށް
އޮފީސް ގެންގޮސްފައިނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ.
26 ވަނަ މާއްދާ މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް - - - ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި-ޓޯޗަރ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން -
އެފެއާޒް މިނިސްޓަރު އަދާކުރަންޖެހޭ ޒިންމާތައް އަދާކުރުމަށް ވަކިން ޚާއްޞަ
ޤަވާޢިދެއް އެކުލަވާލުމަށް ފުރުޞަތެއް އޮތްކަމަށް ނުފެންނާތީ އަދި
މިހާތަނަށް ޤަވާޢިދެއް އެކުލަވާލާފައި ނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު
ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި
މިނިސްޓްރީން މިފަދަ ޤަވާޢިދެއް އެކުލަވާލަންޖެހިއްޖެނަމަ އެ ޤަވާޢިދެއް
އެކުލަވާލާނެކަމަށް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ.
ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް - - މިރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޤަވާޢިދެއް އެއްވެސް ކޯޓެއްގައި -
ޖުޑީޝަލް ހެދިފައިނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ.
އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން
- - - މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންކުރާ އިދާރީ ކުށްތަކަށް
ފިޔަވަޅު އަޅަމުން ގެންދަނީ ”ޑިސިޕްލިނަރީ އަދި އިދާރީ ކުށްތަކާއި،
އެހެނިހެން މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް
“
އެކުށްތަކަށް އަދަބު ދިނުމާބެހޭ ޤަ ވާޢިދު ގެ ދަށުން ކަމުގައި މަޢުލޫމާތު
ސަރވިސް
ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ.
140

އެހެނިހެން މިނިސްޓްރީ އޮފް - - - ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި މިފަދަ މަސައްކަތެއް ކުރިއަށް -
ފޮރިން އެފެއާޒް ގެންގޮސްފައިނުވާކަމަށް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ.
މޯލްޑިވްސް - - - ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމިގްރޭޝަންގެ ޤާނޫނުގެ އައު ޑްރާފްޓް އެކުލަވާލައި އެ -
އިމިގްރޭޝަން ޤާނޫނު އިޞްލާޙްކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުންދާކަމަށް މަޢުލޫމާތު
ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ.
އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ - - - މިރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމުގެ ގޮތުން މި އޮފީހުން
އޮފީސް ވަކި ޚާއްޞަ ފިޔަވަޅުތަކެއް އަޅާފައިނުވާކަން. އެހެންނަމަވެސް މި ޤާނޫނާ
ގުޅިގެން މި އޮފީހުގެ މެންޑޭޓްގެ ތެރެއިން ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން މި
އޮފީހުން ކުރަމުންދާނެކަމަށް މަޢުލޫމާތު ޙިއްޞާކޮށްފައިވެއެވެ.
141

8. ނިންމުން
މި ރިޕޯޓުގައި ހިމަނާފައިވަނީ ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ޤާނޫނު ނަމްބަރު 11/2011 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ ދަށުން
ކޮމިޝަނުން ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތަކާއި، ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ މުއައްސަސާތަކުން މިޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމަށް ކޮށްފައިވާ
މަސައްކަތްތަކެވެ. މިގޮތުން، މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމަށް ކޮމިޝަނަށް ލިބިފައިވާ ބަޖެޓާއި، ޤާނޫނީ އޮނިގަނޑު ހަރުދަނާކުރުމަށް
ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތަކާއި، ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅުނު ޓޯޗަރ އާ ގުޅުންހުރި މައްސަލަތަކާއި އެ މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި
ދިމާވާ ދަތިތަކާއި، ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ކުދިންނާއި މީހުން ބައިތިއްބާ ތަންތަނަށްކުރި ޒިޔާރަތްތަކުން ފާހަގަވި ކަންކަމާއި
އިޞްލާޙުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުންތަކާއި، ކޮމިޝަނާއި ދައުލަތުގެ ކަމާގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކުގެ މުވައްޒަފުންނަށް
ހިންގާފައިވާ ތަމްރީނާއި ހޭލުންތެރިކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި އަދި ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމަށް
ކުރަމުންގެންދާ މަސައްކަތްތައް ހިމަނާފައިވާނެއެވެ.
މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި 38 ޙާލަތެއްގައި އަނިޔާކުރިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ 33 މައްސަލަ ކޮމިޝަނަށް
ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. އަދި މި މައްސަލަތަކާއި، މި ރިޕޯޓު މުއްދަތުގެ ކުރީގެ މައްސަލަތަކާއެކު ޖުމްލަ 88 މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު
ރިޕޯޓު މުއްދަތުގައި ކުރިއަށްގެންގޮސް 22 މައްސަލައެއްގެ ތަޙްޤީޤު ނިންމާފައިވެއެވެ. މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ
މައްސަލަތަކުގައި ހިމެނެނީ މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއަށް ރައްދުވާ 18 މައްސަލައާއި، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް
ސަރވިސްއަށް ރައްދުވާ 11 މައްސަލައާއި، މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސް އަށް ރައްދުވާ
2 މައްސަލައާއި، ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީއަށް ރައްދުވާ 1 މައްސަލައާއި، އަދި މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއާ މިނިސްޓްރީ
އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއާއި މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯރސްއަށް ރައްދުވާ 1
މައްސަލައެވެ. މީގެ ތެރެއިން ޓޯޗަރ ކޮށްފައިވާކަމަށް ކޮމިޝަންގެ ތަޙުޤީޤަށް ބެލެވޭ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ތަޙްޤީޤު
ފުރިހަމަކޮށް ދަޢުވާ ކޮށްދިނުމަށް އެދި ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވާފައިވާ 2 މައްސަލައިގައި ދަޢުވާކުރެވޭ
މިންވަރަށް ހެކި ނެތުމުން ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުންވަނީ މައްސަލަ އަނބުރާ ފޮނުވާފައެވެ.
142

މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި ޓޯޗަރ ކުރި ކަމަށް ބުނެ ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ތިބި އެކި ފަރާތްތަކުން ކޮމިޝަނަށް މައްސަލަ
ހުށަހަޅާފައިވާއިރު، ދައުލަތުގެ އެކި މުއައްސަސާތަކުން ޖުމްލަ 1 މައްސަލައެއް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މީގެ ތެރޭގައި
ހިމެނެނީ ހައްޔަރު ކުރުމުގެ ތެރޭގައި ޖިސްމާނީ އަނި ޔާކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ 1 މައްސަލައާއި، ކަސްޓޯޑިއަލް
ޖަލެއްގައި ކުޑަކުއްޖަކަށް ޖިސްމާނީ އަނިޔާކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ 1 މައްސަލަ އާއި، ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި
ކުދިން ބަލަހައްޓާ މަރުކަޒެއްގައި ކުދިންތަކަކަށް އަނިޔާކޮށްފައިވާކަމަށްބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ 1 މައްސަލައެވެ. އަދި މި ރިޕޯޓުގެ
ބޭނުމަށް ދަޢުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން މަޢުލޫމާތު ސާފުކުރި ކުރުމުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013)އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު
(2011 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢަމަލުތަކަށް ފެތޭ މައްސަލަތަކެއް ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން ތަޙްޤީޤުކޮށް ކޮމިޝަނުގެ
ސަމާލުކަމަށް ގެނެސްފައިނުވާކަން ފާހަގަ ކުރެވޭތީ، އެ މުއައްސަސާތަކަށް މައްސަލައިގެ ތަފްޞީލު ހޯދުމަށް ސިޓީ
ފޮނުވާފައިވާނެއެވެ. އެގޮތުން ނޭޝަނަލް އިންޓެގްރިޓީ ކޮމިޝަން އަދި މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް
ސަރވިސަސްއަށް ސިޓީފޮނުވާފައިވާނެއެވެ.
މިޤާނޫނުގައި ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް ބެލުމަށް ވަކި މުއްދަތެއް ކަނޑައަޅާފައިވާއިރު، އެ މުއްދަތުގައި މައްސަލަތައް ބަލައި
ނިންމުމުގައި ކޮމިޝަނަށް ދަތިތަކާ ކުރިމަތިވާކަން ކޮމިޝަނުން ފާހަގަކުރަމެވެ. އެގޮތުން މައްސަލަތައް ސާބިތުކުރެވޭ މިންވަރަށް
ހެކި ނެތުމާއި، ޕޮލިސް ސްޓޭޝަންތަކާއި ޖަލުތަކުގައި ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ ގާއިމުކުރެވިފައި ނެތުމާއި، މައްސަލަ ނިންމުމަށް ޤާނޫނުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތު އެކަށީގެންވާވަރަށް ވުރެ ކުރުވުމާއި، ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތަކުގެ ތަފްޞީލު މަޢުލޫމާތު މެޑިކޯ ލީގަލް
ރިޕޯޓްތަކުގައި ރެކޯޑް ކުރެވެމުން ނުދިއުމާއި، ހެކިންގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވޭ ފަރާތްތަކުން މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް ދަތިވުމާއި،
ޚާއްޞަ ޑޮކްޓަރުންނަށް ދެއްކުމަށްފަހު ޑޮކްޓަރުން ދޭ ލިޔެކިއުންތައް ކޮމިޝަނުގެ ތަޙުޤީޤު ބޭނުމަށް ހޯދުމަށް ދަތިވުމާއި، އާންމު
ފަރާތްތަކުން އަނިޔާގެ ނިޝާން ފޮޓޯ ނަގާފައިހުންނައިރު ޝަރީޢަތަށް ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައި ހުށަހެއެޅޭ މިންވަރަށް ފޮޓޯ ނަގާފައި
ނުހުންނަކަމާއި، ޓޯ ޗަ ރގެ މައްސަލަތަކުގައި މައްސަލަ ހިނގާތާ ގިނަދުވަސް ފަހުން މައްސަލަ ކޮމިޝަނަށް ހުށަހެޅުމާއި،
ތަޙުޤީޤުތަކުގައި ލިބޭ ފޮރެންސިކް ހެކި އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ރައްކާކުރެވޭނެ އިންތިޒާމާއި ތަޙްލީލުކުރެވޭނެ އިންތިޒާމް
ކޮމިޝަނުގައި ހަމަޖެހިފައި ނެތުމާއި، ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުގައި ތިބޭ އިސްވެރިންނާއި މުވައްޒަފުން ޤާނޫނު ނަންބަރު
13/2013 އަށް އަހުލުވެރިވެފައި ނެތުމާއި، ޓޯޗަރގެ ގެ މައްސަލަތައް ސާބިތުކުރުމުގައި ހެކީގެ ގޮތުގައި ބަލައިގަނެވޭނެ ހެކީގެ
މިންވަރު/ތަފްޞީލް ޤާނޫނު ނަންބަރު 2011/11 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގައި ނެތުމާއި، ބަންދުގައި ހުރި މަރުކަޒު
143

ނޫން އެހެން މަރުކަޒަކަށް ޑޮކްޓަރަށް ދައްކަން އެދިފައިވޭތޯ ބެލޭނެ ނިޒާމެއް ބަންދުގައި މީހުން ބައިތިއްބާ މަރުކަޒުތަކުގައި
ނެތުމާއި އަދި ޓޯޗަރގެ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރާ އޮފިސަރުން މަދުވުމާއި، ތިބި މުވައްޒަފުންނަށް މިފަދަ މައްސަލަތައް ބެލުމަށް
އެކަށީގެންވާ ތަމްރީނާއި ހުނަރު ލިބިފައިނުވުން ހިމެނެއެވެ. މި ގޮންޖެހުންތަކަށް ޙައްލު ހޯދުމަށް ކުރެވުނު މަސައްކަތްތައް މި
ރިޕޯޓްގައި ހިމެނިފައިވާނެއެވެ.
މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި، ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި މިނިވަންކަން ގެއްލޭގޮތަށް މީހުންނާއި ކުދިން ބައިތިއްބާ މަރުކަޒުތަކަށް
ކޮށްފައިވާ މޮނިޓަރިންގ 2 ޒިޔާރަތަކާއި، ފޮލޯއަޕް 3 ޒިޔާރަތަކާއި، ވަރޗުއަލް 6 ޒިޔާރަތަކާއެކު ޖުމްލަ 11
ޒިޔާރަތްކޮށްފައިވެއެވެ.
މި ޒިޔާރަތްތަކުގައި އެފަދަ ތަންތާނގައި އެއްވެސް އަނިޔާވެރި ލާއިންސާނީ ދަށުދަރަޖައިގެ ޢަމަލެއް ހިނގާތޯ ބަލާފައިވާނެއެވެ.
އަދި ޒިޔާރަތްތަކާއި ގުޅިގެން ގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތަކަށް ޖުމް ލަ 1 ރިޕޯޓެއް ފޮނުވާ، 13 ހުށައެޅުމެއް ހުށައަޅާ، 2
ބައްދަލުވުމެއް ބާއްވާފައިވާނެއެވެ.
ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2013 (އެންޓި ޓޯޗަރ ޤާނޫނު)2011 ގެ 11 ވަނަ މާއްދާގައި ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ކުދިންނާއި
މީހުން ބަލަހައްޓާ ތަންތަން އާންމުކޮށް އެ މަރުކަޒުތަކުގެ މަޢުލޫމާތާއި މަރުކަޒުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ހިމެނޭ ރިޕޯޓެއް
ކޮންމެ ތިން މަހުން ކޮމިޝަނުން އެދިއްޖެ ހިނދެއްގައި ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅަންވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވީ ނަމަވެސް،
މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ، ފެމިލީ އެންޑް ސޯޝަލް ސަރވިސަސްއިން ޙިއްޞާކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުގައި ކުޑަކުދިން ބަލަހައްޓާ
މަރުކަޒުތައް ހިމަނާފައި ނުވާތީ، އެކަމާގުޅޭގޮތުން ކަންބޮޑުވުން ފާޅުކޮށް އެ މިނިސްޓްރީއަށް ސިޓީފޮނުވާފައިވާނެއެވެ.
މި ރިޕޯޓުގެ މުއްދަތުގައި މި ޤާނޫނާ ބެހޭ މަޢުލޫމާތު ފަތުރައި ތަޢުލީމު ދިނުމުގެ ގޮތުން ކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި
މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ޕޮލިސް ރެކްރޫޓް ޓްރެއިނިންގ ގައި އެންޓި-ޓޯޗަރއާއި އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާބެހޭ މަޢުލޫމާތު
ޙިއްޞާކުރުމާއި، މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ 22 މުވައްޒަފުންނަށް އަމާޒުކޮށްގެން އެންޓި- ޓޯޗަރ ޤާނޫނަށް
އަހުލުވެރިކުރުމާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 2 ވަނަ ބާބުތަކުގައިވާ ޙައްޤުތަކަށް އަހުލުވެރިކުރުމުގެ ގޮތުން އޮންލައިން ކޯހެއް ކުރިއަށް
ގެންގޮސްފައިވެއެވެ.
144